

MAKOVECZ IMRE ÁLTALÁNOS ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

(Hatályos: 2024. szeptember 1. napjától)

Készítette:

Csenger, 2024. augusztus 29.

Kazamér Tibor

igazgató

Ellenőrizte:

Mátészalka, 2024.

Jóváhagyta:

Mátészalka, 2024.

Vilmosné Horváth Ildikó

szakmai vezető

Törös Katalin

tankerületi igazgató

Tartalomjegyzék

Nevelési program.....	2
Az intézmény bemutatása.....	2
I. A nevelő-oktatómunka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	4
I./1 Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai feladatai	18
I./2 Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eljárásai.....	20
I./3 Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eszközei	21
I./4 Komplex alapprogram.....	24
II. Feladatok, eljárások, eszközök, módszerek	25
III. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	32
IV. A teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	44
V. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	47
VI. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, tovább fejlesztésének lehetőségei.....	51
VII. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	53
VIII. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai	56
IX. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje	59
X. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása.....	63
XI. A kiemelten tehetséges tanulók nevelése.....	65
XII. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.....	67
XIII. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje	70
XIV. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái.....	71
XIV./2 A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei és az alkalmassági vizsga szabályai	74
XIV./3 A felvétel és az átvétel helyi szabályai.....	76
XIV./4 Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje	77
XV. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	78
XVI. Helyi tanterv.....	82
XVI./1 A választott kerettanterv megnevezését, ideértve bármely, a miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezése	84
XVI./2 A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát	90
XVI./3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége	90
XVI./4 A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	91
XVI./5 A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	95
XVI./6 A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai.....	96
XVI./7 A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei.....	96
XVI./8 Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.....	106
XVI./9 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési, fogyasztóvédelmi elvei, programjai, tevékenységei	108
XVI./10 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	124
XVI/10/a Képesség-kibontakoztató és az integrációs felkészítés	126
XVI./11 A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.....	130
XVI./12 Az iskolai fegyelmező intézkedések és fegyelmi büntetések formái.....	131
XVI./13 Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	132
XVI./14 Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai	133
XVII. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek.....	133
XVIII. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók általános iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékosság típusához és fokához igazodó fejlesztő programjaink	135

Nevelési program

"Az iskola olyan hely legyen, ahova szívesen megy a gyerek, mert élvezzi az ottlétet - érdekes, barátságos, izgalmas hely legyen az iskola, ahol jól érzi magát a gyermek, hiszen úgy könnyű befogadni valamit pl: tananyagot, ha pozitív érzésekkel párosul!" /Molnár József/

Az intézmény bemutatása

Csenger és iskolájának története, fejlődése elválaszthatatlan egymástól. Ezért valószínűsíthető az, hogy a mezőváros XV-XVI. századi virágzása idején az iskola is kiemelkedett a környéken. Első írásos említése viszont csak 1562-ből való, de az iskola jelentős előzményére utal, hogy ekkori rektora Ilosvay Péter egy évvel azelőtt még a nemrég alakult debreceni iskola rektora volt. Nem akárkik küldték ki, hogy a reformáció eszméit erősítse Bogács Demeter püspök lelkészi székhelyén, Csengerben.

A reformáció és az iskolaügy amúgy is szorosan együtt él ekkor. Az új hitnek erős szellemi bázisra volt szüksége, ezért Csengerbe kivétel nélkül a debreceni kollégiumból kerülnek ki a nevelők. A tehetséges falusi gyermekek legjavát ugyanekkor innen a kollégiumba irányítják. A csengeri iskola a debreceni kollégium ilyen partikuláris intézménye volt.

1696-tól már ismerjük a csengeri tanítók névsorát. 1777-ig egyetlen tanító végezte az összes növendék oktatását, ekkortól a lányok iskoláztatása is megkezdődött. 1779-ben már 60 lány tanul. Jelentős létszám ez ebben a korban, kiemelkedő intézményre vall.

Csengerben az 1700-as évek végén már 3 tanító dolgozik, és az elemi ismereteken kívül latin nyelvű tanítás folyik. E nyelv oktatása az 1800-as évek elején többször vita tárgya volt, de Csengerben még 1843-ban is a „deák nyelv” a tanító „múlhatatlan kötelessége” közé tartozik. 1767-ben a régebbi iskolával szemben a Szamos-parton új „gyermek-tanító házat” építenek a megnövekedett létszám miatt. 1778-ban már két iskolaépületről van említés, az egyik a lányoké, a másik a fiúké.

Az 1850-es években viszont állaguk annyira megromlik, hogy nemsokára újat kellett építeni. 1896-ban megint csak új iskolaépületet avatnak, majd 1912-ben még egy újabb iskola épül a régebbi mellé.

Csenger iskoláztatásában a református egyház töltött be múlhatatlan érdemeket, de ugyanakkor más felekezet iskolái is működtek. . A nagy létszámú izraelita lakosság már 1896-ban iskolát hozott létre. A római katolikus vallásúak és a görögkeletiek is iskolát emelnek. A felszabadulásig 3 felekezeti iskola is működik Csengerben.

1946-ban államosítják az iskolákat, Már ebben az évben internátussal egybekötött körzeti iskolát terveznek, de ez nem valósul meg. Az 50-es évek második felétől megnő a tanulók létszáma, a környék kisebb iskoláiból Csengerbe járnak be a gyerekek.

A növekedett osztályok miatt a Tisza utcán új iskolát építenek, de a meglévő, sokszor szükségtermek sem elegendőek: 1963-ban 8 tantermes új emeletes iskola épül, melyben évekig gimnázium működik. Ebbe a modern épületbe csak 1973-ban költözhet az általános iskola, melyet azóta is használ.

1992. augusztus 28. jelentős dátum iskolánk életében. Ekkor kapott a város közel 800 gyereke a XX. századhoz méltó iskolaépületet, s mondhatja magáénak az ország egyik legszebb iskoláját. Ugyanekkor került átadásra a Sportcsarnok is.

Jogsabályi háttér:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról –
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 48/2012. (XII. 12.) EMMI rendelet a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 2013. évi CCXXXII. Törvény a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról
- A Kormány 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelete a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról
- 40/2024. (IX. 2.) BM rendelet a nevelő-oktató munka során alkalmazott tartalomszabályozók ismeretéről szóló, miniszter által elrendelhető képzés teljesítési kötelezettségéről
- 18/2024. (IV. 4.) BM rendelet a pedagógusok teljesítményértékeléséről

Iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása:

„Szeretettel és szakértelemmel tanítani!”

I. A nevelő-oktatómunka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Pedagógiai alapelveink

Olyan gyerekeket szeretnénk nevelni, akik képesek megújulni, önmagukat fejleszteni, a jövő kérdéseire pozitív választ adni. Mindezt gyermekközpontú, komplex személyiségfejlesztéssel kívánjuk elérni, amely tartalmazza a korszerű, sokoldalú, életkori sajátosságoknak megfelelő ismeretszerzést és nevelést.

Tanulóinknak egy életre szóló útravalót kívántunk adni e tanévben is, mert valljuk, hogy az életünket átszövő, folyton változó paradigmák ellenére léteznek egyetemes emberi értékek, amelyekre stabil tudás építhető. Ha válaszolni kívánunk korunk kihívásaira, tudomásul kell vennünk, hogy ma már nem elegendő a tanórákon kifogástalanul tevékenykedő és az előírt viselkedési mintákat követő gyerekeket nevelni, fel kell őket vértetni olyan kompetenciákkal, melyek által képessé válnak alkalmazkodni a majdani munkaerőpiachoz és megszerzik az „egy egész életen át” tartó tanuláshoz szükséges készségeket, képességeket. Igyekeztünk felkészíteni őket versenyekre, a rájuk váró küzdelmekre, amelyek átszövik életünket, gazdaságunkat, mindennapjainkat. Mindent megtettünk azért, hogy egészséges, önmagukban bízó, adottságaiknak megfelelően teljesítő tanulókat bocsássunk ki az iskola kapuin, akik önismeretük révén el tudják dönteni, hol kezdődnek és meddig terjednek adottságaik és képességeik, hol húzódnak lehetőségeik és korlátaik határai, mikor érdemes kockázatot vállalni, mikor szükséges ezek elől kitérni, hogyan lehet a sikerből hajtóerőt nyerni, s a kudarcok után felállni, és újrakezdeni.

Az iskola jövőképe

Névadónk szellemiségét méltóan képviselni és tudatosítani diákjainkban örökérvényű gondolatát: **„Az számít, amit egymásért teszünk!”**. Állandósítani, vagy növelni a tanulói létszámot. A szakos ellátottság 100%-os biztosítása érdekében helyi fiatalokat célirányosan orientálni a pedagógus pálya felé. Tanulóink tehetséggondozását kiemelten kezelni, hogy folyamatos elismertséget, dicsőséget szerezzenek iskolánknak, szeretett városunknak egyaránt. Inkluzív intézmény kívánunk lenni, mely szervezeti kultúrája révén kezelni képes a tanulók szociokulturális hátrányaiból adódó és egyéb nehézségeit, zavarait egyaránt. Intézményünk vezetősége és pedagógusai magasan képzettek és kivételes elkötelezettségűek a nevelő-oktató munkájuk mindennapi végzésében. Ezért gondoljuk úgy, hogy a térség bázisintézménye lehetünk hosszú távon, ahova a környező iskolákból tanulni, konzultálni, hospitálni járhatnak a pedagógusok. Az innovációra történő nyitottság elsődleges prioritásaink egyike.

Intézményünk napi gyakorlatában képviseljük és megvalósítjuk a következő alapelveket

A NAT-ban és az új NAT-ban rögzített országos érvényű oktatáspolitikai alapvetéseket, az intézményünk több évtizedes működése eredményeként kialakult és elfogadott, időtálló szakmai, pedagógiai értékeit, amelyek közül az alábbiakat emeljük ki, és a nevelő - oktató munkánk során a személyiség harmonikus fejlesztése érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt:

- gyermekközpontúság,
- gyakorlatközpontúság és alkalmazható tudás,
- a tudás – és képességfejlesztés – helyes arányának megtalálása,

- képesség és személyiségfejlesztés,
- új típusú tanári attitűd,
- tevékenységközpontú tanítási-tanulási gyakorlat,
- differenciált fejlesztés és esélyegyenlőség,
- fokozatosság és folyamatosság,
- valóságos tanulási környezet,
- integrációs elv,
- multikulturális tartalmak, interkulturális nevelés,
- óvoda-iskola átmenet támogatása,
- 1-4. és 5-8.évfolyamok közötti átmenet támogatása.

Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.

Ennek keretében:

- a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk;
- a tanulók egyéni képességét az oktatás során figyelembe vesszük;
- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott kötelezettségeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük;
- minden tanuló számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban;
- az iskola életében szeretetteljes és korrekt emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:
 - tanuló és tanuló,
 - tanuló és pedagógus,
 - szülő és pedagógus,
 - pedagógus és pedagógus között.

Iskolánkban a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat.

Az alapfokú oktatás valamennyi szakaszán fejlesztjük az egész életen át tartó tanulás képességét, valamint felkészítjük tanulóinkat a továbbtanulásra.

Ennek érdekében biztosítjuk:

- a megfelelő anyanyelvi és matematikai alapot
- az idegen nyelven történő kommunikációt
- az informatikai alapismeretek elsajátítását
- az egyéni képességek kibontakoztatását

Nevelőink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből.

Ennek érdekében:

- az iskola oktató tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében látjuk,
- fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit,
- szeretnénk elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, tudásnak és a munkának becsülete legyen, mindez a helyes önértékelés tükrében,
- törekszünk a humánusra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre,
- törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,

- szeretnénk tanulóinkat megismertetni nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel.

Iskolánk - elsősorban a szülőkkel ápoltságok révén folyamatosan részt kíván venni városunk életében.

Ennek érdekében:

- rendszeresen kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal,
- igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint a város érdeklődő polgárai,
- ápoljuk kapcsolatainkat az óvodákkal, a közművelődési intézményekkel,
- nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk eddigi hagyományaihoz híven továbbra is képviseltesse magát a különböző közösségi rendezvényeken.

A felsorolt alapelvek részletezése:

- iskolánk nevelő – oktató munkájában a demokratizmus, a humanizmus, az egyén tisztelete, a lelkiismereti szabadság, a személyiség fejlődése, az alapvető közösségek (család, nemzet, az európai nemzetek közössége, az emberiség) együttműködésének kibontakoztatása, a népek, nemzetek, nemzetiségi, etnikai csoportok és a nemek egyenlősége, a szolidaritás és a tolerancia értékei hatják át a tanítási-tanulási folyamatokat;
- alapvető jelentőséget tulajdonítunk a kulcskompetenciák kialakításának, az egész életen áttartó tanuláshoz szükséges motívumok és tanulási képességek kiművelésének; kiemelt figyelmet fordítunk az emberiség előtt álló közös problémákra és a különböző kultúrák iránti nyitottságra;
- pedagógiánk elfogadott alapelve: a komplexitás elve, azaz annak állandó figyelembevétele, hogy a nevelés során biológiai, fiziológiai, pszichológiai és társadalmi törvényszerűségek hatásával kell számolnunk;
- vállaljuk az SNI-s tanulók integrált oktatását, az esélyegyenlőség folyamatos érvényesítését, a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztését, továbbá szegregációmentes együttnevelési környezet kialakítását, alkotó pedagógiai klíma megteremtésével;
- folyamatosan működtetjük az IPR-t, feltételrendszerének biztosítása fontos számunkra; annak ellenére, hogy központi forrás, pályázat hiányában jelenleg nem áll rendelkezésünkre,
- a nevelés két alapvető tényezője: a pedagógus és a diák egyenrangú félként vesz részt a folyamatban, közöttük aktív kölcsönhatás van;
- a nevelő vezető, irányító, kezdeményező szerepe érvényesül a pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivitásának kibontakoztatásában, tevékenységük megszervezésében, személyiségük fejlesztésében;
- a közösségek biztosítanak terepet a diákok önállóságának, öntevékenységének, önkormányzó képességének kibontakoztatásához;
- az iskola valamennyi dolgozója és tanulója kölcsönösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát;
- minden iskolai tevékenységünket - az oktatás és nevelés terén egyaránt - a gyermekek okos szeretete hatja át;
- iskolánk a fiatalokat felkészíti az önálló ismeretszerzésre és önművelésre, ennek feltétele a tanulási képességek és szilárd alapkészségek kialakítása;
- a tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység-központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;

- alkotó pedagógiai klímát teremtünk az eredményes munka érdekében;
- minden tanulónak biztosítjuk az egyéni adottságai, képessége és tehetsége szerint az önmegvalósítás lehetőségét;
- az egyéni szükségletek szerint megfelelő feltételeket nyújtunk gyermekeinknek a tanulási esélyegyenlőség megteremtéséhez;
- minden támogatást megadunk ahhoz, hogy tanítványaink elsajátítsák az élethosszig tartó tanulás alapjait, valamint a folyamatot, megkönnyítő képességeket, készségeket és kompetenciákat: a szövegértési – szövegalkotási, matematikai – logikai, szociális, életviteli és környezeti, az életpálya-építési, idegen nyelvi, valamint az infokommunikációs technológiákat;
- nevelő-oktató munkánk során az ismereteket – készségeket és attitűdöket kölcsönhatásban fejlesztjük;
- hatékony felzárkóztató munkával támogatást adunk a szociokulturális hátrányok leküzdéséhez;
- iskolánk segíti a világban való eligazodást az idegen nyelvek oktatásával;
- az általános társadalmi modernizációt követve lépést tartunk az informatikai forradalommal;
- az egyéni adottságokat figyelembe véve kialakítjuk tanítványainkban a teljesítményorientált beállítódást, az önálló tanulás képességét;
- a nevelési - oktatási folyamatokban következetes „emberléptékű” követelményeket támasztunk;
- a szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztését az ember és társadalom műveltségi blokk mindhárom aspektusa szolgálja: a történelem, az emberismeret és a társadalomismeret;
- megalapozzuk a konstruktív életvezetést, az egyéni életpálya-építést és egészséges életmód készségét;
- reális önismeret és életszemlélet kialakításával segítjük a megfelelő továbbtanulási irányt és pályát kiválasztását;
- a kommunikációs - és viselkedéskultúra elsajátításával kialakítjuk a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét;
- alapvető értékek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerését és megőrzését igényt;
- a NAT valamennyi műveltségi területe szolgálja a kulcskompetenciák fejlesztését: a magyar nyelv és irodalom; az élő idegen nyelv; a matematika; az ember és társadalom; ember a természetben; földünk – környezetünk; a művészetek; az informatika; az életviteli és gyakorlati ismeretek; a testnevelés és sport;

Értékek

Alapvető értékek tekintjük:

- nemzeti kultúránkat, hagyományainkat, anyanyelvünket, a nemzeti azonosságtudatot,
- a szűkebb és tágabb környezet tisztaságát, szépségét, harmóniáját,
- az egyetemes emberi kultúrát,
- az európai, humanista elkötelezettséget,
- más népek hagyományainak, szokásainak, életmódjának, nyelvének megismerését,
- más kultúrák iránti nyitottságot, toleranciát,
- a harmonikus személyiséget, a testi és lelki egészséget,
- a tárgyi és személyes világunkban való eligazodáshoz szükséges korszerű ismereteket és képességeket, Ilyenek: informatika, idegen nyelv ismerete, digitális írástudás elsajátítása,

jó kommunikációs képesség, megfelelő viselkedéskultúra, konstruktív életvezetés és egészséges életmód készsége.

- a kompetencia és az esélyegyenlőség érvényesülése érzésének megélését,
- a reális önismeretet és pozitív életszemléletet,
- a teljesítményorientált beállítódást,
- a versenyhelyzetben való helytállást,
- az együttműködési képességet (együtt, egymással összhangban).

Ezek az alapértékek hatják át az iskolai életünk minden területét, a mindennapjainkat, a tevékenységeinket és a kapcsolatainkat. Mindezek megvalósulásához konkrét célokat és feladatokat fogalmaztunk meg. Folyamatos fejlesztést végzünk, hogy a programunk stratégiai terv és értékelésre is alkalmas dokumentum legyen.

Az iskolában folyó nevelő - oktató munka pedagógiai céljai

A tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelően a képességek, ismeretek meghatározott szintjét hozzák magukkal a családból, a szűkebb és tágabb társadalmi környezetből. Ezek a korosztályt jellemző különbségek befolyásolják a tanulással kapcsolatos attitűdöket, adottságokat és hatnak a tanulói teljesítményekre, a képességek fejlődésére. Ezért a tanulói különbségekhez való alkalmazkodás, azok eredményes fejlesztése az iskola feladata.

Az általános iskolai oktatás teljes vertikumára kiterjedően az előző fejezetben megfogalmazott célok megvalósulását lehetővé tevő tevékenységek:

- élet közeli tanulási környezet kialakítása,
- a tanulási stratégiák alkalmazásában a sokszínűségekre törekvő tevékenységrendszerének biztosítása,
- a játékosság, a szimuláció gazdag eszköztárának biztosítása

További feladatok a nevelés-oktatás első szakaszára (1-2. és 3-4. évfolyam):

- a pedagógiai munka középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése álljon;
- a tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése, ezért, a tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatása legyen;
- alapozzuk meg a tanuláshoz való pozitív viszonyt (attitűd);
- a tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített motivációval fejlessze a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, és mozdítsa elő érzélemvilágának gazdagodását;
- alapozza meg a tanulási szokásokat és módszereket;
- támogassa az egyéni képességek kibontakozását;
- az oktatási folyamatban alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit;
- a tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhoz optimálisan alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában;
- törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális- kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak;
- tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- erősítse meg a konstruktív magatartásformákat, szokásokat;
- a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését;

További feladatok a nevelés-oktatás második szakaszára (5-6. és 7-8. évfolyam):

- fejlessze a tanulóknak azokat a képességeket, készségeket, amelyek a természeti, társadalmi és emberi környezettel való harmonikus, építő kapcsolatokhoz szükségesek;
- az aktív tanulási tevékenységek (kooperatív tanulási technikák) közben fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját, toleranciáját;
- olyan helyzeteket teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét;
- tudatosítani a tanulóknak a közösség demokratikus működésének értékét és jellemzőit;
- tisztázni az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban;
- a demokratikus normarendszer kiterjesztése a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra;
- vállalja identitását, a nemzeti, a nemzetiségi azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt;
- erősítse az Európához való tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is késztesse más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;
- fordítson figyelmet az emberiség közös problémáinak bemutatására, tudjon „globálisan gondolkodni és lokálisan cselekedni”;
- felelősen alakítsa saját természeti, társadalmi és emberi környezetét;
- a test és a lélek harmonikus fejlesztése;
- a szocializáció folyamatainak elősegítése;
- az elemi műveltség alapjainak lerakása, elmélyítése;
- a tanulási stratégiák és módszerek elsajátítása;
- a tanulók kapjanak folyamatos visszajelzést a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minőségéről;
- adaptív tanulásszervezéssel hasznosítsuk a számítógépet, s az info-kommunikációs technikákat;

Iskolánk nevelési célkitűzései:

Az intézményben folyó nevelő-oktató munka célrendszerét részben az új Nemzeti alaptanterv, részben az iskolatípusnak megfelelő kerettantervek határozzák meg. Az utóbbival összefüggő céljainkat a Helyi tantervben rögzítjük; ezen a helyen az általános nevelési célokat körvonalazzuk a következők szerint:

A NAT-ban és az Új NAT-ban rögzített fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket.

További fontos iskolai céljaink, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy tanulóink:

- a haza felelős polgárává váljanak;
- kifejlődjék bennük a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert;

- megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjenek a tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyenek képesek felelős döntések meghozatalára a maguk és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerjenek meg és értsék meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsák értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- a felsőbb évfolyamokon elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit határozzák meg;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtatása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az új NAT műveltségi területenként határozza meg az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai tartalmát. A fejlesztési feladatok és a közműveltségi tartalmak az egyes nevelési-oktatási szakaszokhoz kapcsolódnak.

Az új Nemzeti Alaptanterv alapján megfogalmazott feladataink 2020. szeptember 1-től:

- a nemzeti műveltség,
- a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése,
- az erkölcsi érzék és a szellemi, érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a tanuláshoz, a munkához szükséges képességek, készségek, ismertetek, attitűdök együttes fejlesztése,
- az egyéni és a csoportos teljesítmény ösztönzése,
- a közjóra való törekvés megalapozása,
- a nemzeti közösségi összetartozás és hazafiság megerősítése
- értékálló és a kor igényeinek megfelelő tudás elsajátítása

Az új Nemzeti Alaptanterv alapján megfogalmazott célok 2020. szeptember 1-től:

- a haza felelős polgárává válják,
- a tanulóknak kifejlődjön a hazafiság érzelemvilága,
- reális önismeret,
- szilárd erkölcsi ítéletképessegre tegyen szert,
- megtalálja helyét a családban,
- megtalálja helyét a munka világában,
- tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására válják képessé,
- legyen képes felelősségteljes döntések meghozatalára,
- válják képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra, cselekvésre,
- ismerje és értse a természeti és társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat,

- a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzése

A hatékony intézményes nevelés-oktatásnak nélkülözhetetlen eleme a szülőkkel történő együttműködés. Az intézmény a szülők számára nyújtott pedagógiai segítséggel, a szülők véleményének, javaslatainak befogadásával, hasznosításával teremti meg a sikeres együttműködést.

Fejlesztési területek-nevelési célok:

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás, cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. Összhangban kell lennie a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel.

A nevelési célok megvalósulása a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- 1-4.évfolyamon tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

Ennek megfelelően érdemes az alábbi rendszerbe állítani továbbra is a nevelési területeket:

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.

Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítse fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására.

Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás.

A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az a cél, hogy tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.

Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését,

megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést.

A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja.

Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra.

Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz-kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek

lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítik a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességeikre tekintettel használja.

Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és távolabbi környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világ gazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média műműködésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell taníttatni, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelés iskolánkban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai céljai.

Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek:

Olyan pedagógiai munkát feltételez az iskolától, a pedagógusoktól, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásának szempontjai:

- A tanulónak a tanulási tevékenységekben történő hangsúlyos részvétele;
- Olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását;
- A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítsék a tanulót az ismeretek megszerzésében, a kompetenciák fejlesztésében
- Ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.
- A minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- Az egyéni rétegmunka, az adaptált szövegváltozatok felhasználása, amelyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

Mindezek megvalósításához a pedagógusaink feladata:

- A pedagógus a problémamegoldási és a jelenségértelmezési közvetett és közvetlen eszközökkel segítse, a tanuló igényeit, szükségleteit figyelembe véve.

- A pedagógus tegye lehetővé az iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum).
- A pedagógus működjön együtt más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében az egyéni haladási ütemet biztosítsa, a differenciált nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazza.
- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történjen.
- Képesség-kibontakoztatás támogatása.

A tanulói teljesítmény értékelésének egyik célja,

- segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását,
- hozzájáruljon, hogy a pedagógus folyamatosan meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról,
- lehetőséget biztosítson a pedagógiai munka nyomon követésére, az újratervezésére,
- a célok újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulók fejlődése megkívánja.

Az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka figyelembe veszi a tanuló előzetes tudását, aktuális fejlettségi szintjét, egyéni fejlődési lehetőségeit, életkori sajátosságait, az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatását és a pedagógiai célokat.

Diagnosztikus mérés: egy tanítási óra, tanulási egység, téma vagy program megkezdése előtt végzett adatgyűjtés.

A diagnosztikus értékelés kiterjedhet:

- a tanulók meglévő tartalmi tudására,
- aktuális készség- és képességfejlődési szintjére,
- hozzáállására,
- viszonyulására.

Az értékelés során figyelembe kell venni:

- a tanuló életkori sajátosságait,
- a tanulás korábbi és aktuális környezeti tényezőiről rendelkezésre álló információkat,
- a pedagógiai célokat.

Az eredmények visszajelzésével a pedagógus útmutatást tud adni a tanulónak a tanulást várhatóan leghatékonyabban segítő tanulási módokról.

A tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése teszi lehetővé a tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követését.

A kiinduló állapot értékelése és a fejlesztő, segítő támogató értékelés önfejlesztésre és kitartásra ösztönzi a tanulót fejlődésének, valamint tudásának gyakori, interaktív módon történő visszajelzésével.

Célja:

- a tanuló erősségeinek és hiányosságainak felmérése,
- az éppen kihívást jelentő célok meghatározása,
- a nevelési-oktatási gyakorlatnak a célok eléréséhez történő igazítása.

Az összegző értékelés célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje milyen mértékben felel meg a célként kitűzött tanulási eredményeknek.

Az összegző értékelés minősítő jellegű, de lehet részletes szöveges értékelés is, amely rendelkezik a fejlesztő, tanulástámogató értékelés jellemzőivel. Az első évfolyam végén a tanuló összegző értékelése szöveges formában történik.

Az iskolakezdést követő első félévet minden szempontból bevezető, fejlesztő szakasznak szükséges tekinteni, ezért a pedagógus ebben az időszakban a szöveges formában megfogalmazott fejlesztő, tanulást segítő értékeléseket elsősorban szakmailag megalapozott megfigyeléseire építheti.

A szöveges értékelés lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló és a szülő részére a tantárgyi előrehaladásról és a kompetenciák fejlődéséről a pedagógus a tapasztalatain és a követő méréseken alapuló, részletes tájékoztatást nyújtson.

A fentiek alapján intézményünk nevelési célrendszere a következőkben foglalható össze:

„A tanár egyik legfontosabb feladata, hogy segítsen diákjainak. Ez a feladat nem egészen könnyű, időt, gyakorlatot, lelkesedést és józan pedagógiai elveket kíván.

A diáknak minél több tapasztalatot kell szereznie az önálló munkában. Ha azonban minden segítség nélkül magára hagyjuk feladatával, vagy túl kevés segítséget nyújtunk neki, lehetséges, hogy egyáltalán nem jut előre. Ha viszont túl sokat segítünk neki, semmi tennivalója sem marad. A tanár segítsen, de se túl sokat, se túl keveset, hanem annyit, hogy a munka ésszerű hányada jusson a diákra.”

(Pólya György)

Az általános műveltség alapjainak lerakása, fejlesztése mellett célunk olyan intellektuális emberi-erkölcsi értékek kialakítása tanítványainkban, melyek birtokában képesek lesznek boldogulni az életben. Komplex személyiségfejlesztéssel oly módon igyekszünk segíteni őket, hogy mindig figyelembe vesszük egyéniségüket, teljesítőképességüket. Gondosan, körültekintően fejlesztjük kreativitásukat, problémamegoldó készségüket, segítünk kibontakoztatni képességeiket. Olyan felnőttekké kívánjuk nevelni tanítványainkat, akik szűkebb és tágabb társadalmi környezetük hasznos tagjaivá válnak.

Célunk a tudásanyag átadása mellett a különböző képességek fejlesztése és formálása: így például a problémamegoldás, a konfliktuskezelés, az információkezelés, a kommunikáció, valamint a kritikai és a kreatív gondolkodás elősegítése. A fenntarthatóság pedagógiájának jegyében szeretnénk megmutatni tanulóinknak az emberiség és a környezete szoros kapcsolatát, összefüggéseit. Munkánk során hangsúlyozzuk, hogy jelenlegi igényeinket oly módon kell kielégíteni, hogy az ne veszélyeztesse a jövő generációk lehetőségét saját szükségleteik kielégítésében, azaz a jövő nemzedékek sora és sorsa a ma döntéseink és tetteink múlik.

Ennek érdekében részletezve céljainkat:

Célok az alapfokú nevelés-oktatás első szakaszára (1 – 2. és 3-4. évfolyam):

- az iskolába lépő kisgyermekben óvja és fejlessze a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot;
- vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- tegye fogékonyrá a tanulót saját környezete, a természet, a társas kapcsolatok, majd a társadalom értékei iránt;
- az iskola adjon teret a gyermekjáték- és mozgás iránti vágyának;
- az iskola segítse a gyermek természetes fejlődését, érését;
- az iskola a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen;
- társas kapcsolataikat hassa át az egymás iránti tisztelet, fogadják el a szabályokat és megállapodásokat, alkalmazzák a kulturált együttélés normáit, tudjanak együttműködni másokkal;
- szeressék és óvják természeti környezetüket; az olvasás iránti kedv felkeltése, fenntartása;
- mélyrehatóan alapozzuk meg az alapkészségek elsajátítását;

Célok a nevelés-oktatás második szakaszára (5-6. és 7 – 8. évfolyam):

- folytassa az első szakasz nevelő-oktató munkáját, a képességek, készségek fejlesztését;
- a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában vegye figyelembe, hogy ez az egységes rendszert képező szakasz két, pedagógiaileg elkülöníthető periódusra tagolódik;
- vegye figyelembe, hogy a 10 -12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz;
- vegye figyelembe, hogy 12 – 14 éves kortól (serdülőkor kezdete) a tanulók ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás;
- a kötelező iskolázás szakaszai: a bevezető, az alapozó, a fejlesztő, az általános műveltséget megszilárdító, az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasz, amelyeknek a folyamaton belül a NAT által pontosan körülhatárolt funkcióját érvényesítjük;
- az alapkészségek kimunkálása (írás, értő olvasás, számolás, beszéd) és differenciált fejlesztése;
- a különböző érdeklődésű, eltérő értelmi, érzelmi, testi fejlettségű, képességű, motivációjú, szocializáltságú, kultúrájú gyerekeket - érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a továbbtanulásra;
- a tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a társadalomba való majdani beilleszkedésre;
- alapozza meg a felkészülést a jogok és kötelességek törvényes gyakorlására;
- magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó képességét, készségét és a kreativitását;
- a tanítási – tanulási folyamat strukturált tudást közvetítsen: az ismeretek megszerzésének, a megértés, az alkalmazás és magasabb művelleti szintű alkalmazás képességének kialakításával;
- tudatosítsa a gyermekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítse meg a humánus magatartásmintákat, pozitív szokásokat, és a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség kiteljesedését;
- segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak;
- elégedett, magabiztos, optimista és felelősséget vállaló embereket akarunk nevelni;
- az emberismeret az etika, az antropológia és a pszichológia alapfogalmainak, értelmezési kereteinek bemutatásával járuljon hozzá a tanulók önismeretének elmélyítéséhez;

- a személyiségfejlesztés céljait szolgálja a tevékenységre nevelés (tanulás, munka, közéleti- és szabadidős tevékenységek), a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarat és testi, a nyelvi-kommunikációs, a matematikai, a természettudományos; a történeti, társadalmi, politikai, az esztétikai, a szomatikus és a technikai nevelés területei) és a szükségletek alakítása képezze;
- fejlessze a tanulóknak azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját;
- a nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét;
- jellemezze munkánkat egyfelől a következetes követelés és igényesség, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság;
- a pedagógiai munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés álljon;
- a tárgyi tudás mellé a gyermekek szerezzék meg mindazokat az együttműködési, kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és a mások számára hasznosítani tudja;
- a gyermekekben alakuljon ki a reális önértékelés képessége, a teljesítmény- és sikerorientált beállítódás, az egészséges önbizalom és a kockázatvállalás bátorsága;
- a „tanulás tanulása” és az önálló ismeretszerzés képességének kialakítása minden gyermek számára elérhetővé váljon,
- az informatika alkalmazása és az idegen nyelvek tanulása iránti igény fejlesztése is járuljon hozzá az alpműveltség kialakításához;
- alakítsa ki az egyéni életélés kultúráját, a konstruktív életvezetés képességét;
- ismerje és alkalmazza a közösségi együttélés pozitív magatartásformáit;
- legyen képes az aszertív (egészségesen önérvényesítő) viselkedésre, ugyanakkor tanúsítson önuralmat, toleranciát másokkal szemben;
- személyiségében legyen: humánus, erkölcsös, fegyelmezett, kötelességtudó, nyitott, kreatív;
- alakítsa ki a saját hatékony tanulási stratégiáját, célszerűen alkalmazza a tanulási módszereket;

I./1 Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai feladatai

A tanulók az életkori sajátosságaiknak megfelelően a képességek, ismeretek meghatározott szintjét hozzák magukkal a családból, a szűkebb és tágabb társadalmi környezetből. Ezek a korosztályt jellemző különbségek befolyásolják a tanulással kapcsolatos attitűdöket, adottságokat és hatnak a tanulói teljesítményekre, a képességek fejlődésére. Ezért a tanulói különbségekhez való alkalmazkodás, azok eredményes fejlesztése az iskola feladata.

Az általános iskolai oktatás teljes vertikumára kiterjedően az előző fejezetben megfogalmazott célok megvalósulását lehetővé tevő tevékenységek:

- élet közeli tanulási környezet kialakítása,
- a tanulási stratégiák alkalmazásában a sokszínűségekre törekvő tevékenységrendszerének biztosítása,
- a játékosság, a szimuláció gazdag eszköztárának biztosítása

További feladatok a nevelés-oktatás első szakaszára (1-2. és 3-4. évfolyam):

- a pedagógiai munka középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése álljon;
- a tanítás nem más, mint a tanulók tanulásának szervezése: tervezése, irányítása, szabályozása és értékelése, ezért, a tanulásszervezés meghatározó szempontja a tanulók aktivitásának optimális kibontakoztatása legyen;
- alapozzuk meg a tanuláshoz való pozitív viszonyt (attitűd);

- a tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített motivációval fejlessze a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, és mozdítsa elő érzelmvilágának gazdagodását;
- alapozza meg a tanulási szokásokat és módszereket;
- támogassa az egyéni képességek kibontakozását;
- az oktatási folyamatban alkalmazza az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit, formáit;
- a tanulásszervezés egyik fő elve és teendője a tanulókhöz optimálisan alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, azok megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- működjön közre a tanulási nehézségekkel való megküzdés folyamatában;
- törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek a gyermekek szociális-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak;
- tudatosítsa a gyermekekben a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető értékeket;
- erősítse meg a konstruktív magatartásformákat, szokásokat;
- a gyermek jellemét formálva szolgálja a személyiség érését;

További feladatok a nevelés-oktatás második szakaszára (5-6. és 7-8. évfolyam):

- fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a természeti, társadalmi és emberi környezettel való harmonikus, építő kapcsolatokhoz szükségesek;
- az aktív tanulási tevékenységek (kooperatív tanulási technikák) közben fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját, toleranciáját;
- olyan helyzeteket teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon igazolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét;
- tudatosítani a tanulóknál a közösség demokratikus működésének értékét és jellemzőit;
- tisztázni az egyéni és közérdek, a többség és kisebbség fogalmát, és ezek fontosságát a közösséghez, illetve egymáshoz való viszonyulásban;
- a demokratikus normarendszer kiterjesztése a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra;
- vállalja identitását, a nemzeti, a nemzetiségi azonosságtudatot, képviselje az egymás mellett élő különböző kultúrák iránti igényt;
- erősítse az Európához való tartozás tudatát, és egyetemes értelemben is késztesse más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerésére, megbecsülésére;
- fordítson figyelmet az emberiség közös problémáinak bemutatására, tudjon „globálisan gondolkodni és lokálisan cselekedni”;
- felelősen alakítsa saját természeti, társadalmi és emberi környezetét;
- a test és a lélek harmonikus fejlesztése;
- a szocializáció folyamatainak elősegítése;
- az elemi műveltség alapjainak lerakása, elmélyítése;
- a tanulási stratégiák és módszerek elsajátítása;
- a tanulók kapjanak folyamatos visszajelzést a tanulmányi teljesítményükről és magatartásuk minőségéről;
- adaptív tanulásszervezéssel hasznosítsuk a számítógépet, s az info-kommunikációs technikákat;

I./2 Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eljárásai

Pedagógiai nevelő-oktató munkánk során alkalmazott eljárások megválasztása minden esetben függ az adott környezettől, az adott tanulóktól, amelyeknek, illetve akiknek személyiségformálása történik, illetve a pedagógustól, aki alkalmazza azokat.

Nevelési tervünkben azokat a szempontokat határozzuk meg, amelyeket minden iskolánkban tanító pedagógusnak figyelembe kell venni a pedagógiai eljárások megválasztásakor.

- Az alkalmazott pedagógiai eljárás maximálisan alkalmazkodjon az adott tanulócsoportok, gyermekek fejlettségi szintjéhez, a lehető leghatékonyabban segítse elő fejlődésüket, vagyis legyenek maximálisan differenciáltak mind a módszereket, mind a szervezeti kereteket illetően
- Az alkalmazott pedagógiai eljárások adjanak lehetőséget mind a közvetlen (a pedagógus személyes példamutatásán alapuló), mind a közvetett (a feladatokon és a kortársi kapcsolatokon keresztül történő) nevelési hatások biztosítására.

Az alkalmazott pedagógiai eljárások terjedjenek ki:

- a szokásformáló eljárásokra (a követelésen, a gyakoroltatáson, a segítségadáson, az ellenőrzésen és az ösztönzésen keresztül),
- a közösség- és önfejlesztő eljárásokra (a diákönkormányzati feladatokon, a tanulmányi- és fizikai feladatokon, a tevékenységekben való személyes részvételen, a magatartási tevékenységi modellek közvetítésén, a pozitív egyéni és csoportos minták kiemelésén keresztül),
- a meggyőződés formáló eljárásokra (beszélgetéseken, a tanulók önálló elemző munkáján, felvilágosításokon, vitákon keresztül).

Nevelőtestületünk a pedagógiai eljárások terén vállalja:

- fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe;
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az ismeretek elsajátításának folyamatában az induktív és deduktív út konstruktív alkalmazásával törekszünk a konvergens és divergens gondolkodás képességének fejlesztésére;
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével; a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával;
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan modul gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni;
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával kívánjuk megvalósítani;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása;
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;

- a kortárs kapcsolatok megerősítésével; elemi állampolgári és a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus ismeretek nyújtásával;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- az ismeretek tapasztalati megalapozása, a felfedezés lehetősége, a kreativitás fejlesztése, a differenciált fejlesztés, a művészeti, a gyakorlati és a közismereti készségek fejlesztésének egyensúlya, a tanulók egészséges terhelése; fejlődésük folyamatos követése, a személyre szóló, fejlesztő értékelés;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;
- növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték stb.). az iskola épít a tanulók kíváncsiságára és a rendszerezett ismeretek iránti igényükre;
- heurisztikus tanulási helyzeteket és rendszerező ismeretszerzési élményeket egyaránt kínálunk tanulóinknak, az így szervezett tanulási folyamat juttatja közel őket a megismerés, a tudás öröméhez, erősíti meg önbizalmukat és növeli teljesítményük értékét;
- az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával; az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kíváncsatos összhangjának felismertetésével; az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával a szocializációs folyamatokat segíti elő;
- a tanulók megszerzett tudásukat valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében is alkalmazzák, döntésképeségüket szervezett gyakorlatokban és spontán élethelyzetekben is érvényesítik;
- az iskolában folyó nevelő – oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségirányítási rendszerében meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket;
- alkalmazzuk a tanuló-megismerési technikákat, módszereket és eszközöket.

I./3 Az iskolánkban folyó nevelő - oktató munka pedagógiai eszközei

A pedagógiai, neveléseméleti szakirodalom szerint a nevelés eszközei, eljárásai szoros kapcsolatban vannak az alkalmazott nevelési módszerekkel. A nevelési módszer pedig tulajdonképpen a nevelési cél elérése érdekében alkalmazott eljárás, melynek célja a tanulók pozitív tevékenységre készítése, a negatív hatások kiküszöbölése. A nevelés eszközei, eljárásai valamint a nevelés módszerei a nevelési folyamat egymással összefüggő, egymást feltételező tényezői, a nevelési módszerek pedig a nevelési céloktól elválaszthatatlanok. Ebből következik, hogy a nevelési módszereket nevelési céljainkhoz kell igazítanunk. Kiválasztásukkor a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- a nevelési módszerek igazodjanak a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, képességeihez,
- igazodjanak a pedagógusok személyiségéhez, pedagógiai kultúráltságához, felkészültségéhez, vezetői stílusához, igazodjanak a mindenkori nevelési helyzethez.

A fentiek alapján pedagógiai munkánk során a következő eszközöket alkalmazzuk:

- minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének, illetve távolabbi céljainak megfelelő programokat, tevékenységi formákat;
- a tanulási stratégiák megválasztásában és a taneszközök használatában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele;

- személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása;
- a mentális képességek céltudatos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával, gyakoroltatásával;
- az iskolai tanulás folyamatában a gyakorlatközpontúság, az életvitelhez szükséges, alkalmazható tudás gyarapítása, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése érvényesül;
- megismerjük és alkalmazzuk a szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztésére kidolgozott tanulói és tanári eszközrendszert;
- a diagnosztikus és formatív mérések mérőeszközeit iskolai szinten készítjük el, illetve választjuk ki, a szummatív tesztek elkészítéséhez megyei illetve országos standardizált mérőeszközöket alkalmazunk vagy önállóan készítjük azokat;
- nevelési célzatú (nyílt és zárt) csoportfoglalkozás a nevelési problémák megbeszélésére, kezelésére; a nevelési-oktatási eljárások pedagógiai eszközeit a kooperatív technikákkal ötvözzük;

A: a meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás módszerei: az oktatás valamennyi módszere, meggyőzés, minta, példa, példakép, példakövetés, eszménykép, bírálat, önbírálat, beszélgetés, felvilágosítás, tudatosítás, előadás, vita, beszámoló;

B: a tevékenység megszervezésének módszerei: csoportképzés, kooperatív feladatmegoldás, követelés, megbízás, (ön)ellenőrzés, (ön)értékelés, játékos módszerek, gyakorlás;

C: a magatartásra ható módszerek:

a.) ösztönző módszerek (ígéret, helyeslés, biztatás, elismerés, dicséret ,pl.: *szóbeli* dicséret nyilvános formái: - osztályfőnöki órán, osztályközösség előtt, iskolai összejöveteleken (tanévzáró ünnepély, ballagás...);

írásbeli dicséret formái: - osztályfőnöki dicséret (e-naplóba), - igazgatói dicséret (e-naplóba), oklevél, kitüntetés, országos szintű elismerések; - jutályozás; - jutalmazás).

Milyen tevékenységet jutalmazunk, és milyen formákat használunk a jutalmazáshoz?

Hosszabb ideig tanúsított jó (példamutató) magatartást, szorgalmas, folyamatos, odaadó, közösségi munkát, rendkívüli teljesítményeket (megyei, országos helyezések)

A jutalmazás formái lehetnek:

- szóbeli dicséret, írásbeli dicséret, oklevél, jutalom (könyv, különféle tárgyi jutalmak: labdák, sportfelszerelések, számítástechnikai eszközök, kirándulás, táborozás, tanulmányút, ösztöndíj, ...)

kényszerítő módszerek:

- felszólítás, követelés, párhuzamos osztályba való áthelyezés, áthelyezés másik iskolába (kivételes esetben!).

gátlást kiváltó módszerek (ezek a módszerek a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célozzák, a negatív viselkedés kialakulását próbálják megakadályozni):

- felügyelet, ellenőrzés, figyelmeztetés, fenyegetés, tilalom, elmarasztalás;

A nevelési eszközt a köznyelv gyakran azonosítja a módszer fogalmával. Az eszköz gyakran használatos leszűkített értelmezésben (tárgy, technikai eszköz) valamint a gyermekek fő tevékenységformáit jelenti (játék, tanulás, sport, verseny, munka, szabadidő...).

A nevelési módszerek különböző formáit, változatait is eszközöknek nevezik. Ezek a következők lehetnek:

- nyelvi (verbális) eszközök (az információközlés azon módja, amikor közleményeinket a nyelv segítségével továbbítjuk): beszéd, beszélgetés (a nevelés egyik nagyon fontos

- eszköze, amelyben mindkét fél aktívan részt vesz; tartalmát tekintve lehet: szabad beszélgetés vagy irányított beszélgetés, szervezethez alapján lehet: spontán vagy tervezett, formája alapján: egyéni vagy csoportos), interjú;
- nem nyelvi (non verbális) eszközök (az információközlés azon módja, amikor közleményeinket nyelven kívüli eszközökkel fejezzük ki; a nem nyelvi eszközök kísérhetik (beszélgetést kísérő gesztikulálás), nyomatékosíthatják (dicsérő szavakat kísérő mosoly) vagy helyettesíthetik (fenyegető mutatóujj korhalást) közleményeiket: arckifejezés (mimika), szemmozgás, tekintet, testközelség, térközsabályozás, testhelyzet, testtartás, mozdulatok (gesztusok), kulturális jelzések,
 - szociális technikák (ezeket a technikákat a tanulók a felnőttektől tanulják el, kezdetben a családban (gyermekkori beidegződés) majd az iskolai közösségben), ezért nagyon fontos, hogy a diákok milyen mintát kapnak otthon és az iskolában,
 - technikák az ön- és emberismeret fejlesztéséhez (ezek olyan eszközök, technikák, amelyeknek lényeges eleme, hogy a világra vonatkozó ismeretek mellett, azokkal szinkronban fejlesszük a tanulók belső, pszichés világát, társas kapcsolatait, egyedi tulajdonságait, készségeit: fejlesztő interjú, fejlesztő beszélgetés,
 - szociális készségfejlesztő technikák (a tanulók problémamegoldó és konfliktuskezelő készségeinek fejlesztése, illetve a meglévők erősítése): minta- és modellnyújtás, megerősítés (buzdítás, dicséret, jutalmazás), szerepjáték, dramatizáló tevékenység.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatóak:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.
2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	Követelés. Gyakoroltatás. Segítségadás. Ellenőrzés. Ösztönzés.	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. - Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. - Hagyományok kialakítása. - Követelés. - Ellenőrzés - Ösztönzés.
Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	- Elbeszélés. - Tények és jelenségek bemutatása. - Műalkotások bemutatása. - A nevelő személyes példamutatása.	- A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.

Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	- Magyarázat, beszélgetés. - A tanulók önálló elemző munkája.	Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. Vita.
--	---	--

A nevelő-oktatómunka sikerkritériumai

Nevelő-oktató munkát akkor tekintjük eredményesnek, sikeresnek, ha iskolánk végzős diákjainak legalább 90 %- a nyolcadik évfolyam végén:

- Megfelel – minden tantárgyból – az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek (egyéni képességeik alapján elvárható legjobb szinten). Szilárd alapképességekkel rendelkeznek.
- Rendelkezik olyan bővíthető biztos képességekkel, készségekkel és ismeretekkel, amely képessé teszi őket a középiskolai követelmények elérésére.
- Képes önálló ismeretszerzésre.
- Határozott elképzeléssel rendelkezik saját közelebbi jövőjét, sorsát illetően.
- Képességeinek megfelelő továbbtanulási irányt választ.
- Probléma-érzékeny, életkorának megfelelően képes azt megoldani.
- Öntevékeny, aktívan részt vesz az iskolai munkában.
- Ismeri és elfogadja a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedési és magatartásformákat.
- Ismeri nemzeti hagyományainkat, kultúránkat, szilárd magatartástudattal rendelkezik.
- Elfogadja a másságot, toleráns egymás és a felnőttek irányába.
- A kiváló képességű tanulóink az országos tanulmányi, sport, művészeti stb. versenyeken az első tíz helyezett között végeznek.

I./4 Komplex alapprogram

A Komplex Alapprogram az 1. és 5. évfolyamon, felmenő rendszerben kerül bevezetésre a 2019/2020-as tanévben.

Alapelvek, célok, feladatok

a.) Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciók célú beavatkozásainak megalapozása;
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkészség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

b.) Alapelvek:

A Komplex Alapprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevághó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

1) adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

c.) Komplex Alapprogram

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: **Tanulni élmény!** amely magával hozza az élményalapú tanulást, ami nem valósulhat meg máshol, mint az Élménysuliban. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

II. Feladatok, eljárások, eszközök, módszerek

a.) Fejlesztési feladatok:

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építsük a pozitív énképét, erősítsük, a belső kontrollal beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- A szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése

b.) Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon-és népismeret,
- európai azonosságtudat
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak

c.) További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal, illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

d.) Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási stratégia - DFHT
- Alprogrami koncepciók (5 db.)

- Alprogrami eszköztár és feladatbank (5 db.)
- Tanítói- tanári kézikönyvek (10+16 db.)
- Óraillusztrációk, példák
- Foglalkozástervek
- Tankockák

e.) További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia és kreativitás - fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszköztársa.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

f.) Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek

Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

Alkalmazott módszerek:

A tanítás – tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A lenti ábra azt mutatja, hogy a kötelező tanítási órák 20%-ban a DFHT (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka

- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanuló párok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- KIP

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer, házi feladat
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

Motiváló módszerek:

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projekt módszer
- szituációs játékok

Házi feladat

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásait: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra.

Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik. Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT módszert használják a pedagógusok. A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

- a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
- a minősítő (szummatív értékelés)
- a fejlesztő (formatív értékelés).

A szülők és a tanulók tájékoztatása

A szülőket és a tanulókat a programról, annak tartalmáról, megvalósításáról, az iskola életéről, az iskola igazgatója, és az osztályfőnökök tájékoztatják 2019. szeptember hónap első hetében, szóban.

A KOMPLEX ALAPPROGRAM SAJÁTOSSÁGAI

A Komplex Alapprogram alprogramjai:

Az „Élménysuliban” minden alprogram megjelenik, hetenként javasoltan, minimum egy órában. Az alprogramok aránya az iskola profiljához igazítható (pl. művészeti iskolák, sportiskolák stb.)

1. A testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, sajátélményszerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben
- szabadidős mozgástevékenységek

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló **minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel** vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben. Az **aktív, kreatív, felelősségteljes** magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

Cél még az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató **módszerek és kereszttantervi** tartalmak implementációjának támogatása **testnevelés órai környezetben**, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő **integrálása osztálytermi környezetben**.

Önkéntességre és befogadásra épülő **informális és nonformális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben**

2. Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az **Életgyakorlat-alapú alprogram** egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül **alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.**

Az alprogram célja, hogy az életben **hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzen a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértel fel.

Cél továbbá, hogy **megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.**

Célunk még az **életformák** sokszínűségének tisztelete, a **családi közösségek** megbecsülése, az **egészséges énkép** kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően - kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)
- életút-támogató pályaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

3. A művészetalapú alprogram (MA)

- Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.
- A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására.

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
- tanulásfejlesztés a művészetek révén
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központú gyakorlatokon keresztül
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.
- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni **sajtságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására**, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereshettantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.

Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.

Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

4. A Logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja, a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető. Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
- Térszemlélet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása

Játékstrukturált megközelítések:

- Kártyajátékok – lapot kérünk!, logiccards, set, stb.
- Logikai játékok, logisztorik
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

5. A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztntantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségével is igénybe veszi.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon. **Az alprogram tartalma**

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

III. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulók személyiségfejlődését kibontakoztató pedagógiai folyamatot a NAT-ban és az új Nat-ban megfogalmazottak alapján tervezzük. Tevékenységünk során azonban nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy mindkét dokumentum egységes alapkövetelményeket határoz meg, melyeket elvileg minden tanulónak teljesítenie kell. Mivel a tanterv az elsajátítandó ismeretanyagból és nem a gyermek személyiségéből indul ki, ez már eleve korlátozza a személyiségfejlesztés személyre szóló megvalósítását. Ilyen feltételek mellett a tanulók sokoldalú személyiségfejlesztése csak akkor lehet eredményes, ha áthatja az iskolai élet minden területét, ezért a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatainkat is így határozzuk meg.

Így tudunk a NAT és új NAT előírásainak megfelelően teret adni a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának, így tudjuk fejleszteni a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, edzeni akarataikat, hozzájárulni életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez.

Személyiségfejlesztési alapelveink:

Ezen alapelvek az intézmény önmeghatározásának a legfontosabb értékei, amelyek áthatják a teljes nevelési rendszer, a pedagógiai koncepció és a nevelő-oktató munka folyamatának az egészét.

- a. Kompetencia alapú személyiségfejlesztés*
- b. Gyermekközpontúság*
- c. Demokratizmus és felelősségvállalás*
- d. Autonómia*
- e. A hátrányos megkülönböztetés tilalma*
- f. Az esélyegyenlőtlenségek mérséklése*

g. Boldog gyermekek nevelése

h. „7szokás” alapú életvezetési kompetenciák kifejlesztése

1. Kompetencia alapú személyiségfejlesztés

A viselkedésnek két alapfunkciója van:

- a személy önmagát szolgáló viselkedése, amely a személyi kompetenciának köszönhetően valósul meg,
- és a szűkebb, tágabb közösséget, társadalmat szolgáló viselkedés, amelynek a szociális kompetencia az alapja.

Mint ahogy a személyi lét és a közösségek, az emberi nem léte egymással kölcsönösen összefügg, természetesen a személyi és a szociális kompetencia is egymással összefüggő, egymást átfedő pszichikus rendszer. A kompetenciák működési összetevői természetesen az aktivitás, a motiváció, az érzelmi jelzés-készítés és a tudás rendszerei. A különböző funkció és közeg miatt viszont más összetételűek a készletei. A kompetencia fogalma köznyelvi értelemben is magában foglalja a viselkedés folyamatának teljességét: egyfelől jelenti a döntési illetékességet, annak motivációit, másfelől a megoldásra való alkalmasságot, felkészültséget, tudást. Pedagógiai szempontból az egyes kompetenciák működési összetevői közül a továbbiakban az alábbiakat emeljük ki: a motívumokat, valamint a „tudást” képességre és tudatra bontva vesszük figyelembe.

A mai társadalmi, technikai fejlettség szintjén a fejlett intellektusú személyiségek lényegében információ-feldolgozó lények. Önállósult alapfunkcióvá vált az információ-feldolgozás, amely a fejlett kognitív kompetenciának köszönhetően valósul meg. Ezen kívül sok ezer speciális kompetencia (hivatás, szakma, foglalkozás, hobbi stb.) differenciálódott az általános alapfunkcióból, amelyekből egy-egy személy általában csak néhányat birtokol. A személyiségfejlesztés alapvető célja és feladata a személyi, szociális kompetencia és a kognitív kompetencia fejlődésének segítése.

2. Gyermekközpontúság

Az iskola az egyes gyereket állítja a nevelés középpontjába. A pedagógusok személyes kapcsolataikkal egyéni bánásmóddal teremtik meg a feltételeket az egyén fejlődéséhez. Az egymást választó, közösen tevékenykedő gyerekek – ha erre igényük megvan – közösséggé válhatnak. Ezeket, a törekvéseket segítjük, hogy az egyének a normát közvetítő közösségben meglapozhassák szuverenitásukat.

Törekszünk a gyerekek testi és érzelmi biztonságának megteremtésére is. Minden tanuló érezze magát jól az iskolában, vegye körül kellemes környezet, érezze azt magáénak. A gyerekek egyéniségéhez empátiával, azt elfogadva közeledünk. A velük szemben támasztott követelmények ne okozzanak túlterhelést. A fejlesztésükhöz igénybe vett időt optimálisan hasznosítjuk. Fontosnak tartjuk, hogy az iskolában értelmes rend és fegyelem uralkodjék. A gyerekek testi, lelki és szellemi fejlődéséhez kedvező és inger-dús környezetet teremtünk. Segítjük őket eligazodni az információ világában. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a személyességnek: nagyra értékeljük a pedagógus személyes hitelességét és példaadását. A rászoruló vagy hátrányos helyzetbe kerülő tehetséges gyerekeket patrónus pedagógus segíti döntéseiben, törődik vele, átsegíti a nehézségeken.

A gyermekközpontúság a képzési programban is megjelenik. Az alapozó tantárgyakat és a nyelvoktatást az azonos felkészültségű gyerekeknek nívócsoportokban szervezzük.

3. Demokratizmus és felelősség

Az iskola a szülőkkel közösen állapítja meg a helyi szükségleteket, az iskolán belüli szolgáltatásokat és az iskola munkarendjét. A szülői igények teljesítése az önkormányzat, a szülő

és gyerek, valamint az iskola hármásának a konszenzusával dőlnek el. A partneri viszony biztosítéka, hogy az iskolában szülői szervezet és diákönkormányzat is működik.

Az iskola pedagógiai gyakorlata a nevelőtestület aktivitására épít, a kötelező tanórán túli feladatok önkéntes vállalás útján teljesülnek. Az iskolában a hatalom és a felelősség a vezetési szintek szerint /felső-, középső és alsó szint/ megosztott. A testületen belül öntevékeny szervek segítik az igazgatóság munkáját.

A formális szakmai szerepeket áttörő minőségi csoportok dinamizálják a nevelőtestület belső mozgását. A nevelők közötti tanórán kívüli munkamegosztás konkrét feladatok meghatározására épül. Ez meghatározza a szaktárgyi felelősségen túllépő, össz. iskolai nézőpontú, cselekvő kész hozzáállást. A testületen belül a szakmai kérdések a lehetséges alternatívák számbavételével, közmegegyezés révén dőlnek el.

A tanulók az iskolai élet minden részterületéről véleményt mondhatnak, javaslatot tehetnek. A diákönkormányzat révén érdemben is bekapcsolódhatnak az iskola pedagógiai folyamatainak a szervezésébe.

A diákönkormányzat komoly segítséget ad a tanulóközösség belső önfegyelmének, viselkedéskultúrájának az alakításához. Jól fejleszti azokat a tanulói képességeket, amelyek egy plurális társadalom polgárainál fontosak. Segíti az érdekek kulturált képviselésének a begyakoroltatását.

Az iskolában jól funkcionáló, többirányú, nyitott kommunikációs csatornák működnek. Kölcsönös az információáramlás az igazgatóság és a nevelőtestület, a tanári közösség és a tanulók között, valamint a nevelőtestületen és a gyermekközösségen belül. A demokratizmust együtt értelmezzük a felelősség elvének az érvényesülésével.

A tanár felelőssége, hogy mindenki számára a neki éppen legmegfelelőbb ismeretet és képzést nyújtsa. Minden gyerek azt kapja szolgáltatásként, ami számára legfejlesztőbb. Kapjon olyan segítséget, amely megakadályozza, hogy tanulmányaiban lemaradjon.

A gyerek felelőssége, hogy optimálisan használja ki az iskola által nyújtott szolgáltatásokat. A szülő felelőssége a gyermek szorgalmának felügyelete, a maximális erő kifejtésre ösztönzés.

Igényelje a gyerek számára szükséges és felajánlott szolgáltatásokat.

4. Autonómia

Ha az iskola meg akar felelni mindazoknak a kihívásoknak, amelyek naponta érik, akkor szakmailag autonómmá kell válnia. Az iskola autonómiáján a teljes szakmai önállóságát értjük. Egyik legfőbb erénye a nevelőtestületnek, hogy konfliktusos időszakokban is megőrzi szakmai kompetenciáját. A pedagógiai problémák megválaszolásának hogyanját olyan szakmai kérdések tekintjük, amelyek kizárólag az iskola szakmai kompetenciájába és döntései felelősségébe tartoznak. Mind a fenntartótól, mind a szülőktől ennek tiszteletben tartását várjuk el.

Az iskola tantestülete hasonlóan gondolkodik. A gyermekek személyiségi jogait mindenkinek tiszteletben kell tartania, állampolgári és tanulói jogait egyetlen iskolai dolgozó sem sértheti meg. Olyan elfogadó légkör kialakítása a célunk, ahol a siker és kudarc kockázatával az egyéné a döntés felelőssége. Ez a diákok személyes autonómiáját is megalapozza. Állampolgárt akarunk nevelni, aki szabadon kibontakoztathatja személyiségét, s nem alattvalókat.

A sokszínű különböző tevékenységekkel biztosítjuk, hogy a gyerek eltérő szerepet láthassanak el. Ösztönözzük a kreativitást, az önálló alkotások és produktumok létrehozását. Tiszteletben tartjuk a gyerekek jogképességét, s joggyakorlásuk korlátait a cselekvőképességek határainál húzzuk meg.

Az iskolai autonómia kibontakoztatásához kellő kompetenciával rendelkező, stabil értékrendben gondolkodó, önfejlődésre, képes pedagógusokra van szükség. A testület tagjait ösztönözzük az önállóságukra, az érdeklődésüknek megfelelő kutatómunka végzésére, és törekszünk a kísérletező kedv ébrentartására.

A nevelőtestületi együttműködés alapjaként nem a hierarchikus függőséget, hanem a személyes felelősségen alapuló munkát tekintjük. Nem funkciókat, a teljesítményt akarjuk elismerni. Nem törekszünk látszategységre, de alapvetőnek tekintjük, hogy mindenki az elfogadott Pedagógiai program és testületi munkamegosztás szerint megfelelően végezze a munkáját. Az önművelés elhanyagolásában megmutatkozó igénytelenséget nem engedhetjük meg.

A munkaközösség szerepe mindinkább felértékelődik. A szaktárgyi kérdések problémáinak a megválaszolása, a fejlesztési elképzelések kimunkálása és megvalósítása az ő hatáskörükbe tartozik. Az iskola működését a kényszermentességhez közelítjük. Igyekszünk tudatosítani, hogy a szabadság nem csupán a kényszer hiánya, az önálló döntés egyben a felelősség vállalását is jelenti. Szeretnénk elérni, hogy azok a gyerekek, akik nyitottak, kíváncsiak, érdeklődők, találjanak teljes életre az iskolában, s minden alkotó pedagógus az önmegvalósítás élményével végezhesse munkáját.

A hátrányos megkülönböztetés tilalma

Iskolánkba járó tanulók jelentős része él halmozottan hátrányos helyzetű körülmények között. A hátrányok okai: a települést sújtó munkanélküliségből, a szülői környezet átlagosnál kisebb iskolázottsági szintjéből és a tanulói összetétel nagyfokú heterogenitásából adódnak. Ilyen körülmények között kötelességünk az integrált oktatás, nem mondhatunk le az esélyegyenlőtlenség mérsékléséről.

5. Az esélyegyenlőtlenségek mérséklése

Fontos, hogy olyan oktatási-művelődési kínálatot biztosítson az iskola, amelyet egy átlagos kisváros nyújt iskoláskorú lakóinak. Ehhez az iskola tárgyi adottságai megvannak, a nevelőtestület alkalmas erre, s iskolabarát képviselőtestületi hozzáállással a finanszírozási feltételek megteremthetők.

Az iskola sokszínű tevékenység – kínálata alkalmas arra, hogy a művelődési hiányokat kompenzálja a településen. Inkluzív iskolának valljuk magunkat.

A szakmai és a tárgyi/eszközi feltételrendszer az utóbbi időben jó irányban fejlődött. A médiatár és a számítástechnikai oktatás alapjai is maximálisan kialakultak. Ezek folyamatos továbbfejlesztése biztosítani tudja az esélyegyenlőséghez kívánatos feltételeket.

6. Boldog gyermekek nevelése

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élményekben gazdag feladatai, játékai, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke gondolatainak szellemiségében intézményi szinten legalább egy osztályban/csoportban bevezettük 2014-től a Boldogságóra programot, melynek keretei között a pozitív pszichológia eredményeire építve ad ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára. Intézményünk elnyerte a „Boldog Iskola” címet, ennek birtokában minden tanévben tovább visszük a programot és terjesztjük a többi tanulókörösség felé.

7. „7szokás” alapú életvezetési kompetenciák kifejlesztése

Az életvezetési kompetenciák fejlesztésének alapja Stephen Covey: A kiemelkedően eredményes emberek 7 szokása c. könyve, amely az önmagával és másokkal harmonikusan működő személyiség hét területét tárja fel. Az első szakaszban (1-3. szokás) az intraperszonális intelligenciát fejleszti a döntés és felelősségvállalás (1.), a jövőképzés és tervezés (2.), az értékalapú idő-, figyelem- és energiagazdálkodás (3.) alapelveinek bemutatásával. A második szakasz fókuszában a társas intelligencia erősítése áll: a következetesen kölcsönös előnyökre törekvés az élet mindennapi helyzeteiben és rendszereiben (4.), az empatikus és erőszakmentes kommunikáció (5.) és a kreatív csoportos problémamegoldás (6.) alapelveinek és eszközeinek ismertetésével. A modellt a személyes megújulás módszeres és következetes gyakorlata (7.) teszi teljessé.

2010/2011-es tanévben vezettük be folyamatot a TÁMOP 3.4.3-08/2-2009-0098 azonosító számú, „Esélynövelő tehetséggondozás Csenger városában” című pályázat keretein belül. A projekt során a pedagógusok eredményességét szolgáló, szakmai továbbképzés 35 fő pedagógus részére, 30 órás akkreditált képzés formájában valósult meg. Témaszakértői felkészítés is történt 20 fő pedagógus számára, 90 akkreditált pontot jelentően. Fontos mérföldkő iskolánk életében a 7. szokás szempontjából – a 2013-2014-es tanév szeptember 1-i dátuma. Ekkortól vezettük be első évfolyamon az angol-7. szokás orientációt (kidolgozott saját intézményi tanmenet 36 órára) és ötödik évfolyamon a szabadon tervezhető órakeret terhére angol - 7. szokás órákat heti egy alkalommal (kidolgozott saját intézményi tanmenettel, 36 órára). Az eddig szerzett tapasztalatok azt mutatják: olyan alapelveket és eszközrendszert nyújt a program, amelyek a személyiség etikus formálása által képesek hiteles és hatékony választ adni a mai kor egyéneinek és közösségeinek égető problémáira. Ezáltal a magyar iskolai nevelési gyakorlat egyik legfájóbb hiátusát töltik be. Intézményünk e területen, országos szinten is úttörőnek számít.

Összefogással képesek vagyunk az esélyegyenlőtlenség olyan mértékű csökkentésére, hogy minden tanítványunk bejuthasson az általa választott és képességeinek megfelelő közép fokú intézménybe.

Célunk: hogy pedagógiai munkánkkal tanulóink tudását, képességeit, egész személyiségét fejlesszük. Meggyőződésünk, hogy ehhez sokoldalú, színes iskolai életre van szükség, melyben egyaránt helyet kap a tanulás, a játék és a munka.

Tudjuk, hogy a nevelés színtere nem csak az iskola, ezért részt veszünk tanulóinkkal városunk társadalmi életében, ezáltal is megismerve velük, hogy lakóhelyük kulturális és közösségi életének nem csupán részesei, de aktív alakítói is lehetnek.

Az iskola nevelőtestülete egységesen vallja:

A gyermek nemcsak nevelődik, jogában áll tanulóként is megélni a gyermekkor ezernyi csodáját, az élet teljességét.

1. Tudatában vagyunk annak, hogy a gyermek személyiségét számtalan tényező alakítja, befolyásolja. Elsődlegesnek a család törekvéseit és hatását tekintjük. Az iskola célja a személyiségfejlesztés, maga az iskolai munka a személyiség szervezett és tervszerű fejlesztése. A tanulói személyiség komplex fejlesztése magában foglalja az értelem kiművelése mellett a gyermek önmagához, a különböző közösségekhez való viszonyának fejlesztését.

Az iskola pedagógiailag átgondolt, tudatos személyiségfejlesztő tevékenysége – megkülönböztetett figyelemmel az SNI-s tanulóira – arra hivatott, hogy:

- képviselje és erősítse, szükség esetén kialakítsa az egyetemes, társadalmilag elfogadott személyiségjegyeket,
- erősítse a család pozitív irányú törekvéseit,

- fejlessze a tanulás iránti motivációt,
- egyéni tanulási útvonalakat alakítson és fejlesszen ki
- biztosítson a tanítási-tanulási folyamatban alkotó jellegű feladatokat
- a tantárgyak közti merev határrendszer csökkentésével a komplex fejlesztés megvalósítása, oktatás és nevelés egységes feladatellátása
- gyengítse a környezetünkben, a társadalomban folyamatosan vagy alkalmanként megjelenő, a nemes emberi értékeket megkérdőjelező, vagy ellene ható tényezők hatásait.

Ennek értelmében arra törekszünk, hogy úgy tükrözzük a társadalmi élet valós tartalmait a tanulók számára, hogy azok ne csak a napi valóság szintjén jelenjenek meg. Igyekszünk kiszűrni és közvetíteni azokat a tartós és kíváncsú, nemzeti, európai és összemberi értékeket és tendenciákat, amelyek segíthetnek abban, hogy gyermekeink maguk és környezetük számára hasznos, humanista szemléletű, művelt, kreatív, testileg, lelkileg egészséges személyiséggé fejlődjenek.

2. A személyiségfejlesztés módszereit úgy választjuk meg, hogy az önmagában is a személyiségfejlesztés irányába hasson, mutasson példát a helyes emberi kapcsolatokra.

A következő eljárásokat tartjuk alkalmazhatónak:

- a gyermekekkel foglalkozók példamutatása,
 - a pozitív gyermeki megnyilvánulások támogatása, elismerése, példaként kezelése,
 - tényleges és mesterségesen teremtett helyzetek életkori sajátosságoknak megfelelő
 - feldolgozása (a tanulók véleményének provokálása, vitalehetőség biztosítása, következtetések levonása, stb.)
 - türelmes meggyőzés,
 - tartalmában, formájában jelentős hatások megteremtése (pl.: ünnepi rendezvény, különböző akciók, tanári szituációk, stb.) a szélsőséges megnyilvánulások következetes elutasítása, szükség esetén adminisztratív intézkedésekkel történő megakadályozása.
3. Személyiségfejlesztő munkánknak át kell hatnia teljes tevékenységünket, amelynek nem szabhatnak gátat az iskola falai. Személy szerint mindannyian felelősek vagyunk érte, de különleges szerepet vállalnak ebben a tevékenységben az osztályfőnökök. Ők saját csoportjukban naprakész ismeretekkel rendelkeznek az egyes tanulók személyiségéről, helyzetelemzéseket végeznek, meghatározzák az adott időszak kiemelt irányait, tájékoztatják erről kollégáikat, szükség esetén konkrét segítséget kérnek munkatársaiktól. A személyiség egyes jegyeit akkor tekintjük kialakultnak, ha az automatikusan működik. Ennek előfeltételének a tapasztalatszerzést, a tudatosítást és a gyakorlást tartjuk.
 4. Abból indulunk ki, hogy az ember személyisége igen sokrétű, s a követendő személyiségjegyei sem azonosak. A nevelési ráhatás tartalmi kérdéseiben nem törekszünk minden területen az azonosásra, a teljes egységességre. A legáltalánosabb kérdésekben azonos elveket vallunk, megközelítően egységes irányú hatást kívánunk kifejteni, más területeken az a célunk, hogy a gyermek sokfajta elfogadott irány közül az általa lekedvezőbbet választhassa. Ebben a körben kíváncsú, ha a pedagógus személyiségének számtalan árnyalatát a tanuló előtt láthatóvá, érzékelhetővé teszi.

Egységesek kívánunk lenni:

- az emberi jogok (az egyenlőség, az emberi méltóság, stb.)
- a törvény, a törvényesség, a demokratizmus,
- az európaiság, más népek tiszteletben tartásának, megbecsülésének,
- a humánus gondolatok és cselekedetek,
- a megaláztatás, a brutalitás elítélésének,

- a közvetlen és tágabb természeti és mesterséges környezetünk megóvása szükségességének,
 - a munka, a tudomány, a tudás, az alkotó tevékenység szerepének,
 - hazánk tartalmi és érzelmi elfogadásában és elfogadtatásában, az egészséges nemzeti öntudat kialakításában.
5. Következésként törekszünk az általános és alapvető erkölcsi normák, érzelmi, akarat és viszonyulásbeli jellemvonások, beállítódások kialakítására, melyek nélkül a testileg-lelkileg egészséges, kiegyensúlyozott személyiség elképzelhetetlen.
6. Sikeresnek tekintjük személyiségfejlesztő tevékenységünket, ha a tanulóink túlnyomó többsége az

1-4.évfolyamon: - betartja az iskola házirendjében megfogalmazott szabályokat, - iskolai kötelezettségeit a pedagógussegítő, inspiráló tevékenysége mellett rendszeresen teljesíti, - felszólítás, rádöbbenés, megértetés után törekszik az alapnormák teljesítésére.	5-8.évfolyamon: - érti és betartja a házirend és az iskolában kialakult íratlan szabályokat is, - az iskolai kötelezettségeit meggyőződéséből rendszeresen teljesíti, - gondolkodása, megnyilvánulásai, cselekedetei az alapvető erkölcsi normák elfogadását jelzik.
---	--

Úgy véljük, a boldogság-centrikus iskolai élet összeegyeztethető a modern gondolatok és technika iránt fogékony, jövőorientált gyermek nevelődésével. A boldog, kiegyensúlyozott, örömmel tanuló, örömmel iskolába járó, csillogó szemű gyerekek tudják boldoggá tenni kollektívánkat.

Az iskola használói és fenntartója természetes igényként fogalmazza meg az intézménnyel szemben a gyermeknevelésben történő partneri együttműködést. A nevelőtestület emellett feladatának tekinti az egész életen áttartó nevelés-önnevelés igényének a megalapozását is.

Alapvető kötelességnek érezzük az emberiség egyetemes, sok ezer éves, kiérlelt értékeinek a felmutatását: egyik oldalon a rend, a nyugalom, a biztonság, a hagyományok, a család és a közösség értékeinek a felmutatását, a másik oldalon a szabadság, egyenlőség, szolidaritás, valamint az igazságosság, a másság, a tudás és a türelem felvilágosult értékrendjét. Törekszünk az értékek páratlan bemutatására. Az értékválasztást a gyerekekre bízuk. A sokféle értéket és értékrendet úgy jelenítjük meg, hogy azokra a fejlődő gyermek szuverén módon bármilyen világképet, világnézetet vagy emberképet ráépíthessen.

Vállaljuk, hogy a nevelés folyamatának a teljes személyiség megalapozását kell szolgálni, amelyben a személyiség teljes jogú résztvevője az adott pedagógiai folyamatnak, önnevelésnek. Az iskola a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos alapelveit és a feltétlenül felmutatandó értékek körét, a preferált funkciók szükségleteiből eredezteti.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

a. A tanulók értelmi nevelése

Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.

Nyitottság, a világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása.

b. A tanulók érzelmi nevelése

Kiegyensúlyozottság, érzelmi stabilitás kialakítása tanulóinkban, mely képessé teszi őket az öröme, a derűre, de a kudarcok elviselésére is. Élő és élettelen környezetük, önmaguk iránt alakítsunk ki bennük pozitív, elfogadó, aktivitásra készítő érzelmeket.

c. A tanulók akarati nevelése

Feladatunknak tartjuk felébreszteni a tanulóknak az igényt önmaguk megismerésére, s saját személyiségük kibontakoztatására. A kitartás, a céltudatosság, a szorgalom, a küzdeni tudás képességének kialakítására törekszünk.

d. A tanulók erkölcsi nevelése

Meg kell ismertetnünk tanulóinkkal az alapvető erkölcsi értékeket, elfogadtatni velük, meggyőződésükké alakítani azokat.

e. A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése

Meg kell ismertetnünk a tanulókkal az emberi együttélés alapvető szabályait. Tudatosítani bennük a társas kapcsolatok (családi, baráti stb.) fontosságát, kialakítani bennük az együttműködési készséget. Elsajátíttatni velük a kulturált magatartás és kommunikáció alapvető formáit a különböző élethelyzetekben.

f. A tanulók hazafias nevelése

Feladatunk a haza - ezen belül a szűkebb pátria - múltjának és jelenének megismertetése tanulóinkkal. A nemzeti hagyományok ápolása, a kulturális örökség, nemzeti összetartozásunk jelképeinek tisztelete, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése. Ennek egyik megnyilvánulási formája a havi rendszerességgel **zászló fel- és levonások**, és annak protokollja. Ezzel együtt más népek tisztelete, megbecsülése, helyünk tudatosítása Európában, a világban.

g. A tanulók állampolgári nevelése

Feladatunk az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt.

Igényt kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre.

h. A tanulók munkára nevelése

Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása.

A tanulók önellátására és környezetük szépítésére, megóvására, rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

i. A tanulók testi nevelése

A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése, állandósítása. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Mindehhez komoly segítséget nyújt a heti öt testnevelés óra és a délutáni különféle mozgásformák. Fokozott figyelem a gyógytestnevelést igénylő tanulóira.

A fentebb felsorolt nevelési területek jó lehetőséget biztosítanak a szociális és állampolgári kulcskompetencia-fejlesztésére.

**Személyiségfejlesztéssel kapcsolatos alapelvek, célok, feladatok, eljárások, eszközök
(összesített táblázatos formában)**

ALAPELVEK	CÉLOK	FELADATOK	ELJÁRÁSOK	ESZKÖZÖK

Komplex személyiségfejlesztés és	Alapozzuk meg a tanulók testi-lelki- szellemi fejlődését. Harmonikus és alkotóképes emberré neveljük.	Segítsük a tanulókat a saját erkölcsi értékük tudatosításában, meggyőződésük alakulásában. (magatartás, viselkedés)	Folyamatosan követjük, elősegítjük a gyermekek személyiség fejlődését. Tapasztalatainkat megosztjuk a szülőkkel.	Önismereti kérdőívek, tréningek, dramatikus játékok, művészeti képzés. Fejlesztő beszélgetések, önvizsgálat, önfeltárás, önrányítás, önalakítás. Fejlesztő interjú, tehetséggondozás, felzárkóztatás.
Önismeret fejlesztés	Az önfejlődés elősegítése, a belső lehetőségek kicsalogató és azokat társas kapcsolatokban kipróbáló öntapasztalás lehetősége.	A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása. Milyen vagyok? Milyen szeretnék lenni? Társaim milyennek látnak? Önbizalom építés, biztonságadó, biztató háttér biztosítása.	Önfelfedezés, önkipróbálás, támogatjuk a gyerekek egyedi és kiteljesedését. (Saját magunkhoz képest legyenek elbírálhatók!)	Önjellemzés, képzeletbeli szerepjáték, didaktikus játékok, életvitelminták: alkotó, sodródó, romboló. Irodalmi élmények: Karinthy: Én és Énke, Tanmesék (Bíztatás, helyeslés, elismerés, dicséret, jutalmazás) Az önbizalom 3 lábú széke: képesség, elismertség, felelősség
Életkori pszichikus sajátosságok.	Fejlődési szakaszok: látencia kor (6-8 év), perpubertás (9-11 év), Pubertás (12-16 év)Jellemzőinek (terhelhetőség, motiváció, viselkedési sajátosságok, társas kapcsolatok) figyelembe vétele.	Érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet és gondolkodás pszichikus funkcióinak tudatos fejlesztése a nevelési-oktatási folyamatban.	Valamennyi pszichikus funkció fejlesztése, a kreatív személyiségjegyek megalapozása.	A kreatív Személyiségbeállítódás erősítése ismeretszerzés, induktív és deduktív útjának az alkalmazása. Példaképek, eszményképek, személyes példaadás.
Szociális kompetencia kialakítása	A tanulók ismerjék meg jobban magukat és egymást. Tiszteljék, törekvéseikben erősítsék meg társaikat, Törődjenek egymással!	Az emberi együttélés szabályainak megismerése, együttműködési készség kialakítása. A kultúrált magatartás, kommunikáció elsajátítása.	Társadalmi hatások belsővé válásának elősegítése: tevékenykedtetés-cselekedtetés- közös tevékenység, tudatos közvélemény-formálás.	Szituációs játékok (az egyén viszonya a közösséghez). Didaktikai játékok, helyzetgyakorlatok , gyermeki jogok, diákönkormányzat, gyermekszervezet, iskolagyűlés

		Konstruktív kapcsolat kialakítása: a gyermek személyiségjegyei, erősségei,gyengeségeinek ismerete. Elfogadás: olyannak fogadom el, amilyen.		
--	--	---	--	--

A tanulók értelmi nevelési (oktatás-nevelés, képzés egyensúlya a harmonikus személyiség fejlesztése)	A tanítási-tanulási folyamat adjon teret a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, játéknak munkának, testedzésnek. Az oktatás ne csak információ közvetítése legyen!	Az értelmi képességek, az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása. A tanulási módok, a játék-szeretet, az alkotási vágy fejlesztése.	Kognitív képességek, kognitív kommunikáció, önálló tanulás, ismeretszerzés	Valamennyi tantárgy keretében rendszeresített tanulási eszközök. Tanulási technikák elsajátítása.
A pedagógus személyisége, mint a legjobb hatásközvetítő, nevelő eszköz.	Legyen a pedagógus nevelési stílusa integratív, alkalmazzon hatékony tanítási stratégiákat. A pedagógus a fejlődéshez szükséges biztonság és elfogadásnak a melegét is sugározza.	A tanuló személyiségnek megismeréséhez szükséges szakmai, pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudással rendelkezzen a nevelő! A tanári tanulói interakciós és kommunikációs készségekkel, a konfliktusok kezeléséhez és megoldásához szükséges képességekkel vértessze fel magát	Hitelességgel, saját vonzerővel és értékeink vállalásával történjen a szociális befolyásolás. Közvetlen emberismeret, nyitottság, támogató légkör, érzékenységgel.	Eszménykép, bírálat, etikai beszélgetés, megbeszélés, példakép formálás, didaktikai játékok, ötletbörze, dicséret, előadás, vita.
Egészséges és kulturális életmód	A helyes életrend életritmus kialakítása. A gyerekeket rávezetni arra, hogy elfogadják felelősségüket életminőségük alakításában. Veszélyeztető tényezők ismerete döntés szabadság. Élet tisztelete, védelme!	Szükségletek - lehetőségek, értékek - döntéshozás - követelmények ismerete. Érzelmek hatása a döntésekre. A szabadidő aktív eltöltése.	Külső hatások: szülők, kortársak, tanárok, média, kulturális hagyományok, önbizalom- fejlesztés, tapasztalatok hasznosítása. Személyi higiénia.	Személyiségkárosító szokások és függések kialakításának megelőzése. Pozitív kommunikáció, problémamegoldás, szerepjáték, mozi, színház, könyvvelmények, tömegkommunikáció.
A tanulók munkára nevelése.	A tanulók önállósága és Környezetük rendben tartása. A munka tisztelete.	A tanulók önállósága és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakorlata. Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása.	Gyakorlat, ösztönzés, segítségadás, ellenőrzés, személyes példaadás, megfelelő vizuális, esztétikai befogadás.	Játéksituáció, elismerés, vita, bírálat, ösztönző munkakör, táborozás, tanulószoba, napközi otthon, társas összejövetelek, szabadidős tevékenységek.

A tanulók testi nevelése, a mozgás iránti igény kialakítása.	Egészséges, edzett Személyiség kialakítása. Testi-lelki harmónia. Egymás iránti tolerancia.	A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem iránti igény kialakítása. Az egyéni adottságok figyelembevétele.	A mozgás szeretete, igény a sportos, egészséges életvitelre.	Sportköri foglalkozások, edzések, túrázások (gyalog-kerékpártúra) táborozások, kirándulások, úszás.
Konfliktus- megoldási stratégiák (probléma-megoldó, győztes-győztes, alkalmazkodó, elkerülő, kompromisszumkereső)	A nevelő személyiségének hitelessége, empátia „agresszív viselkedés” (konstruktív kritikusság) A konfliktuskezelési és stressz csökkentő technikák megismertetése, gyakoroltatása. Kudarcátűrés	Az önálló és alárendelő, valamint agresszív viselkedés elkerülése. „Megfelelő időben, megfelelő helyen, megfelelő módon”, intézzük konfliktusainkat.	Visszautasítási technikák, probléma-megoldási modellek, ötlépcsős problémamegoldás. Mi a probléma? A probléma tisztázása: a megegyezés lehetőségének elemzése, lehetséges megoldások a legjobb alternatívák mindkét fél nyereségével végződő megoldás. Adni - nyújtani, segíteni, támogatni, kapni - elfogadni, élni vele. Kölcsönösség, nyitottság, bizalom. Család szerepe, funkciója	Helyzetgyakorlatok önértékelés, empátia, kritikus gondolkodás, vitakultúra, céltudatosság, döntéshozás, konfliktushelyzet, problémamegoldás, pozitív kommunikáció.

A tanulók érzelmi nevelése.	A helyes cselekvésre és aktivitásra készítő Érzelmek kialakítása. Az öröm élménye. Ismerje és szeresse szülőföldjét, hazáját, szűkebb és tágabb környezetét.	Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes érzelmek kialakítása. A stressz nélküli, nyugodt légkör kialakítása. A szeretet és gyűlölet szerepe. Szerelem, barátság, életigenlés.		Testbeszéd, mimika, metakommunikáció érzelmeim skálája, érzelmek szívárványa, ötlet- börze, relaxáció, hagyományápolás, szerepjáték, kirándulás, természetvédelem.
Pályaorientáció	Az egyén személyes tulajdonságai összhangban legyenek a Pályakövetelményekkel	„Légy az, aki vagy, légy az, akivé a benned szunnyadó erőd alapján igazán lehetnél.” Helyes pályaválasztás a reális önismeret alapján.	Saját élményvilágunk tudatosítása. A tudás becsülete, kitartás, igényesség a munkában, együttműködési képességek fejlesztése, reális énkép kialakítása	Nyílt napok, pályaválasztási napok, pályaválasztási tanácsadó, előkészítő, szakkörök, művészeti tevékenységek, életvezetési ismeretek.

A fentiekből következően iskolánk tanulója:

- Legyen nyitott, de ha zárkózott, akkor igyekszünk kinyitni.
- Legyen eleven, de ha csöndes, akkor igyekszünk bátorítani.
- Legyen magabiztos, de ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne.
- Legyen kedves, de ha morcos, akkor kedvességgel közeledünk hozzá.
- Legyen barátkozó természetű, de ha magányos, igyekszünk magányát oldani.
- Legyen szorgalmas, de ha lusta, igyekszünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt. □
- Legyen okos, de ha nem annyira az, akkor keresünk benne más értéket.
- Legyen tiszteltudó, de csak akkor, ha meg is érdemeljük.
- Legyen szófogadó, de csak akkor, ha értelmes dolgokban kell szót fogadni. Legyen kitartó, de ne legyen önfejű.
- Legyen kezdeményező, de ne legyen törtető. Legyen együttműködő, de ne legyen konformista.

Személyiség és kulcskompetenciák fejlesztése**A kompetencia fejlesztését támogató tevékenységek:**

- tanárok külső továbbképzéseken való részvétele, belső továbbképzések, önképzés, kötelező hospitálások, mentor program,
- szaktanácsadás igénybe vétele.

A tanuló hatékony megismerését szolgáló technikák alkalmazása:

- a személyiség komplex megismerése,
- tehetségazonosítás,
- tanulási problémák felismerése - nehézségek, zavarok, akadályozottság,
- részképesség-zavarok kiszűrése,
- tanulási stratégiák és módszerek megismerése.

Az alkalmazott mérés-értékelés iskolai rendszere:

mérések:

- diagnosztikus (bemeneti) mérések
- formatív (visszajelző, szabályozó)
- szummatív (lezáró – minősítő) mérés-értékelés
- mérési adatbázis - a tanulói fejlődés nyomon követése

Módszertani elemek:

- tanulásszervezési technikák alkalmazása,
- tanórai differenciálás,
- kooperatív tanulás,
- egyéni és csoportos projektmunka,
- prezentációs technikák elsajátítása és alkalmazása
- tanulói értékelési technikák - önértékelési eljárások gazdagítása,

A tanulni tanulás kompetenciájának fejlesztése - a tanulásmódszertan beépítése az iskola tevékenységrendszerébe:

- a tanuláshoz szükséges komplex személyiségelemek megismerése - kíváncsiság, érdeklődés, akarat, kitartás, önfegyelem, becsvágy, teljesítményszorongás, küzdőképesség, sikerorientáció és kudarckerülés,
- a tanuláshoz szükséges alapkészségek felmérése és fejlesztési eljárásainak alkalmazása - életkor-specifikusan, a tanulók tanulási stratégiáinak és módszereinek megismerése

IV. A teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az intézményben eltöltött időben minden tanuló részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Az iskola által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a tanuló és a szülő részvételét az intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

Iskolai egészségnevelési, egészségfejlesztési programunk kidolgozásakor az Európai Unió, az ENSZ, és a NAT egészségnevelésre vonatkozó követelményeiben megfogalmazott elvárásokat vettük figyelembe. Ennek megfelelően a következőket tekintjük kiemelt feladatunknak. Arra törekszünk, hogy iskolánk személyi és tárgyi környezetével segítse azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, amelyek a gyerekek, a fiatalok egészségi állapotát javítják. Tudatosítani kívánjuk tanulóinkban, hogy az egészség érték, hogy a lelki egészség egyik feltétele a testi egészség és viszont. Rámutatunk arra, hogy az egészséges környezetben való élet mindannyiunk alkotmányos joga, annak kialakítása és megóvása azonban közös feladatunk. Hozzásegítjük őket, hogy fejlődésük során értelmezni tudják az egészség és betegség fogalmát. Mindennapi nevelőoktató munkánk során tanulóinkat felkészítjük arra, hogy felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozó helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusaikat megfelelő módon kezelni. A másság elfogadására neveljük tanítványainkat, arra, hogy megtanuljanak beteg, sérült embertársaikkal segítőkész magatartást tanúsítani, együttműködő, támogató kapcsolatot kialakítani.

Felkészítjük tanulóinkat a veszélyhelyzetek – az iskola, a közlekedés, a háztartás ilyen jellegű tényezőinek megismertetésével – felismerésére, azok kezelésére, megelőzésére, a megfelelő magatartásformák, a helyes közlekedési szokások kialakítására.

Megismertetjük a függőségekhez vezető szokások káros hatásait, következményeit, és segítünk tanítványainknak azokat elkerülni.

Az iskolai védőnővel, a családokkal együttműködve felébresztjük tanulóinkban a kiegyensúlyozott családi élet, a felelős és örömteli párkapcsolat iránti igényt, foglalkozunk a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel.

Olyan iskolai környezetet teremtünk, amely biztosítja az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. A tantestület tagjaitól, az iskola felnőtt közösségétől elvárjuk, hogy életvitelük példát adjon tanítványainknak a helyes életmód kialakítására.

E feladatok megvalósításával kívánjuk elérni, hogy tanulóink egészségük megóvása és védelme érdekében rendelkezzenek az egészséges életmódra, életvitelre vonatkozó korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal.

Bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmódot szolgáló tevékenységi formákat, az egészség- és környezetbarát magatartást.

Életkoruknak megfelelő szinten megismertetjük őket az egészség megőrzése szempontjából fontos ismeretekkel, pl. a táplálkozás, az alkohol- és kábítószer fogyasztás, a dohányzás, a családi- és kortárs kapcsolatok, a környezet védelme, az aktív életmód, a sport, a személyi higiénia, a szexualitás stb. területén.

Az egészségnevelési, egészségfejlesztési program megvalósítása akkor eredményes, ha azt tantestületünk minden tagja feladatának tartja, és részt vesz benne: kihasználja a tantárgya adta lehetőségeket, valamint a tanórán kívüli és szabadidős tevékenységek szervezésekor fontos szerepet tulajdonít neki.

Az intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- a) az egészséges táplálkozás,
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése, d) a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- f) a személyi higiéné

területére terjednek ki.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szakemberek (védőnők, gyermekorvos) közreműködésével az alábbi részletezéssel készítette el:

Az egészséges táplálkozás

- Ha az intézmény fenntartója vagy az intézmény vezetője – amennyiben erre az intézmény alapító okirata feljogosítja – megállapodást kíván kötni az intézményben üzemelő élelmiszerárúsító üzlet vagy áruautomata működtetésére, döntéséhez beszerzi az iskola egészségügyi szolgálat szakvéleményét. Az iskola-egészségügyi szakemberek abban a kérdésben foglalnak állást, hogy az árukínálat megfelel-e az egészséges táplálkozásra vonatkozó ajánlásoknak, továbbá hogy tartalmaz-e olyan terméket, amely alkalmas lehet a tanuló figyelmének, magatartásának olyan mértékű befolyásolására, hogy azzal megzavarja az nevelési-oktatási intézmény rendjét, vagy rontsa a nevelő-oktató munka hatékonyságát. Energiatartalmú, koffein tartalmú üdítőt a tanulók az intézmény területén belül nem fogyaszthatnak.
- A nevelési-oktatási intézmény fenntartója, vezetője nem köthet megállapodást, ha az iskola-egészségügyi szakemberek szakvéleménye szerint az árukínálat nem felel meg az előzőekben meghatározott ajánlásoknak, kivéve, ha az iskolai szülői szervezet, közösség a megállapodás megkötését támogatja.
- Az intézményben üzemelő élelmiszer-árúsító üzlet (büfé) nyitvatartási rendjének működtetési időszakának a megállapodásban történő meghatározásához az intézmény vezetője beszerzi a fenntartó, az iskolai szülői szervezet, közösség és az iskolai diákönkormányzat egyetértését.
- Az osztályfőnöki és a táplálkozással kapcsolatos szaktárgyi tanítási órákon (biológia, kémia, természetismeret) és más foglalkozásokon a pedagógusok kötelesek a téma egészségvédelmi aspektusait is bemutatni, feldolgozni.
- A mindennapos testnevelés, testmozgás és eredményességének mérése

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges eszközrendszer

A tanulók fizikai állapotának mérése nem cél, hanem eszköz az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek tervszerű, tudatos, fokozatos fejlesztéséhez.

Az oktatás területén általános fizikai teherbíró-képesség mérésének fő célja:

az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése és tudatosítása. Ezáltal lehetőség nyílik arra, hogy az eredmények alapján az egészségügyiek is képet kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról.

A Magyar Diáksport Szövetség 2013. január 1-én útnak indította az „A testnevelés új stratégiájának és a fizikai állapot új mérési rendszerének kialakítása és az önkéntes részvétel ösztönzése a komplex iskolai testmozgásprogramok szervezésében” –T.E.S.I. elnevezésű kiemelt projektjét.

A projekt egyik kutatás-fejlesztési feladata az volt, hogy létrehozza a magyar iskolarendszerben egységesen működtethető, egészségközpontú fittség-mérési-értékelési rendszert. Az új fizikai fittség-mérési rendszer a NETFIT, vagyis a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt elnevezést kapta.

A NETFIT 4 fittségi profilban 9 mérés segítségével jellemzi a tanulók állóképességét, erejét, hajlékonyságát és testösszetételét. A mérések eredményei tesztől függően két illetve három zónába kerülhetnek. Egészségzónába, fejlesztési zónába, fokozott fejlesztési zónába.

A NETFIT szoftveres alkalmazása olyan személyre szabott értékelési lehetőséget kínál minden tanuló számára, amely vizuálisan is szemlélteti a fittségi állapotot, valamint konkrét ajánlásokat fogalmaz meg a fejlesztés érdekében.

A Magyar Közlöny 2014. október 27-én tette közzé a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet módosítását, amely nevesíti a NETFIT-et, mint a tanulók fizikai fittségi mérésének rendszerét, valamint szabályozza annak tartalmi kereteit. Ennek köszönhetően most már iskolánkban is a NETFIT® rendszer segítségével méri fel a testnevelők a diákok fittségi állapotát a mérési időszakban.

A Magyar Diáksport Szövetség kiemelt projektjében minden iskola számára ingyenesen biztosította a mérésekhez szükséges eszközcsomagot, kézikönyvet és oktatófilmet.

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusok végzik.

Általános fizikai teherbíró-képesség mérésének jelentősége, szerepe

- A mérési eredmények lehetővé teszik az egyén, közösség egészének, vagy bizonyos rétegeinek egészség szempontú fizikai állapotának számszerűen is kifejezhető megbecslését, a mért adatok elemzését.
- Biztosítja a pillanatnyi fizikai állapottal való szembesülést.
- Felfedezi az egészség, terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén esetleges hiányosságokat, ezáltal mielőbbi tudatos felszámolását.
- Rendszeres időszakos ellenőrzés, folyamatos visszacsatolást jelent a hibák kiküszöböléséhez.
- A fittség vizsgálata során a tanár egészség és test-kulturális alapismereteket ad át, ennek elsajátítása a rendszeres, tudatos testedzésre mozgósít, hozzájárul, hogy a fiatalok nagyobb hányada felismerje, megtapasztalja, hogy a rendszeres fizikai aktivitásra szánt idő többszörösen megtérül, ha az egészség, cselekvő-képesség és a jó közérzet egész életünk folyamán megmarad.

Összefoglalva: az egyén, az általános fizikai teherbíró képesség mérése során, választ kap arra, hogy fizikai terhelhetősége szempontjából jelenleg hol tart, hová kell fejleszteni magát, és hogyan tegye meg az első lépéseket.

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztése, a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának és tanulót veszélyeztető bántalmazásnak a megelőzése

- A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező

ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

- Az iskola kiemelt figyelmet fordít a magatartási függőség és a szenvedélybetegség kialakulásához vezető szerek fogyasztásának, valamint a nevelési-oktatási intézményben megjelenő bántalmazás és agresszió megelőzésére, továbbá a gyógyult szenvedélybeteg és bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítésére, ennek során indokolt esetben együttműködik az iskola-egészségügyi szolgálattal.
- A fenti nevelési elemek konkrét megjelenítése osztályfőnöki órákon, közösségi és más rendezvények előkészítése során a pedagógusok kötelező feladatát képezi.
- Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoport nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. A konfliktusban érintett gyermekek, tanulók az iskolapszichológus kiemelt segítségével részesülnek.
- Amennyiben az érintett tanuló vagy a tanulók csoportja vonatkozásában a viselkedési problémák ismétlődő jellegűek, az intézmény vezetője értesíti a helyi Pedagógiai Szakszolgálat munkatársát, és egyúttal meghatározza azt az időpontot, amikor a gyermek, a tanuló köteles a pszichológus tanácsadásán részt venni.

V. A közösségfejlesztéssel, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A közösségfejlesztés vagy közösségszervezés a közösségek kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését jelenti. Ennek lényege a tevékeny közösség nevelőerejének tudatos és szakszerű kiaknázása az egyéni fejlődés érdekében. Ez a folyamat aktív, dinamikus kapcsolatot teremt az egyén és a társadalom között.

Az iskolai közösségek kialakítását a nevelőmunkánk keretének tekintjük, amely elősegíti a tanulók együttélését, lehetőséget biztosít alapvető erkölcsi szokások gyakorlására, kialakítására, közvetlenül felkészít a társadalmi beilleszkedésre.

1. Elsődleges iskolai közösségnek az osztály-csoportokat tekintjük, de a közösségfejlesztés egyes elemeit egyéb – hosszabb-rövidebb ideig együttlévő – csoportoktól is elvárjuk.

2. A közösségek felelős vezetője az osztályfőnök (ill. csoportvezető), aki tudatosan törekszik arra, hogy megteremtse a rábízott tanulók közösséggé szerveződésének feltételeit. A közösség kialakításának elemeit az alábbiakban látjuk:

- A tanulók közreműködésével közös célok meghatározása. (A célok meghatározását a pedagógus úgy irányítja, hogy a hozzájuk tartozó feladatok alkalmasak legyenek a közösségszervezésre, nemes erkölcsi tulajdonságok kialakítására.)
- A feladatok meghatározása, és megszervezése az életkornak megfelelő tanulói közreműködéssel.
- A viselkedésformák kialakításában és megtartásában nagy szerepet tulajdonítunk a közösen meghatározott normarendszernek.

3. A közösség feltételeinek kialakításában nagy szerepet szánunk a gyakori, különböző körülmények közötti együttléteknek (tanórai, tanórán kívüli, akciók, rendezvények, kirándulás, szórakozás stb.)

4. A nagy létszám és heterogén szerkezet miatt nem számolunk egy hagyományos értelmű iskolai közösség kialakításával, de az iskolánkhoz való tanulói kötődést minden eszközzel elő kívánjuk segíteni.

5. Megfelelően kialakultnak tekintjük közösségeinket, ha normarendszerük szinkronban van az iskolai élet alapszabásaival, és elemeinek betartása általánosan tekinthető az osztályon vagy csoporton belül.
6. Eredményünk jeleként értékeljük, ha a tanuló nem kötelező iskolai időben is szívesen van társaival, ha örömmel jön iskolába, ha általános iskola befejezése után alkalmanként visszatér.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos főbb pedagógiai feladatok a kompetencia alapú oktatás elterjesztése kapcsán:

- a különböző szociális kompetenciák fejlesztése: empátia, egymásra figyelés, együttműködés, tolerancia, alkalmazkodó képesség
- a tanulók, a közösség felkészítése az SNI-s tanulók integrált nevelésére
- az SNI-s tanulók beilleszkedésének segítése, a másság elfogadása

A közösségfejlesztés színterei:

- a. tantestület
- b. szakmai munkaközösségek
- c. csoportok
- d. iskolaközösség
- e. 1-4.évfolyam (tanítók, gyerekek, asszisztensek, technikai dolgozók, biztonsági őrök)
- f. 5-8.évfolyam (tanárok, tanulók, technikai dolgozók, biztonsági őrök)
- g. osztályközösségek
- h. napközi otthon
- i. tanulószoba
- j. szakkörök
- k. diákönkormányzat

a. Tantestület

Az alapfeladatok ellátáshoz iskolánkat hozzáértő, menedzser szemléletű iskolavezetés és magasan képzett, a végtelenségig elhivatott, szakmailag jól felkészült tantestület alkotja, melyre jellemző a gyermekközpontúság, az aktivitás, az új iránti fogékonyság, a célokkal való azonosulási képesség. A szervezeti felépítésnek köszönhetően jó az információáramlás, az egyes közösségek közötti koordináció.

Kiemelt feladat, fő fejlesztési irány:

- mentálhigiéniai feladatok,
- az empátiás képességek fejlesztése,
- az őszinte, nyílt kritikai szemlélet alakítása közösségi programokkal, kirándulásokkal,
- személyiségfejlesztő tréningekkel,
- egymás munkájának megbecsülése, elismerése.

b. Szakmai munkaközösségek

Vezetője a munkaközösség-vezető, aki az iskolavezetés, Igazgató Tanács tagja. Szakmai és módszertani kérdésekben ad segítséget az iskola nevelő-oktató munka tervezéséhez, szervezéséhez, ellenőrzéséhez. Saját éves munkaterv szerint dolgozik. Szervezi az adott szaktárgyak versenyait, szakmai vitákat tart, továbbképzéseket szervez, irányt mutat a továbblépéshez. Törekszik az egységes eljárások, az értékelés, osztályozás egységes módszereinek megtalálására. Biztosítja az iskolavezetés, a tanítók, tanárok közötti koordinációt és információáramlást. Elősegíti az egységes követelménytámasztást, fejlesztik

a pedagógusok munkakultúráját. Támogatják a belső innovációs kezdeményezéseket, az öntevékenység kibontakoztatását. Segítik a nevelők emberi kapcsolatainak a kedvező irányú alakulását.

c. Csoportok

A felnőttek és a gyerekek között egyaránt létrejönnek egy-egy rövidebb vagy hosszabb időszakra szóló, egy adott feladat megoldására létrejövő csoportosulások, csoportok. Szerveződhetnek közös érdeklődési kör alapján, vagy konkrét feladat megoldására. Igen értékesek ezek a csoportok a közösségfejlesztés szempontjából, hiszen alulról szerveződnek. Jelenlétük és segítségük igen fontos az iskolai munkában.

d. Iskolaközösség

Beletartozik minden tanuló, aki az intézménynél tanulói jogviszonyban áll, az elsőől a nyolcadik évfolyamig

e. 1-4. évfolyam:

Alapfeladataink:

- családi légkör kialakítása,
- beszoktatás,
- szokásrendek kialakítása,
- a Házirend szabályainak folyamatos megismertetése, betartása,
- az osztályközösség kiépítésnek megkezdése (felelősi rendszer) saját szabályok létrehozása, betartása,
- szülőkkel való kapcsolattartás,
- önkiszolgálat megszervezése,
- szabadidős tevékenységek szervezése,
- a személyközi kapcsolatok figyelése, alakítása.

Kiemelt feladatok:

- az osztály aktív magjának feltérképezése,
- bekapcsolódás a DÖK munkájába a szakasz végén, a közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Fő fejlesztési irányok:

- a kulturált beszéd, magatartás csiszolása.
- az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

f. 5-8. évfolyam

Alapfeladatok:

- az osztály aktív magjának továbbfejlesztése,
- alsó és 5-8.évfolyam közötti átmenet koordinálása
- osztálytanács létrehozása,
- aktív részvétel a DÖK munkájában,
- a közösség egyéni arculatának továbbfejlesztése,
- az iskolai hagyományok ápolása,
- ügyeleti rendszer kiépítése,
- viselkedési normák betartása (Házirend), vitakészség fejlesztése.

Kiemelt feladatok:

- ismerje és alkalmazza a közösségben éléhez szükséges magatartásformákat, a család, az iskola, a társadalom együttélési szabályait.
- segítségnyújtás a kamaszkori testi, lelki problémák megoldásához.
- multikulturális képességek fejlesztése
- a tolerancia képességének fejlesztése, a másság elfogadására nevelés.

Fő fejlesztési irányok:

- a kulturált beszéd, magatartás csiszolása.
- az összetartást erősítő normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

Testi-lelki fejlesztést szolgáló feladatok:

- életvezetési ismeretek tanítása,
- felvilágosító előadások (védőnői, iskolaorvosi szakszolgálat) szakemberek bevonásával. A káros szenvedélyek elleni védekezés módjainak megismertetése (drog, alkohol, cigaretta)
- a sporttevékenység széleskörű elterjesztése (kosárlabda, kézilabda, foci, atlétika), fogorvosi rendszeres ellátás,
- kirándulások, kerékpártúrák, táborozások.

g. Évfolyamközösségek

Az iskola nevelési programjának megvalósítását segítik, támogatják a **diákönkormányzat** munkáját. Az egységes évfolyamszintű követelmények és eljárások, célok teljesítését segítik, összehangolják az osztályok és osztályfőnökök munkáját. Közös programokat, évfolyamszintű rendezvényeket szerveznek, koordinálnak.

h. Osztályközösség

A gyermek neveltségének fontos eleme a közösségben, a közösségekért végzett munka. Közös tevékenységek szervezése, amelyek együttes élményt adnak, az együvé tartozás érzését erősítik. **Cél:** jó csoportlégtörben az együtt megválasztott közeli és távoli célok érdekében közös munkálkodás. Fontos az önállóság lehetővé tétele. Közös szabályok, normák alkotása, azok betartása. Közben kialakulnak a megfelelő személyközi viszonyok, mélyül a föl- és alárendelt pozíciókban a tanuló helyes önértékelése.

Iskolánkban az osztályközösségek száma minden évben más-más. Az első osztályba beírt tanulók osztályba sorolását a szülők – előre meghirdetett orientációk függvényében – elképzeléseikre való tekintettel, az iskolavezetés végzi. A cél heterogén, hasonló összetételű csoportok kialakítása.

A besorolás szempontjai:

- HH-HHH arány
- fiú - lány arány
- szociokulturális háttér
- nevelési szint
- képesség

Az osztályközösség vezetője: az osztályfőnök, aki a közösség irányításában, értékelésében épít az osztályban tanítók véleményére.

i. Szakkörök

A különböző szakkörök a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják. Jellemüket tekintve lehetnek szaktárgyaik, művészeti, technikaiak, de szerveződhetnek közös érdeklődési

kör, hobby alapján is. A felmerülő igényeknek megfelelően a lehetőségek figyelembe vételével a szakkörök indításáról minden tanév elején a tantestület dönt. A részvétel feltétele, az adott tárgy iránti érdeklődés. A jelentkezéssel a tanuló vállalja, hogy rendszeresen látogatja azt. A tehetséggondozás egyik fontos szervezeti formája. Az intézményi sajátosságokra, helyi hagyományokra építve az évenként felmért szülői-tanulói igények alapján szervezzük.

j. Diákönkormányzat

A tanulók érdekképviselői fóruma, amelybe az osztályok 2. évfolyamtól 2-2 képviselőt delegálnak. A DÖK élén az elnök áll (felnőtt vezető), a nevelőtestület tagja.

A DÖK gyermekvezetője a titkár (8.osztályos tanuló), akinek munkáját szervezőtitkárok (2 fő) segítik (6-7.osztályos tanulók).

A DÖK önálló SZMSZ szerint, a gyermekek által összeállított program alapján működik.

Feladatai:

- bekapcsolódás az iskola működési rendjének megvalósításába
- érdekképviselő, érdekvédelem
- önirányítás, önellenőrzés, önértékelés
- véleményezési jog gyakorlása
- tagjai számára értékes és vonzó tevékenységeket szervez, segíti a szabadidő hasznos eltöltését.
- sport, testnevelés
- turisztika, kirándulás
- táborozás
- kultúra
- játék, szórakozás
- közösség javára végzett munka

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésében a nevelők és tanulók közvetlen kapcsolata mellett fontos szerepet tulajdonítunk azoknak a ráhatásoknak, amelyek a különböző iskolai közösségekben érvényesülnek. Kiemelt feladatunknak tartjuk ezek tudatos irányítását, a közösségi életben rejlő nevelési lehetőségek tudatos és tervszerű felhasználását. A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolákban egyrészt a nevelők, és a tanulók közvetlen személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

Feladataink: A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, kialakítása.

- A közösségek tudatos fejlesztése a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével.
- Tudjanak közös célt kitűzni maguk elé, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, s legyenek képesek - nevelői segítséggel - reálisan értékelni az elvégzett munkát.
- A közösség tevékenységi formáinak megszervezése, hagyományainak megteremtése, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek kialakítása.

VI. A szülők, a tanulók és a pedagógusok együttműködésének formái, tovább fejlesztésének lehetőségei

Az iskola szakmai működéséért az intézményvezető, valamint a nevelőtestület felelős. Az irányítási feladatok ellátásában közreműködnek a törvényben és a jogszabályokban meghatározottak szerint: a szülők, a tanulók a pedagógusok és ezek különböző szervezetei

Az iskolahasználók együttműködésére, partneri kapcsolata nélkül nem tudná vállalt feladatait teljesíteni. A gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében.

*Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását. A **tanár-szülő** kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia.*

Ennek érdekében:

- Tájékoztatni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerektől.
- Ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét. (Kérdőív/interjú)
- Alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Iskolánk nagy gondot fordít arra, hogy a szülők időben, alaposan informálódjanak intézményünk életéről, működéséről.

A szülők tájékoztatásának formái:

Szóbeli	Írásbeli
Szülői értekezlet	KRÉTA napló, iskolai facebook
Fogadóórák	Iskolai hirdetőtáblák, iskolai honlap
Családlátogatás	Szülői online csoport
Nyílt tanítási napok	Iskolai hirdetőtáblák, szülői online csoport, iskolai facebook csoport

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

1. Szülői értekezletek

Célja: a közös feladatok, célok megtervezése, a problémák megoldása.

Kapcsolatteremtés iskola – szülő, szülő – szülő között.

Az iskola – szülő kapcsolatban a kölcsönösséget tartjuk a legfontosabbnak, az együttműködésünk alapja, a sikeresség záloga.

Meggyőződésünk, hogy a személyes kapcsolatoknak rendkívül fontos szerepe van.

2. Fogadóórák

Célja: a szaktanárokkal való egyéni találkozásokon véleménycsere a gyermektanulmányi munkájáról, iskolai viselkedéséről. Egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.

3. Családlátogatás

Célja: A gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, közvetlenebb kapcsolat kialakítása, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

Ideje: Évente egyszer, vagy sürgőszerűen, (új osztály – új osztályfőnök) probléma esetén többször is előfordulhat.

4. Nyílt tanítási napok

Célja: Betekintés az iskola belső világába. A szülők megfigyelhetik gyermekük iskolai tevékenységét órán és órán kívül.

Ideje: Évenként 2 alkalommal, (november, március) évfolyamonként más-más napokon.

Kapcsolat a tanulókkal:

Az iskola tanulói közösségének, hogy közös tevékenységeik szervezésére, irányítására diákönkormányzatot hozzanak létre, /DÖK/. A DÖK tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed, a diákönkormányzat munkáját pedagógus segíti, jogköreit az SZMSZ tartalmazza.

Az ideális **tanár – diák** viszony kialakítása nélkülözhetetlen feltétele a színvonalas, tartalmas, a *kölcsönös tiszteleten alapuló* oktató – nevelő munkának. Ezért fontos, hogy a tanuló tisztában legyen jogaival, és kötelességeivel. /Ezeket az iskolai Házirend is tartalmazza.

VII. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A köznevelési törvény pontosan körvonalazza a pedagógusok feladatrendszerét, amelynek elemei:

A pedagógus alapvető feladata a rábízott tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését, nyilvántartsa a tehetséges tanulókat, előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket, tanulókat,
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő – és szükség esetén más szakemberek – bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,

- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a gyermek, tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.

A fenti törvényi kötelezettségek intézményi szintű érvényesülését iskolánkban az alábbi feladat-elemek teljesítésével valósítjuk meg:

- A magasabb jogszabályokban, a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és vezetői utasításában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (kötött munkaidejét) az intézményvezető által meghatározott feladatok ellátásával töltse.
- Heti teljes munkaidejének ötvenöt–hatvanöt százalékában (neveléssel-oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat tartson.
- Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidején felőli részében a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lásson el.
- A tanítási órák és a tanórán kívüli foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.
- Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A tudomására jutott hivatali titkot megőrizze.
- A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.
- Az iskola céljainak képviselése a tanulók és a szülők előtt.
- A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.
- A tanórai és a tanórán kívüli oktató-nevelő munka, tanulásirányítás. Tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások megtartása.
- A tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások éves tervének elkészítése (tanmenetek, éves programok). Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli foglalkozásokra.
- A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon
- Változatos szervezeti formák alkalmazása a tanítási órákon
- A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon.
- A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- A helyi tanterv követelményeinek elsajátítása a nevelő által tanított tanulók körében.

A tehetséges tanulók gondozása terén:

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.

- Iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- Részvétel az iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán belüli versenyekre, vetélkedőkre stb. A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán kívüli versenyekre, vetélkedőkre stb.

A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése terén:

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók részére.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók körében.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók korrepetálása, segítése, mentorálása.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók felkészítése javító vagy osztályozó vizsgára.

A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása terén

- Szabadidős programok szervezése iskolán kívül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás). Szabadidős programok szervezése iskolán belül (pl. klubdélután, karácsonyi ünnepség).
- Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
- A nevelők, tanulók és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok.

Az iskolai diákönkormányzat működtetésében való aktív részvétel terén

- Az iskolai diák-önkormányzati munka egy-egy részterületének irányítása, segítése.
- Az iskolai diákönkormányzat programjainak önálló szervezése, segítség a programok szervezésében, részvétel a programokon.
- Iskolai szintű kirándulások, táborok önálló szervezése, segítség a szervezésben, részvétel a kirándulásokon, táborokon.

Munkafejelem, a munkához való viszony terén

- A munkaköri köteleességek teljesítése.
- Az ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása az óráközi szünetekben.
- Pontos adminisztrációs munka. A formai követelmények, a határidők betartása.
- Az egyes tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.

A tanári pályával összefüggő további feladatok ellátása terén

- Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében
- Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.
- Oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.

- Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása. Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés Továbbképzéseken való részvétel.
- A továbbképzéseken tanultak átadása a nevelőtestület tagjainak.

Az iskolai munka feltételeinek javítása terén

- Pályázatok összeállítása, pályázatokon való részvétel.
- Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- Az iskolai munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése megvalósítása (innováció).
- Az oktatáshoz kapcsolódó szemléltető eszközök tervezése, kivitelezése

Közreműködés a nevelőtestület szakmai életében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában

- Részvétel az adott tanév munkatervében meghatározott feladatok ellátásában.
- Részvétel a nevelőtestület szakmai (pedagógiai) döntéseinek előkészítésében.
- Önkéntes feladatok vállalása a nevelőtestületi feladatok megoldásában.
- Aktív részvétel a tantestület életében
- Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal
- A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása. Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák felé.
- Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- Kellő figyelem érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársak felé (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása)

VIII. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai

Az iskolai tanulócsoporthoz folyó oktató-nevelő munkában autonóm és kiemelt szerepet biztosítunk az osztályfőnököknek. Pedagógiai irányító, szervező tevékenységükhöz megteremtjük a folyamatos, illetve szükség szerinti együttműködés, segítségnyújtás és kapcsolattartás feltételeit:

- az ifjúságvédelmi feladatokat ellátó pedagógusokkal,
- a diákönkormányzatot segítő tanárral,
- a szülői képviselő munkáját koordináló nevelővel,
- a Pedagógiai Szakszolgálat munkatársaival.

A demokratikus véleménynyilvánításra és azok visszacsatolására rendszeresen iskolai fórumokat szervezünk. Ezek a színterek:

- alkalmazotti közösségi értekezlet,
- tantestületi értekezlet,
- munkaközösségi megbeszélés,
- szülői értekezlet,
- diák-önkormányzati küldöttgyűlés,
- fogadóóra,
- diáksportkört vezetői ülés,
- diáknap rendezvények.

Az osztályfőnök feladatai:

- Megfelelő magaviseletű; az iskolai diák-önkormányzati munkában és az iskolai rendezvényeken aktív osztályközösséget alakít ki az osztályközösség megfelelő irányításával.

- Fejleszti a tanulók személyiségét, elősegíti egészséges lelki és testi fejlődésüket. Elősegíti a társadalmi normákhoz és az iskolai elvárásokhoz igazodó értékrend kialakítást és elfogadását.
- Tanórákon kívüli – szükség esetén – iskolán kívüli közösségfejlesztő, szabadidős programokat (pl. osztálykirándulás, túra, színház-, múzeumlátogatás) szervez.
- Az osztályszintű és az iskolai rendezvényeken kíséri osztályát, felügyel a tanulókra.
- Megismeri a tanulók családi és szociális körülményeit.
- Rendszeres kapcsolatot tart és együttműködik a tanulók szüleivel.
- Rendszeres kapcsolatot tart együttműködik az osztályban tanító nevelőkkel.
- Tájékoztatja a tanulókat és a szülőket az őket érintő kérdésekről. Érdemi választ ad a szülők és tanulók iskolai élettel kapcsolatos kérdéseire.
- Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét, és erről rendszeresen – legalább havonta – tájékoztatja a szülőket.
- A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt legalább egy hónappal írásban értesíti.

Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló tovább haladásának feltételeiről.

- Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- A szülők figyelmét felhívja a szociális és egyéb juttatásokra.
- Támogatja és segíti az osztályban működő szülői szervezet munkáját.
- A szülők tájékoztatására szülői értekezleteket és fogadó órákat szervez.
- Fokozott törődéssel foglalkozik az osztályába járó kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal.
- Az osztály tanulóinál ellátja a gyermekvédelmi feladatokat, együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel, szükség esetén a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal. Segíti a tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók iskolai munkáját.
- Támogatja a tehetséges tanulók fejlődését.
- Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli tevékenységeiről.
- A gyermekorvos bevonásával, figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogyatékoságok, gyógyszerérzékenység).
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók magatartás és szorgalom osztályzatára.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére.
- A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben, intésben vagy megrovásban részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására.
- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti az elektronikus naplót, benne a mulasztásokat havonta összesíti. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el.
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezeti az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül.
- Elkészíti az osztályfőnöki munka éves tervezetét (osztályfőnöki munkaterv, osztályfőnöki tanmenet).
- Elkészíti az osztálystatisztikákat és ezekhez kapcsolódó elemzéseket.
- Elkészíti a félévi és tanév végi értékeléseket az osztályközösség fejlődéséről.
- Betartja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben.

- Kitölti és vezeti az elektronikus naplót, hetente ellenőrzi a szükséges beírásokat, és szükség esetén gondoskodik azok pótlásáról.
- Felfekteti és vezeti a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat.

Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját a minden tanév elején összeállított osztályfőnöki munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnöki munkaterv felépítése:

- Az előző tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
- Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról.
- Osztályfőnöki tanmenet (az osztályfőnöki órák éves terve).
- Tervezett tanórán kívüli programok az adott tanévre havi bontásban.
- Tervezett fogadó órák és szülői értekezletek az adott tanévre. Az egyes szülői értekezletek tervezett témái.

Az osztály diákközösségének vezetői.

- Az osztályban működő szülői szervezet vezetői.
- Az osztályfőnöki munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán.
- Első félévi és tanév végi osztálystatisztika.
- Első félévi és tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
- Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről.

Az osztályfőnök által készített statisztikák, jelentések az osztályról

Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról:

- Tanulók száma, ebből leány.
- Állami nevelt (gondozott).
- Hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.
- Tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő tanuló.
- Sajátos nevelési igényű tanuló.
- Az iskolában étkező.
- Az iskolába járás alól felmentett tanuló (magántanuló).
- Egyes tantárgyakból az értékelés alól felmentett tanulók.
- Más településről bejáró tanuló.
- Nem magyar állampolgár.
- Évfolyamismétlő.

Statisztikai adatok az első félév és a tanév végén az osztályról:

- Tanulók száma.
- Osztályozott tanulók száma és aránya.
- Osztályozatlan tanulók száma és aránya.
- Az egyes tantárgyakban elért osztályzatok száma és a tantárgyak osztályátlaga. Az osztály tanulmányi átlaga.
- Szaktárgyi dicsérek száma tantárgyanként a tanév végén.
- Példamutató magatartásért adott dicsérek száma a tanév végén.
- Egy tantárgyból bukott tanulók száma és aránya.
- Két tantárgyból bukott tanulók száma és aránya.
- Három vagy több tantárgyból évfolyamismétlésre bukott tanulók száma és aránya.
- A bukások száma tantárgyanként.
- A tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyek eredményei.

- Iskolán belüli versenyek eredményei (iskolai versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések).
- Iskolán kívüli versenyek eredményei (iskolán kívüli versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések).

A tanulói közösségek (osztályközösségek) tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai az első félév és a tanév végén:

- Az osztályközösség életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk-lányok aránya, új tanulók, távozók).
- Az osztály szociális összetétele (a családok szociális helyzete, a családok kulturális elvárásai, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók, gyermek- és ifjúságvédelmi munka).
- A tanulási teljesítmény (tanulmányi átlageredmények, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, a bukások, a tehetséges tanulók eredményei).
- Az osztályközösség társas szerkezete, a közösség rétegződése, struktúrája.

Neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók).

- A közösségi tevékenység (közös programok és rendezvények felsorolása, egyéb (tanórán kívüli) foglalkozásokon való részvétel).
- A szülői házzal való kapcsolat (a szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők nevelési elvei, a szülők kapcsolata az iskolával).

IX. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Az Nkt. 4.§ 13. pontja szerint a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló az a különleges bánásmódot igénylő tanuló, az aki :

- sajátos nevelési igényű ,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd,
- kiemelten tehetséges,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló,

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének-oktatásának elvei

A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazás a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapidokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóakra is érvényesek.

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátása

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását tesz szükségessé.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmény egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú rehabilitációs, rehabilitációs célokat és feladatokat határoz meg, melyeket az intézményünk dokumentumai tartalmaznak.
- b) A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységünk szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoporthoz igényeiktől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi szükségessé.
- c) A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett megjelenítjük a tehetséggondozás feladatainak.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- a) A sajátos nevelési igényből fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- e) Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- f) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
 - ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
 - cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket megjelenítjük:

- a. a pedagógiai programunkban,
- b. a helyi tantervünkben,

- c. a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- d. az egyéni fejlesztési tervekben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

- a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
- a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli megsegítés;
- közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;
- a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

Hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára a:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagokat;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközöket;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezetet, speciális bútorokat; fejlesztő helyiségeket;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk).

Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget.

Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedését, önmagukhoz mért fejlődését, a többi tanulóval való együtt haladását tekintjük.

Jellemző intézményünkre, hogy:

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése megtörténik a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül, és a sérülésspecifikus módszertani eljárásokat alkalmazzuk.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlatok működtetése, a pedagógusok által alkalmazott differenciált tananyagok, feladatlapok felhasználása.

- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.
- A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógusok alkalmazása, akik
- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző módosulásait;
- egyéni fejlesztési tervet készítenek a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosítanak, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaznak;
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépítik, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján megváltoztatják eljárásaikat, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaznak;
- a rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoznak létre, melyben érvényesül a differenciálás, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek alkalmazása, a differenciált értékelés;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- a) segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- b) javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- c) segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- d) javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- e) figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- f) együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- g) támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben, elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján –
- h) terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon – egyéni fejlesztési terv alapján a habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben –, ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;

- i) alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
- j) segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- k) segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények vegyék igénybe az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

X. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók nevelése, oktatása

Az iskolai oktató-nevelő munka közösségben folyik. Egy-egy tanuló több iskolai közösségnek is tagja egyszerre, fontos, hogy megtalálja ezekben a helyét. A beilleszkedés komoly gondot jelent a magatartási problémákkal küszködő gyermeknek, s ez maga után vonja azt, hogy az ismeretek elsajátításában és a szociális fejlődésben elmarad társaitól.

Ez a gyerek nem fogyatékos, lemaradása behozható különleges bánásmóddal, szakszerű foglalkozással, ha a pedagógus felismeri a problémát, és megfelelően kezeli azt. Iskolánkban rendszeresen tapasztaljuk a tanulási zavarok és az agresszív viselkedés kapcsolatát. Ezért tartjuk fontosnak a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységet.

A nevelő feladata segíteni minden gyerek személyiségének optimális fejlődését, egyéni adottságainak, képességeinek kibontakoztatását. Fontos feladat hárul iskolánkra a beilleszkedési, a magatartási, tanulási nehézségek enyhítésében.

A problémák kezelése

Iskolakezddskor a beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeknél a következő eltéréseket tapasztaljuk:

- artikulációs bázisuk különböző
- rövid és hosszú magánhangzók: zöngés és zöngétlen mássalhangzók között nem érez különbséget
- nem szilárd az anyanyelvi rendszerük, de ez nincs összefüggésben az intelligencia szinttel
- más a szociokulturális hátterük
- divergens gondolkodás
- „másként ketyeg a biológiai órájuk" (pl., ha éhes, azonnal enni akar) családban egyenrangúak a felnőttekkel.

A probléma feltárása során az alábbi eljárásokat alkalmazzuk:

- irányított beszélgetés
- a gyermek családi hátterének megismerése
- képességvizsgálat
- szociális kapcsolatok feltérképezése
- a tanulói értékrend megismerése
- intézményi előélet megismerése
- tanulási típusok felmérése
- az egyes tanulók önmagukhoz mért fejlődésének nyomon követése
- kiemelten kezelni az óvoda-iskola átmenet megkönnyítését

Alkalmazott módszerek:

- szociometriai mérések
- családlátogatás
- szülővel való megbeszélés
- kérdőíves eljárások

Együttműködés más intézményekkel:

A problémák megoldása érdekében az **alábbi intézményekkel működünk együtt:**

- Pedagógiai Szakszolgálat(helyi, megyei),
- Csenger Város Önkormányzata
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat,
- POK,
- Óvodák,
- Cigány Helyi Kisebbségi Önkormányzat,
- Kisvárdai SC Ady Endre Gimnáziuma
- Járási Hivatal
- Csengeri Rendőrség
- Népjóléti Intézmény

Az alkalmazott intézményi szervezeti formák:

- napközi otthonos (1-4. o.)
- tanulószoba (5-8.)

Kiemelt feladatok a tanulási kudarcok, konfliktusok kezelésére**a.) A tanórákba építhető korrekciós eljárások: Egyéni képességhez igazodó tanórai tanulás megszerzése:**

Speciális tanulási zavarok korrekciója érdekében együttműködés a fejlesztő szakemberekkel az általuk javasolt programok alkalmazása. Szülőkkel való együttműködés a problémák leküzdése érdekében.

b.) Sokszínű tevékenységformák biztosítása:

- Differenciált tanulásszervezés
- Kooperatív technikák alkalmazása
- Projekt-módszer elterjesztése
- Tevékenységközpontú pedagógiák
- Individuális tanulás előtérbe helyezése.
- Az alapozó időszak elnyújtása
- Fejlesztő értékelés bevezetése
- A tapasztalatszerzés lehetőségeinek kitágítása, IKT eszközhasználat

Tantárgyi fejlesztés:**a. Magyar nyelv:**

- beszédértés, helyesírás,
- mennyiségi és minőségi szóhasználat és szókincs bővítése,
- kettős, hármas szófajúság,
- szinonimák, anonimák,
- helyesírás,

- olvasástechnika,
- értő- olvasás fejlesztése,
- önálló szóbeli, írásbeli kifejező készség.

b. Matematika:

- alpműveletek,
- konvergens gondolkodásmód kialakítása,
- szöveges feladatok értelmezése, kombinatorikai, logikai feladatok.

Felzárkóztatás

A tanulási nehézséggel küzdő gyermekek nem, vagy csak részben tudnak eleget tenni az iskolai követelményeknek, s a teljesítményproblémákhoz viselkedési zavarok is társulnak. Sajátos eset, amikor ép érzékszervek birtokában, normál, esetleg kimagasló intelligenciaszint mellett sem képes a gyermek az alapkészségek elsajátítására.

Ezért van szükség a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő tudatos tevékenységre.

Feladataink:

A tünetek és az okok azonosítása (egészségügyi okok, családi háttér, környezeti hatások, dislexia, disgraphia, részképeség zavara) fejlesztési program meghatározása

Tevékenységi formák:

- Szoros munkakapcsolat az óvodával, az iskolaérettség közös értelmezése.
- A beiskolázottak korai szűrése (októberben képességfelmérő teszt).
- Kapcsolattartás szakintézményekkel.
- Orvos, védőnő, pszichológus, szakvélemény kérése.
- Pedagógusok továbbképzése (a problémák felismerésének, a fejlesztés módszereinek megtanulására). Differenciált tanórai foglalkoztatás, nevelés (alkalmazkodva az egyéni képességekhez).
- Tanórán kívüli felzárkóztató, egyénileg vagy kiscsoportban fejlesztő foglalkozás. A sérült gyerekek eltérő képességének figyelembe vétele az értékelésnél A másság tudatosítása és elfogadtatása.
- Egyéni bánásmód.
- A gyerekek fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése (belső gondozó, osztályfőnök).
- Továbbtanulás irányítása, segítése.

XI. A kiemelten tehetséges tanulók nevelése

Tehetségen a velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amelyek birtokában az egyén az átlagosat messze túlhaladó teljesítményt tud létrehozni.

Pedagógiai munkánk lényeges feladatának tekintjük a kiváló képességek és tehetségek felismerését és kibontakoztatását. Az iskolánkban célul kitűzött személyiségfejlesztés magas szintje csak akkor érvényesülhet, ha megfelelő eszköz- és tevékenységrendszer áll rendelkezésünkre. A tanulóknak tanítási órákon és azon kívül szerepek sokaságát kell biztosítani ahhoz, hogy megismerhessék önmagukat, kibontakoztathassák tehetségüket.

A tehetség legfontosabb jellemzői:

- átlagon felüli képesség (adottságok, készségek)
- kreativitás (ötletgazdag, eredeti feladatmegoldás)

- feladat-elkötelezettség (érdeklődés, tudásvágy, szorgalom, kitartás, sikerorientáltság)
- a figyelem, az emlékezet, az absztrakció magas foka

A pedagógusok feladatai:

- feltáró tevékenység: megfelelő alkalmak biztosítása tanulóink képességeinek, érdeklődésének felfedezésére, megnyilvánulására
- tehetséggondozás: tudatos tehetségfejlesztés célirányos programmal
- továbbhaladás biztosítása: iskolaválasztás segítése, a tehetségnek megfelelő pályaaorientáció

Tevékenységszisztemünk markáns tényezők a művészeti oktatás, az idegen nyelvi kommunikációs képességek fejlesztése és a számítástechnikai képzés.

Tevékenységeink a tehetséggondozás kapcsán:

- egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- szakkörök
- tehetséggondozó foglalkozások
- tanulmányi versenyek
- levelezős versenyek
- kulturális rendezvények látogatása (hangverseny, mozi, színház, helytörténeti múzeum)
- sportversenyek
- művészeti nevelés (zene, képzőművészet, tánc,)
- városi könyvtár
- évfolyam-kirándulások
- városi ünnepi rendezvényeken való aktív részvétel
- számítógépes szaktanterem
- Internet-használat
- továbbtanulás, kapcsolat a helyi gimnáziummal
- díszoklevél odaítélése (Év diákja, Az iskola Díszpolgára, Az iskola legjobb tanulója, Jó tanuló, jó sportoló)

A kompetencia alapú oktatás bevezetésének hozadéka a tehetség kibontakoztatásának kapcsán

A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszereiben a megújuló tanulószervezési eljárások alkalmazásával tesszük hatékonyabbá a fejlesztő munkát pl.:

- differenciált tanulószervezés
- kooperatív technikák
- projekt módszer, tevékenységközpontú pedagógiák

Sikeresen alkalmazhatók a differenciált tanulószervezésnek az alábbi formái:

a. individuális tanulás:

Valamennyi gyerek számára biztosítja az egyéni haladást, figyelembe véve a tanuló sajátosságait. Egyénre szabott elsajátítási, készség – és képességfejlesztési utakat biztosít, az ennek megfelelő eszközszerrel.

b. kooperatív tanulás:

A tanulási tartalom elsajátítása, és a készség – és képességfejlesztés csoportos formában történik. A kooperatív tanulás olyan feladatadási módszereket jelent, amelyek a tanulási folyamat szerves részeként a diákok együttműködését célzó interakcióját hozza létre. Az

együtt-tanulás keret, amelyben a kooperatív tanulás bármilyen tantárgyban, bármilyen szinten alkalmazni lehet. Öt fő szempont alkalmazására összpontosít: építő egymásrautaltság, közvetlen, párhuzamos interakciók, egyenlő részvétel és egyéni felelősség, társas készségek és csoport-folyamat. Minden ilyen órának (foglalkozásnak) meghatározott ismeretszerző és társas kapcsolatfejlesztési céljai vannak. A tanulók aktívan együttműködnek a siker érdekében. A tanulási képességek, és a szociális készségek a kooperatív tanulási módszerrel egyszerre fejleszthetők. (Leghatékonyabb más tanulásszervezési módokkal vegyesen alkalmazva).

c. projekt módszer:

Ez az a módszer, amely összefogja mindazt a sok-sok módszert és eszközt, amelyek külön-külön is nagyon sokat segítenek a gyerekek sikeres tanulásában. A projekt a gyerekek érdeklődésére épít, ami kizárja, hogy csak a tankönyvet tanítsuk, lapozzuk és évekig központi vagy irányító tanmenet alapján dolgozzuk fel. A projekt komplex fejlesztési lehetőség, amely tartalmazza az önálló tanulást, a kutatást az önálló ismeretszerzést és a nagyfokú integrációt.

Feltételek:

Tárgyi feltételek:

- Digitális tananyaggyűjtemény.
- Számítógép, mint fejlesztőeszköz.
- Videó, zenei anyagok.
- Variálható tanterem berendezés a csoportfoglalkozásokhoz.
- Megfelelő tankönyvek és szakmai könyvek(egyszerű alapfeladatokkal, többszintű nehézségi fokkal, szorgalmi és választható feladatokkal).

Személyi feltételek:

- A tanár gyerekekkel szembeni beállítódása (igenlő legyen, ne ambivalens, ne előítéletes). Hatékony tanuló megismerési technikák alkalmazása.
- A tanár nevelési stílusa megfelelő legyen (együttműködő, ne erőszakos, ne tehetetlen, ne korlátozó, ne közömbös). Differenciálás heterogén csoportban.
- A tanár tudása megfelelő legyen. Legyen képes a pedagógus önművelésre, önképzésre. IKT eszközhasználat, web alapú tanulásirányítás.
- Jó kapcsolat a családdal. Szükség esetén bevonva a gyermek és ifjúságvédelmi felelőst és a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársait. Továbbképzések a differenciált tanulásszervezéshez.

XII. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

Az, hogy a tanuló hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetűnek minősül-e az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 67/A.§-a alapján a gyámhatóság állapítja meg.

A jogszabály értelmében: Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes

nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családba fogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

(2) Halmozottan hátrányos helyzetű a tanuló, aki esetében a fenti szabályozásban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,

a) a nevelésbe vett gyermek,

b) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

Napjainkban egyre több család kerül nehéz helyzetbe. A megélhetési nehézségek, a család hétköznapi gondjai miatt egyre több gyerek válik hátrányos helyzetűvé. Iskolánk eddig is sokat tett a hátrányok kompenzálása érdekében. A kompetencia alapú oktatás implementációja segíti a HH-s, HHH-s és SNI-s tanulók esélyegyenlőségének biztosítását illetve megvalósulását.

A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az iskolaélet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, igyekszik a preventív munka előtérbe helyezésével a veszélyeztetettséget megelőzni, ha szükséges, védő-óvintézkedéseket tesz a rászorulókat érdekében, öröködik a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű gyermekek elviselhető életlehetőségei felett. A tanulókkal való személyes kapcsolat révén minden nevelő közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Az ezzel kapcsolatos tevékenységek összehangolását, irányítását az iskolában gyermek- és ifjúságvédelmi felelős végzi.

Kiemelt prioritás a HH-s, HHH-s, SNI-s, BTMN-es tanulók integrációjának segítése, az elfogadás, az érzékenyítés az IPR rendszer működtetésével. Mindezek érdekében fontos eszköz a nem szakrendszerű oktatás keretében a felzárkóztatás segítése, valamint a kooperatív tanulásszervezés és differenciált rétegmunka alkalmazása a tanórák megfelelő arányában.

A problémák kialakulásának legfőbb okai:

- hátrányos anyagi helyzet (munkanélküliség, minimálbér)
- válás, csonka család
- alkoholizmus
- a szülők egészségügyi, mentális problémái, agresszió a családban
- a szülők erőn felüli munkavállalása (az anyagi javak hajszolása miatt nem jut idő a gyerekekkel való foglalkozásra)

A gyermekvédelmi tevékenység legfontosabb feladatai:

- fel kell ismerni a tanulók problémáit
- fel kell tárni ezek okait
- segítséget kell nyújtani a megoldásban

- ha a probléma túlmutat az iskola lehetőségein, jelezni kell az illetékes szakembernek veszélyeztetett tanulók nyilvántartása.
 - a személyes adatok bizalmas kezelése.
 - a tanulók fejlődéséhez szükséges légkör biztosítása és testi épségének óvása.
 - a tanulók elemi szükségleteinek biztosítása.
 - a tanuló intézményes ellátása, az iskola valamennyi szolgáltatásának biztosítása.
 - a család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különféle támogatások - pénzbeli és természetbeli - felkutatása, hozzájárás segítése, támogatása, valamint tanácsadás a családellátó tevékenységhez.
 - a tanulók rendszeres iskolába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén eljárás kezdeményezése.
 - segítségnyújtás a szociokulturális hátrányok csökkentése, a többségi társadalomba való beilleszkedés, az identitástudat megerősítése érdekében.
 - mentálhigiénés programok szervezése, lebonyolítása.
 - szabadidős foglalkozások szervezése, ajánlása.
 - egyedi problémák megoldása a Gyermekjóléti Szolgálat rendszeres segítségével.
- folyamatos, őszinte érzelmi kötődés biztosítása, melyben a gyermek és a szülő problémáit nyíltan feltárhatja.

A cél megvalósulását szolgáló tevékenységek az iskolánkban:

- A beiskolázás figyelemmel kísérése,
- Veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók felmérése, napközibe, menzára irányítása.
- Kapcsolattartás a szülői házzal, családlátogatás.
- A hátrányos és veszélyeztetett tanulók tanulmányi munkájának fokozott figyelemmel kísérése, segítése, felzárkóztatásuk, tehetséggondozásuk
- Magatartásuk figyelemmel kísérése, beilleszkedésük segítése (osztályfőnök, szaktanár, belső gondozó együttműködése)
- Bevonásuk szabadidős, játékos, kulturális tevékenységbe
- Ingyenes színházbérlet juttatása számukra
- Kirándulásokhoz, táborozásokhoz anyagi támogatás igénylése számukra a Polgármesteri Hivataltól
- Pályázati lehetőségek figyelemmel kísérése támogatásuk érdekében
- Továbbtanulásuk segítése
- Mentálhigiénés programok, felvilágosító előadások szervezése
- A város szórakozóhelyeinek rendszeres ellenőrzése
- a 16 óráig tartó iskolában tartózkodás biztosítása

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében iskolánk együttműködik:

- Polgármesteri Hivatallal
- Járási Hivatallal
- Rendőrséggel
- Egyházakkal
- Városi Gyámhivatallal
- Pedagógiai Szakszolgálattal
- Gyermekorvossal, védőnővel
- Gyermekpszichológussal,
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal

Az együttműködés célja:

a gyermek védelme, biztonságának megteremtése

XIII. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

A diákönkormányzat jogkörei

1. A tanulók érdekeinek képviselője az iskolában diákönkormányzat működik.
2. A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.
3. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.
4. A diákönkormányzat a tanulói érdekképviselőtől részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:
 - a tanulmányi munka (versenyek, vetélkedők, pályázatok stb.);
 - sportélet;
 - túrák, kirándulások szervezése;
 - kulturális, szabadidős programok szervezése;
 - a tanulók tájékoztatása (iskolaújság, iskolai honlap).

Ezekben a kérdésekben

- az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
- a diákönkormányzat iskolai vezetőségének véleményét az iskola éves munkatervének összeállítása előtt az igazgatónak ki kell kérnie.

Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az igazgató felé.

A diákönkormányzatot az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzat iskolai vezetőségének diákvezetője (elnöke) és a diákönkormányzatot segítő felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára **az intézményvezető bízik meg öt éves időtartamra.**

Az iskolában iskolai vezetőség (igazgatói tanács) működik, mely az iskolai élet egészére kiterjedő döntés előkészítő, véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik. Az iskola vezetőségének (az igazgatói tanácsnak) teljes jogú tagja az iskolai diákönkormányzatot segítő pedagógus.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- a) az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- d) a házirend elfogadása előtt.
- e) a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- f) a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- g) a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- h) az iskolai sportkör – a munkaterv részét képező – szakmai programjának megállapításához,

- i) az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- j) a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- k) az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,
- l) az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről, az iskola házirendjében szabályozott módon

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- az iskolai diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről, valamint
- amennyiben az intézményben működik, a nevelési-oktatási intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősege tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az SZMSZ jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő vagy ellentétes az iskola SZMSZ-ével, házirendjével.

Az SZMSZ jóváhagyásáról a nevelőtestületnek a jóváhagyásra történő beterjesztést követő harminc napon belül nyilatkoznia kell.

Az SZMSZ-t vagy annak módosítását jóváhagyottnak kell tekinteni, ha a nevelőtestület harminc napon belül nem nyilatkozik.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a tárgyalás hatánapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola, helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését.

XIV. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

Az iskola szakmai működéséért az iskola igazgatója, valamint a nevelőtestület felelős. Az irányítási feladatok ellátásban közreműködnek a törvényben és a jogszabályokban meghatározottak szerint: a szülők, a tanulók, a pedagógusok és ezek különböző szervezetei.

Az iskolahasználók együttműködése, partneri kapcsolata nélkül iskolánk nem tudná vállalt feladatait teljesíteni. A gyermek nevelésének két fő színterén, az iskolában és a családban összhangot, egységet kell teremteni a közös cél érdekében.

Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását. A tanár-szülő kapcsolatnak a kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen kell alapulnia. Pedagógiai programunkat a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani.

A szülők és pedagógusok együttműködésének formái

Az iskolai nevelő-oktató munka középpontjában a tanuló áll, e folyamat célja a tanuló személyiségének sokoldalú fejlesztése. Tevékenységünk azonban csak akkor lehet igazán eredményes, ha a gyermeki személyiség fejlődését alapvetően meghatározó, befolyásoló két közösség: a család és az iskola aktívan együttműködik. Ez az együttműködés akkor eredményes, ha a család és iskola közötti összhangon, egységen alapul, ha a tanulói érdeklődésre épít, és messzemenően figyelembe veszi a szülői érdekeket is.

Fontos feladatunknak tartjuk a szülőkkel való harmonikus, rendszeres kapcsolat kialakítását, ápolását, mely a szülő - tanár közötti kölcsönös bizalmon, őszinteségen, megbecsülésen, megértésen alapul.

Pedagógiai programunkat csak a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani.

A gyermek harmonikus fejlődését az iskolai és családi nevelés egységessége biztosíthatja. Ezért fontos a szülőkkel való konstruktív kapcsolat kialakítása, pedagógiai szövetség kiépítése, elmélyítése. Biztosítja a szülők számára, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői legyenek.

Ennek érdekében tájékoztatni kell a szülőket:

- nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerekről részletes értékelést ad a tanév munkájáról, eseményeiről.
- a tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök, ruházati és más felszerelések szükségességéről, és annak a szülőre háruló anyagi terheiről. (évközben az ezekről hozott döntés nem változtatható meg, a Szülői Szervezet korlátozhatja a kiadások mértékét, de nem zárhatja ki a megvételét)
- ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét
- (kérdőív/interjú)
- alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.
- az iskola nevelőtestülete, vezetősége kikéri a szülők véleményét, figyelembe veszi javaslatait.
- Iskolánk egyik fő feladatának tekinti a szülő, tanuló, pedagógus együttműködés továbbfejlesztését, kiteljesítését. Ezen célok érdekében iskolánk az alábbi eszközöket használja fel az oktató-nevelő munka során:
- Az együttműködés érdekében a szülők aktív bevonása az új tanulásszervezési eljárásokba (projekt, modul)
- A nyilvánosság intézményi lehetőségeinek biztosítása (web-lap, faliújság, stb) a kompetencia alapú oktatásról és annak eredményeiről.
- Az SNI-s tanulókkal és szüleikkel történő folyamatos kapcsolattartás.

A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

a. Szülői értekezletek

Célja: a közös feladatok, célok megtervezése, a problémák megoldása.

Kapcsolatteremtés iskola - szülő - szülő között.

Az iskola - szülő kapcsolatban a kölcsönösséget tartjuk a legfontosabbnak, ez együttműködésünk alapja, a sikeresség záloga.

Meggyőződésünk, hogy a személyes kapcsolatoknak rendkívül fontos szerepe van. A tanulók nagy száma miatt ez csak úgy lehetséges, hogy egy tágabb körű szülő választmány képviseli a teljes szülői közösséget. Osztályonként 2 választott szülő alkotja az iskolai szülői szervezetet.

Ideje: tanévenként 2 alkalommal (október, február)

Az osztályszülői értekezleteket megelőzi az iskolai Szülői Szervezet gyűlése. Iskolánkban hagyomány, hogy a gyerekek szüleinek szeptemberben összevont, tájékoztató jellegű, valamint a 8. évfolyamon pályaválasztási szülő értekezletet tartunk.

b. Családlátogatások

Célja: A gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, közvetlenebb kapcsolat kialakítása, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

Ideje: Évente szükségszerűen, (új osztály- új osztályfőnök) probléma esetén többször is előfordulhat.

c. Fogadóóra (havonta 1-1 óra minden pedagógusnak)

A szülők nemcsak az osztályfőnökkel, hanem a szaktanárral is konzultálhatnak a gyermek tanulmányi előmeneteléről, fejlődéséről.

Ezen kívül heti egy órát megjelöl minden pedagógus, amikor fogadja a szülőket (egyéni fogadóóra)

d. Nyílt tanítási nap:(évente egy alkalom)

Az érdeklődő szülők részt vehetnek a tanórán, betekintést nyerhetnek egy-egy tanítási anyag feldolgozásába, figyelemmel kísérhetik gyermekük órai munkáját. Üzenő füzet, ellenőrző könyv

Az érdemjegyek, félévi osztályzatok és egyéb információk folyamatos bejegyzésére szolgál. Bizonyítvány: az évvégi osztályzatokat, dicséreteket, tantestületi határozatokat rögzíti.

e. Szabadidős (sport, kulturális) programok:

melyekre meghívjuk, és szeretettel várjuk a szülőket

- ünnepélyek
- sportnap
- karácsony
- farsang
- gyermeknap

Az iskola működésében a következő szülői szerepek jelennek meg:

a. A szülő, mint a szolgáltatás megrendelője Kérheti:

- Az integrációs programokban való részvétel lehetőségét.
- Az idegen nyelv megválasztását.
- A napközi otthoni ellátást.
- A nem kötelező tanórán kívüli foglalkozások szervezését. Nyári szabadidős tevékenységek (táborok) szervezését.

b. A szülő, mint a tanulási - nevelési folyamat segítője Az alábbi területeken tevékenykedhet:

- Segíti az iskola esztétikai arculatának kialakítását. *Formái:*
- Pénzadomány.
- Tárgyi támogatás.
- Szellemi és társadalmi munka.

c. A szülő, mint a tanulási - nevelési folyamat szereplője

Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, mely az intézményünkben folyó oktatási-nevelési feladataink sikerességét támogatja, erősíti, színesíti. Színtere lehet:

	az osztályfőnöki óra
	a szülői értekezlet
	a szabadidős tevékenységek
Kezdeményezője:	kulturális terület
	szülői munkaközösség
	osztályfőnök
	iskola vezetése

A szülők többsége elfogadja iskolánk értékrendjét. A szülő joga, hogy tájékoztatást kapjon az iskola munkájáról, tevékenységéről. Ezeket az információkat a pedagógiai program tartalmazza. Ez a program garanciát is jelent az ígért szolgáltatás tartósságára, minőségére.

A szülők közösségének szervezete:

Szülői munkaközösség, melybe minden osztály két képviselőt delegálhat. A szülők a választmány által gyakorolhatják a törvény által biztosított döntési, véleményezési, egyetértési jogukat saját működésük, az iskola működése és a tanulókat érintő valamennyi kérdésben.

A szülői munkaközösség élén az elnök áll. Működésüket SZMSZ és éves munkaterv szabályozza.

Kapcsolattartás az iskola külső partnereivel:

- Fenntartóval: értekezletek, megbeszélések, szakmai egyetetések
- Megyei POK-kal: pedagógus minősítéssel, tanfelügyelettel, önértékeléssel kapcsolatos esetleges feladatok egyeztetése
- Óvodával: nyílt napokon látogatás, egyeztetések, óvoda-iskola átmenet érzékenyítése
- Önkormányzatokkal: képviselőtestületi üléseken való részvétel, megbeszélések, települési rendezvényeken részvétel
- Művelődési központtal: megbeszélések, közös programok egyeztetése, szervezése, kettős funkciójú könyvtár használata
- Gyermekorvossal, fogorvossal védőnővel: prevenciós előadások, szűrővizsgálatok
- Családsegítő és Gyermekjóléti Központtal: gyermekvédelemmel, szociális hátrányok enyhítésével kapcsolatos közös programok
- Egyesületek, alapítványok, közhasznú szervezetek: támogatások adományozásának egyeztetése
- Bevett egyházakkal: hitoktatással kapcsolatos egyeztetések, közös programok szervezése

XIV./2 A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei és az alkalmassági vizsga szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti és évfolyamonkénti követelményét a melléklet tartalmazza. Megegyezik a tantervi követelményekkel.

Mellékletben szerepel a tanulmányok alatti vizsgák rendje is.

A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
	VIZSGA		
1-4.évfolyamon			
Magyar nyelv	írásbeli	szóbeli	
Irodalom	írásbeli	szóbeli	
Idegen nyelv	írásbeli	szóbeli	
Matematika	írásbeli	szóbeli	
Etika		szóbeli	
Környezetismeret	írásbeli	szóbeli	
Ének-zene		szóbeli	gyakorlati
Vizuális kultúra			gyakorlati
Életvitel és gyakorlat			gyakorlati
Testnevelés és sport			gyakorlati
5-8.évfolyamon			
Magyar nyelv	írásbeli	szóbeli	
Irodalom	írásbeli	szóbeli	
Idegen nyelvek	írásbeli	szóbeli	
Matematika	írásbeli	szóbeli	
Hit-és Erkölcstan	írásbeli	szóbeli	
Történelem		szóbeli	
Természetismeret/ Természettudomány	írásbeli	szóbeli	
Fizika	írásbeli	szóbeli	
Kémia	írásbeli	szóbeli	
Biológia	írásbeli	szóbeli	
Földrajz	írásbeli	szóbeli	
Ének-zene	írásbeli	szóbeli	gyakorlati
Hon- és népismeret		szóbeli	
Vizuális kultúra			gyakorlati
Informatika /Digitális kultúra		szóbeli	gyakorlati
Technika, életvitel és gyakorlat /Technika és tervezés			gyakorlati
Testnevelés és sport			gyakorlati
Állampolgári ismeretek	írásbeli	szóbeli	

Dráma és színház	írásbeli	szóbeli	
------------------	----------	---------	--

XIV./3 A felvétel és az átvétel helyi szabályai

Tankötelezettség:

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik.

Az a gyermek, akinek azt a az Oktatási Hivatal jóváhagyja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé.

A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a köznevelési feladatot ellátó hatóság a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Beiratkozás az általános iskola első évfolyamára

Iskolánk a kötelező beiskolázási körzetéből – melyet az iskola fenntartója határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.

Az adott évben tanköteles korba lépő gyermeket a szülő március 1-je és április 30-a között –a közleményben vagy hirdetményben közzétett időpontban – köteles beírni a lakóhelye szerint illetékes vagy a választott iskola első évfolyamára.

Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- a gyermek lakcímkártyáját;
- szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.
- TAJ szám
- célszerű lenne kérni: a szülői nyilatkozat a gyermek elhelyezéséről

A felvételtől illetve az elutasításról az intézményvezető írásban nyolc napon belül tájékoztatja a szülőket.

Az iskolába felvételt nyert első osztályos tanulót a szülői kérést a lehetőségekhez képest figyelembe véve igyekszünk osztályba sorolni.

További felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon, legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására, rendelkezésre álló időszak első napja előtt nyilvánosságra kell hozni.

Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, köteles először a hátrányos helyzetű tanulók kérelmét teljesíteni.

A további felvételi lehetőségről szóló tájékoztatót a helyben szokásos módon – legalább tizenöt nappal a felvételi, átvételi kérelmek benyújtására rendelkezésre álló időszak első napja előtt – nyilvánosságra kell hozni.

A hátrányos helyzetű tanulók közül előnyben kell részesíteni azokat, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye azon a településen vagy kerületben van, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.

A hátrányos helyzetű tanulók felvétele után a további felvételi kérelmek elbírálásánál előnyben kell részesíteni azokat a jelentkezőket, akiknek a lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye

azon a településen található, ahol az iskola székhelye vagy telephelye, feladatellátási helye található.

Ha az általános iskola – a megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján dönt. A sorsolásra a felvételi, átvételi kérelmet benyújtókat meg kell hívni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirendben kell meghatározni. A hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű tanulók felvételi, átvételi kérelmének teljesítése után sorsolás nélkül is felvehető az a tanuló, akinek ezt különleges helyzete indokolja.

Különleges helyzetnek minősül, ha a tanuló

- a) szülője, testvére tartósan beteg vagy fogyatékkal élő, vagy
- b) testvére az adott intézmény tanulója, vagy
- c) munkáltatói igazolás alapján szülőjének munkahelye az iskola körzetében található, vagy
- d) az iskola a lakóhelyétől, ennek hiányában tartózkodási helyétől egy kilométeren belül található.

Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.

A tanuló átvétele:

A tanuló átvételére a tanítási év során bármikor lehetőség van.

A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló anyakönyvi kivonatát;
- a szülő személyi igazolványát;
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
- az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.
- TAJ szám

A különбөzeti vizsga időpontjáról a szülőt a tanuló átvétele során tájékoztatni kell. A különбөzeti vizsga szervezése a tanulói jogviszony keletkezésétől számított három hónap eltelte után lehetséges.

Ha szükséges, segítjük a tanulót a vizsgára való felkészülésben.

Ennek módja:

- egyéni foglalkozáson való részvétel

Amennyiben a tanuló a különбөzeti vizsgán az előírt követelményeknek nem felel meg, a vizsgát az adott tantárgyból 2 hónapon belül megismételheti.

Ha az ismételt vizsgán teljesítménye újból nem megfelelő, az évfolyamot köteles megismételni, vagy a tanév közben az előző évfolyamra beiratkozni.

XIV./4 Az érdemjegyek tanulmányi rendszerben történő rögzítésével kapcsolatos értesítési kötelezettség szakmailag indokolható határideje

A KRÉTA rendszer által biztosítjuk, hogy az érdemjegyek rögzítése és az értesítési folyamat hatékony legyen, lehetőséget teremtve a diákoknak és szülőknek az eredmények időben történő

megismerésére, diákok fejlődésének monitorozására.

Intézményünkben az érdemjegyek rögzítése és az értesítési kötelezettség szakmai szabályozása a 2011. évi CXCV. törvény által előírtaknak megfelelően történik.

Érdemjegyek Rögzítése:

Az e-naplóban minden pedagógus a tantárgyaihoz kapcsolódóan naprakészen vezeti az előrehaladást.

A naprakészség éves szinten maximum 5 alkalom csúszást foglal magába.

Szóbeli, írásbeli és egyéb, a tanuló által készített produktumok folyamatosan, az intézményi belső szabályozókban meghatározott időtartamon belül értékelésre kerülnek, a tanulók megfelelő számú érdemjegyet, értékelést kapnak:

- Az adott félévben legalább a heti óraszám plusz egy jegyet.
- A tanulóknak félévente legalább egy szóbeli és egy írásbeli/gyakorlati jegyet.
- A szöveges értékelés pontos vezetése.
- Az írásbeli számonkérést követő legfeljebb 5. tanítási napig az kijavításra és értékelésre kerül.

Kivételes esetek: Kivételes esetekben, például technikai problémák vagy más okok miatt bekövetkező késések esetén az intézmény vezetősége az érintett felek számára haladéktalanul tájékoztatást nyújt, és megteszi a szükséges lépéseket a probléma megoldása érdekében.

Felelősségi kör és ellenőrzés:

Pedagógusok: A pedagógusainknak kötelességük az érdemjegyek rögzítése azok megszerzésének napján a KRÉTA rendszerben.

Vezetőség: Az iskolavezetőség ellenőrzi és biztosítja, hogy az érdemjegyek rögzítése és az értesítési kötelezettség a határidőknek megfelelően történjen.

XV. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat; ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;

- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében az iskola

- programszerűen együttműködik az iskolaorvosi szolgálat munkatársaival,
- kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálat helyi kirendeltségének munkatársaival, tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- igény esetén támogatja a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- előadások és konzultációk szakemberek közreműködésével,
- osztályfőnöki tanmenet szerinti foglalkozások, filmvetítések és más IKT alapú bemutatók,
- vetélkedők.

A tanítási órákon a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek átadását, feldolgozását és elsajátításuk ellenőrzését, értékelését tervezzük:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Természettudomány/biológia	rovarcsípések, légúti akadály, artériás és ütőeres vérzés, komplex újraélesztés,
Természettudomány/kémia	mérgeзések, vegyszer okozta sérülések, savmarás, égési sérülések, forrázás, szénmonoxid mérgezés,
Természettudomány/fizika	égési sérülések, forrázás,
Testnevelés és sport	magasból esés,

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások előkészítését, megszervezését fakultatív módon építjük be egy-egy tanév munkatervébe. Lehetőséges szervezeti keretek

- szakkörök (elsősegély-nyújtó);
- elsősegély-nyújtási bemutató;
- egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó projektnap (téma nap) szervezése.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;

- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat; ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos feladatok megvalósításának elősegítése érdekében az iskola

- programszerűen együttműködik az iskolaorvosi szolgálat munkatársaival,
- kapcsolatot épít ki az Országos Mentőszolgálat helyi kirendeltségének munkatársaival, tanulóink bekapcsolódnak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos iskolán kívüli vetélkedőkbe;
- igény esetén támogatja a pedagógusok részvételét 30 órás, elsősegély-nyújtási ismeretekkel foglalkozó továbbképzésen.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- előadások és konzultációk szakemberek közreműködésével,
- osztályfőnöki tanmenet szerinti foglalkozások, filmvetítések és más IKT alapú bemutatók,
- vetélkedők.

A tanítási órákon a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek átadását, feldolgozását és elsajátításuk ellenőrzését, értékelését tervezzük:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
Természettudomány/biológia	rovarcsípések, légúti akadály, artériás és ütőeres vérzés, komplex újraélesztés,
Természettudomány/kémia	mérgeзések, vegyszer okozta sérülések, savmarás, égési sérülések, forrázás, szénmonoxid mérgezés,
Természettudomány/fizika	égési sérülések, forrázás,

Testnevelés és sport	magasból esés,
----------------------	----------------

Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások előkészítését, megszervezését fakultatív módon építjük be egy-egy tanév munkatervébe. Lehetséges szervezeti keretek

- szakkörök (elsősegély-nyújtó);
- elsősegély-nyújtási bemutató;
- egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegély-nyújtással foglalkozó projektnap (témanap) szervezése.

XVI. Helyi tanterv

A Nat-ban megfogalmazottak alapján a kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, az elvárt tudás mélységét.

A nevelés-oktatás 12 évfolyama egységes folyamat, amely három képzési szakaszra oszlik. A Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok az egyes képzési szakaszokhoz kapcsolódnak.

Ezek a következők:

az alapfokú nevelés-oktatás szakasza:

- 1–4. évfolyam;
- 5–8. évfolyam;

Az 1–4. évfolyam első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak, a negyedik évfolyam végére meghatározóak a meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak.

Az 5–8. évfolyam a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása.

A 7–8. évfolyam alapvető feladata a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése.

A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

A tanulók napi és heti terhelése a módosított Nat alapján

A tanuló napi terhelése nem lehet több:

- 1-4-évfolyamon: **napi 6 tanítási óránál**
- 5-8.évfolyamon és nyelvi előkészítő évfolyamon **napi 7 tanítási óránál**

A tanuló kötelező és választható tanítási óráinak összege egy tanítási héten:

- 1-3.évfolyamon: **24 óra**
- 4. évfolyamon: **25 óra**
- 5-6. évfolyamon: **28 óra**
- 7-8. évfolyamon: **30 óra**

A napi és a heti terhelésbe nem kell figyelembe venni:

- az **egyházi köznevelési intézményben szervezett hitéleti oktatásra vonatkozó tantárgy,**
- a tanuló heti kötelező tanóráinak száma és az osztályok engedélyezett heti időkerete különbözete terhére megszervezett **egyéb foglalkozások,**
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 7. § (6) bekezdése **szerinti sportiskolában a mindennapos testnevelési órákat meghaladó többlet testnevelési óra,** valamint a **mindennapos testnevelés keretében szervezett iskolai sportköri** foglalkozások,

- a nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (5)–(8) bekezdése alapján szervezett foglalkozások a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. melléklet E oszlopában foglaltak alapján szervezett egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás óraszámait.

A Nat-ban megfogalmazott elvek, célok, fejlesztési feladatok és műveltségi tartalmak a képzési szakasz sajátosságai szerint több változatban elkészített kerettantervekben jelennek meg.

Az intézmények az oktatásért felelős miniszter által kiadott, illetve jóváhagyott kerettantervekből választhatnak, amelyek a tartalmi szabályozás következő szintjét jelentik.

Az egyes iskolatípusokban és oktatási szakaszokban a kerettantervek rögzítik a nevelés és oktatás céljait, a tantárgyi rendszert, az egyes tantárgyak témaköreit, tartalmát, a tantárgyak egy vagy két évfolyamonkénti követelményeit, a tantárgyközi tudás- és készségterületek fejlesztésének feladatait, és közlik a követelmények teljesítéséhez rendelkezésre álló, illetve ajánlott időkeretet.

Az intézmény szakmai önállóságát a kerettantervekben kötelező tartalommal nem szabályozott időkeret szabad felhasználása, a módszertani szabadság, az engedélyezett kerettantervek közötti választás, illetve az egyedi tantervek engedélyeztetési lehetősége biztosítja.

A kerettantervek határozzák meg a tanulás-tanítás folyamatában elsajátítandó fejlesztési követelményeket, továbbá az elvárt tudás mélységét, szervezettségét, és alapul szolgálnak a kimeneti követelmények meghatározásához.

Javaslat a tanulók heti kötelező alapóraszámára és maximális óraszámára évfolyamonként a 2020/2021.tanévtől felmenő rendszerben bevezetve

Egész napos iskolai oktatási forma (az alapidokumentumban benne van)

Egész napos iskolai nevelés-oktatást akkor szervezhet az általános iskola, ha szükség esetén másik osztály indításával, ha pedig ez nem oldható meg, az érintett tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő egyetértésével a tanuló másik iskolába történő átvételével gondoskodnak annak a tanulónak az ellátásáról, aki – kiskorú tanuló esetén akinek a szülei – nem kívánja ezt az ellátást igénybe venni. Egész napos iskolai nevelés és oktatás esetében a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva, egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve kell megszervezni 16.00 óráig.

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében kell biztosítani:

- a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez,
- a tananyag megértéshez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek,
- a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását.

A kötelező tanórákon túli foglalkozások teret adnak a művészeti nevelésnek, a testmozgásnak az iskola szakköreinek és egyéb foglalkozásoknak.

Az osztályok órarendje 16.00 óráig kötött, mivel délután is vannak tanórák, ezért a tanulók délután csak kivételes esetekben vihetők el az iskolából. Az iskolatáskát és a felszereléseket a tanulók csak pénteken viszik haza.

Szabadidős tevékenységek: séta, manuális foglalkozás, játék, kulturális tevékenység.

A tehetséggondozás és felzárkóztatás az önálló foglalkozással egy időben, csoportbontásban zajlik.

Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében biztosítjuk:

- a tananyag megértéséhez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek
- a felzárkóztatással és a tehetséggondozással kapcsolatos feladatok ellátását.

XVI./1 A választott kerettanterv megnevezését, ideértve bármely, a miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezése

Felmenő rendszerben bevezetett kerettantervek a 2020/2021.tanévtől az 1- 5. évfolyamon

1-4.évfolyamon választott kerettantervek (2020/2021.tanévtől felmenő rendszerben)

Magyar nyelv és irodalom 1–4. évfolyam

Matematika 1–4. évfolyam

Etika 1–4. évfolyam

Környezetismeret 3–4. évfolyam

Első élő idegen nyelv 4. évfolyam

Ének-zene 1–4. évfolyam

Vizuális kultúra 1–4. évfolyam

Technika és tervezés 1–4. évfolyam

Digitális kultúra 3–4. évfolyam

Testnevelés 1–4. évfolyam

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Tantárgyi kerettantervek a mellékletben.

Bevezetése:

2020/2021.tanév: első évfolyam

2021/2022.tanév: második évfolyam

2022/2023.tanév: harmadik évfolyam

2023/2024.tanév: negyedik évfolyam

5-8.évfolyamon választott kerettantervek (2020/2021.tanévtől felmenő rendszerben)

Kerettanterv az általános iskola 5–8. évfolyama számára

Magyar nyelv és irodalom 5–8. évfolyam

Matematika 5–8. évfolyam

Történelem 5–8. évfolyam

Állampolgári ismeretek 8. évfolyam

Hon- és népismeret 5–8. évfolyam

Etika 5–8. évfolyam

Természettudomány 5–6. évfolyam

Kémia 7–8. évfolyam

Fizika 7–8. évfolyam

Biológia 7–8. évfolyam

Földrajz 7–8. évfolyam

Első élő idegen nyelv 5–8. évfolyam

Ének-zene 5–8. évfolyam

Vizuális kultúra 5–8. évfolyam

Dráma és színház 7–8. évfolyam

Technika és tervezés 5–7. évfolyam

Digitális kultúra 5–8. évfolyam

Testnevelés 5–8. évfolyam

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Tantárgyi kerettantervek a mellékletben.

Helyi tanterv óraszámai

a 2020/2021.tanévtől felmenő rendszerben bevezetve

Műveltségi terület	Tantárgy	ÉVFOLYAMOK							
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	8	8	6	6	5	5	3	4
Matematika	Matematika	5	5	5	5	4	5	4	4
Történelem és állampolgári ismeretek	Történelem					2	2	2	2
	Állampolgári ismeretek								1
	Hon- és népismeret					1			
Etika/Hit- és erkölcsstan	Etika/Hit- és erkölcsstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret			1	1				
	Természettudomány					2	2		
	Kémia							1,5	1,5
	Fizika							1,5	1,5
	Biológia							1,5	1,5
	Földrajz							1,5	1,5
Idegen nyelv	Idegen nyelv				2	3	3	3	3
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
	Vizuális kultúra	2	2	2	1	1	1	1	1
	Dráma és színház							1	
Technológia	Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
	Digitális kultúra			1	1	1	1	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5
	Közösségi nevelés (osztályfőnöki)					1	1	1	1
Órák összesen		24	24	24	25	29	28	30	30
Kötelező alapóraszám		22	22	22	23	28	26	29	28
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	2	1	2	1	2
Maradt a szabadon tervezettből		0	0	0	0	0	0	0	0
Maximális órakeret		24	24	24	25	29	28	30	30
Össz. óraszám		24	24	24	25	29	28	30	30

Szabadon tervezhető órák felhasználása : a 2020/2021-es tanévtől felmenő rendszerben

- 1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 2. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 3. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 5. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, hon- és népismeret: 1 óra
- 6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 7. évfolyam: dráma és színház 1 óra, matematika 1 óra
- 8. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra

Enyhén értelmi fogyatékosok kerettantervi óraszámai felmenő rendszerben bevezetve a 2020/2021.tanévtől

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

Enyhén értelmi fogyatékosok helyi tantervi óraszámai felmenő rendszerben bevezetve a 2020/2021.tanévtől

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6	7+1
Matematika	4+1	4+1	3+2	4+1
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 5–8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves órakeret	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves órakeret
	Heti óraszám	Heti óraszám		Heti óraszám	Heti óraszám	
Magyar nyelv és irodalom	4+1	4+1	360	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2+1	2+1	216
Matematika	4+1	4+1	360	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5+1	5+1	432
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

Szabadon tervezhető órák felhasználása:

- 1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 2. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 3. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 5. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, hon- és népismeret: 1 óra
- 6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra
- 7. évfolyam: dráma és színház 1 óra, matematika 1 óra
- 8. évfolyam: magyar nyelv és irodalom 1 óra, matematika 1 óra

Komplex alapprogram óraszámának felhasználása

Intézményünk a 2019/2020-as tanévben (a fenti táblázatra tekintettel) első és ötödik évfolyamon vezette be a Komplex Alapprogramot. Az első évfolyamon 2. osztályban, míg ötödik évfolyamon 4. osztályban. Az érintett osztályokban a nevelő-oktató munkát végző valamennyi pedagógus az ajánlásoknak megfelelő időkeretben alkalmazza az alapprogram elemeit és illeszti be tanmeneteikbe a DFHT;KÓ;KIP módszereket. Mindkét évfolyamon az osztályfőnökök az ún. Ráhangolódó foglalkozásokra heti 1-1 órát kapnak. A ráhangolódás biztosítja, hogy a tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napokat az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben valamint kellő mértékben érzékenyítődjenek, a KAP filozófiájához.

A ráhangolódó órák a következő módokon valósulhatnak meg:

Hétfő-szerda-péntek napokon 7.45-től 8.00-ig tartanak a foglalkozások.

A foglalkozás felépítése ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a Komplex Alapprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve **kb. 80 %** -ban nem szabályozza.
- A tanítási órák **20%-ban** azonban javasolt a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a **DFHT tanítási-tanulási stratégiának** az alkalmazása (differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka).
- **10-30%-ban** pedig a **Komplex órák** keretében a kereszttantervi tantervek feldolgozása történik.

A Komplex Alapprogram által **innovált alprogrami foglalkozások** és a „Te órád” többnyire a délutáni időszávban valósulnak meg.

Tantárgyfelosztás és a KAP által kínált módszertani elemek összehangolása

A tanuló heti kötelező tanóráinak számát, beleértve a választható tanóráinak számát az Nkt. határozza meg.

A tantárgyfelosztás a törvény által meghatározott feltételeknek megfelelő, de az intézmény sajátos helyzetét figyelembe vevő alapidokumentum. Alapjául az intézményre érvényes törvény által előírt, a közismereti tantárgyakra vonatkozó heti óraszám szolgál.

Az általános iskolában a nevelés-oktatást a **délelőtti** és **délutáni** tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások ajánlottan tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Tehát e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.

A) a délelőtti időkeretben megvalósuló tanórák

Az első és ötödik évfolyamon a következő metodikák szerint szervezzük a tanórákat:

- Kötelező és szabadon tervezhető, nagyobb részben délelőtt szervezett foglalkozások, 80%-át a Komplex Alapprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát tekintve nem szabályozza. A tanítási órák 20%-ában pedig a Komplex Alapprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a DFHT tanítási-tanulási stratégiának az alkalmazása (differenciált egyéni munka, a

rétegmunka, a pármunka, a kooperatív módszerek, a csoportmunka, a drámajáték és a projektmunka) történik meg.

- A kötelező és szabadon választható időkeret része a „Komplex órák”, a kereszttantervi tartalmak kb. 30%-ának feldolgozása történik.

B) a délutáni időkeretben Komplex Alapprogram-elemek:

- Első és ötödik évfolyamon egyaránt alprogramokra intézményünk 5-5 órát biztosít, hogy a diákoknak lehetőségük nyíljon (felmenő rendszerben) minél több alprogrami ismeret elsajátítására általános iskolai tanulmányaik során.
- A Komplex Alapprogram által innovált alprogrami foglalkozások a délutáni időszakra kerültek, általában 14.00-tól 14.45 óráig
- A „Te órád” foglalkozások szintén a délutáni időszámban kerülnek megvalósításra a diákok érdeklődésének, habitusának megfelelően.

Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tudástartalom (a tananyag kereszttantervi része) kb. 30%-át hordozzák. A „Komplex órák” tekintetében a tudástartalmak kereszttantervi kapcsolatai mellett a DFHT tanítási-tanulási stratégia, valamint az alprogrami kapcsolódások jelennek meg. Ez utóbbi órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek fejlesztése is megvalósítható. A „Komplex órák”-nak a tantárgy heti óraszámától függően az alábbi táblázat 3. oszlopában megjelölt óraszámában javasolt megjelenni.

A tantárgy heti óraszám	Éves óraszám	Komplex órák száma éves szinten	Komplex órák beosztása
1	36	11	minden 3. héten 1 óra
2	72	22	kéthetente 1 óra (+ 4 óra elosztva a tanévben)
3	108	32	heti 1 óra (+ 4 óra elosztva a tanévben)
4	144	43	heti 1 óra (+ 7 óra elosztva a tanévben)
5	180	54	kéthetente 3 óra

Tartalmi fejlesztési pontok a Komplex órák vonatkozásában:

- legalább 1 alprogrami kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám)

A pedagógusok feladata kiegészül a DFHT órák megszervezésével, a kapcsolódó dokumentumok (óraillusztrációk) elkészítésével.

A választott alprogramokhoz kapcsolódó foglalkozások megszervezése, megtartása, foglalkozás illusztrációk készítése.

Az elkészült óraillusztrációk, foglalkozás illusztrációk, tapasztalatok megosztása a kollégákkal. Programhoz kapcsolódó további oktatási segédanyagok, szemléltető és mérőeszközök kidolgozása, közreadása.

Belső továbbképzések, előadások, bemutató órák szervezése, megtartása.

AZ E-NAPLÓBAN AZ ALÁBBI RÖVIDÍTÉSEK SZOLGÁLNAK A PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK JELÖLÉSÉRE:

KAP	Komplex Alapprogram elemeit tartalmazó tanóra
KIP	Komplex Instrukciós Program elemeivel megvalósított tanóra
KÓ	Komplex óra
DFHT	DFHT-val megvalósított tanóra
TA	testmozgás alapú alprogram
ÉA	életgyakorlatalapú alprogram
DA	digitális alapú alprogram
MA	művészet alapú alprogram
LA	logika alapú alprogram
TÓ	„Te órád”
RÁ	ráhangelódás

XVI./2 A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát, az ehhez szükséges kötelező, kötelezően választandó vagy szabadon választható tanórai foglalkozások megnevezését, óraszámát

A választott kerettanterv által meghatározott óraszám felett tanórát nem szervezünk.

XVI./3 Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettsége

A nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések vonatkozásában a következő célok teljesülését várjuk el:

- Megvalósuljon a digitális oktatási tartalmak integrálása.
- Az élethosszig tartó tanulás kulcskompetenciáinak fejlesztéséhez szükséges, egyenlő hozzáférést biztosító IKT infrastruktúra megteremtése, a számítógép állomány korszerűsítése a pedagógiai feladatok igényeinek megfelelő infrastruktúra kialakítása érdekében.
- A hangsúly az egyéni és egyedileg szervezett csoportos tanulási folyamatra helyeződjön, amely hatékonyabban támogatja az egyéni tanulás képességének és a kooperatív technikák fejlesztését.

A nyomtatott taneszközök kiválasztásának alapvető szempontja, hogy hivatalosan tankönyvvé nyilvánított legyen, szerepeljen a hivatalos taneszköz jegyzéken, s ismeretanyaga lehetővé tegye a kerettantervi követelmények elsajátíttatását. Kivitelében igényes, tartós legyen, feladatai fejlesztőek, változatosak legyenek, igazodjanak a tanulók életkori sajátosságaihoz.

- az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a szakmai munkaközösségek határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján
- a kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt - a megelőző tanév utolsó szülői értekezletén - tájékoztatjuk.
- Az ingyenes tankönyvre jogosultságot az adott év miniszteri rendeletei szabják meg.

A tankönyvkiválasztás elvei:

Feleljen meg intézményünk tantervi követelményeinek. Ennek érdekében tartalmazza a képességfejlesztés és az egyéni munkáltatás sokoldalú lehetőségeit, feleljen meg az önálló tanulást segítő didaktikai alapelveknek.

Ennek érdekében:

- szerkezete legyen világos és egyszerű
- motiváljon, keltse fel a gyerekek érdeklődését
- szövege az életkornak megfelelő fogalmazású legyen
- ábrái, betűmérete, szerkesztése segítse az önálló ismertszerzést
- adjon lehetőséget a differenciált készségfejlesztésre
- adjon mintát az önálló feladatmegoldásokra
- jelrendszere legyen azonos minden évfolyamon
- legyen több évig használható,
- új ára elérhető
- a tankönyvcsaládhoz azonos elvek alapján mérőlap készüljön

A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van (pl: tornafelszerelés, rajzfelszerelés stb.)

Az iskolai tankönyveket (munkafüzeteket nem) 1-8.évfolyamig az iskola ingyenesen biztosítja a tanulók számára. Ezek egy része könyvtári állományban van, így a tanulóknak azt a tanév végén le kell adni a házirendben meghatározottak szerint. Az elveszett, a megrongálódás miatt használhatatlan tankönyveket a házirendben meghatározottak alapján a szülőnek kártérítést kell fizetni.

A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk, változtatásra indokolt esetben kerül sor.

A használt, de jó állapotú taneszközöket - tanulói felajánlásokkal - gyűjtjük a könyvtár számára, hogy szükség esetén ezeket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók térítésmentesen használhassák.

XVI./4 A Nemzeti alaptantervben (Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A Nat a gyermekek, a serdülők és a fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő tanítást.

Olyan pedagógiai munkát feltételez, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet egyéb fóruma is.

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele az említett célok szolgálatába állított pedagógiai folyamat.

1– 2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

- az első két évben a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése,
- alkalmazott Difer – mérések eredményeinek kiértékelését követő egyénre szabott fejlesztés,
- tanórai differenciálás,

- változatos tanítás –szervezési formák alkalmazása,
- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat – és problémamegoldáshoz,
- megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit, szokásait,
- fokozatosan átvezetjük a gyermekeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével sokoldalúan fejlesztjük a gyermekek, megalapozva a koncentráció és relaxáció képességüket, hozzásegítve őket a tartós figyelem, a koncentráció és a kötelességérzet kialakításához, mélyítéséhez.

3– 4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

- fokozatosan előtérbe kerül a motiválási és tanulásszervezési folyamat,
- a tanítási – tanulási folyamatokat úgy igyekszünk szervezni, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt abban,
- a tanulók előzetes ismereteire alapozva olyan tanítás – tanulásszervezési módszerek kerülnek előtérbe, melyek előmozdítják a tanulók belső motivációinak, önszabályozó mechanizmusainak kialakulását fejlesztését,
- az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, tanítási órákon a kooperatív tanítás – tanulás technikáit és formáit alkalmazzuk,
- az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a tanórákon és tanórán kívüli tevékenységek során előtérbe helyezzük,
- intézményi bemeneti és kimeneti mérések eredmények alapján nagy hangsúlyt fektetünk a tanulói képességek megismerésére, a készségek fejlesztésére, a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszerek alkalmazására,
- egységes alapon nyugvó ellenőrzési és értékelési eljárásokat alkalmazunk, melybe igyekszünk tanulóinkat is bevonni,
- a tanulók szociokulturális háttérének folyamatos nyomon követésével, a szülői házzal való folyamatos kapcsolattartással a tanulói lemaradásokat megakadályozni.

5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása :

- elsőrendű feladat a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség – együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív – interaktív tanulási technikákat és tanulásszervezési módokat,
- intézményi bemeneti és kimeneti mérések eredményei alapján elsőrendű feladat a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználatának fejlesztése,
- az életkori jellemzők figyelembe vételével a tanulási stratégiák megválasztásának segítő irányítása,
- az ismeretek és ismeretszerzés tapasztalati megalapozása, az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fejlesztő értékeléssel az önismeret alakítása, az önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a csoportban, a társas kapcsolatokban,
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozása, pozitív magatartás minták megismertetésével, helyes magatartásformák gyakoroltatásával,
- az egészséges életvitel kialakításához egyrészt az egészségtan gyakorlatközpontú oktatásával kívánunk hozzájárulni, másrészt a tanórán kívüli tevékenységek programjaiban is hangsúlyt fektetünk e területre.

7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása:

- alapvető feladat - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése,
- az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása,
- hangsúlyos szerepet kap a pályaaorientáció minél sokoldalúbb, széles körű feltárása
- a pályaválasztás egyéni képességeket és személyes adottságokat figyelembe vevő előkészítése, segítése,
- intézményi bemeneti és kimeneti mérések eredményei alapján differenciálás,
- olyan pedagógiai módszerek alkalmazása, melyek előmozdítják a tanulóknál a tanulás igénye iránti belső motivációt,
- a tanítási – tanulási helyzetek, tanulásszervezési módok, értékelési eljárások segítsék elő a tanulók kreativitását, a különböző képességterületeken megmutatkozó tehetségek kibontakozását,
- a mentális képességek, és rész – egész viszony összefüggés meglátásának célirányos fejlesztése,
- az önálló és lényegkiemelő tanulás, tanulási módszerek elsajátításának segítése, önművelés igényének alakítása.

Tanulási környezet kialakítása

- A tanulásra használt helyiségeket, osztálytermeket lehetőség szerint úgy biztosítjuk, hogy a különböző tanulásszervezési eljárások alkalmazásához a berendezések rugalmasan és gyorsan átalakíthatók legyenek. A tantermek berendezése illeszkedjenek az osztályba járó tanulók korosztályi és egyéni szükségleteihez, nyugodt, biztonságos és támogató tanulási környezetet teremtsünk tanulóink számára.
- Biztosítjuk, hogy a tanulóink a foglalkozásokon IKT és digitális eszközöket, internetkapcsolatot és prezentációs eszközöket vehessenek igénybe.
- A tanulók értékelését az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva végezzük, a tanulók emberi méltóságának tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével valósítjuk meg.
- A pedagógusaink a tevékenységközpontú tanulásszervezési formákat alkalmazzák, a differenciált egyéni munka adta lehetőségek kihasználása, valamint a párban vagy csoportban végzett kutatásalapú, felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködő tanulás támogatása szintén hozzájárul a korszerű és tanulási környezet megteremtéséhez;
- A tanulóval szemben támasztott elvárásaink egyértelműek, a tanulóink ismerik a mérési stratégiákat mert már tanulási folyamat elején ismertetjük az velük;
- Törekszünk olyan iskolai légkör megteremtésére, ahol a tanulóink szívesen tanulnak, a bizalom fenntartása biztosított;
- A több tantárgy, tanulási terület ismereteinek integrálását igénylő témákat, jelenségeket feldolgozó tanórák, foglalkozások, témnapok, témahetek, tematikus hetek és projektek alkalmazása segíti a tanulót a jelenségek megértésében, a problémák komplex módon történő vizsgálatában.

A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a pedagógiai munkát támogató minden szereplő kapcsolata a kölcsönös tiszteleten és nyílt párbeszéden alapul, feladatunk a közös céljaink szem előtt tartása.

Egyénre szabott tanulási lehetőségek

Alapelv:

- a tanulók közti különbségeket a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érzékenység, az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintjük.

- Olyan fejlesztési célokat jelölünk ki, amelyek nemcsak a tanulótól várnak illeszkedést, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez.
- A tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte megtervezését végezzük.

Biztosítjuk;

- a tanulás egyéni lehetőségeit,
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítjük a hátrányok hatásait igyekszünk kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontosnak tarjuk a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhoz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Hátránykompenzáció:

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus fejlesztő tevékenysége, amely különösen igaz a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a szakmai besorolásukat tekintve heterogén, az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

A pedagógusaink munkáját pedagógiai asszisztensek, fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus, tehetséggondozó pedagógus támogatják, akiknek szerepe a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztására épülő, egymást segítő szakmai tevékenység. A közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében, amely nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége.

A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját. A rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesül.

A hátránykompenzáció biztosítása érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanulók szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárásokat (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazunk.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók integrációja és hatékony együttnevelése során pedagógusaink rendelkeznek a megfelelő szemléletmóddal és kompetenciákkal.

Pedagógusaink ismerik a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek sokféleségét és alkalmazzák azokat.

Elvi és módszertani változások az új Nemzeti alaptantervben a 2020/2021-es tanévtől kezdve:

A módosított Nemzeti alaptanterv "Fejlesztési területek, nevelési célok" című részében az előző alaptantervhez képest a változás az állampolgárságra és a demokráciára történő nevelésről szóló alcímbe van, ahol a „kritikai gondolkodás” helyett a „mérlegelő gondolkodás” kifejezés került a szövegbe.

Az egységességről és a differenciálásról, valamint a módszertani alapelvekről szóló részében elvárás az aktív tanulás, a tanulói kompetenciafejlesztés, az egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosítási kötelezettségei, úgy mint:

- megjelenik a tanulói együttműködésen alapuló tanulás, a differenciált tanulásszervezési eljárások,
- ajánlást fogalmaz meg több multidiszciplináris óra megszervezésére, azaz olyan foglalkozások szervezését javasolja, amelyek megvalósításakor a tanulók egyszerre több tudományterülettel foglalkoznak, a tudnivalók integrálásával ismerkednek meg,
- meg kell határozni és nyilvánossá kell tenni az értékelés minden formájának szempontjait, valamint az ehhez kapcsolódó eljárásokat,
- előremutató folyamatként jelenik meg a teamtanításnak olyan alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg, tehát arra is van elvi lehetőség, hogy egy-egy órát több pedagógus egyidejűleg tarthasson,
- nyomtatékosan vesszük figyelembe a digitális technológiával támogatott oktatási módszerek rendszeres alkalmazása iránti igényt,
- az óraszámok 80%-át a kerettantervben foglaltak megtanítására kell fordítani, de szükség esetén az óraszámok 100%-a is felhasználható a törzsanyag elsajátítására,
- a törzsanyag megtanítását követően az órakeret megmaradó 20%-a szabadon választott témák feldolgozására használható föl.

Az 1–4. évfolyam első két évében a szabályozás lehetővé teszi az ebben az életkorban különösen jelentős egyéni különbségek kezelését.

A 3–4. évfolyamon erőteljesebbé válnak – a negyedik évfolyam végére már meghatározóan – az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok.

A motiválás és a tanulásszervezés a Nat fejlesztési feladataiban is kifejeződő elvárásokra összpontosít. A Nat az első négy évfolyamot tekinti az első önálló képzési szakasznak. A 5–8. évfolyam funkciója elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, készség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának a folytatása. A 7–8. évfolyam alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, azaz megerősítése, bővítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése. A Nat a második négy évfolyamot tekinti a második önálló képzési szakasznak.

XVI./5 A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

Az Nkt.27.§ (11) bekezdése figyelembevételével iskolánkban a mindennapos testnevelést öt hagyományos testnevelés óra megtartásával szervezzük meg minden évfolyamon (az órakeret 10%-a a helyi, járási tanusodában kerül felhasználásra).

Biztosítjuk az iskolai Diáksportkör működésének feltételeit.

Intézményünkhöz közvetlenül Diáksportkör nem tartozik.

A könnyített testnevelés és a gyógytestnevelés szervezése

A tanuló az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés órára kell beosztani. A könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés-órát, lehetőség szerint, a többi tanulóval együtt, azonos csoportban kell szervezni.

Az orvosi szűrővizsgálatot május 15-éig kell elvégezni, kivétel, ha a vizsgálat oka később következik be.

Az orvos által vizsgált tanulókról az iskolának nyilvántartást kell vezetnie, amelyben fel kell tüntetni a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.

A könnyített testnevelés órát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelés óra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.

A gyógytestnevelés órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében.

Ha a tanuló a szakorvosi javaslat alapján a testnevelés órán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés és a testnevelés órákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára a szakorvos tesz javaslatot.

Fel kell menteni a tanulót a testnevelés órán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés órán való részvételét sem.

Amennyiben a tanuló csak gyógytestnevelés órán vesz részt, értékelését a gyógytestnevelő, gyógytestnevelés és testnevelés órán is részt vesz, értékelését a testnevelő és a gyógytestnevelő együtt végzi.

XVI./6 A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Választható szakköri foglalkozások: Angol -7 szokás; Tánc és mozgás; Sakk logika; Informatika

A választható szakköri foglalkozások esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére.

Választható foglalkozások:

- *szakkör: formarajz, csodaszarvas, környezetvédelmi szakkör (alsós, felsős), rajz, történelem, biológia, földrajz, angol nyelv*
- *-egyéb választható foglalkozás: mazsorett, felzárkóztatás, tehetséggondozás, labdarúgás, kézilabda, atlétika, úszás, KAP alprogrami foglalkozások, kislánytorna*

XVI./7 A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

A tanulók iskolai munkájának ellenőrzése folyamatosan történik az iskola helyi tanterve, illetve a nevelők által összeállított tanmenetek és osztályfőnöki munkatervek alapján.

Az értékelés célja:

Az önértékelés képességének kialakítása motiváció a fejlődésre a teljesítményszint, tudásszint jelzése a tanuló, szülő számára a pedagógus számára jelezze a fejlesztés irányát, tájékoztassa a szülőt, hogy milyen gyermeke viszonya az iskola követelményeihez.

Arra törekszünk, hogy értékelésünk változatos, ösztönző hatású legyen folyamatos, rendszeres, minden tevékenységre kiterjedő tárgyilagos, a tanuló személyiségét fejlesztő, segítő szándékú következetes, szakszerű és felelősségteljes céljai és követelményei az érintett számára legyenek előre ismertek.

Az értékelés rendszere kiterjed az iskolai élet minden területére:

- Az ismeretek, készségek tárgyi követelmények elsajátításának szintjére;
- A tanórán kívüli magatartásra;
- A szorgalomra, ezen a felkészülésre, feladatvállalásra, feladatvégzésre, a szükséges felszerelés meglétére;
- Szabálytiszteltre, felelősségvállalásra, viselkedésre;
- A korábbi teljesítményhez képest mutatózó fejlődésre;

Az értékelés funkciói:

- A folyamatos munka visszajelzésének eszköze;
- Fontos motivációs tényezők;
- Az elvárt követelményekben megfogalmazott ismeretekhez való viszony, ill. mérték kontroljának eszköze.
- Sikert, kudarcot jelez;
- Az önismeret kontrolja;
- Az elvárt képességek szintmérésének eszköze;
- Az előrehaladás mértéke megállapításának eszköze.

Az értékelésének fajtái:

Diagnosztikus értékelés:

- Alapvető funkciója, hogy a tanárt informálja a tanuló felkészültségéről.
- Alkalmazzuk tanítási év elején vagy egy új témakör felvétele előtt a tanulók előzetes ismereteinek felmérésére.

Formatív értékelés:

- Feladata az, hogy visszajelzést kapjon a tanuló arról, hol tart , mit tud és mit nem tud vagyis segítse a tanuló önértékelését.

Szummatív értékelés:

- Feladata, hogy összegezze, lezárja a tanulási ciklust, tehát a folyamat végén alkalmazzuk.
- Elvei:
- Az értékelés, minősítés mindig előreutató legyen, soha ne megbélyegző.
- Lényeges feladatnak kell tekinteni a tanulói önértékelés rendszerének kialakítását.
- A tantárgyi tudás értékelésébe a viselkedési problémák nem számíthatók be.

Feladatai:

- a tanulócsoporthoz eredményeinek viszonyítása általános (standard) értékekhez, illetve országos eredményekhez,
- a következtetés, a tanítás-tanulás hatékonyságára,
- a követelmény teljesítésének szintjei alapján a korrekció és további gyakorlás témáinak kijelölése,
- a tanuló egyéni eredményeinek viszonyítása a korábbi teljesítményéhez,

- a tanulók tantervi követelményekhez viszonyított tényleges teljesítményének minősítése érdemjeggyel.

A tanuló tanulmányi teljesítményének ellenőrzési és értékelési rendszere

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.

A tanulók tanulmányi munkájának értékelése és minősítése az első és második évfolyamokon a következők szerint történik:

- Az 1. évfolyamon valamint a 2. évfolyam első félévében pontozással értékeljük a tanulókat. Nevelőtestület döntése értelmében az 1-2. évfolyamon a szöveges értékelés mellett a tanév során a pedagógusok – jelzés értékű – érdemjegyeket is adhatnak, melyek az értékelő naplóba is bekerülhetnek.
- Az 1. évfolyamon félévkor és tanév végén valamint a 2. évfolyamon félévkor minden tantárgy esetében szöveges minősítést alkalmazunk.

Alapelvek az értékelésben az első évfolyamon és a második évfolyam első félévében

1. A képességeknek, készségeknek motívumoknak, melyek fejlesztése – mai tudásunk szerint – lehetséges intézményes keretek között is némelyike már első osztálytól, mások pedig csak később, az életkornak megfelelően tekinthetők kiemelt szerepűnek a személyiségfejlődés folyamatában. Ennek megfelelően – természetesen – értékelni, és főleg minősíteni sem kell minden szempontból mindenkit minden életkorban.
2. Olyan terület is lehet, mely tekintetében a megfogalmazott értékelés sohasem szummatív (lezáró, minősítő) jellegű, inkább a jellemzés szerepét tölti be. Diagnosztizálni mégis azért célszerű, mert az adott személyiség összetevő befolyásolja a gyermek teljesítményeit, fejlődő készségeit.
3. Minden életkorban azt szabad csak szummatív módon értékelni (a gyermek és szülő számára!), amit tudatosan fejlesztettünk, amiben az osztály többsége határozott fejlődést mutat önmagához képest, ami a továbbhaladás érdekében aktuálisan fontos az adott időszakban.
4. Különösen óvatosan kell eljárni egy-egy területtel kapcsolatosan, mérlegelve hogy az 1-4. évfolyamon meg kell-e kezdeni az értékelést. Ilyen például a kognitív kompetencia területén a gondolkodási képességek fejlettsége, melyek kialakulása fokozatosan megkezdődik ugyan a 10 éves kor előtt, de igazi tudatos fejlesztése a 5-8. évfolyamon és a középiskola feladata inkább. Számos részképesség, rutin, készség stb. előzetes létrejötte a feltétele. Ezen képességek kezdetlegessége ugyanis nem hiányossága, hanem természetes jellemzője az 1-4. évfolyamos korosztálynak.
5. A másik olyan terület, melyhez nem lehetnek előre megfogalmazott példamondatok, a tanulási képességek, készségek, rutinok területe. Ez a képességcsoport ugyanis nagyon fontos területet érint – melyen gyakorlatilag nem volna szabad, hogy a 4. osztály végére bárkinél komoly hiányosságok legyenek. Az ugyanis lehetetlenné tenné a tanuló számára a továbbhaladást.
6. A hangsúly tehát a fejlesztésen van! Értékelésünk csak akkor lehet eredményes, ha maga is hozzájárul a fejlesztéshez, vagyis beleilleszkedik a fejlesztés folyamatába. A szempontok évközi tervezésünket is orientálják. A pedagógus azzal tudja saját értékelő munkáját megkönnyíteni, ha az adott évben értékelni kívánt területek fejlesztését tanmenetében előre betervezi, menet közben pedig feljegyzéseket készít azokkal kapcsolatos megfigyeléseiről, tapasztalatairól, méréseiről az egyes gyerekekre nézve is. Az értékelési szempontokról a szülőket és a gyerekeket előre kell tájékoztatni. Tulajdonképpen nem másról van szó, minthogy a tantárgyhoz szorosan nem kötődő képességeket és motívumokat is a követelményrendszer

részévé kell tenni, és azokba a szülőket, gyerekeket is be kell avatni. Ha mindez kiegészül azzal, hogy már év közben kap a szülő és a gyermek is jelzéseket a fejlődés részterületeiről, akkor várhatóan a nagyobb együttműködés is jó irányba hat.

7. A képesség- és motívumrendszerek (kompetenciák) számos részterülete nem mérhető objektíven, csak megfigyelés útján, azaz minden ítéletünk nagyfokú tapintatot és óvatosságot igényel. Sohasem szabad azt a látszatot keltenünk, hogy tévedhetetlenek vagyunk
8. Sohasem a személyiséget (a gyereket) kell megítélnünk, csak valamely teljesítményét, képességszintjét, pillanatnyi hozzáállását, motiváltságát stb. Nem illik semmilyen szempontból lezártnak, végérvényesnek tekinteni fejlődési tempóját, lehetőségeit, hiszen az változhat.
9. Intézményünkben az általános minősítés : kiválóan teljesített, jól teljesített megfelelően teljesített felzárkóztatásra szorul

Értékelés és minősítés az 1. évfolyamon és a 2. évfolyamon félévig

	Az értékelés módja, formája	Az értékelés rögzítése	Az értékelést végzi
Év közben	piros pont, fekete pont, csillag(+ egyéni módszerek) -dicséret -szöveges értékelés	Tanulói könyv, munkafüzet, Kréta napló	tanítók -napközis nevelők
Félévkor	szöveges értékelés (a munkaközösség által kidolgozott szempontok alapján)	Kréta napló, értékelő lap	tanítók napközis nevelők
Év végén	Minősítés: szöveges	Kréta napló, Bizonyítvány	Osztálytanítók napközis nevelők
	A tanuló -kiválóan teljesített -jól teljesített -megfelelően teljesített -felzárkóztatásra szorul <u>vagy:</u> Tanévi munkája előkészítő jellegű volt. Tanulmányait az 1. osztályban folytatja		

Értékelés az 1–2. évfolyamon

Első évfolyam: szöveges értékelés

Második évfolyam, 1. félév: szöveges értékelés

Szöveges minősítés tartalma

Kiválóan teljesített az a tanuló, aki:

- az órai munkába aktívan bekapcsolódik

- együttműködő
- a tanultakat kérdések alapján kerek mondatokban adja vissza (könnyen átlátja a tananyag összefüggéseit)
- döntési helyzetben megfontolt (erkölcsi érzéke, ítélőképessége kiemelkedő)
- társaival való viszonyában nyitott (társas helyzetekben jól alkalmazkodik)

Jól teljesített az a tanuló, aki:

- részben együttműködő (a tanultakat részben képes visszaadni)
- egyszerűbb összefüggéseket segítséggel ismeri fel
- döntési helyzetekben felületes
- erkölcsi érzéke, ítélőképessége jó
- társaival való viszonyában kezdeményező

Megfelelően teljesített az a tanuló, aki:

- aki az órai munkában ritkán együttműködő
- a tanultakat kérdések alapján is nehezen adja vissza
- feladatait segítséggel végzi
- társaival való viszonyában visszahúzó
- a tanultakat szituációkra nehezen alkalmazza

Felzárkóztatásra szorul az a tanuló, aki:

- az órai munkában elutasító, nem működik együtt
- feladatait nagyfokú segítséggel végzi (döntési helyzetekben bizonytalan)
- társaival való viszonyában nem veszi figyelembe a többiek szempontjait
- társas, szituációs helyzetekben nem alkalmazkodik
- nem érdeklődő, figyelme elkalandozik

Értékelés a 2.évfolyam második félévtől és a magasabb évfolyamokon

Az 2. évfolyam második félévében és a magasabb évfolyamon a tanulók munkáját minden tantárgyból **érdemjegyekkel értékeljük.**

A második évfolyamon a tanév végén, valamint a magasabb évfolyamokon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét **osztályzattal minősítjük.**

A tantervi tantárgyi követelmények teljesítését a félévi és évvégi osztályzatokkal értékeli a szaktanár 5 fokozatú skálán:

(5) jeles: Tudása teljes mértékben megfelel a kerettantervre épülő helyi tantervben megfogalmazott követelményeknek, azokról önállóan képes számot adni. Az összefüggéseket átlátja, a tananyaggal kapcsolatos tanári kérdésekre összefüggő, határozott választ ad. Tudása biztos, ismeretei alkalmazásában kreatív.

(4) jó: Tudása jól megfelel a dokumentumokban meghatározott követelményeknek. Önálló megnyilatkozásai kisebb hiányosságokat tartalmaznak, de rávezető kérdéssel kiegészíti azokat. Befogadási képessége stabil. Az összefüggések felismerésében némi bizonytalanságot mutat.

3 (közepes): Tudása közepesen (néhány lényegi hiányossággal) felel meg a követelményeknek. Önálló megnyilatkozásra résztémában képes. A tanári kérdésekre adott válaszában vannak lényegi

információk, de a válaszok hiányosak, a megfogalmazásban bizonytalanság érzékelhető. Befogadási készsége változó, az összefüggések felismerésében lényeges hiányosság tapasztalható.

(2) elégséges: Tudása a továbbhaladás feltételeként meghatározott kerettantervi minimum követelményszintet éri el. A tényekre és összefüggésekre vonatkozó ismereteiben lényegi hiányosságok tapasztalhatók. Befogadóképessége gyenge. Önálló feleletre nem képes, válaszadása hiányos, bizonytalan.

1 (elégtelen): Tudása nem felel meg a minimum követelményeknek. Ismeretei alapvetően hiányosak vagy nincsenek. Befogadási készsége rossz, válaszadásában nincsenek értéket képviselő adatok.

Értékelés és minősítés a 2. évfolyam második félévétől a 8. évfolyam végéig

	Az értékelés módja, formája	Az értékelés rögzítése	Az értékelést végzi
Év közben (értékelés)	Érdemjegy (5,4,3,2,1) (legalább 4 jegy félévenként, tantárgyanként) pontozás (piros, fekete) szaktanári döntés függvényében magatartás és szorgalom értékelése havonként	e- napló, munkafüzet magatartási füzet	Szaktanárok osztályfőnökök (a tanulók, az osztályban tanító nevelők és napközis nevelők véleményét kikérve)
Félévkor (minősítés)	Osztályzat (5,4,3,2,1) tantárgyi dicséret	e-napló	szaktanárok osztályfőnök javasol (diákok, tanárok véleménye alapján) osztályozó konferencia dönt
Év végén (minősítés)	Osztályzat: Kitűnő, jeles, jó, közepes Elégséges, elégtelen Magatartás, szorgalom mint félévkor Nevelőtestületi dicséret (kimagasló tanulmányi munka, példás magatartás, közösségi munka)	bizonyítvány	szaktanárok osztályfőnökök javaslata alapján (mint félévkor) Osztályozó konferencia dönt

A tanulók értékelésének rendszere:

Mindkét tanévegység végén, azonos módon, az évközi folyamatos értékelés alapján kialakult tudásszintre kapja a tanuló az értékelést.

A 2020/2021-es tanévtől kezdve a Hit és erkölcstan/Etika tantárgyak értékelése is érdemjeggyel történik.

Az ellenőrzésen alapuló értékelés kiterjed az iskolai élet minden területére:

- az ismeretek, készségek, tantárgyi követelmények elsajátításának szintjére

- a tanórán kívüli tevékenységre
- a tanórai és tanórán kívüli magatartásra
- a szorgalomra
- a tanuló korábbi teljesítményéhez képest megmutatkozó, önmagához viszonyított fejlődésére

Viszonyítás alapja: a Kerettantervi követelmények

Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:

jeles (5), jó (4), közepes (3),

Teljesítmény	Érdemjegy
0 – 25%	Elégtelen (1)
26 – 45%	Elégséges (2)
46 – 69%	Közepes (3)
70 – 84%	Jó (4)
85 – 100%	Jeles (5)

Szöveges értékelés átváltása:

Teljesítmény	Érdemjegy
0 – 25%	Felzárkóztatásra szorul Elégtelen (1)
26 – 45%	Gyengén teljesített Elégséges (2)
46 – 69%	Megfelelően teljesített Közepes (3)
70 – 84%	Jól teljesített Jó (4)
85 – 100%	Kiválóan teljesített Jeles (5)

Minden évfolyamon minden tantárgyat minősítünk.

Év közben a tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi, és az esetlegesen elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

Az iskola az osztályzatról a tanulót és a tanuló szülőjét félévkor értesítőben, év végén bizonyítvány útján értesíti.

Év végi osztályzatoknál a kiemelkedően teljesítő tanuló **szaktárgyi dicséretben részesíthető**.

Mentesítés az értékelés alól

A tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi a szakértői bizottság véleménye alapján az intézményvezető mentesíti:

- az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő,
- egyes tantárgy tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és minősítés alól.

A magatartás és a szorgalom helyi minősítésének elvei

Havonta:

Osztályfőnökök végzik az osztályközösséggel együtt (az osztályban tanító szaktanárok véleményének kikérése javasolt)

Félévente:

A tantestületi osztályozó konferencián

Az értékelés alapja: az iskolai házirendben megfogalmazott kötelezettségek teljesítése a közösségben és a közösségért végzett munka

Az értékelést végzők:

- a tanuló értékeli önmagát
- az osztályközösség értékeli a tanulót
- a pedagógusok véleményezik a tanuló tanórai és tanórán kívüli viselkedését, szorgalmát
-

A minősítésről dönt:

- a havonkénti értékelésnél: az osztályfőnök □ félévkor és év végén: a nevelőtestület

A magatartás minősítése: példás, jó, változó, rossz

Példás (5):

Betartja a Házirend előírásait. Fegyelmezett a tanítási órákon és a tanórán kívüli foglalkozásokon, részese a folyamatoknak (Figyel, pontosan végzi a feladatokat, nem foglalkozik mással, stb). Önként vállal és teljesít közösségi feladatokat, viselkedésével pozitívan befolyásolja a közösséget. Másokra tekintettel van (órán kívül, szünetekben is), betartja a társas kapcsolatok szabályait, segítőkész, udvarias, tisztelettudó. Óvja környezete tisztaságát, épségét, tesz is érte. Fegyelmező intézkedés nem volt vele szemben. A példás magatartás megítélésében egyértelmű a tantestület és a tanulói közösség állásfoglalása.

Jó (4):

A Házirendet betartja, viselkedését képes szabályozni, legfeljebb apró kihágást követ el. Neveltségi szintjében, emberi kapcsolataiban apróbb hiányosságok tapasztalhatók, de törekszik a kijavításukra. Részt vesz a közösségi életben, bár ritkán kezdeményez, a rábízott feladatokat elvégzi. Fegyelmezési problémák ritkán fordulnak elő, fegyelmi fokozata legfeljebb egy osztályfőnöki figyelmeztetés.

Változó (3):

A tanítási órákon, a tanórán kívül visszatérően megszegi a Házirend szabályait, zavarja a munkát, hátráltatja társait. A felnőttekkel szemben gyakran tiszteletlen.

Kivonja magát a közösségi munkából, bomlasztja a közösséget. Olykor durva, goromba. Legsúlyosabb fegyelmező intézkedés vele szemben: igazgató figyelmeztetés.

Rossz (2):

Figyelmen kívül hagyja a házirend előírásait, gyakran súlyosan megszegi azokat. Kivonja magát a közösségi munkából. Tiszteletlen magatartásával rossz példát mutat társainak, szándékosan bomlasztja a közösséget. Durva, agresszív. Igazolatlanul mulaszt. Viselkedése alig korlátozható, a nevelési ráhatásokat elutasítja. Igazgatói, nevelőtestületi intést kapott.

A szorgalom minősítése: példás, jó, változó, hanyag

Példás (5):

A tantervi követelményeket képességeinek megfelelő szinten, példamutató törekvéssel igyekszik elsajátítani.

Feladatait a legjobb tudása szerint teljesíti. Többletfeladatokat vállal, kötelességtudata magas fokú, munkatempója állandó, érdeklődése sokirányú. Szorgalma egyenletes, vagy fokozódó tendenciát mutat.

Jó (4):

Azokban a tárgyakban, amelyek érdeklik, folyamatosan jó teljesítményt nyújt. A többi tárgy tantervi anyagát kötelességtudóan, képességei szerint igyekszik elsajátítani. A kapott megbízásokat rendesen elvégzi, esetenként önként is vállal munkát. Felszerelését rendben tartja, mindig elhozza magával. Időnként ösztönzésre van szüksége. Érdeklődése megmarad az iskolai tananyag keretein belül.

Változó (3):

A teljesítménye alacsonyabb, mint amire képességei vagy szociális körülményei lehetőséget adnának. A kapott feladatokat felületesen, hibásan végzi el. Állandó figyelmeztetést, fokozott ellenőrzést igényel ahhoz, hogy tanulmányi kötelezettségét teljesítse. Taneszközeit, felszerelését gyakran otthon hagyja. Teljesítménye változékony, szétszórtság jellemzi, gyakran nem figyel.

Hanyag (2):

A tanítási órán nem figyel, rendkívül passzív, gyakran hiányos a felszerelése, feladatait nem készíti el. Akaratgyenge, teljesítménye jóval alacsonyabb, mint azt a képességei és körülményei indokolják.

Magasabb évfolyamba lépés feltételei

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
- Az iskola intézményvezetője a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló.
- Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
- Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestületől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.
- Az évfolyam megismétlése nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.
- A tanuló kérésére az iskola intézményvezetője köteles segítséget nyújtani ahhoz, hogy a tanuló a megkezdett tanulmányait másik iskolában folytathassa.
- A tanuló az iskola intézményvezetőjének engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszáz-ötven tanítási órát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a szülő felé az értesítési kötelezettségének.
- Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.
- Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyam ismétléssel folytathatja.
- Osztályozó vizsga letétele után folytathatja tanulmányait az egyéni munkarendben lévő és az a tanuló, akinek engedélyezték, az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.
- A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

Egyéni munkarend

- Ha a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolja, és a tanuló fejlődése, **tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös, a tankötelezettség teljesítése céljából határozott időre egyéni munkarend kérelmezhető.**
- Az OH dönt arról, hogy a tanuló a tankötelezettségének egyéni munkarend keretében tehet eleget.
- **Az eljárás során a OH megkeresheti a gyámhatóságot, a gyermekjóléti szolgálatot, az intézményvezetőt, gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő tanuló esetén a gyermekvédelmi gyámot.**
- A külföldi tanulmányok alatt a tanuló magyarországi tanulói jogviszonya szünetel, kivéve, ha tanulmányait egyéni munkarenddel rendelkezőként Magyarországon folytatja.
- **A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az intézményvezető döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról.**
- **Az egyéni munkarenddel rendelkezőt – az iskolában vagy azon kívül folyó gyakorlati képzés kivételével – az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.**
- **A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség vagy a sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére** az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre.
- **A sajátos nevelési igény miatt egyéni munkarend keretében tanulmányokat folytató tanulók esetében az e bekezdésben meghatározott időkereten belül kell biztosítani az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozásokat.** Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Kompetenciaalapú oktatás: a kompetenciaterületeket és a nevelési feladatokat a nevelési program részletesen tartalmazza.

Témahét/témanap/projektoktatás: A tananyag komplex elsajátításának egyik lehetséges formája az ún. témahét, amikor az adott tárgykört a diákok három-öt tanítási napon, iskolai és iskolán kívüli helyszíneken, rugalmas időkeretek között változatos tevékenység típusok és sokszínű módszertani eszközök segítségével dolgozzák fel.

Iskolánkban a **Fenntarthatósági Témahetet** dolgozzuk fel különböző vetélkedők, előadások, Föld Napi megemlékezés, TE Szedd! szemétyűjtési akcióval, biciklitúrákkal, melyekkel felhívjuk a tanulók figyelmét a fenntarthatóságra.

Szervezésének területek

- környezetvédelem, természetismeret
- évfordulók
- ünnepek

Tanulásszervezési eljárások:

Első osztálytól kezdve fokozatosan tanítjuk meg tanulóinkat ezekre a tanulásszervezési eljárások, technikákra alkalmazására. A páros munkából kiindulva jutnak el a csoportmunkáig, mindig az adott osztályhoz és a gyerekek életkori sajátosságaihoz, illetve a tananyaghoz igazodva. Az osztály fejlettségi szintjét, tudását, előzetes ismereteiket és az egyéni képességeket figyelembe véve, élve a differenciálás lehetőségével, szervezik órájukat. Az új ismeretek szerzése mellett, elsősorban a gyakorló, összefoglaló, rendszerező órákon dolgoznak ily módon.

Kooperatív tanulásszervezés:

A kooperatív tanulás együttműködést jelent a tanulásban, melynek legfontosabb jellemzői:

- Egyenlő esélyt biztosít a lassabban haladóknak is a munkában való részvételhez
- Egymás elfogadására, segítésére nevel.
- Fejleszti a különböző képességeket: empátia, tolerancia, figyelem, felelősségvállalás, egymás segítése, együttműködés, kommunikáció
- Mindenki számára biztosítja a tanuláshoz való kedvet, a sikerélményt, az eredményességet.

Tanórai differenciálás: A tanulók egyéni képességeit és haladási, fejlődési ütemét figyelembe véve a pedagógus él ezzel a lehetőséggel.

Drámapedagógia: Alkalmazása a szociális kompetenciák fejlesztésével összefüggésben alkalmazható.

IKTalapú módszerek: Interaktív tábla és egyéb számítástechnikai eszközök alkalmazása a tanórán.

XVI./8 Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet, az informatikát azokon az évfolyamokon s ezen belül azokban az osztályokban, ahol ezt a magas létszám megkívánja. Továbbá szintén csoportbontást alkalmazunk magyar nyelv és irodalom, matematika, tantárgyakból évfolyamokon belül tanulói képességek szerint. Célunk ezekkel, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek és tanulók tudásának megalapozására, képességeik, készségeik, kompetenciáik fejlesztésére.

Egyéb foglalkozások:

- *Tehetséggondozó, felzárkóztató és egyéni foglalkozások*
- **Szakkörök**

A tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

Szakkörök szervezésének elve, hogy indítását a pedagógus kezdeményezheti az iskola intézményvezetőjénél szeptember 5-ig.

Beindításának feltétele:

- intézményvezetői jóváhagyás,
- legalább 14 regisztrált fő megléte,
- szakköri foglalkozástervezet benyújtása és elfogadása.

A szakkörrel a tanuló, a pedagógus javaslatára, intézményvezetői döntéssel eltiltható, amennyiben zavarja és akadályozza a szakköri foglalkozást.

Az egyéb foglalkozások szervezésének a szabályai

Az iskola a 16 óráig tartó kötelező bent lét idejére a tanulóknak egyéb foglalkozást szervez, a másnapi felkészülés biztosítására, a tanulók felzárkóztatására, fejlesztésére, tehetséggondozásra. A délutáni, egyéb foglalkozás az utolsó tanítási óra után kezdődik.

A tanulók a foglalkozást tartó pedagógus kíséretében megebédelnek. Ebéd után pedagógus felügyelete mellett legalább 35-45 perces játékos szabad vagy szervezett foglalkozáson vesznek részt. Rossz idő esetén a teremben töltik el a szabadidőt.

A levegőzés/szabadidő után a másnapra történő felkészülés következik, ha szükséges a bent lévő pedagógus segítségével. Ezzel párhuzamosan az érintett tanulók egyéb más foglalkozáson is részt vehetnek.

Ha az befejeződött a tanulók visszamennek a tanterembe, ahol folytatják a másnapra történő felkészülést.

A délutáni egyéb foglalkozás alatt a tanulóknak 45 percenként 5 perc szünetet biztosítunk. Ehhez az időbeosztáshoz kell igazítani a tanórán kívüli foglalkozások szervezését is.

A 16:00 óráig tartó bent tartózkodás alóli mentesítés szabályai

A tanórai és egyéb foglalkozások 16 óráig történő megszervezésének előírásai az általános iskolák számára kötelezettségként jelentkeznek valamennyi évfolyam esetében, de a törvény lehetőséget ad arra, hogy a szülő kérelmére az intézményvezető saját hatásköre alapján felmentést adhasson, ha a helyi szabályoknak, feltételeknek megfelelő a szülői kérelem indoklása.

A szülő kérheti gyermeke iskolában való délutáni benttartózkodás alóli felmentését, ha:

- a gyermek a tanulmányi előmenetelét segítő családi háttérrel rendelkezik,
- a szülő nem dolgozik, ezért gyermeke otthoni délutáni felügyelete és felkészítése biztosított,
- gyermeke egészségügyileg veszélyeztetett, s a délutáni közösségben való tartózkodás számára aránytalanul megterhelő, vagy nem étkezhet az iskolában, vagy otthoni ellátást igényel,
- gyermekének más, rendszeres délutáni elfoglaltsága van (pl.: különórakra jár),
- gyermeke beilleszkedési, norma – és szabálykövetési problémákkal küzd, emiatt a délutáni foglalkozások megterhelőek lennének számára,
- a szülő munkaidő beosztása szükségessé teszi a tanuló délutáni otthoni tartózkodását, illetve a délutáni egyéb foglalkozásokról hamarabb történő eltávozását (pl.: a szülők nem tudnak a gyermekért jönni 16 óra után).
- A szülők kérelmeiket írásos formában, indokolással terjesztik elő az intézmény vezetésének. A kérelem elbírálása után a szülő döntést tartalmazó határozatot kap.

Intézményünk a 2023/2024-es tanévtől a szülők előzetes kérelmére biztosítja a diákok felügyeletét 7:00-tól 7:30-ig, valamint 16:00-tól 18:00-ig az intézmény területén. A felügyeletet főállású pedagógiai asszisztens munkakörben alkalmazott köznevelési foglalkoztatott látja el.

XVI./9 Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési, fogyasztóvédelmi elvei, programjai, tevékenységei

Egészségnevelési program

Az iskolai egészségnevelés célja:

Nevelésünkben különös fontosnak tarjuk, hogy kialakítsuk a felnövekvő nemzedékben az egészséges életmód iránti igényt. Tudatosítanunk kell tanulóinkban, hogy az egészség érték, annak megóvása minden ember elemi érdeke és legfőbb feladata. A kulturált ember ismeri a veszélyeket, felkészül azok elhárítására. Pedagógusaink célul tűzik ki maguk elé a tanulók egészségnevelésének európai szintű biztosítását, az egészséges életre nevelés elemeinek implementációját a pedagógiai munkába. Ennek eredményeképpen rendszeres, és folyamatos egészségnevelő tevékenységet végez iskolánk, melynek elengedhetetlen kelléke a sokszínű tevékenységrendszer biztosítása. A szociális, életviteli és környezeti kompetenciák összhangba hozása az egészségnevelési programmal egyik fő nevelési prioritás. Intézményünkben az egészséges életvitellel kapcsolatos különböző prevenciók és életminőséget javító szokásokat, készségeket és képességeket minden tanévben a témához kapcsolódó témahét formájában dolgozunk fel.

Egészségen testi és lelki egészséget értünk, s mindkettőt egyformán fontosnak tartjuk.

Kiemelt célunk olyan egészségszemlélet, képességrendszer és személyiségjegyek kialakítása, amelyek során a tanulóknak

- kialakul az önmagukkal és környezetükkel szembeni érzékenység és felelősségérzet, tudatosulnak a környezet, a viselkedés, az életmód és az egészségi állapotok - okozati összefüggései,
- kialakul testi és lelki egészségük harmóniája,
- világossá válik, hogy életminőségük jobbítását csak jövőjük tervezésével és életútjuk tudatos építésével valósíthatják meg,
- tudatosul az egészség- és környezetvédő magatartás szokásrendszerének fontossága és jelentősége,
- egyértelművé válik, hogy az egészség, a kiegyensúlyozott életvitel nélkülözhetetlen
- eszköz a boldog, sikeres élethez,
- kialakul az életkoruknak megfelelő önismeret, mint az önnevelés alapja,
- alapvető igényné válik a munkához szükséges nyugodt, rendezett környezet és a munka, a pihenőidő megfelelő arányának kialakítása,
- kialakul a kellő tolerancia az átlagtól eltérő ütemben fejlődő társaikkal és a mássággal szemben,
- kifejlődnek olyan kommunikációs képességek, amelyek segítik társas kapcsolataik kialakulását, azok harmonikus fennmaradását és a konfliktushelyzetek feloldását. Kifejlődik a felelős döntéshozási képesség egészségük és környezetük védelme érdekében.
- kialakul tanulóink pozitív gondolkodása, szemlélete annak érdekében, hogy
- egészséges felnőttként
- feleljenek meg az élet kihívásainak.

A tanulók egészségfejlesztésével összefüggő iskolai feladataink:

- alapvető ismeretek elsajátíttatása az emberi szervezet működéséről, a testi – lelki – szellemi egészség összefüggéseiről,
- a sportoláshoz, mozgáshoz való pozitív viszony kialakítása, a szabadidő – kultúra fejlesztése,
- alapvető ismeretek elsajátíttatása az egészséget fenyegető tényezőkről, a betegségek és balesetek megelőzésének módjairól, az egészségkárosító szokások és szenvedélyek kialakulásának megelőzéséről,
- a harmonikus (társas) kapcsolatok kialakításához szükséges ismeretek, készségek és képességek fejlesztése (empátia, rugalmasság, alkalmazkodóképesség, személyiségtisztelet stb.),
- felkészítés a felelős, örömteli párkapcsolatra, a családi életre,
- reális énkép és önismeret kialakítása,
- az erkölcsi tudat, a jellem fejlesztése, a felelős döntési képesség kialakítása.

a.) A személyi higiéniére nevelés területei:

- általános testápolás,
- egészséges öltözködés,
- fogápolás,
- serdülőkori higiénés problémák, a tisztaság iránti tartós igény kialakítása.

b.) Környezethigiéniére való nevelés területei:

- a közvetlen tanulói környezet, az iskola higiéniája, a lakás, a lakókörnyezet higiéniája,
- a település higiéniája.

Egészséges táplálkozásra nevelés

- a táplálkozás-élettani optimumra törekvés ösztönzése.
- a korszerű táplálkozásteknika megismertetése.
- a táplálkozás napi és évszakos ritmusának tudatosítása.
- megfelelő étkezési szokások kialakítására nevelés:
- az étkezések higiéniája, az étkezések esztétikája,
- az étkezések társas jellege, különböző csoportok eltérő táplálkozási sajátosságainak megismertetése.

c.) Egészséges mozgásfejlődés biztosítása

- A rendszeres testmozgás, testedzés iránti igény felkeltése.
- A sportolás szükségletté tétele.
- A mozgás esztétikumának, örömszerző funkcióinak felismertetése. Erőnlét, terheléstűrés, fittség, állóképesség egyéni fejlesztése.

d.) Baleset megelőzésre, betegségek elkerülésére, az egészség megóvására nevelés

Felkészítés a balesetveszélyes helyzetek felismerésére és elkerülésére:

- az iskolában, a háztartásban,
- a közlekedésben.

e.) A gyógyításba és gyógyulásba vetett bizalomra nevelés. A szűrővizsgálatok, a prevenció jelentőségének megismertetése.

f.) Mentálhigiéné, krízisprevenció

- a lelki egészség megóvására nevelés,
- a perszonalizációs és szocializációs folyamatok segítése,
- a problémamegoldó, konfliktuskezelő, konfrontációtűrő-képesség fejlesztése.
- a pozitív jövőkép kialakulásának támogatása.

g.) Függséghez vezető szokások megelőzése

- a függőséghez vezető motívumok, veszélyhelyzetek felismertetése. Az egészséget veszélyeztető élvezeti szerek elutasítására nevelés.

h.) Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés

Folyamatos, reális önismeretre nevelés.

- a társas kapcsolatokra való nyitottság fejlesztése.
- elfogadó, toleráns magatartásra nevelés.
- felelős, örömteli párkapcsolatok kialakítására nevelés.

i.) Családi életre, társsá, szülővé válásra nevelés

A nemi szerepvállalásra való felkészítés.

- családtervezésre, gyermekgondozásra, gyermeknevelésre való felkészítés
- a család harmonikus életvitelének megtervezésére, megszervezésére való felkészítés.
- a családi szerepek megélésére való nevelés.
- harmonikus életvitel megteremtésének képességére való nevelés.

Közegészségügyi feladatok

Az egészségügyi felügyelet és ellátások rendje:

A tanulók rendszeres egészségügyi felügyeletét és ellátását a Csenger városában, a Járóbeteg Szakellátó Központban működő gyermekorvos látja el.

A tanulók egészségügyi ellátását az orvos és a védőnő az általános igazgatóhelyetttel egyeztetett rend szerint végzi.

Együttműködés az évente visszatérő feladatok során:

A gyermekorvossal, iskolai védőnővel egyeztetett időpontokban kerül sor a szükséges szűrővizsgálatokra és védőoltásokra. A szűrővizsgálatok idejére az iskola pedagógiai asszisztense felügyeletet biztosít. Szűrővizsgálatok: a védőnő és a gyermekorvos végzi.

a. Védőnő által végzett szűrések:

- Testmagasságmérés
- Testtömeg mérés
- Vérnyomásmérés
- Látásélesség vizsgálat
- Hallásvizsgálat
- Színlátás vizsgálat 5-7-8 osztályban
- Haj és fejből tisztasága

b. Leggyakrabban előforduló problémák:

- fejtetvesség
- lúdtalp
- tartási rendellenesség
- gerincferdülés
- fénytörési hibák

Az egészségnevelés színterei az iskolában:

tanórák: ezen belül kiemelt szerepet kapnak a biológia és egészségtan, a természetismeret, környezetismeret, az osztályfőnöki és a testnevelés órák, de a többi szaktárgyi órán is kihasználjuk a tananyaghoz kapcsolódó egészségnevelési lehetőségeket napközis foglalkozások

- szakköri foglalkozások: életmód-, elsősegélynyújtó - szakkör, stb.
- iskolai sportköri foglalkozások: futball, kézilabda, tömegsport, játékos egészségfejlesztő foglalkozások az 1-4.évfolyamon
- védőnő által tartott foglalkozások: (az osztályfőnökökkel egyeztetett munkaterv szerint) iskolaorvosi szűrővizsgálatok túrák, kirándulások, iskolai sportversenyek
- szülői értekezletek: a szülőkkel történő, egészségneveléssel kapcsolatos párbeszéd nagyon fontos, mert közvetetten segíti nevelőmunkánkat

Tevékenységi formák az egészségnevelés terén kitűzött célok megvalósításához

Az alábbiakban szereplő fejlesztési területeket és tartalmakat beépítjük iskolánk helyi tantervébe és az egyes évfolyamokon életkornak megfelelő mélységben dolgozzuk fel.

a.) 1-4.évfolyam:

- 1) A harmonikus emberi kapcsolatokra nevelés
- 2) A család az ember legszűkebb, legközvetlenebb közössége (a családtagok egymás iránti szeretetére, tiszteletére nevelés, a családi munkamegosztás, segítségnyújtás fontossága)
- 3) Az osztályközösségben való viselkedés helyes szabályai
- 4) A tanulók között adódó konfliktusok megoldásának helyes módjai
- 5) Testi egészségre nevelés
- 6) Az emberi test fő részei, szervrendszerei, ritmusai
- 7) A személyi higiéné fontossága, öltözködés
- 8) Az egészséges életmódra nevelés (a helyes táplálkozás, a rendszeres testmozgás, a helyes napirend)
- 9) A betegségek elkerülésének lehetőségei
- 10) Az egészségre káros szokások elutasítása
- 11) A balesetek elkerülésének módjai
- 12) A tárgyi környezettel való harmonikus kapcsolatra nevelés lehetőségei
- 13) A tanulók közvetlen környezetének megóvása, tisztántartása
- 14) Az esztétikus és tiszta környezet iránti igényesség kialakítása
- 15) Az osztályban élősarok létrehozása és gondozása
- 16) A szabadidő helyes eltöltésére nevelés
- 17) Az iskolai sportkörökben, szakkörökben és közös kulturális programokban való örömteli részvétel
- 18) A mértéktelen televíziózás és számítógép használat ártalmai

b.) 5-8.évfolyam:

- 1) harmonikus emberi kapcsolatokra nevelés
- 2) az ember fő biológiai, pszichológiai jellemzői
- 3) az ember viszonya önmagához, családjához, embertársaihoz kortárs csoportok, munkatársak, stb.), a társadalomhoz, intézményekhez
- 4) emberismeret, empátia, alkalmazkodóképesség
- 5) egyén és közösség, a közösségbe való beilleszkedés, a közéletben való aktív részvétel
- 6) kulturált viselkedés (beszédmodor, érintkezés, stb.) a felnőttekkel, tanárokkal és diáktársakkal minden élethelyzetben

- 7) normális embertársi, nemek közötti kapcsolatok, magatartásformák alakítása (szolidaritás, kooperáció, barátság)
- 8) viselkedésünket, viszonyainkat szabályozó értékek, erkölcs, hagyományok, szokások, vallási előírások, divat, normák, jog
- 9) saját és mások testi épségének óvása
- 10) a tárgyi környezettel való harmonikus kapcsolatra nevelés
- 11) kulturált és esztétikus környezet kialakítása
- 12) a közvetlen környezet (osztályterem, folyosók, ebédlő, sportöltözők, udvar) rendben tartása, óvása, szépítése
- 13) környezetkímélő magatartás és életmód (környezetbarát anyagok felhasználása, takarékoság, stb.)
- 14) betegségek elkerülése, az egészség megóvása
- 15) tevékenység, terhelés harmonikus, kiegyensúlyozott aránya
- 16) baleseti óvórendszabályok ismerete, balesetek elkerülése
- 17) közlekedési kultúra (a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, a tömegközlekedési eszközök használata)
- 18) helyes magatartás betegség esetén
- 19) elsősegély-nyújtási ismeretek
- 20) egészséges, korszerű, rendszeres táplálkozás
- 21) rendszeres testmozgás, sport
- 22) megfelelő személyi higiéné (rendszeres tisztálkodás, időjárásnak, évszaknak megfelelő öltözködés, stb.)
- 23) helyes napirend, életrend (pihenés–munka helyes aránya, megfelelő alvásidő, stb.) kialakítása
- 24) a szexualitással kapcsolatos alapfogalmak, viselkedési formák, biológiai és erkölcsi vonatkozások
- 25) egészséget fenyegető környezetkárosító anyagok, környezeti ártalmak
- 26) emberismeret, empátia, alkalmazkodóképesség, nyitottság
- 27) egészségkárosító élvezeti szerek (mértéktelen alkohol, nikotin, kávéfogyasztás)
- 28) serkentők, nyugtatók, drogok
- 29) szenvedélybetegségek (alkoholizmus, narkománia)
- 30) a függőség egészségkárosító következményei
- 31) kapcsolatok a családtagok között, a családi élet szervezése (szerepek, feladatmegosztás)
- 32) konfliktusok, válságok a családban, feloldási lehetőségek
- 33) szabadidő-kultúra fejlesztése

Együttműködés az egészségnevelésben: állandó és alkalmi részt vevők

- (1.) osztályfőnök
- (2.) szaktanárok
- (3.) gyermekvédelmi felelős
- (4.) védőnő
- (5.) szülői munkaközösség, szülők

Egészségfejlesztő munkánk csak akkor lehet eredményes, ha közösen, egymást segítve és megerősítve végezzük azt diákjaink, gyermekeink egészsége érdekében.

Egészségnevelés tanítási órákon

Testnevelés

Cél: A szervezet biológiai egészségének biztosítása és fejlesztése

Feladat:

- Az egészséggel kapcsolatos feladatok: a testi fejlődés-értés támogatása; a higiéniai szokások kialakítása, erősítése, az ellenálló képesség edzettség fejlesztése; az ortopédiai elváltozások megelőzése, ellensúlyozása; megfelelő felkészítés a keringési és légzőrendszeri megbetegedések megelőzésére, a károsodások csökkentésére; értsék és ismerjék a prevenció lényegét, ismerjenek relaxációs eljárásokat.
- Az egészséges testi fejlődés segítése
- A tanulók tudatosan vegyenek részt testük fejlesztésében. Alkati adottságaiknak megfelelően, károsodástól mentesen következzenek be a perpubertás és a pubertás kori fejlődés változásai.
- Rendszeresen végezzenek mozgástevékenységet, hogy megfelelően fejlődjön keringési, légzési és mozgató rendszerük.
- Előzzék meg a testtartási rendellenességek kialakulását, kerüljék a gerincoszlopot károsító helyzeteket, mozgásokat.
- Egészségük szilárduljon meg. Váljanak ellenállóvá a terhelésekkel és a megbetegedésekkel szemben. Ismerjék a mozgástevékenységnek és a sportolásnak az egészséges életmódban betöltött szerepét, és alkalmazzák azt.
- Évente egy alkalommal mérjük a tanulók fizikai állapotát a NETFIT program segítségével.

A testi nevelés és a gyógytestnevelés rendje

A tanulókat testnevelés óráról átmeneti időre is csak a gyermekorvos mentheti fel szakorvosi vélemény alapján. A tanuló részt vesz a tanórán, de nem dolgozik.

A tanulók egy részének egészségi állapota indokolhatja, hogy az gyermekorvos könnyített – vagy gyógytestnevelés foglalkozást írjon elő a számukra.

A könnyített testnevelés során az érintett tanuló részt vesz ugyan az órarendi testnevelés órákon, de bizonyos mozgásokat és gyakorlatokat – állapotától függően – nem kell végrehajtania.

A gyermekorvos – a szakorvosi vélemény figyelembe vételével – a tanulókat gyógytestnevelés foglalkozásokra utalhatja, ahol megjelenésük és aktív részvételük kötelező.

Tevékenységi formák a többi tanórán

Biológia és természetismeret

Cél: A tanulók tájékozottak legyenek a földi élővilág sokféleségéről, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszeréről. Egészségmegőrzés, egészségfejlesztés, betegségek megelőzése.

Feladat:

- Ezek tudatosításával növelje az élővilágban meglévő változatosság fennmaradásának és az emberek egészséges életének esélyeit. Ismerjék saját testük felépítésének és működésének alapjait, az egészséges életmód szabályait, és képesek legyenek az egészséges életvezetésre.
- Alakítsuk ki a tanulóknak az igényt a saját fizikai és pszichés egészségének, egészséges természetes és mesterséges környezetének megőrzése iránt, érjük el, hogy ezeket az emberiség közös értékének tekintsék.
- Ismertessük meg az élelmiszerek tápanyagtartalma és értéke közötti összefüggést, az ember egészséges életműködését veszélyeztető anyagoknak a szervezetre gyakorolt káros hatásait.
- Alakuljon ki bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Ismerjék fel miért szükséges a jövő tervezése az életút tudatos építése, s lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, helyzetmegoldási, megküzdési technikák. Nyújtson segítséget abban, a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.
- Ismertessük meg a tanulókkal az egészségi állapot szempontjából fontos viselkedésmódokat, szokásokat, kialakulásának feltételeit, valamint az ezeket befolyásoló

tényezőket. Adjunk támpontokat, értelmezési kereteket az életmódbeli döntések meghozatalához, ezzel is segítve, hogy az egészséget támogató magatartásformák, megoldási módok alternatívaként jelenjenek meg mindennapi életükben.

Kémia

Cél: Az egészség és a környezet épségének semmivel sem pótolható, felismert értéke.

Feladat:

- A tanulók nyerjenek áttekintést a tápanyagok szerepéről, értékéről, a táplálkozás egészségmegőrző szerepéről és az egészséges étkezési szokásokról.
- A diákoknak ismerniük kell az őket különösen veszélyeztető egészségkárosító anyagok közül a könnyen elérhető, tudatállapotot befolyásoló anyagok hatásait, el kell utasítaniuk ezek fogyasztását.
- Ismerjék táplálékainkat olyan szempontból, hogy azok szervezetünk energiaforrásai és építőanyagai.

Technika

Cél: Az egészséges életvitel alapkövetelményei szerinti életmód kialakítása.

Feladat:

- Ismerje meg az egészséges és ízletes táplálkozás módjait.
- Az élelmiszerek alkotórészeit.
- A konyha tisztaságának, a háztartási hulladékok kezelésének, az ergonomikus környezet megteremtésének módját.
- A környezetkialakítás fontosságát.
- Az összefüggést a környezet és a közérzet között.
- Az egészségóvó bútorokat.
- A mai táplálkozási szokások eredetét, jó és rossz oldalát.
- Az élelmiszerek tárolásának higiéniaját.
- Biotechnológiát az élelmiszerkészítésben.
- Az élelmiszerek tartósítását, tartósítási (szempontok) módok.
- A tápanyagszükséglet, az energiaszükséglet és az életmód összefüggései.
- A ruhaneműk célszerű használatát, gondozását.

Osztályfőnöki órákon

Cél: Egészséges életmódra nevelés

Feladat:

A gyermekek segítése abban, hogy életkori sajátosságaiknak megfelelően:

- Megtanulják a csoportszerveződés és csoportmunka alapjait,
- Megismerjék önmagukat és társaikat,
- Tájékozódjanak környezetükben,
- Megbizonyosodjanak az egészséges, biztonságos élet értékeiről,
- Gyakorlatot szerezzenek a veszélyhelyzetek felismerésében,
- Felfedezzék önmaguk megvédésének lehetőségeit.

Tevékenységi formák tanórán kívül

Az iskola tanórán kívüli foglalkozásai is megfelelő színterei az egészséges életmódra nevelésnek: Sportköri foglalkozásokat szervezünk tanulóinknak a törvényben előírtaknak megfelelően. Támogatjuk és elősegítjük a sportegyesületekben végzett munkájukat.

A kulturált táplálkozás követelményeit megismertetjük és gyakoroltatjuk a tízórai szünetekben, az ebédlőben, a délutáni uzsonnázás és szabadidős programok során.

Osztálykirándulások, táborozások alkalmával az egészséges életre nevelés kiemelt hangsúllyal szerepel.

Délutáni foglalkozások keretében vetélkedőket rendezünk.

Sporttevékenységet végezhetnek a mozogni vágyók.

Az egész napos iskolában tanulók és a napközisek mindig kapnak lehetőséget megfelelő időtartamú délutáni mozgásra. (labdajátékok, versenyek, stb.)

Évenként kerül megrendezésre az egészségnap, melynek keretében az iskolás korosztályon kívül a szülőket is meghívjuk a sportrendezvényekre, és az óvodásoknak is lehetőséget nyújtunk arra, hogy kedvet kapjanak az iskolai sportprogramokhoz. a.)

Prevenációs csoportok: Diákönkormányzat: a tanulói jogok védelmének felvállalása. Projekt a

8. osztályban: Egészséges életmód, születésről felnőttkorig.

a.) Napközi otthon, tanulószoba

Egészségnevelési feladataink megoldásában kiemelt jelentőségű a napközi otthon, a tanulószoba és a menza a helyes szokásrend kialakításában, gyakoroltatásában betöltött szerepével.

Cél: egészséges életmódra nevelés

Feladat:

- a. Szoktatással gyakorolhatjuk azokat a cselekvéseket, amelyeket személyi higiénia kifejlesztése érdekében végeztetünk. (WC-használat, kézmosás, személyi tisztaság, helyes testtartás, kulturált étkezés, fogápolás)
- b. Egészségügyi felvilágosító filmek megtekintése.
- c. Játékos vetélkedők szervezése az egészséges életmóddal kapcsolatban.
- d. Mindennapos testmozgás biztosítása.
- e. Drogprevenációs foglalkozások

b.) Szabadidős programok

- a. osztályprogramok a szabad levegőn az évszakhoz igazodnak (séta, akadályverseny, hóemberépítés, kerékpározás, körjátékok, labdajátékok, úszás).
- b. tablókészítés
- c. egészségnevelési TOTÓ korcsoportonként
- d. keresztrejtvények kitöltése, találós kérdések versenye a témához kapcsolódóan
- e. csapatverseny a 5-8.évfolyamon egészségnevelő bevonásával
- f. salátakészítő verseny
- g. gyümölcs- és zöldségbábok készítése
- h. gyümölcsnap
- i. sportversenyek
- j. A lelki egészségre nevelés érdekében kulturális programokat szervezünk:
- k. színházlátogatást,
- l. rendhagyó irodalomórákat,
- m. kiállításokat, koncertek látogatását.

Az iskolai büfé működtetése során szem előtt tartjuk az egészségnevelés követelményeit.

Azokat a tanulókat, akiknél valamilyen egészségügyi probléma merül fel, a gyermekorvos további vizsgálatokra utalja, melyeken a megjelenés a szülő kötelességei közé tartozik. Az iskola megszervezi a 8. osztályos, továbbtanuló gyerekek alkalmassági vizsgálatát.

A testnevelők együttműködnek a sporttal, illetve gyógytestneveléssel összefüggő vizsgálatok alkalmával.

A krónikus beteg, valamint testi, érzékszervi és egyéb fogyatékos tanulók háziorvossal egyeztetett fokozott ellenőrzése.

A pszichés fejlődés zavaaraival és magatartási problémákkal küzdő tanulók segítése, szükség esetén szakértői bizottság elé utalása.

Az egészségnevelés módszerei

Az egészségnevelés követelményeinek indokoltságát meggyőződéssé kell fejleszteni tanulóinkban. Ennek útját és menetét is látnunk kell. Ismereteket kell nyújtani, normákat kell megfogalmazni, azokat rendszerbe kell foglalni. Érzelmeket kell kelteni, kapcsolni az ismeretekhez, a normákhoz; a belátásig kell eljuttatni a gyermekeket, majd egy hosszú nevelési folyamatban alakul ki a belső motiváltság, formálódik a meggyőződés. A fentieket természetesen az életkor függvényében és az alkalmazott módszerek átgondolt megválasztásával, jó alkalmazásával érhetjük el.

Az egészségnevelés nevelőtestületre vonatkozó követelményei

A gyermekek életvitelüket minták követésével is alakítják, ezért különösen jelentős a pedagógus, a pedagógusközösség életmódja.

Az iskola, mint élettér is befolyásolja a gyerekek egészségi állapotát, ezért az iskolai környezetnek meghatározó szerepe van az egészségnevelésben.

Az egészségnevelés együttműködést kíván az iskolán kívüli közösségekkel is.

Alapvető a családokkal való együttműködés, a kezdeményezés tudatos vállalása. Lényeges az egészségügyi hálózat lehetőségeinek felhasználása.

Az intézmény Szervezeti- és Működési Szabályzata és az egészségnevelési program kapcsolata

Az intézmény Szervezeti- és Működési Szabályzata részletesen tartalmazza az egészségneveléssel kapcsolatos további feladatokat és tevékenységi formákat

- A védő – óvó intézkedéseket
- A tanulóbaesetek megelőzését szolgáló előírásokat.
- A tanulóbaesetekkel kapcsolatos iskolai feladatokat.
- A rendkívüli esemény esetén szükséges teendőket.
- A helyes és biztonságos közlekedésre nevelés feladatait.

Az egészségnevelési program távlati célja:

A gyermekek

- képessé váljanak egészséges testi-lelki, szociális harmóniát megteremtő életvitel kialakítására,
- felkészüljenek a környezet egészséget veszélyeztető hatásainak kivédésére,

Távlati feladatai:

A tanulók:

Sajátítsák el az egészség megőrzéséhez, balesetek elkerüléséhez szükséges ismereteket.

Alakítsanak ki egészséges erkölcsi szemléletet a nemek kapcsolatáról és az egészséges életmódról. Fejlesszék fizikai állóképességüket, szeressék a sportot.

Az intézmény higiénijának, esztétikájának megóvása, fejlesztése, az egészséges élettér kialakítása.

Munkavédelem, baleset-megelőzés

Iskolánkban mind a dolgozók, mind a tanulók minden tanév kezdetén **munka- és balesetvédelmi oktatásban** részesülnek. A tanulók részvételüket az osztályfőnöki óra végén

aláírásukkal igazolják. Felkészítjük őket a balesetveszélyes helyzetek felismerésére, elkerülésére az iskolában, a háztartásban és a közlekedésben. Kiemelten foglalkozunk a témával azokon az órákon, amelyeken gyakrabban előfordulhatnak veszélyes helyzetek: testnevelés, kémia, technika, fizika, informatika. Ezeket az ismereteket beépítettük az osztályfőnöki órák anyagába is, de kirándulások előtt újra felhívjuk a tanulók figyelmét a veszélyforrásokra és beszélünk a megelőzésről. Az iskolában elsősegélydobozokat tartunk a szükséges felszereléssel a nevelői szobákban és testnevelés szertárban. Elsősegélynyújtó ismerettel rendelkező személyek száma: 3 fő.

Közétkeztetés:

A közétkeztetés tárgyi feltételei biztosítottak iskolánkban, a város ebédlővel, és saját konyhával rendelkezik, melyet a „PS” KKIK üzemeltet. Tapasztalataink szerint figyelembe veszik az étrend kialakításánál a gyermekek életkori sajátosságait és a törvényi előírásokat. Tisztálkodási lehetőségek szintén biztosítottak iskolánkban, mind a tanulók, mind a dolgozók részére, legtöbb helyiségünk mosdóval felszerelt, a tornateremhez zuhanyzó társul. Az épület és az udvar tisztaságáról, a hibák elhárításáról a takarítók és a karbantartók gondoskodnak.

Környezetnevelési program

A környezeti nevelés hosszú távú feladatai, céljai:

Iskolai környezeti nevelési és fenntarthatósági programunk kidolgozásakor az Európai Unió, az ENSZ, és a NAT környezeti nevelésre vonatkozó közös követelményeiben megfogalmazott elvárásokat vettük figyelembe. Ennek megfelelően a következőket tekintjük kiemelt feladatunknak. Intézményünk a fenntarthatóság jegyében arra törekszik, hogy környezeti nevelési programja a következő három alapvető fontosságú célterületet fejlessze:

- a kognitív területet: környezeti műveltséget, készség- és képességszintet, a megértés és a megóvás érdekében;
- az etikai dimenziót: társadalmilag elfogadott, alapvető értékek elsajátítását és képviselését;
- a tevékenységet: egyéni és közösségi viselkedési késlethez juttat.

Munkánk során igyekszünk tudatosítani tanulóinkban, hogy környezetünk az emberiség közös öröksége, és annak megóvása, védelme mindannyiunk feladata, sőt kötelessége. A környezeti nevelési programunk kiemelt céljának tekinti az élethosszig tartó tanulás iránti igény kialakítását, valamint annak megvalósítását, ezzel összhangban a környezeti nevelés és szemléletformálás egész életen át tartó folyamatát; fenntartható fogyasztási szokások és felelős magatartás kialakítását és fejlesztését.

Arra törekszünk, hogy tanulóink képessé váljanak megszerzett ismereteiket a valóságban szerzett tapasztalataikkal összekapcsolni, életkori sajátosságaiknak megfelelő szinten meglátni és felismerni a környezeti problémákat, a fenntarthatóság sarkalatos kérdéseit, illetve azok megoldására megfelelő válaszokat keresni.

Célunk, hogy tanulóink az egyes problémák megoldásának minél több alternatíváját ismerjék meg, igyekezzenek kiválasztani a körülményekhez képest legjobb megoldást.

Igyekszünk megértetni tanulóinkkal, hogy a környezeti problémák nem függetlenek a társadalmi, gazdasági hatásoktól, azok gyakran ok-okozati összefüggésben állnak egymással.

Életkori sajátosságaik figyelembevételével olyan magatartásformák kialakítására törekszünk, melyek segítségével ezen összefüggéseket is szem előtt tartva vesznek részt környezetük alakításában. Célunk egy környezettudatos, felelősségteljes magatartás és szemléletmód kialakítása.

Mindezek mellett tanulóinkban olyan életminőség iránti igény felkeltését is szeretnénk elérni, amely szoros összefüggésben van környezetünk minőségével, gazdagságával. Mindennapi nevelő-oktató munkánk során, az iskolai élet mindennapjainak szervezésekor ennek megfelelő magatartásmintákat közvetítünk a számukra.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy megértessük tanulóinkkal: az ember a természet része, életének alakítása csak akkor lehet igazán eredményes, ha az a természet törvényeinek ismeretében, azokkal összhangban történik; ha a természettel harmóniában akarja céljait megvalósítani. E feladatok megvalósításával kívánjuk tanulóinkban kialakítani, elősegíteni a környezettudatos magatartást, a környezetért felelős életvitelt; a természet, az ember, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszert.

A környezeti nevelési és fenntarthatósági program megvalósítása során bemutatjuk tanulóinknak és gyakoroltatjuk velük azokat a környezetünk megóvásához szükséges készségeket és képességeket, amelyek a természeti és társadalmi környezet zavartalan együttműködését segíthetik elő, megóvják, esetleg javítják annak minőségét, mely által saját életterünk is tisztábbá, esztétikusabbá és élhetőbbé válhat.

Életkoruknak megfelelő szinten megismertetjük őket a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel, pl. a környezet fogalmával, a földi rendszer egységével, a fenntartható fejlődés, fenntartható gazdaság fogalmával, a környezetszennyezés formáival és hatásaival, a környezetvédelem lehetőségeivel, lakóhelyünk természeti értékeivel, az iskolai és családi környezet, a város környezetvédelmi lehetőségeivel, feladataival stb.

A környezeti nevelési program megvalósítása akkor eredményes, ha azt tantestületünk minden tagja feladatának tartja, és részt vesz benne: kihasználja a tantárgya adta lehetőségeket, valamint a tanórán kívüli és szabadidős tevékenységek szervezésekor fontos szerepet tulajdonít neki. Amikor környezeti kompetenciákról beszélünk, akkor nem egy újabb elemet illesztünk be a fejlesztendő kompetenciák sorába. A szövegértésen keresztül a szociális kompetenciák kialakításáig, minden kompetenciaterület használata szükséges ahhoz, hogy valaki aktív, felelős, környezettudatos állampolgárként kapcsolódhasson be a társadalom életébe.

- Mindezek tükrében Környezeti-nevelési programunk igyekszik tanulóinkban:
- Elősegíteni a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntarthatóságát.
- Kialakítani a környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartást, egyéni és közösségi szinten egyaránt, mely váljon a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelvvé.
- Érzékennyé tenni a környezet állapota iránt.
- Bekapcsolni a tanulókat a közvetlen környezet értékeinek megőrzésében, gyarapításában.
- Legyen meghatározó életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség vállalása.
- Váljon meghatározóvá a környezeti károk megelőzésére való törekvés.
- Képessé tenni, hogy személyes tapasztalatai alapján együtt tudjon működni a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- Elismertetni, hogy közös és egyéni kötelesség:
- az emberiség közös öröksége, a környezet minőségének fenntartása és javítása,
- általános emberi egészségvédelem,

- az ökológiai egyensúly fenntartása,
- a természeti erőforrások előrelátó és ésszerű felhasználása, minden egyes ember hozzájárulása a környezet védelmére.

Feladatok:

- Környezetbarát attitűdök, szokások kialakítása a tanulóknál személyes tapasztalatszerzéssel
- A természeti és társadalmi környezetről tények, ismeretek közvetítése, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A környezeti folyamatok, összefüggések megértésének segítése.
- Tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása

Környezeti nevelési programunk tantárgyanként

Természetismeret, biológia (2-4 és 6--8 évfolyam)

Cél: a tantárgy tanulása során a tanulók ismerkedjenek meg a földi élővilág sokféleségével, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszerrel.

Feladatok:

- Elsajátíttatni olyan magatartásformákat, viselkedésmintákat, melyek az életközösségek életének zavartalanságát biztosítják.
- Kialakítani az erdők, vizek védelmében való aktív részvételt.
- Érdeklődést kelteni hazánk nemzeti parkjainak természeti kincsei iránt
- Megláttatni az erdők gazdasági értékét és a bioszférában betöltött szerepét
- Ökológiai szemlélet formálása az élőlények és környezetük közötti ok-okozati összefüggések tudatosításával.
- Megláttatni az édesvizek jelentőségét és egyre növekvő veszélyeztetettségét
- Tudatosítani, hogy a vizek öntisztulási folyamatai végesek
- Ismerje és a gyakorlatban is alkalmazza a környezet és a természetvédelem legfontosabb alapelveit
- Mikrokörnyezetükben a szennyező anyagok káros mértékű felhalmozódásának megelőzésében aktív szerepet vállaljanak
- Értsék meg, hogy a természetes életközösségek védelme az egész földi élet számára létfontosságú. Észleljék, a környezetüknek állapota romlik és vegyenek részt annak megakadályozásában.
- Kapcsolódjanak be az iskola és a lakóhely környezetvédelmi problémáinak megoldásába, az emberek meggyőzését szolgáló programok kitalálásában, megvalósításába.

Technika és életvitel (2-4 és 6--8 évfolyam)

Cél: Olyan rendszerszemléletű gondolkodásmód kialakítása, amely fokozatosan feltárja a természetben és társadalomban élő ember és az általa létrehozott technikai környezet bonyolult összefonódását és kapcsolatrendszerét.

Feladatok:

- Természetes és mesterséges környezet működésének megfigyelése
- Az ember környezet átalakító tevékenységének megismerése. A változtatás a legkisebb környezeti kár okozásával járjon.

Ismerjék meg:

- Az erőművek működését

- Az erőművek és a bányászat környezetkárosító hatásait, környezetkímélő technológiák és alternatív energiaforrások alkalmazását (napenergia, szélenergia, a földkéreg melege és a biomassa, mint energiaforrás)
- A hulladékok és a melléktermékek fajtáit, és a környezetkímélő hulladékkezelés és melléktermék felhasználás lehetőségét a háztartásban, a lakóhelyen és a gazdaságban.
- A környezetszennyező anyagok újrahasznosításának lehetőségeit, előnyeit.
- Az energiával való takarékoság módjait a háztartásban, az iskolában és a gazdaságban.
- A tömegközlekedés levegőszennyező hatásait, a zaj által okozott ártalmakat, a környezetkímélő közlekedési eszközök előnyeit.
- A közművek működését, a csatornahálózat jelentőségét a környezetvédelemben, a nagyüzemi szennyvíztisztítás folyamatát.
- Az ivóvíz tisztaságának védelmét a háztartásban
- Korszerű, környezetkímélő konyhai tevékenységeket a gyakorlatban.

Magyar nyelv és irodalom

Cél: a környezet iránti pozitív érzelmi attitűdök kialakítása

Feladatok:

- Népi bölcsességek, megfigyelések induktív alkalmazásával a témában szerzett tapasztalat és ismeretanyag gyarapítása
- Táj leíró versek, prózai művek által a természet szépségeinek megismerése
- Leíró fogalmazások készítésével saját érzelmeinek kifejezése
- A környezet témájához kapcsolódó szövegértési feladatok, tollbamondások készítése

Testnevelés

Cél: a természet egészségfejlesztő tényezőinek hatásai hozzájárulnak, hogy tanulóink életigenlő, az egészséget saját értékrendjükben kiemelten kezelő személyiséggé váljanak.

Feladatok:

- A testnevelés órák, sportfoglalkozások évszaktól függetlenül más-más környezetben tartása (tornaterem, sportudvar)
- A testnevelés órákon olyan értékes személyiségvonások fejlődésének elősegítése, mint: szabályok betartása, nehézségek leküzdése, konfliktuskezelés, kudarcátűrés, környezetkímélő magatartás.

Vizuális-kultúra ((2-4 és 6--8 évfolyam))

Cél: térszemlélet, forma-, szín-, dinamikai és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkedjenek magasabb szintre.

Feladatok:

- **benevezünk a természet és környezetvédelemmel kapcsolatos rajzpályázatokra.**
- **újrahasznosítható anyagok felhasználása:**
- **papír csomagoló anyagok használata origamihoz, mozaikképekhez, foltmozaikokhoz.**
- **textilmaradékok használata bábkészítéshez, kollázshoz, frottázshoz. □ használati tárgyak készítése flakonból, kupakokból stb.**

Kémia (7-8. osztály)

Cél: Olyan szemléletmód kialakítása, amely lehetővé teszi, hogy észrevegye a kémia életünket kényelmesebbé tevő vívmányainak elismerése mellett, az emberiség és az egyén felelősségét ezen ismeretek felhasználása során. Ébredjen rá, hogy a felelőtlenül, vagy hozzá nem értően használt kémiai anyagok súlyos, és nehezen helyrehozható károsodásokat okozhatnak saját magukban és környezetünkben.

Feladatok:

- Legyenek képesek tudásuk alkalmazására a mindennapi életükben, ismerjék a kémiai anyagok környezeti hatásait, a természet és a környezet védelmének lehetőségeit.
- Ismerjék a legfontosabb környezetvédelmi fogalmakat (szmog, savas esők, üvegházhatás, ózonréteg, mérgező anyagok, stb.)
- Ismerjék a mérgező anyagok jelét
- Tudják balesetmentesen használni a háztartási vegyszereket
- Érezzenek személyes felelősséget, keressenek cselekvési lehetőségeket közvetlen környezetük megóvására.
- Ismerjék a levegőt és a vizet szennyező anyagokat
- Ismerjék meg az energiaforrások használatának környezeti hatásait, érezzék az energiatakarékosság szükségességét. □ Váljék tudatossá a víz életünkben betöltött szerepének fontossága, ismerjék meg a vizek szennyeződésének fő forrásait.
- Ismerjék fel az anyagok tulajdonságai és élettani, illetve környezeti hatásai közötti összefüggéseket. □ Ismerjék a háztartásban használt savas és lúgos kémhatú anyagokat, és azok helyes kezelési módjait.
- Kísérjék figyelemmel és értelmezzék a tömegkommunikáció útján közzétett környezetszennyezettség vonatkozó adatokat.

Fizika (7-8.osztály)

Cél: Annak tudatosítása, hogy a fizikai ismeretek a technika fejlődésén keresztül döntő hatással vannak az ember életminőségére. Ugyanakkor a fizikai ismereteket a természeti környezetünk megóvásában is hasznosítani lehet.

Feladatok:

- Ismerjék az elektromos energia előállításának módjait, a megújuló energiaforrásokat.
- Legyenek tisztában az energiatakarékosság globális, stratégiai jelentőségével
- Az elektromos berendezések használat során törekedjenek az energiatakarékosság hétköznapi, gyakorlati megvalósítására.

Földrajz (7-8.osztály)

Cél: A földrajz tantárgy a ma emberét, társadalmát és környezetét állítja a középpontba. Elősegíti, hogy ismerjék meg a világban elfoglalt helyünket, nemzeti értékeinket, kedvező és kedvezőtlen földrajzi és környezeti adottságainkat.

Feladatok:

- A tanulók környezet iránti érzékenysége alakítása
- Megismertetjük a tanulókkal a helyi, a regionális és a globális problémákat, a környezetre és az emberre veszélyes folyamatok mérséklésének, megakadályozásának szükségességét, lehetséges módját.
- Tudatosítjuk a tanulóknál, hogy az életet természeti és társadalmi katasztrófák veszélyeztetik. Ilyen helyzetekben mindenkinek aktívan részt kell vennie az élet védelmében.
- Tudatosítjuk, hogy az ember társadalmi-gazdasági tevékenysége során jelentősen átalakította környezetét, így elősegítjük a környezettudatos életmód megalapozását.
- El kell érünk, hogy a tanulók összefüggéseikben ismerjék a környezetet károsító folyamatokat, azok forrásait, megelőzésük és megszüntetésük lehetséges módjait.
- Megértjük, hogy a környezet károsodása nem ismer országhatárokat, a károk megakadályozása érdekében nemzetközi összefogásra, együttműködésre van szükség.
- Ismerjék meg a természetvédelem alapvető céljait, nemzeti parkjainkat, és a világörökségként számon tartott értékeinket.

Történelem

Cél: A múlt élményszerű, átélhető megjelenítésével segíti a tanulók környezettudatos magatartásának kialakulását.

Feladat:

- Ismerjék fel, hogy az ember a természet része, fejlődésében nagy szerepe volt a természeti környezet változásainak.
- Értsék meg, hogy az ember az egyetlen olyan élőlény a Földön, amelyik tudatosan formálja a környezetét saját céljai érdekében; képes rombolni, de helyreállítani is az okozott károkat, tehát felelős a környezet állapotáért, (gazdaság-, technika- és életmód történeti tananyag részek)

Hon- és népismeret

Cél: A hagyományos paraszti kultúra és értékrend megismerése

Feladat:

- Ismerjék meg a természet közelben élő, a természetet ismerő és tisztelő, azt felhasználó, de nem kihasználó paraszti életmódot. □ Fedezzék fel, hogy a falusi élet ünnepei a természet változásaihoz kapcsolódnak.

Környezeti nevelés tanórán kívül

- Verseny a „Tiszta, rendes osztály” címért
- A tantermekben levő növények ápolása
- Az iskolaudvar és park védelme
- Megemlékezés a környezetvédelmi jeles napokról:
 1. Szeptember 16. Az ózon világnapja
 2. Október 21. Földünkért világnap
 3. Március 22. A víz világnapja
 4. Április 22. A Föld napja
 5. Május 10. Madarak és fák napja
 6. Június 5. Környezetvédelmi világnap
- Környezetvédelmi akciók szervezése: parlagfű irtása és veszélyes hulladék lerakásának figyelése.
- Téli madáretetők készítése, rendszeres feltöltése.
- Iskolai kirándulások: minden osztály évente tanulmányi kirándulást szervez, anyagi lehetőségeinkhez mérten. E kirándulások egyik fontos célja az adott hely természeti szépségeinek, emberi létesítményeinek megismerése. Előnyben részesítjük városunk környékének felfedezését, érzelmi kötődés kialakítását a szűkebb haza iránt is.

Az intézmény Fogyasztóvédelmi programja

Fogyasztóvédelmi oktatás célja

- Fogyasztói kultúra fejlesztése.
- A tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése.

A cél elérését biztosítja:

- A fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása és elterjesztése.
- A fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselője.

A fenntartható fogyasztás nem annyi tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek kiválasztásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

A fogyasztóvédelmi oktatás tartalma:

Tartalmi elemek	Tartalmi elemek fejlesztési lehetőségei
Állampolgári kompetenciák	Jogaikat érvényesíteni tudó, közéleti fiatalok képzése
Szociális kompetenciák	Szociális motívumrendszer tudatos fejlesztése, kialakítása, erősítése, a gazdasági és társadalmi előnyök tudatosítása
Társadalmi és cselekvési kompetenciák	Versenyképesség erősítése, a vállalkozási, a gazdálkodási és munkaképesség szoros összefüggése
Fogyasztói magatartás (kisiskolás korban)	Fogyasztói javak, szolgáltatások megismertetése, tájékozódás képessége, hozzáállás, értékrend, kiválasztás, áruismeret, döntési helyzet felismerése és a döntésre való felkészülés, kockázatvállalás fejlesztése
Fogyasztói magatartás (kamasz korban)	Jogérzék, jogismeret, szolgáltatásismeret, fogyasztói értékrend, vállalkozásismeret fejlesztése
Szülők, családok bevonása	Otthonról hozott hatások a legélénkebbek
Gazdasági tapasztalatok	Olcsó, akciós termékek veszélyei, megtakarítás előnyei, kultúra, utazás másodlagos kezelése, gazdasági alapelvek: takarékoság, racionalitás, hatékonyság, egyensúly
Kívánság és szükséglet fogalma	Szükséglet: javak és szolgáltatások elfogyasztására irányuló igény, a szükségletek kielégítésére alkalmas a szabad (levegő, tengervíz, homok, stb.) és termelt javak (Tv, élelem, ruházat, stb.). A fogyasztó önző módon viselkedik, csak magára van tekintettel, többfélét és egyre többet kíván fogyasztani. (Presztízsfogyasztás, erőn felüli költsékezés stb.)
Piac szerepe	A piac a potenciális vevők és eladók közötti cserekapcsolat rendszere, önszabályzó mechanizmus, a kereslet és kínálat egymásra hatásának eredménye az ár
Marketing szerepe	
Reklám szerepe	Manipulált információk a szükségletről és az áru értékéről, a fogyasztói körfolyamat fő hajtóereje, a régi eldobása hulladéktermelő, cél a termékadás, a profit növelése, a cégimage növelése, ellenőrizhetetlen a reklámok megbízhatósága, „öko-bio” jelzők nem védettek, nem igazi tartalmat tükröznek az árukon (pl. nincs környezetvédő mosópor), a reklámot az árba beépítve a fogyasztó fizeti, társadalmi célú reklám, tisztességes reklám
Gazdaságosság és takarékoság szerepe	Takarékoság: a jelen és jövő hasznainak összevetését, a jövő érdekében bizonyos ésszerű megszorítások megtétele, a jövő fogyasztásának biztosítása
Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás	Marketinghatásoktól való távolságtartás, fogyasztói szükségletek mérlegelése, fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának és megoldásának képessége

Ökológiai fogyasztóvédelem (zöld)	Pazarló előállítási technológia, a fogyasztás mennyisége és profitcélú volta, következmény erőforrásaink felélése, környezetszennyezés, környezetvédelmi problémák túlnyomó része a fogyasztói társadalom szemléletéből, működéséből ered, saját egészségünk és környezetünk érdeke egybeesik, tőlünk is függ, hogyan alakulnak életkörülményeink
Környezettudatos fogyasztás	Kiegyensúlyozottan dinamikus középút az öncélú, felélő fogyasztás és a nem kizsákmányoló fogyasztás között
Fenntartható fogyasztás	Termékfelhasználás oly módon, hogy csökkenjen a természeti és mérgező anyagok használata, a hulladék és szennyező anyagok kibocsátása, hogy a jövő nemzedék egészsége és szükségletei ne kerüljenek veszélybe
Preventív, megelőző fogyasztóvédelem	A vevő érvényesíteni tudja jogait, nincs szükség panaszkezelésre

A fogyasztóvédelmi oktatás szinterei, ajánlott témák:

Tanórák	Ajánlott témák, módszerek
Feladat: minden pedagógus építse be a tanmenetbe a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmakat	Tanmenetbe beépítve a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak (pl. áruismeret, termékminőség, fogyasztási struktúrák, reklámnyelv, génkezelt élelmiszerek, adalékanyagok, EU fogyasztói jogok, stb..)
Tanórán kívüli tevékenységek	Nem hagyományos módszerek alkalmazása (projektprogram, kritikus gondolkodás, egyéni és csoportos döntéshozatal, problémamegoldás, információgyűjtés és feldolgozás)
Szakkörök	Környezet, fogyasztás, egészség, érveléstechnikai gyakorlatok, hatékony érdekérvényesítés, komposztálás
Vetélkedők, versenyek	Védjegyek ismerete, felfedezhető védjegyek, egyéb védjegyek, reklámkritika, szimulációs játékok, fogyasztóvédelmi ismeretek, EU-s, helyi és országos szabványok, viták, szituációs játékok, veszélyes hulladékok, műanyagismeret
Témahetek	Környezetbarát termékek gyűjtése, újrahasznosítási lehetőségek, médiaelemzés
Kiállítások	Hulladékszobrok készítése, környezetbarát termékek kiállítás,
Az iskola fogyasztóvédelmi működésével kapcsolatos foglalkozások	Gyűjtőmunka: az iskola, mint fogyasztó, az iskola, mint piac
Kirándulások	Interjúk vásárlási szokásokról, vásárlási szokások megfigyelése
Séták (piac, üzlet, bank)	Vásárlási szokások megfigyelése, riportkészítés
Kapcsolódás civil kezdeményezésekhez	Médiafigyelés
Iskolai rendezvények szülők bevonásával	Előadások, családi versenyek, gyűjtőmunka, kiállítás szervezés, kirándulás

XVI./10 A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk napi működésében érvényesülnek az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény előírásai.

Ez a jogszabály valamennyi államigazgatási szektorra érvényes, ám egyes előírásai **közvetlenül az oktatásügyre** irányulnak (diszkrimináció- és szegregációmentesség, a 3H-s tanulók oktatási és társadalmi integrációja)

A törvénynek a közoktatást közvetlenül érintő elemei a következők: **7. § (1) bekezdés: az egyenlő bánásmód követelményét sértő intézkedések:**

- közvetlen hátrányos megkülönböztetés O közvetett hátrányos megkülönböztetés O zaklatás jogellenes elkülönítés
- megtorlás
- a fentiekre adott utasítás

27.§ (2) bekezdés: az egyenlő bánásmód biztosításának területei:

- a felvételi követelmények
- az oktatási követelmények meghatározása O a tanulói teljesítmény értékelése
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások, juttatások biztosítása O bizonyítványok kiadása, illetve jogviszony megszűnése O pályaválasztási tanácsadáshoz való hozzáférés

A hivatkozott jogszabályi előírások szellemiségével, intézményi szintű alkalmazásával kapcsolatos helyi nevelési elvek és módszerek megjelennek pedagógiai programunk Nevelési programjában (II.2.-II.4. és II.6. részfejezetek), azok ismételésétől ezen a helyen eltekintünk, viszont a Helyi tanterv vonatkozásában fontosnak tartjuk az alábbiak hangsúlyozását:

Minden tanköteles tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön.

Ennek érvényesítéséhez az iskolának (az iskolafenntartókkal, a családdal, a gondviselőkkal, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítania a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén
- a tanulási esélyegyenlőség eredményes segítségének egyik alapvető feltétele a tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanulók önmagukhoz és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon és e tevékenység támogatása az iskolán kívül;
- adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása;egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

Szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- diákétkeztetés,
- az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a nevelők személyes, segítő kapcsolata a tanulókkal,
- a szülők, a családok segítése életvezetési gondjaik megoldásában, családlátogatás,
- szoros kapcsolat a Polgármesteri Hivatallal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek (segélyek, támogatások), differenciált foglalkoztatás tanórán,
- felzárkóztató foglalkoztatás órán kívül,
- tehetséggondozás (szakkörök, sportkör),
- reggeli ügyelet biztosítása,
- szünidei programok kínálata,

- felvilágosító, mentálhigiénés tájékoztatók, önismeret fejlesztés.

XVI/10/a Képesség-kibontakoztató és az integrációs felkészítés

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszerének lényege a tapasztalati tanulás és az együttműködés. Ehhez kapcsolódóan jelenik meg a képességek és a hozott tudás, tapasztalat és értékrend szempontjából heterogén intézményi környezet megteremtésének feltételrendszere, amely nem a leszakadók felzárkóztatására épül, hanem az egymástól tanulás pedagógiai erejére. Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszere nem ad meg tanítási tartalmakat, választandó tantervet, tankönyvet, nem nevez meg konkrétan alkalmazandó programokat, hanem olyan struktúrát vázol fel, melynek követése kikerülhetetlenné teszi az integrációs nevelést.

Az alkalmazás feltételei

Célrendszer megfogalmazása az integráció tükrében

Integrációs programunk legfőbb célkitűzése, hogy az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulóink együttnevelését-oktatását maradéktalanul megvalósítsuk. Mindennek elérése érdekében a partneri kapcsolatok támogatásával a gyermekek komplex segítségét kívánjuk kidolgozni és bevezetni a készségek fejlesztése, a tanulmányok támogatása, a pedagógusok felkészítése, a szabadidő hasznos eltöltése, valamint a családokkal, szülőkkel tartott kapcsolat fejlesztése révén.

Az iskolába való bekerülés előkészítése

Az általános iskolában a felvételi eljárást az elsősök beiratkozása jelenti, külön felvételit a jogszabályi előírásoknak megfelelően nem tartunk.

A beiratkozás megszervezése, lebonyolítása külön eljárásrend alapján történik.

Az iskolában heterogén osztályok szerveződnek.

Együttműködések – partnerségi kapcsolatok kiépítése

- Szülői házzal,
- Csenger város önkormányzatával
- Családsegítő és Gyermejjóléti szolgálattal,
- Középfokú oktatási intézményekkel,
- Kisebbségi önkormányzattal,
- Civil szervezetekkel.

A pedagógiai rendszer tartalmi elemei, az iskolai együttnevelés, integráció (IPR)

A tartalmi elemek a hagyományos értelemben vett pedagógiai rendszerek alkotórészeit egészítik ki azokkal a szempontokkal, melyek az együttnevelés pedagógiai esélyeit jelentősen növelik. Az integráció leginkább a tanulásszervezési formákra hat.

Az egyéni foglalkozáson való részvétel feltételei:

Az 1-4 évfolyamra járó tanulók részére - felkészülésük érdekében- heti 2 egyéni foglalkozást kell biztosítani.

Ugyanígy kell eljárni akkor is, ha a tanuló 2 vagy több alkalommal eredménytelenség miatt évfolyamot ismétel.

A tanulási időben kötelezően igénybe veendő iskolai tevékenységek, szolgáltatások:

a 45 perces tanítási óra (kötelező tantárgyak oktatási törvényben meghatározott) napi 4-6 évfolyamtól,

- a tanrendbe illesztett integrációs foglalkozások,
- fejlesztő foglalkozások,
- a tantervbe illesztett egyéni foglalkozások, □ A feltételek biztosítása:

- személyi feltételek: tanítók, szaktanárok, fejlesztő pedagógusok, logopédus, tárgyi feltételek: szaktantermek, szertárak (fizika, kémia, rajz, számítástechnika terem, nyelvi labor,) tornaterem, sportszarnok,
- a tanórai anyaghoz szükséges anyag és eszközrendszer biztosítása (szemléltető anyagok, eszközök, audiovizuális eszközök (tablók, térképek /történelem és földrajz) a tanulói kísérletekhez, a munkadarabok, modellek, makettek elkészítéséhez szükséges anyagok, eszközök.

A szolgáltatásokat igénybe vevők köre:

- az általános iskola 1-8 évfolyamának tanulói (helyi és a környező településről bejárók
-Szamostatárfalva-Szamosbecs-Szamosangyalos-Ura-
Csengerújfalucsengersima-Komlódtótfalu
- a sajátos nevelési igényű gyermekek 1-8 évfolyamának tanulói
- a művészeti iskola tanulói

A tanulási időn túl igénybe vehető iskolai tevékenységek és szolgáltatások:

– Térítésmentes:

(a tanévben, tavaszi-, nyári- és téli szünetekben, tanítás nélküli munkanapokon, tanítási szüneti napokon)

- napközis, tanulószobai foglalkozások,
- ügyelet munkanapokon fél nyolctól és az óráközi szünetekben (napi váltással, félévre érvényes ügyeleti beosztás alapján),
- a tanítási napokon 7 óra 45-től 7 óra 55-ig minden osztályfőnök az osztályteremben a tanulókkal beszélgetve indítja a napot (5-8.évfolyamon oktatás esetében ez a 2010/11-es tanévtől heti 1 alkalommal valósul meg, az érintett osztályfőnökök az órarend elkészítése után ezen alkalmat írásban jelzik az általános igazgatóhelyettesnek),
- ügyelet és aktív részvétel a kötetlen szabadidők tevékenységek alkalmával, □ középiskolai előkészítő 8. osztályoknak a felvételi tantárgyakból (matematika, magyar, fizika, kémia, biológia),
- integrációs felkészítés,
- szakkörök, fakultációs órák (tehetséggongozó, nyelvi, stb.) 10-20 fő jelentkező esetén,
- gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok (Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat közreműködésével),
- DSZSE (kézilabda, kosárlabda, futball, atlétika, sakk szakosztályok működése), táncsoportok,
- ismeretgyarapító kötetlen szabadidős tevékenységek (vetélkedők, diáknapi, sportnap, gyermeknap, farsang, stb.),
- háziversenyek (szaktárgyi és sportversenyek, szavaló és mesemondó versenyek a szaktanárok, tanítók és munkaközösség-vezetők irányításával, felügyeletével)
- egyes tevékenységeket igyekezzünk kibővíteni, bevonni a környező települések és határon túli iskolák diákjait és nevelőit is,
- szaktárgyi és sportversenyek vendég gyerekek részvételével,
- szakmai tanácskozások s környező települések nevelőinek részvételével (nevelési értekezlet, munkaközösségi foglalkozások keretében szakmai jellegű eszmecsere, tapasztalatcsere),
- nevelő-oktató munkával összefüggő továbbképzések, előadások szervezése saját és meghívott előadóval.

Szociális szolgáltatások

- A bejáró tanulók díjmentes szállítása.
- Étkezés támogatása állami illetve helyi önkormányzati forrásból, a rászoruló étkező tanulók ebédjének térítési díjából.
- Védőnői rendelés naponta az iskola épületében lévő orvosi rendelőben.
- Hallásvizsgálat.
- A kiszűrt gyerekeknek szakorvosi ellátása.
- Higiénias ellátás (minden étkezés előtti kézmosási lehetőség, testnevelés óra és sportfoglalkozás utáni zuhanyozási lehetőség, szemetes kosár minden tanteremben és a folyosókon, WC-papír, egészségügyi vödör stb.).

A szolgáltatások biztosításában együttműködő partnerek:

- Diákönkormányzat - programok szervezésében aktív részvétele,
- Csenger város önkormányzata,
- Pedagógiai Szakszolgálat megyei és helyi kirendeltsége,
- Művelődési Ház (helyt ad a színházi előadásokhoz, balett, néptánc, stb.),
- Óvoda (óvónők és alsós nevelők kapcsolattartása, - kölcsönös óralátogatások, szülői értekezleten való részvétel formájában),
- Középfokú intézmények (továbbtanulással kapcsolatos információk biztosítása, nyílt napok - hét szervezése az ott folyó munkába való betekintés céljából,
- A helyi gimnázium továbbtanulással kapcsolatos információk - nyílt hét, közös rendezvények szervezése (Karácsonyi Hangverseny,
- Múzeum - állandó és időszakos kiállítások megtekintése, nyári alkotótábor megszervezésében való részvétel, osztályok „bográcsolási” lehetősége a múzeumudvaron,
- Egyházak - hitoktatás (órarend-egyeztetés, tanterem biztosítás),
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat (folyamatos kapcsolattartás, melynek keretében közösen feltárjuk a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, törekszünk a káros hatások megelőzésére, illetve ellensúlyozására. Szükség esetén a tanuló érdekében intézkedést kezdeményezünk. (Szakorvosi - pszichológiai vizsgálatok megszervezése, rendszeres családlátogatások, a tanuló munkájának és viselkedésének fokozottabb ellenőrzése, figyelése).

Integráció a mindennapjainkban

A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók elemi gondjainak a megoldása és a tanulásuk alapfeladatainak a megteremtése az iskola elsőszámú érdeke. Szocializálásuk, továbbtanulásuk elősegítése - a hatékony tanórai foglalkoztatás mellett - csak többlétszolgáltatások nyújtásával lehetséges.

Célunk volt olyan oktatásszervezési keret kidolgozása:

- amely lehetőséget biztosít minden gyermek számára képességei kibontakoztatásához,
- amelyben minden gyerek előzetes, otthonról hozott tudását és kultúráját értéként képviselheti, kamatoztathatja,
- amelyben a gyerekek egymást segítő közösségei születnek (tudatosan fejlesztik az interperszonális és csoportszociális készségeket),
- amelyben a szülőt, a családot mint partnert vonják be az iskolai folyamatokba, döntésekbe

- (tudatosan fejlesztik a család, az iskola és a gyerek közötti kommunikációt), □ amelyben tudatosan építik ki az előítéletek csökkentésére, megszüntetésére alkalmas együttműködő, elfogadó környezetet,
- amelyben tudatosan teremtenek lehetőséget az oktatás ügyében érintett intézmények együttműködésére (óvoda, általános iskola, középiskola, családsegítő szervezetek, kisebbségi és helyi önkormányzatok, kulturális és civil szervezetek), amelyben a tanulókövetés az iskolai hatékonyság visszajelzésének kiemelt eszköze.

A következő kompetenciák jellemzik a pedagógusokat:

- széleskörű módszertani repertoár,
- egyéni különbségekre figyelő, egyénre szabott pedagógiai eszközök és oktatási mérőrendszerek ismerete, együttműködés órai és intézményi kereteken túlmutató jellegéből fakadó tanári szerepbővülés elfogadása,
- iskolában megjelenő különböző kultúrák ismerete, egyenértékűként való elfogadása kezelése.
- Az integrációs (együttnevelő) program fenti jellemzőinek az intézmény pedagógiai rendszerének egészét át kell hatnia. Természetesen tudjuk, hogy mindenütt nem lehet máról holnapra érvényesíteni a minőségi integrációs (együttnevelő) oktatás kritériumait. Éppen ezért - tudva azt, hogy egy jól működő rendszerben minden területen érvényesíteni kell a kritériumokat - megjelöltünk négy olyan területet, amelyek kiindulási alapját képezhetik egy komplex integrációs pedagógiai rendszer kiépítésének. Ezek tehát a fenti területek közül:

Az osztályba sorolás szempontjai

- Tanulási - tanítási módszerek
- Együttműködésen alapuló értékelési rendszer
- Műhelymunka
- Továbbképzési koncepció, terv

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszerének lényege a tapasztalati tanulás és az együttműködés. Ehhez kapcsolódóan jelenik meg a képességek és a hozott tudás, tapasztalat és értékrend szempontjából heterogén intézményi környezet megteremtésének feltételrendszere, amely nem a leszakadók felzárkóztatására épül, hanem az egymástól tanulás pedagógiai erejére.

Az integrációs felkészítés pedagógiai rendszere nem ad meg tanítási tartalmakat, választandó tantervet, tankönyvet, nem nevez meg konkrétan alkalmazandó programokat, hanem olyan struktúrát vázol fel, melynek követése kikerülhetetlenné teszi az integrációs nevelést.

Célrendszer megfogalmazása az integráció tükrében:

Integrációs programunk legfőbb célkitűzése, hogy az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulóink együttnevelését-oktatását maradéktalanul megvalósítsuk. Mindennek elérése érdekében a partneri kapcsolatok támogatásával a gyermekek komplex segítségét kívánjuk kidolgozni és bevezetni a készségek fejlesztése, a tanulmányok támogatása, a pedagógusok felkészítése, a szabadidő hasznos eltöltése, valamint a családokkal, szülőkkel tartott kapcsolat fejlesztése révén.

Az iskolába való bekerülés előkészítése:

Az általános iskolában a felvételi eljárást az elsősök beiratkozása jelenti, külön felvételit a jogszabályi előírásoknak megfelelően nem tartunk.

A beiratkozás megszervezése, lebonyolítása külön eljárásrend alapján történik.

Az iskolában heterogén osztályok szerveződnek.

A pedagógiai rendszer tartalmi elemei:

A tartalmi elemek a hagyományos értelemben vett pedagógiai rendszerek alkotórészeit egészítik ki azokkal a szempontokkal, melyek az együttnevelés pedagógiai esélyeit jelentősen növelik. Az integráció leginkább a tanulásszervezési formákra hat. **A bevezetés ütemterve:**

Az intézmény programjából is látható, hogy működésében megfelel az integráció pedagógiai rendszerének.

A program részletes kidolgozása megtalálható az iskola integrációs programjában, helyi tantervében, intézményi és munkaközösségi munkaterveiben, a tanmenetekben.

XVI./11 A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanulók jutalmazásának elvei és formái

Az iskolában tanév közben elismerésként a **következő dicséretet adhatók:**

- szaktanári dicséret,
- napközis nevelői dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- intézményvezetői dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén

- szaktárgyi teljesítményéért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalmáért dicséretben

részesíthetők.

Az egyes tanévek végén a dicséretes eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók intézményvezetői dicséretbe részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget, csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki:

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, fegyelmező intézkedésben

lehet részesíteni.

XVI./12 Az iskolai fegyelmező intézkedések és fegyelmi büntetések formái

Fegyelmező intézkedések

A fegyelmező intézkedés nem megtorló jellegű, hanem a súlyosabb fegyelemsértések megelőzésére szolgál, mint nevelési eszköz.

- szaktanári figyelmeztetés,
- napközis nevelői figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés
- osztályfőnöki intés,
- intézményvezetői figyelmeztetés,
- intézményvezetői intés,
- tantestületi figyelmeztetés,
- tantestületi intés,

Az iskolai fegyelmező intézkedések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, a-melytől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni. A fegyelmező intézkedést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás során, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető:

A fegyelmi büntetés lehet:

- megrovás
- szigorú megrovás
- meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása,
- áthelyezés másik osztályba, tanulócsoporthba vagy iskolába,
- kizárás az iskolából.

Tíz év alatti tanulóval szemben fegyelmi eljárás nem indítható.

Tanköteles tanulóval szemben az „eltiltás az adott iskolában a tanév folytatásától” nem alkalmazható, és a „kizárás az „iskolából” csak rendkívüli vagy ismétlődő fegyelmi vétség esetén alkalmazható. Ez utóbbi esetben a szülő köteles új iskolát keresni a tanulónak. Ha a szülő kezdeményezésére az iskola segítségével nyolc napon belül nem sikerül új iskolát keresni, az iskola három munkanapon belül köteles megkeresni a köznevelési feladatot ellátó hatóságot.

Az „áthelyezés másik iskolába” fegyelmi büntetés akkor alkalmazható, ha az iskola intézményvezetője a másik iskola intézményvezetőjével megállapodik a tanuló átvételéről.

A „meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása” fegyelmi büntetés szociális kedvezményekre és juttatásokra nem vonatkozik.

Fegyelmi eljárás szabályai:

- a kötelezettségszegéstől számított három hónapon belül indítható (kivétel, ha büntető –vagy szabálysértési eljárás indult és az nem végződött felmentéssel),
- fegyelmi büntetés megállapításánál a tanuló életkorát és értelmi fejlettségét, az elkövetett cselekmény súlyát figyelembe kell venni.
- a fegyelmi határozatot a nevelőtestület hozza,
- be kell szerezni az iskolai diákönkormányzat véleményét,
- a fegyelmi eljárás megindításáról a tanulót, ha kiskorú, szülőjét is értesíteni kell, be kell vonni,
- ha a tanuló vitatja a terhére rótt kötelezettségszegést, vagy a tényállás tisztázása miatt indokolt, fegyelmi tárgyalást kell tartani.

Fegyelmi tárgyalás:

A fegyelmi tárgyalás lefolytatására legalább háromtagú fegyelmi bizottságot kell létrehozni a nevelőtestület tagjaiból.

A fegyelmi tárgyalás lefolytatására a 20/ 2012. EMMI rendelet 53-62.§ rendelkezéseit kell alkalmazni.

XVI./13 Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

A beszámoltatás rendszere

- szóbeli
- írásbeli
- gyakorlati

Szóbeli beszámoltatás:

- felelet
- kiselőadás
- órai munka
- beszámoló
- prezentáció bemutatása

Írásbeli beszámoltatás:

- témazáró dolgozat
- felmérők
- tudáspróbák
- rövid írásbeli felelet
- önálló kutató, gyűjtőmunka,
- röpdolgozat

Gyakorlati beszámoltatás:

- művészeti produktumok
- sport, tanulmányi versenyek, vetélkedők
- kísérletek

A beszámoltatáshoz alkalmazott módszerrel szemben támasztott legfőbb kritériumok:

- megbízhatónak kell lennie.
- egyszerű legyen.
- könnyen használható, objektív mérési, értékelési és minősítési rendszer tartozzon hozzá.
- a gyakorlati életben jól alkalmazható és minél olcsóbb legyen.
- adjon módot az összehasonlításra.

Az írásbeli beszámoltatást max. 10 napon belül értékeljük, s ennek eredményét a gyerekek és a szülő tudomására hozzuk.

A beszámoltatás elvei:

- Félévente legalább 3 jegy legyen tantárgyanként, ebből 1 vagy 2 szóbeli (meghatározó a tantárgy heti óraszámja).
- Általános elvárás, hogy félévente - minden diák vonatkozásában - az adott tantárgy heti óraszámától egyel több érdemjegye legyen legalább.

- Félévi és év végi osztályzatot az évközi jegyek alapján kapják a tanulók,
- A szóbeli feleltetés értékelésében részt vehetnek a tanulók.
- A témakörök végén témazáró dolgozatot íratunk és ötfokozatú osztályozással értékeljük. Ez lehet központi, vagy a szaktanár által összeállított feladatlap.
- Egy nap csak 2 témazárót írhatnak a tanulók.
- A féléves és évről évre értekezleten az iskolavezetés értékeli a pedagógiai munkát, benne a pedagógusok tevékenységét. Az értékelésben döntő szerepet kap a munkaközösség beszámolója.

XVI./14 Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli házi feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az otthoni, illetve a napköziben vagy tanulószobán és az iskolaotthonos oktatás keretében a felkészüléshez, illetve a szerzett tudás elmélyítéséhez, gyakorlásához, készségszintre emeléséhez szükséges írásbeli és szóbeli feladatok mennyisége meghatározásakor figyelembe kell venni a tanulók életkori sajátosságait, egyéni terhelhetőségüket, és differenciálva kívánatos számukra a „házi feladatot” feladni. Lehetőleg el kell kerülni a hétvégi pihenőnapokra és a tanítási szünetekre adandó írásbeli feladatokat, és előnyben kell részesíteni a szóbeli, illetve az „olvasási kedvet növelő” feladatokat.

A foglalkozásokon a tanulók érdemjegyet nem kapnak, előmenetelükről az érintett tanítókat, szaktanárokat a foglalkozásvezetőt tájékoztatják, akik ezen információ birtokában hozzák meg a döntést a félévi és év végi érdemjegyekről. Érdemjegyen kívül egyéb „egyéni” motiváló jelképeket használhatnak.

Sikerkritériumok

Csökkenő bukás, csökkenő hiányzás, tanulmányi eredmény szinten tartása, vagy emelkedése, továbbtanulók számának emelkedése.

Csökken a fegyelmezési intézkedések száma, növekszik a dicséretetek száma, nő a pedagógusok elégedettsége a tanulók beszédkulturájával, az iskolánkba látogatóknak pozitív a benyomása tanulókról, kedvezőek az iskolán kívülről érkező vélemények. A neveltségi szintről készült tesztek mutatói pozitívak.

XVII. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Lázár Ervin program

- Az Emberi Erőforrások Minisztériumának kezdeményezése, hogy a 2019/2020-as tanévben minden általános iskolás diák eljuthasson kulturális intézményekbe. A program célja, hogy a tanulók 1-8. évfolyamon egyaránt tanórán kívüli programok keretei között játszva, szórakozva ismerkedjenek meg a klasszikus egyetemes, európai és magyar, örökérvényű értékekkel.
- A Lázár Ervin Program lehetőséget teremt diákjaink számára, hogy évente egyszer ingyenesen eljuthassanak, színházi-, tánc-, vagy cirkuszi előadásra, őshonos állatok bemutató helyeire. A program legfontosabb célkitűzése, a felnövő generációk kultúra fogyasztóvá történő nevelése, és a tanórai kereteken túlmutató innovatív információszerzés, ezáltal a tanulói személyiségformálás kiterjesztése. Az adott évfolyam osztályfőnökei az E-Kréta alkalmazáson keresztül tudják regisztrálni a diákjaikat.

Tematikus informális és nem formális tanulási alkalmakhoz kapcsolódó tanulási formák módszertani megalapozása

Az **EFOP-3.2.15-VEKOP-17-2017-00001** „A köznevelés keretrendszeréhez kapcsolódó mérési-értékelési és digitális fejlesztések, innovatív oktatásszervezési eljárások kialakítása, megújítása” elnevezésű kiemelt projekt „Tematikus informális és nem formális tanulási alkalmakhoz kapcsolódó tanulási formák módszertani megalapozása” című alprojektjének célja, hogy élményalapú, nyitott nevelési-tanulási környezetben megvalósuló tematikus programok kidolgozásával és támogatásával hozzájáruljon a köznevelés minőségének javításához.

Intézményünkben a megvalósításában együttműködő csoportok egy új modellprogramban működhetnek együtt, amely hosszú távon megalapozhatja az informális és nem formális tanulási folyamatok megjelenését és beágyazódását a formális oktatás rendszerébe.

Fontosnak tartjuk a tanórán kívüli programok megvalósítása során:

- Az informális és nem formális tanulási módszertanok alkalmazását a felnövekvő nemzedékek fizikai, érzelmi és társas fejlődésének előmozdítását.
- Az élményalapú tanulás módszertani megalapozását.
- A tanulási közösségek élménnyé formálását, a tanórán kívüli differenciált, személyiségközpontú, informális és nem formális módszertani kultúra megerősítését.
- A nyitott tanulási környezet biztosítását, tevékenységközpontú és módszertani eszköztárunk fejlesztését, valamint az ezt támogató szakmai környezet kialakítását.

Így a megújuló pedagógiai kultúra hatására javul a tanulási folyamat résztvevőinek motiváltsága, elkötelezettsége, hatékonyabbá válik együttműködésük. Az alkalmazott módszertan kreatív eszköztára és munkaformái hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanulás közösségi élménnyé váljon a gyermekek számára. **Az informális és nem formális tanulási alkalmak hozzájárulnak a tanulók eredményességének növeléséhez, támogatják kompetenciáik fejlesztését, elősegítik az iskolai lemorzsolódás csökkenését és az esélykülönbségek mérséklődését.**

Közlekedési nevelés

Felgyorsult életünk és a közlekedési kultúra romlásának köszönhetően egyre gyakrabban hallhatunk közlekedési balesetokról. A közlekedési szabályok ismerete és az egyén viselkedési kultúrája az alapja a biztonságos közlekedésnek. A helyes és biztonságos közlekedés szabályainak elsajátíttatása az életbiztonságunkat növeli. Kicsi gyermekkortól a családok alakíthatják ki leginkább az erre való igényt, de az iskolának is komoly a felelőssége ebben.

Az iskolában a közlekedési nevelés két alapvető színtere:

Elméleti oktatás

- 1-4.évfolyamon a környezet órák tananyagában jelenik meg.

Gyakorlati alkalmazás

- Iskolán kívüli programok, kirándulások alkalmával tudatosítjuk és alkalmazzuk a helyes közlekedés szabályait.

Társadalmi bűnmegelőzés, áldozattá válás elkerülése

A téma az osztályfőnöki órákon kerülhet feldolgozásra. Cél, hogy tanulóink megismerjék és megtanulják elkerülni azokat a helyzeteket, amelyben károsultakká, áldozatokká válhatnak (aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, felkészülés a felnőtt lét szerepeire).

Legfontosabb nevelési feladataink, amelyet mindennapi nevelő munkánk során végeznünk kell:

- Erkölcsi nevelés erősítése
- Alapvető törvényi ismeretek nyújtása
- Alapvető állampolgári jogok ismertetése

Ez a téma nem kötődik konkrét tantárgyhoz, a mindennapi eseményekhez alkalmazkodva, a társadalmi és iskolai történéseket felhasználni kell diákjaink szemléletét alakítanunk.

Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák elsajátítása

A konfliktus életünk része. A konfliktusok során kialakuló viták szükséges részei mindennapjainknak. Diákjainkban a mindennapi együttlét során ki kell alakítanunk a konfliktusok kezelésének erőszakmentes technikáit.

Legfontosabb feladatunk, hogy gyermekeinket is megtanítsuk a vitás helyzetek kezelésére.

Konfliktuskezelési technikák gyakorlati alkalmazásának szinterei:

- A tanórai technikák (páros munka, csoportos és együttműködő, kooperatív tanítási technikák) alkalmazásával kell a gyermekeket hozzászoktatni a társas viszony, az abból adódó konfliktusok helyes megoldására.
- Szünetekben, szabadidőben kialakuló konfliktusok esetén az ügyeletes pedagógus feladata a problémamegoldás segítése.
- Magatartási, beilleszkedési gondokkal küzdő gyermekeinknél kiemelten foglalkoznak ezzel a témával fejlesztő pedagógusaink.

XVIII. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók általános iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programjaink

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot

A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait, amely alapján a pedagógusok egyéni fejlesztési tervet készítenek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai nevelése-oktatása

Ebbe a kategóriába tartoznak

a súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral küzdő tanulók, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai alulteljesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető.

Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és

tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában vagy intenzív terápiás és oktatási céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. beszéd fogyatékkal társulva logopédiai osztályban, tagozaton vagy gyógypedagógiai intézményben) történhet.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- o a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- o a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- o a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- o a tananyag adaptálása;
- o tanulásmódszertani elemek beemelése;
- o változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- o a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- o az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- o a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- o az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- o a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;
- o az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- o a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez;
- o érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- o átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az iskola feladata:

- o az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- o előzetes tudás felmérése;
- o érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- o élnhatóság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- o módszertani sokrétűség megvalósítása;
- o differenciálás megvalósítása:
- o a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- o a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbíráshoz szükséges igazítani;
- o az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
- o ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- o a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintse;
- o a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcúró képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- o a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- o érdeklődését,
- o tehetségét,
- o célkitűzéseit,
- o kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- o az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel;

- o stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- o biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- o olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- o az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- o szövegértési stratégiák kialakítása;
- o a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- o az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- o a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolatterképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépirással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- o speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- o a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- o az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- o fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
- o verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
- o modalitásspecifikus integráció fejlesztése,
- o különböző észlelési funkciók fejlesztése.

Íráskép zavara

Az íráskép (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépirás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);

a különböző írásformák tanulói képességekhez, szükségletekhez és preferenciákhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- o eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- o megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- o a mozgáskoordináció fejlesztése;
- o a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- o a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- o célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- o a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- o a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készség szintű elsajátíttatása.

Fő célkitűzések:

- o a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- o a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- o önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- o a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- o fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- o beszédpercepció fejlesztése;
- o verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- o modalitásspecifikus integráció fejlesztése;
- o hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- o a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- o matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- o a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- o a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- o segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- o a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- o a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- o a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- o a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- o szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- o a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- o a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- o az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzívítási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi szintereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések:

- o a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- o teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- o a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- o a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- o fokozott egyéni bánásmód;
- o az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- o önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- o szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- o feladat kivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- o dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- o ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;
- o a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- o a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- o a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- o speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- o koncentráció fejlesztése;
- o utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- o a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- o mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- o az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- o kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- o adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- o társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- o düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- o érzelemfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- o kommunikáció fejlesztése,
- o konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- o megküzdési képesség fejlesztése,
- o figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- o kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- o a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- o tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- o sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- o együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése:

az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált céljelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (közös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

Az együttgondolkodást, a közös szemléleti alapokat a pedagógiai szakszolgálatok és a nevelést-oktatást végző intézmények között valódi tudásmegosztáson alapuló, átjárható információáramlás támogatja.

A helyi tanterv kiemelten kezelje az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését! E feladatok minden tanulási területen meg kell, hogy jelenjenek.

Kulcskompetenciák fejlesztése az irányelv alapján

- o Alapkompetenciák
- o A tanulás kompetenciái
- o A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- o A digitális kompetenciák
- o A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- o A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- o A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- o Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az iskolai fejlesztés szakaszai (alapozó [első félév, óvoda–iskola átmenet], 1-4.évfolyamon, 5-8. évfolyamon)

- Az alapkészségek biztos kialakítása, a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges alapkompenciák, készségegyüttesek és tudástartalmak megalapozása, valamint a tanulási motiváció felkeltése és fenntartása az egyéb pszichés fejlődést mutató tanulók esetében is kiemelt jelentőségű.
- A különbségek feltárása, az érési késést, fejlődésben való elmaradást mutató gyermekek képességeinek fejlesztése az alapkészségek kialakítása szempontjából is az alapozó nevelési szakasz kiemelt feladata.
- Az első tanév első féléve minden köznevelési intézményben olyan előkészítő szakasz, amely tananyagában, módszereiben és értékelési formáiban eltér a későbbiektől. Ez az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába eső tanulóknak kedvező, a Nat-ban javasoltak alkalmazása megfelelő.
- A tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai nem térnek el a Nat-ban rögzítettektől. A helyi tantervben indokolt lehet esetükben az 1. évfolyam két tanévi időtartamra történő szétbontása. Ebben az esetben az első tanév az intenzív prevenció, a szakszerű funkciófejlesztés, a pszichés gondozás, a megfelelő motiváció és a feladattudat kialakításának időszaka a gyógypedagógiai korrekciós-kompenzáló-terápiás módszerek alkalmazásával.

Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro-, ill. makrotervezés) tájékoztatást kell kapniuk az osztálymunkában részt vevő pedagógusoknak, szaktanároknak, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.

A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt.

A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába.

Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

A mozgásszervi fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

Mozgáskorlátozottság esetén a mozgásszervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása a szervezet funkcionális képességeit, az egyén aktivitását maradandóan akadályozza; az egyén részére hátrányos helyzetet, korlátozott életvitelt okozhat.

Gyógypedagógiai értelemben azokat a személyeket tartjuk mozgáskorlátozottaknak, akiknél a mozgásszervrendszer (tartó-: csont-, ízületrendszer és/vagy mozgató-: izom-, idegrendszer) veleszületett vagy szerzett károsodása és/vagy funkciózavara következtében olyan jelentős és maradandó mozgásos akadályozottság áll fenn, amelynek következtében megváltozik a mozgásos tapasztalatszerzés, és a szocializáció csak nehezített körülmények között lehetséges.

A mozgáskorlátozott tanulók osztályozására még nem jött létre egységes és teljes rendszer. A mozgásszervi károsodás orvosi szempontú rendszerezése, a keletkezés ideje, a kóreredet, a klinikai képet meghatározó fő tünet jellege és súlyossága szerinti differenciálás egyféle rendszerezési lehetőség.

(A gyógytestnevelésre utalt tanulók nem minősülnek mozgásszervi fogyatékosnak [mozgáskorlátozottság] okán sajátos nevelési igényű tanulóknak. Esetükben az Irányelv nem alkalmazható. Az ő gyógytestnevelés ellátásuk a pedagógiai szakszolgálatok által alkalmazott gyógytestnevelő szakemberek feladata, a tevékenységnek szakszolgálati protokollja van. – 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről 28. §)

A mozgáskorlátozottság tényéből fakadó személyiségvonások, nevelési-oktatási sajátosságok:

- o Mozgáskorlátozott kisgyermekeknél a mozgásos tapasztalatszerzés akadályozott voltából eredően az ismeretszerzés minőségileg és mennyiségileg is eltérhet a tipikusan fejlődő társaik tapasztalataitól.
- o Mindez megzavarhatja a mozgáskorlátozott tanuló környezetre való ráhatását, illetve nehezítheti a külvilágban lévő ok-okozati összefüggések megértését.
- o Megváltozhatnak a környezethez való alkalmazkodás és aktív ráhatás lehetőségei és formái. Nehezített a környezet állandóan változó feltételeihez való alkalmazkodás.

Az érzékelés és az észlelés biztosítja a valóság közvetlen megismerését. A beszűkült mozgásképeség megakadályozhatja a differenciált észlelési teljesítmények felépítését, szerkezetét.

Nehezítetté válhat minden olyan tevékenység, amihez a tárgyak tulajdonságait vesszük alapul (összehasonlítás, válogatás, relációk, sorba rendezés, mérés stb.).

A mozgáskorlátozottság tényéből fakadóan számos egészségügyi, szociális és emocionális nehézséggel is találkozhatunk tanulóinknál. Jellemző lehet a fizikai és a szellemi teljesítőképesség fáradékonysága, a diszkomfortérzés megélése, a motiváció ingadozása, esetleg viselkedészavarok, önértékelési zavarok jelenhetnek meg.

Eltérő lehet a tanulók egészségi állapota, előfordulnak belgyógyászati problémák, szükséges lehet a napi gyógyszerelés, valamint egyes diagnózisok esetében a légzés nehezítettségével is számolnunk kell, illetve megváltozhat az egészségügyi és mozgásállapot a műtéteket követően is. A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus ellátása a különböző szakemberek együttműködésének, teammunkájának eredményeképpen valósulhat meg. Az inklúziót megvalósító iskolában tanító befogadó pedagógusok, a szomatopedagógus és más gyógypedagógusok (konduktív nevelés esetében a konduktív pedagógia kompetenciája szerinti konduktor), az ortopéd szakorvos, a gyermekneurológus, a gyermekgyógyász és egyéb szakemberek, illetve a család (a szülők és a tanuló) együttműködése, a közös célok kitűzése és a folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek.

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamata komplex, magában foglalja a nevelést, oktatást, mozgásfejlesztést, a kommunikáció fejlesztését, az eszközös megsegítést, az egészségügyi szükségletek ellátását és a gondozási feladatokat, valamint a személyiségfejlesztés együttes, egymást erősítő és kiegészítő alkalmazásait.

A tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a mozgáskorlátozott tanuló sajátosságaihoz való illesztését. Ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását.

A mozgáskorlátozott tanulók számára is biztosítani kell az aktív tanulás lehetőségét. A személyes tanulási tér és az adaptált tanulási környezet kialakítása az esélyegyenlőség szempontjából létfontosságú. Lényeges, hogy az ismeretszerzés fő forrása a tapasztalás, a megismerési folyamat az egész személyiséget mozgósítja.

A mozgáskorlátozott tanuló részt vesz a kooperatív tanulásban, projektmunkában, aktív tagja a témahétnek. A humanista értékrend prioritásának elve alapján fontos a tanulók megtanítása önmaguk és társaik elfogadására, megismerésére, megértésére.

Az önállóságra nevelés elvét mindig szem előtt tartva, az iskolában – a mozgáskorlátozott tanulók életkorának és mozgásállapotának megfelelően – biztosítani kell pszichés, egészségügyi és fizikai szempontból a biztonságot és állandóságot, olyan szeretetteljes és motiváló légkör kialakításával, amely magában foglalja:

a fizikai környezetet, amely egyrészt akadálymentes, másrészt valamennyi tanuló számára biztosítja az egészséges, balesetmentes környezeti feltételeket;

a személyre szabott segédeszközöket és segítő technológiákat; az oktatáshoz szükséges speciális eszközöket (pl. megfelelő méretű dönthető asztallap, állítható magasságú biztonságos szék, írást-

olvasást, kommunikációt támogató eszközök, adaptált matematikai eszközök stb.) és az önálló életvitelhez, mindennapos tevékenységekhez szükséges segítő technológiákat és azok használatát; a befogadó, elfogadó, kölcsönös alkalmazkodást kívánó, a tágabb környezetre is hatással bíró személyi környezetet (inkluzív oktatásnál a tanulótársak, azok szülei, az iskola dolgozói részére a befogadást segítő ismeretek átadása);

szükség szerint és indokolt esetben – amennyiben a mozgásos akadályozottság a tevékeny és eredményes részvételt súlyosan akadályozza – a személyi segítő jelenlétét.

Az egyéni sérülés és akadályozottság mértéke szerinti pedagógiai fejlesztő folyamat olyan felkészülést, sajátos módszertani tudást kíván a pedagógusoktól, a gyógypedagógustól és a pedagógiai munkát segítő személyektől, amely biztosíthatja a komplex, minden sérült funkciót korrigáló-kompenzáló hatásokat, és lehetővé teszi a tanulók eredményes fejlődését. Mindez az együttnevelésben részt vevő szereplők hatékony együttműködésével valósulhat meg.

Kiemelt szerepe van az inklúziót megvalósító iskolában tanító pedagógusok és a szomatopedagógus közösen tervezett tanulási-tanítási programjának, a közös tanításnak, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésnek.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának céljai, kiemelt feladatai:

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási és nevelési célokat, valamint azok megvalósítását a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolják.

- o Testi és lelki egészségre nevelés
- o Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- o Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- o Médiatudatosságra nevelés
- o A tanulás tanítása, pályaaorientáció

A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során

A 2011. évi CXCV. köznevelési törvény 47.§ értelmében és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazottakkal összhangban a mozgáskorlátozott tanuló optimális fejlődése, nevelése-oktatása érdekében szükséges a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő szakember (jelen esetben szomatopedagógus, vagy központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor) aktív és támogató jelenléte.

Szükségesek lehetnek speciális gyógyászati, rehabilitációs és technikai eszközök, illetve a fejlesztési területek szakértői bizottság által történő meghatározása, egyéni fejlesztési terv készítése.

Mindez lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek, egyedileg kialakított segítő technológiák, gyógyászati és rehabilitációs eszközök alkalmazását, továbbá az időkeret módosítását, a tananyag elsajátításának egyénre szabott tempóját, módját.

Emellett a hosszabb felkészülési időt biztosítása a sajátos nevelési igényű, jelen esetben mozgáskorlátozott tanulók számára vizsgák alkalmával, illetve az írásbeli vagy szóbeli felméréseken, továbbá lehetőséget ad az iskolai tanulmányok során a mozgáskorlátozott tanuló által alkalmazott, megszokott eszközök használatára.

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésében-oktatásában a következő speciális habilitációs és rehabilitációs célú tanulási területek, tantárgyak bevezetése szükséges:

A mozgáskorlátozott tanulók nevelésében-oktatásában a testnevelés tantárgyi óra mellett vagy helyett biztosítani kell a mozgásnevelési foglalkozásokat, ami a szakértői véleményben meghatározott óraszámokban és fejlesztési területeken szomatopedagógus, központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor, esetenként gyógytornász javaslatai és iránymutatásai szerint, illetve részvételével történik (

A mozgáskorlátozott tanulók számára a segítő technológiák használatával történő írás a kézírás mellett vagy helyett a gondolatközlés, illetve a kommunikáció eszköze, elősegítve ezzel a tanulók habilitációját, rehabilitációját.

Mozgáskorlátozottság esetén gyakran számolnunk kell a tanulók fáradékonyságával, csökkent terhelhetőségével. Az egyéni szükségletekhez igazodva fontos a kötelező és a választható tárgyak óraszámának csökkentése. Erre való tekintettel a Művészetek tanulási terület; az éne-zene és vizuális kultúra tantárgyak Nat-ban megfogalmazott célkitűzései 1-4.évfolyamon egyrészt tantárgyi koncentrációval, illetve témahetek, különböző projektmunkák keretében érvényesülhetnek, másrészt összevont egységként, úgynevezett komplex művészeti nevelés keretében valósíthatók meg. A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során kiemelten hangsúlyos a komplex személyiség- és készségfejlesztés érdekében végzett művészeti nevelés, ami beépül az 1-4.évfolyamon tanulási területek tevékenységrendszerébe. Az ének, a ritmus, a zene, a tánc, a népi játékok, valamint a grafomotoros készség, a vizuális kommunikáció, továbbá a képzőművészet mind kiemelten fontos területek.

Mozgáskorlátozottság esetén kiemelt feladat a cselekvéses tapasztalatszerzés akadályozottságából eredő hiányosságok pótlása, kompenzálása, a mozgáskorlátozott tanulók szűkebb és tágabb környezetének megismerése, az önmaguk megismerésének segítése, a helyes életvitel kialakításának megalapozása és az önálló életvitelhez szükséges alapképességek kialakítása érdekében a környezetismeret tantárgy 1. osztálytól való tanítása.

A tanulási környezet szervezése

Mindig a mozgásszervi károsodásnak megfelelően alakítjuk ki a speciális tárgyi és személyi feltételeket; a szomatopedagógus biztosítja a nevelési-oktatási folyamat optimális megvalósítását.

Kompetenciafejlesztés mozgáskorlátozott tanulók esetében

A mozgáskorlátozott tanulók esetében a gyors, cselekvőképes alkalmazkodás, illetve az élethosszig tartó tanulásra való felkészülés érdekében valamennyi kompetenciaterület fejlesztése kiemelt fontosságú.

Alapkompetenciák

- o A tanulás kompetenciái
- o A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- o A digitális kompetenciák
- o A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- o A személyes és társas kompetenciák
- o A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- o Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

Kiemelt feladat a magyar nyelv és irodalom oktatása során a megismerő tevékenység akadályozott voltából eredő hátrányok leküzdése (pl. a szókincsfejlesztés).

A kézfunkció akadályozottsága megnehezítheti a mozgáskorlátozott tanuló írásmozgás-koordinációját. Ebben az esetben szükség lehet speciális, nagyobb sortávolsággal megrajzolt, vastagabb lapokból álló, kimondottan a gyengénlátó tanulóknak készült füzetre. Ezekben a füzetekben a sorok és a háttér eltérő kontrasztja is segíti a tanulók vonalközben maradását. Egyes esetekben szükség lehet speciális íróeszközre, ceruzafogóra. Néhány esetben a kézfunkció nem teszi lehetővé a kézírást, ilyenkor a mozgáskorlátozott tanuló digitális eszközön (számítógépen, laptopon vagy tableten stb.) dolgozik. Ilyen esetekben a tananyagot digitalizálni kell.

Az írást minden esetben meg kell, hogy előzze a kéztorna, a manipuláció, valamint a grafomotorika fejlesztése. Fontos a kéz és az ujjak mozgékonyságának, ügyességének, a kéz izmainak, az ízületek lazaságának, célpontosságának fejlesztése, a kéz izomerejének szabályozása, az ujjak tapintási érzékenységének, dominanciájának javítása, a két kéz, illetve a szem- és kézmozgások közti koordináció fejlesztése. Mindez lassított ütemű írástanulást eredményez, illetve megnöveli az írás-előkészítő szakasz időtartamát. A betűelemek vázolásakor fontos az irányokat megnevező szavak értése, használata, valamint azok vonalrendszerbe helyezése. Mozgáskorlátozott tanulók esetében előfordulhat, hogy a felső végtagi funkciók súlyos károsodása vagy a manipuláció nagymértékű akadályozottsága jelentősen megnehezíti a folyóírás elsajátítását. Ilyenkor támogatjuk a nyomtatott kis-, illetve nagybetűs írást, illetve a helykijelölő írást. Előfordul az is, hogy a kéz funkcionális állapota nem teszi lehetővé az olvasható írásproduktum kivitelezését, ilyenkor a segítő technológiákkal történő írás bevezetésére kerül sor. A bevezetés időpontjáról mindig egy szakmai team dönt, melynek tagjai az osztályfőnök, a mozgásnevelő, a szomatopedagógus.

A mozgáskorlátozott tanulók olvasástanítását szintén hosszú előkészítő időszak előzi meg, melynek során kiemelten fontos a beszéd alaki és tartalmi oldalának fejlesztése, valamint a beszédértés és az önkifejező beszéd fejlesztése. Ezenkívül kiemelt szerepe van a fonológiai tudatosság fejlesztésének, a szókincsfejlesztésnek, a téri tájékozódás fejlesztésének, valamint a ritmusfejlesztésnek. Az olvasás tanítása során szükség lehet arra, hogy az olvasnivalót kinagyítsuk és a síkban jól követhetően, strukturáltan helyezzük el a lapon. Mozgáskorlátozott tanulók olvasásakor szükség lehet a papír vagy a könyv rögzítésére, esetenként dönthető könyvtartóra, sorvezető alkalmazására, esetleg nagyítóra vagy lapozóra.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- o Megfelelő olvasási és íráskészség kialakítása.
- o A hagyományos és a digitális szövegértés fejlesztése (mind a hallott, mind az olvasott szövegek tekintetében).
- o Szövegalkotási képesség formálása; a képzelet, az önkifejezés, az egyéni stílus, a véleménynyilvánítás és a tanulók vitakultúrájának bátorítása, fejlesztése.
- o Nyelvtani és helyesírási ismeretek, ennek révén a tudatos nyelvszemlélet fokozatos alakítása.
- o Az önálló, hatékony tanulás elsajátíttatása (a tanuló képes legyen kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is), ismeretfeldolgozási technikák tanítása. A tanuló érdeklődésének megfelelően hagyományos és digitális szövegekkel bővíse ismereteit.
- o Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztése (irodalom, zene, tánc, dráma, bábjáték, fotó, film és képzőművészeti alkotások segítségével).

Matematika

A mozgáskorlátozott tanulók matematikaoktatása során tudatosan figyelni kell a cselekvéses tapasztalatszerzés gátoltságára, a megismerő tevékenység akadályozottságára, a manipuláció akadályozottságára, a kognitív funkciók sajátos fejlődési útjára, a részképességzavarok megszüntetésére, minimalizálására, a társuló fogyatékoságok enyhítésére, tüneteinek megszüntetésére, a fizikai, pszichés és egészségügyi problémák okozta „teljesítőképesség”-változásokra. Mindezek indokolják a matematika oktatása során a mozgásállapotnak megfelelő, egyénre adaptált eszközök használatával támogatott, tapasztalatszerzésre épülő, cselekedtető, hosszabb megalapozó szakasz beiktatását, melynek során lényeges a lehető legtöbb érzékszerv bevonásával szerzett érzékletek integrálása (látás, hallás, tapintás, mozgás).

A matematika tartalmainak elsajátíttatása során a kis lépésekre bontás elve, illetve az absztrakciós út tudatos megsegítése, a játékosság, a motiváció folyamatos fenntartása és a folyamatos gyakorlás elve támogathatja a megértést, a tanulási folyamatot. A mozgáskorlátozott tanuló saját testén kialakuló mennyiségfogalma sokszor kialakulatlan, így a tapasztalatszerzés ezen a területen is kiemelt jelentőségű.

A nevelési-oktatási feladatok sorában kiemelt szerepe van a hiányzó, sérült vagy rendellenesen működő adottságok–készségek–képessegek javításának, korrigálásának, kialakításának, mással való pótlásának, illetve mindezek fejlesztésének. Az ismeretnyújtás a képességek gazdag tárházának fejlesztése közben, az adott életszakaszon belül a tanuló individuumának – fejlődési ütemének – figyelembevételével zajlik.

A kézfunkció akadályozottsága megnehezítheti a mozgáskorlátozott tanuló írásmozgás-koordinációját, ezért szükség lehet speciális, nagyobb négyzetekkel megrajzolt négyzethálós füzetre, mely kimondottan a gyengénlátó tanulók számára készül, vagy speciális íróeszközre, ceruzafogóra. Néhány esetben a kézfunkció nem teszi lehetővé a kézírást, ilyenkor a mozgáskorlátozott tanuló digitális eszközön (számítógépen, laponon vagy tableten stb.) dolgozik. Ilyen esetekben a tananyagot digitalizálni kell.

A geometriai tananyag gyakorlati részének tanítása a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történik. Sok esetben szükséges tárgyi és személyi feltételekkel biztosítani az egyes feladatok kivitelezését (pl. geometriai eszközök rögzítését megoldani, körzőhasználatot segíteni, számítógépes programok segítségével szerkeszteni). Esetenként egyes tananyagrészek módosítása, csökkentése, adaptálása válhat szükségessé (pl. számítógép, számológép használata, valamint a különböző számítógépes programok, pl. GeoGebra; vagy tabletre, okostelefonra letölthető app-ok használata). Indokolt esetben – a szakértői bizottság javaslatával alátámasztva – szükséges lehet az egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- o Cselekvéses tapasztalatszerzésből adódó hátrányok kompenzálása
- o A környező világ mennyiségi és minőségi tulajdonságainak megismerése, a jelenségek közötti összefüggések felismerése
- o A percepció fejlesztése és a különböző érzékletek integrálása
- o A térben és a síkban való tájékozódás fejlesztése
- o Gyakorlottság a matematikai problémák megoldásában, jártasság a logikus gondolkodásban, a döntésekre, ítéletalkotásra való képesség fejlesztése
- o Pontosság, kreativitás, kritikai, stratégiai és rendszerező gondolkodás kialakítása
- o A számolási készség fejlesztése
- o Helyes tanulási szokások fejlesztése
- o Az életkornak megfelelő matematikai szaknyelv elsajátítása

Történelem és állampolgári ismeretek

A mozgáskorlátozott tanulók számára szükséges a társadalmi tapasztalatszerzés hiányainak pótlása, a fogyatékoságokkal élő történelmi személyek tevékenységének bemutatása. Sajátos tartalmat jelenthet a fogyatékos emberek társadalmi megítélése a történelem során, a társadalmi, politikai helyzet, a kulturális színvonal és a fogyatékos emberek helyzete megítélése közötti összefüggés, a mozgáskorlátozottakra vonatkozó jogszabályok és érdekvédelmi szerveződések, a fogyatékos személyekkel foglalkozó intézmények ismerete.

A múzeumlátogatások, helytörténeti kirándulások szervezésével az általános célokon túl (a múlt valósághű megismerése) tapasztalatokhoz, élményekhez juthatnak a tanulók a kulturális és társadalmi integráció, az együttműködés területén is.

Erkölc és etika

A tanulási terület témái közül az önszabályozás, a társas-emocionális szabályok, az etikai normák, a másság elfogadása, a tolerancia, a pozitív diszkrimináció, a jogérvényesítés és általában a speciális szükségletekhez, fogyatékoságokhoz kapcsolódó témák elsajátítása különösen fontos a mozgáskorlátozott tanulók szempontjából, egyrészt ezek mind támogatják azokat a fejlesztési nevelési célokat, amik az egyéni fejlesztési tervben is hangsúlyosak, másrészt az aktuális és későbbi életvezetés szempontjából a mindennapi életben is azonnal hasznosuló tudástartalmakat jelentnek minden osztályfokon.

Természettudomány és földrajz

A mozgáskorlátozott tanulók esetében az embertani, egészségügyi ismeretek kiegészülnek a tanuló diagnózisának ismeretével és az ezzel kapcsolatos egészségügyi feladatok és problémák kezelésével.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

Amennyiben a tanuló mozgásos ismeretszerzése gátolt, a tanulási környezet megfelelő alakítása és a különböző segítő technológiák alkalmazása teremtheti meg a legteljesebb tapasztalatszerzés lehetőségét.

Tudatosan kell irányítani a tanuló megismerő tevékenységét, tapasztalatszerzését és annak feldolgozását. Az egyre magasabb szintű ismeret kialakítása érdekében ennek a kis lépésben haladás figyelembevételével kell történnie.

A lehető legnagyobb mértékben segíteni kell a tapasztalatok ismeretté válását, nyelvi szinten való tudatosítását, hogy az felhasználható ismeretté mélyüljön, azaz a tanuló eszközként tudja alkalmazni.

A tanuló önismeretének segítése, a helyes életvitel kialakításának megalapozása és az önálló életvitelhez szükséges alapképességek kialakítása.

A téri tájékozódási képesség kialakulásának megsegítése és fejlesztése.

A közvetlen tapasztalatszerzés érdekében erdei iskola, gyakoribb tanulmányi kirándulások, szabadtéri órák, múzeumlátogatások szervezése.

A testi-lelki egészségnevelés, a társas készségek fejlesztése és mentálhigiénés nevelés.

A tanuló saját képességeinek figyelembevételével a reális lehetőségek feltérképezése mellett ismerje és tudja alkalmazni segédeszközével a balesetmentes közlekedés szabályait! Tanuljon meg önállóan közlekedni a számára szükséges segédeszközök segítségével!

A tanuló alkalmazza a sérüléséből adódó speciális egészségügyi előírásokat, higiénias szabályokat!

Idegen nyelv

A nyelvtanulás a továbbtanulás, a későbbi munkavállalás, az önbizalom növelésének fontos eszköze, ezért minden esetben szükség van a megszerzett nyelvtudás gyakorlati felhasználhatóságának egyénre szabott elősegítésére.

Az olvasási és írásnehézségekkel küzdő tanulók esetében az auditív tanulási módszerek eredményesebbek. A beszéd- és kommunikációs zavarok, beleértve a nonverbális kommunikáció zavarait is, gátolhatják a mozgáskorlátozott tanuló aktív részvételét az idegen nyelvi szóbeli kommunikációban – ebben az esetben az érintett funkciók kiemelt fejlesztése, esetleg az írásbeli kommunikáció előtérbe helyezése jelenthet megoldást.

Művészetek

A komplex művészeti nevelés a mozgáskorlátozott tanuló harmonikus fejlődésének és önkifejezésének egyik fontos területe, melynek során a zene, a mozgás, a dramatikus interakció és az alkotás kerül előtérbe.

A felmentés bármely formája indokolatlan; a megfelelő eljárások, módszerek, testhelyzetek, eszközök megtalálása valamennyi művészeti területen hozzásegíti a tanulót az alkotó folyamathoz.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően a vizuális kultúra tantárgy esetén:

- o Manipuláció, finommotorika, eszközhasználat fejlesztése
- o Grafomotoros képességek fejlesztése
- o Az elsődleges és másodlagos sérülésekből, az eltérő életvitelből, beszűkült létteréből fakadó hiányok pótlása
- o A közvetlen tapasztaltatás, élmények, hatások tudatos és rendszeres biztosítása
- o A percepció fejlesztése, az érzékszervek stimulálása
- o A környezet aktív befogadására és befolyásolására, alakítására való motiváltság fejlesztése
- o Helyes belső képek és ezek visszafordítási képességének (ábrázolóképeség) kialakítása
- o Az önkifejezési módok, a környezettel való sokoldalú kommunikációs lehetőségek elsajátítása
- o Figyelemorientáció, fixáció

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően az ének-zene tantárgy esetén:

- o A zene megszerettetése az egyes zeneműveken keresztül
- o Az optimális testhelyzet beállítása az énekléshez, zenehallgatáshoz
- o A megfelelő légzéstechnika kialakítása az énekléshez, ami hozzájárul a beszéd légzéstechnikájának javulásához
- o Differenciálni szükséges a dalválasztáskor a dal tempója, sebessége, ritmusa, hangterjedelme szerint
- o Az énekléskor szükséges ajakmozgások, artikuláció, nyelvmozgás, egy-egy hang kitartása, a szavak szótagolása, ami hozzájárul a beszéd azonos összetevőinek fejlesztéséhez is
- o Ritmuskészség fejlesztése, ami segíti a koordinált mozgás kivitelezését
- o Az előadói készség gazdagítása, a verbális és a nonverbális kommunikáció fejlesztése
- o Néphagyományok, népszokások megismerése, megszerettetése, népi játékok tervezése, adaptálása, kivitelezése
- o A hangszerek megismertetésekor szükség lehet a hangszerek adaptálására, vagy olyan segítő technológia alkalmazására, mellyel a hangszer megszólaltatható
- o Aktív muzsikálás igényének felkeltése

Technológia: A technika és tervezés tantárgy

A tantárgy keretében olyan ismeretek, tevékenységformák és eszközök használatának megtanítása szükséges, amelyeket a tanuló hasznosítani tud szabadideje eltöltése, pályaválasztása, önálló felnőtt élete, illetve a szűkebb és tágabb környezetébe való beilleszkedés során. Az életkor, illetve a mozgásállapot határozzák meg az eszközök, illetve a praktikus tevékenységformák kiválasztását. Az önállóság kialakítását célzó eszközök (sokszor gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök) használatának elsajátítása során a tanulóknak minden esetben meg kell tanulniuk az eszközök használatán túl azok karbantartását, illetve a velük kapcsolatos higiénés és balesetvédelmi szabályokat.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- o A pszichomotoros funkciók (szenzomotorium, motoros koordináció, téri tájékozódás, nagy- és finommozgások) célirányos fejlesztése, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása és megtartása
- o A különböző munkafolyamatok elvégzéséhez szükséges célszerű és helyes optimális testhelyzet kialakítása
- o A mindenkor mozgásállapotnak megfelelő motoros képességek, mozgáskoordináció fejlesztése
- o A munkamozdulatok összerendezettségének és pontosságának folyamatos alakítása és fejlesztése, precíziós fogás kialakítása és erősítése, illetve az ehhez szükséges individualizált segítő technológia kiválasztása és adaptálása. Ez magában foglalja az egyes tevékenységekhez szükséges eszközök, tárgyi és személyi feltételek kialakítását, a módszerek adaptálását, a megmunkálandó munkaanyag szükség szerinti módosítását (lehetséges módosítások: méret, anyag, vastagság, alak és rögzítettség).
- o A mozgásállapot függvényében az egyes tananyagrészekre, munkadarabok elkészítésére tervezett időtartam módosítása
- o Célszerű, szervezett és kitartó munkavégzésre szoktatás
- o Az önálló munkavégzés megkövetelése az egyéni mozgásállapotból következő korlátokat figyelembe véve, a lehetőségeket kihasználva
- o A helyes segítségkérés és a segítség elfogadásának tanítása, toleranciára és a másság elfogadására nevelés
- o Az egyéni korlátok felismertetése és beláttatása, kompenzáló technikák keresése (egyéni munkafogások kialakítása)
- o Az önbizalom növelése pozitív megerősítéssel, sikerélmény, oldott légkör biztosításával
- o Készségek, jártasságok kialakítása a meglévő képességekre alapozva, egyéni elvárások alapján – szükség szerint egyéni foglalkozás keretén belül –, amelyek segítségével a mozgáskorlátozott tanulók adottságait kihasználva teljesítményük megközelítheti az épekét.
- o Az elemi alkotó-, kritikai (önértékelő), megfigyelő-, ítélő- és kommunikációs képességek fejlesztése.

A digitális kultúra tantárgy

A digitális kultúra tantárgy oktatása során a mozgáskorlátozott tanulók egyéni mozgásállapotától függően gyakran szükséges az egyénre szabott, adaptált eszközök (pl. speciális egér, trackball egér/hanyatt egér, speciális billentyűzet, billentyűzetrács, membránbillentyűzet, könyök- és csuklótámasz, vagy a hagyományos számítógéptől eltérő érintőképernyős tablet, laptop stb.) alkalmazása. Ezenkívül gyakran több idő szükséges a számítógép kezelésével kapcsolatos manuális tevékenységek megtanítására és begyakorlására. A tanuló esetenként a számítógép kisegítő lehetőségeivel lesz képes az önálló használatra (beragadó billentyűk, billentyűszűrés,

hangjelzések, egér speciális beállításai, billentyűkombinációk, egérkiváltók, digitális billentyűzet, fejegér, szemegér stb.).

A mozgáskorlátozott tanulók számára a digitális kultúra tanítása korábbi időszakban elkezdődhet. Különösen indokolt ez abban az esetben, ha a mozgásos akadályozottság miatt a kézírás kivitelezése nehézkes, a kézírással létrehozott írásproduktum olvashatatlan, és indokolt a segítő technológiák használatával támogatott írásbeli kommunikáció elsajátíttatása.

A mozgáskorlátozott tanulók esetében a magabiztos és pontos számítógép-használat, a számítógép adta lehetőségek kreatív használata kedvezően befolyásolhatja a pályorientációt, a munkába állás feltételeként szolgálhat (akár távmunka keretében is), így megfelelő időt kell biztosítani a dokumentumkészítés, információszerzés témakörök gyakorlati részének elsajátíttatására.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület alapelvei és céljai, fejlesztési feladatai a mozgáskorlátozott tanuló egyedi mozgásszervi diagnózisától és a klinikai tünetektől, mozgás- és egészségi állapotától, aktuális fejlettségi szintjétől függően a pedagógiai és egészségügyi habilitációval, rehabilitációval összhangban valósul meg. A mozgásszervi és a pedagógiai rehabilitáció, valamint a testnevelés és sport fejlesztő mozgásprogramjai speciális eljárásainak együttese eredményezi a mozgáskorlátozott tanulók sajátos testkulturális nevelését, a Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület tartalmát, tantárgyi anyagát, szervezési formáit.

A mozgáskorlátozott tanulók testnevelésóra alóli automatikus felmentése nem indokolt. A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület keretében szervezett testnevelés tantárgyi órán a tanuló a mozgásvizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság, valamint a tanulóval foglalkozó team (orvos, szomatopedagógus, gyógytornász, központi idegrendszeri károsodás esetén konduktor is) véleménye alapján vesz részt. A testnevelésórán való részvétel lehet teljes vagy részleges, a felmentés lehet teljes és átmeneti. Mozgáskorlátozottság esetében a testnevelés tantárgyi óra helyett/mellett biztosítani kell a mozgásnevelési foglalkozásokat. A testnevelésórán való foglalkoztatás a mozgásszervi fogyatékoság típusának megfelelő szakképesítéssel rendelkező utazó gyógypedagógus (szomatopedagógus), központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus vagy konduktor vagy gyógytornász javaslatai és iránymutatásai szerint, szükség esetén részvételével történik.

A tanulási terület fejlesztési feladatainak való megfelelés érdekében az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció keretében a mozgásnevelés szomatopedagógus, központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus vagy konduktor vagy gyógytornász vezetésével történik.

Fejlesztési feladatok életkortól, diagnózistól és mozgásállapottól függően:

- o Komplex funkcionális vizsgálat és diagnosztika alapján a károsodott tartási és mozgási funkciók helyreállítása
- o A meglévő mozgásszervi betegségek korrekciója, kompenzációja. Új tartási és mozgási funkciók kialakítása, helyes testtartást segítő feladatok
- o A mozgásszervrendszer optimális működőképességének biztosítása
- o Az állapotromlás, a másodlagos károsodások megelőzése
- o A változó környezeti adottságoknak, életkori sajátosságoknak megfelelő legmagasabb szintű mozgásos alkalmazkodóképesség kialakítása és a mozgáskultúra elsajátítása
- o A motoros készségek és képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése és az egészséges életre nevelés
- o Az egészség megőrzése és javítása a mozgásigény növelésével és a mozgásszükséglet kielégítésével
- o Mozgástudat kialakítása
- o Rendszeres fizikai aktivitásra nevelés sérülésspecifikus és egyedi adaptációval

- o Tehetséggondozás különböző adaptált sportfoglalkozásokon keresztül, mozgásállapotnak és képességeknek megfelelő sportágválasztás és sajátos felkészítés
- o Mindennapos tevékenykedtetés, a személyi függetlenség motoros feltételeinek és eszközhasználatának kialakítása
- o A kommunikáció motoros hátterének javítása érdekében végzett terápiás mozgásanyag és adaptív eszközhasználat
- o A reális mozgásos én-tudat kialakítása, önálló életvitelre való elő- és felkészítés
- o Játék és versenyeztetés
- o Kedvező pszichés hatások kiváltása: sikerélmények nyújtása, testmozgás megszerettetése, önbizalom növelése
- o Az egészséges életmód megalapozása, a szabadidő helyes eltöltése

A rehabilitációs és rehabilitációs célok megvalósításának összetevői és tartalmi:

- o A fizioterápia módszerei és eljárásai (gyógytorna passzív és aktív eljárásai, hidroterápia, elektroterápia stb.)
- o Ergoterápia (segítő technológiák: gyógyászati és rehabilitációs segédeszközök alkalmazása, azok használatának betanítása, szükség szerinti környezeti adaptációk)
- o Egyéb terápiás célú eljárások, módszerek
- o Gyógyúszás bevezetése
- o A Testnevelés és egészségfejlesztés tanulási terület sérülésspecifikus és egyénileg adaptált mozgásanyaga (gimnasztika, torna, atlétika, testnevelési és sportjátékok)
- o Adaptált szabadidős és sportfoglalkozások, játék, diák- és versenysport sérülésspecifikus ismeretei és gyakorlata
- o A fejlesztési követelmények jelentős eltérései miatt – abban az esetben, ha a testnevelést a mozgásnevelés teljesen felváltja – a helyi tantervekben a testnevelés tantárgyi elnevezés helyett a mozgásnevelés elnevezés javasolt.

Az iskolai fejlesztés szakaszai

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai fejlesztésének szakaszolása módosításokkal megegyezik a Nemzeti alaptanterv képzési szakaszaival.

A mozgáskorlátozott gyermek iskolakészültsége, fejlődésének sajátos útja, tapasztalatszerzésének eltérő volta, hiányosságai indokolhatják, hogy az 1. évfolyam teljesítésére a pedagógiai program helyi tanterve egy tanévnél hosszabb időt (két tanévet) biztosítson, vagy az 1. és a 2. évfolyam elvégzése után kerüljön beiktatásra egy úgynevezett képességrendező év, melynek során a megszerzett ismeretek készségszintűvé válhatnak.

Szükség esetén a további pedagógiai szakaszok is szerveződhetnek hosszabb időszámban, jellemzően a 5-8.évfolyamon.

Ennek két módja lehetséges:

- o Az évfolyamonkénti kötelező alapóraszám megtartásával a tananyagot 4 év 5-8. évfolyamon helyett 5 év alatt teljesítve ún. nyújtott tagozatot hozunk létre, ezáltal több időt biztosítunk az egyes tananyagrészek feldolgozására.
- o A 5-8.évfolyamon 4 évre eső össz-alapóraszámát 5 év alatt teljesítjük, ezáltal a mozgáskorlátozott tanulók napi és heti óraszámát csökkenthetjük, azaz terhelésük mérséklődik.

Az óvoda–iskola átmenet pedagógiai feladatai

Az érésben, fejlődésben késést mutató mozgáskorlátozott gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy

az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége, ahol a korai gondozás, fejlesztés, valamint a speciális óvodai nevelés eredményeire támaszkodva a mozgáskorlátozott gyermekek az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe vezetődnek át. Sok esetben a gyermekek gyógyászati és rehabilitációs segédeszközökkel való ellátása is ebben az időszakban történik meg. A mozgásszervi fogyatékos, mozgáskorlátozott gyermek nevelése során kiemelt feladat a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése, a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése, és ily módon az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés. Biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket). Kiemelten fontos a mozgáskorlátozott tanuló rövid és hosszú távon való közlekedésének kialakítása, gyakorlása, valamint az önellátási funkciók fejlesztése a mindennapi tevékenységek során, mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció és terápia feladatait, valamint a mozgásnevelés feladatait minden tevékenységbe és tanórába be kell építeni. Az elsajátított mozgásminták rögzítése, a szükséges korrekciós helyzetek alkalmazása a napirend egészét átszövő feladat (közlekedés, öltözködés, tisztálkodás, étkezés, játéktevékenység, tanulás, alkotás). A mozgáskorlátozott tanuló számára ki kell alakítani a megfelelő, biztonságos és komfortos tanulói környezetet (tanulói asztal, szék, megfelelő bútorok kiválasztása, illetve kerekesszékes életmód esetén a kerekesszék optimális beállításai).

Az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének pedagógiai célja, hogy segítséget nyújtson a tanköteles korú mozgáskorlátozott gyermek iskolai életmódra való felkészítéséhez, fejlődéséhez, biztonságérzetének kialakulásához. Továbbá adjon lehetőséget, hogy a gyermek aktív tagja lehessen a közösségnek, a mozgás és a mozgással szerzett tapasztalatok élménnyé válhassanak számára, leküzdhesse vagy csökkenthesse a sérüléséből adódó objektív és szubjektív hátrányokat, valamint felfedezhesse és fejleszthesse képességeit, készségeit.

Az 1–2. évfolyam pedagógiai feladatai

Az 1-4.évfolyamon első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek, eltérő iskolakészültségi szintek pedagógiai kezelése történik. Ebben a szakaszban fontos cél a tanulók egyéni tanulási módszereinek és szokásainak megalapozása. A tanórai tevékenységekhez szükséges eszközök kiválasztása, esetleg adaptálása ugyancsak az első pedagógiai szakasz kiemelt feladata.

Az olvasás-írás során a csúszásgátló, a megfelelő méretű, alakú és vonalazású füzet használata; a ceruzafogás kialakítása, illetve különböző ceruzafogók használatának személyes beállításai szükségesek, illetve amennyiben a kézírás nem lehetséges, a segítő technológiák használatával történő írás kialakítása válik elsődlegessé; az olvasáshoz esetleg szükséges könyvtartó, sorvezető, nagyító használatának beállítása történik meg.

A matematika sokszínű eszközkészletének mozgásállapothoz történő adaptálása az eszközök méretének, anyagának, vastagságának, megfoghatóságának, rögzíthetőségének, borításának változtathatóságával válik lehetővé, annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott tanuló cselekvés, tevékenykedés útján irányított formában szerezzon tapasztalatokat.

A technika és tervezés tantárgy, valamint a vizuális kultúra keretében az egyedi adaptált eszközök, módszerek és segítő technológiák teszik lehetővé, hogy a mozgáskorlátozott tanuló az örömmel végzett alkotómunkában kiteljesedhessen és a mindennapi tevékenységek végzésében fejlődjön.

A 3–4. évfolyam pedagógiai feladatai

Az 1-4.évfolyamon 3–4. évfolyamán fontossá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanulási-tanítási folyamatok, és fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és tanulásszervezési folyamat – a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat, valamint az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával.

Az 5–6. évfolyam pedagógiai feladatai

A 1-4.évfolyamon folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. Különösen nagy hangsúly van a matematikai és az anyanyelvi kompetenciaterületek fejlesztésén. Kiemelt szerepe van az esélyteremtésnek, felzárkóztatásnak, tehetséggondozásnak, melyek segítik a tanulók képességeinek kibontakoztatását.

A 7–8. évfolyam pedagógiai feladatai

A 5-6.évfolyamon 7–8. évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az egész életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, melynek során kiemelt hangsúlyt kap a pályaválasztás, pályaaorientáció. Ebben a pedagógiai szakaszban az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz kapott minták alkalmazása, a tanulók egyéni tanulási módszereinek és szokásainak megalapozása történik. Az egészséges életvitel kialakítása kiemelten fontos a mozgáskorlátozott személyek esetében, ezért számos tanulási terület és tantárgy feladataként szolgál (mozgásnevelés, természettudomány, technológia). A tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása (deduktív ismeretszerzés: meglevő tudásból kiindulva újabb ismeretekhez vezet, az általános szabályokból következtet az egyedi esetekre érvényes állításokra). Az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikák és tanulásszervezési módok folyamatosan jelen vannak ebben a pedagógiai szakaszban.

A 9–12. évfolyam pedagógiai feladatai

A nevelés-oktatás utolsó szakaszában a tanulási utak a mozgáskorlátozott tanulók iskolaválasztásának megfelelően differenciálódnak. A nevelési-oktatási folyamatban rugalmasan kell alkalmazkodni a tanulók mozgásállapotához, pszichés és emocionális fejlettségéhez, a már elsajátított készségek és képességek szintjéhez. A pályaválasztási érettség kialakításával, a különböző munkatevékenységekhez szükséges kompetenciák fejlesztésével és az önmegismerési folyamat támogatásával lehetővé válik a tanulók továbbtanulása és beilleszkedése a társadalomba. Az élethosszig tartó tanulás belső motivációjának megteremtése, a hatékony tanulási formák elsajátíttatása a különböző oktatási módszerek változatos alkalmazásával, a tananyag adaptálásával, tehetséggondozással, a tanulási kudarcok prevenciójával történik.

A mozgásfejlesztéssel kapcsolatos feladatok a középiskolában átalakulnak: hangsúlyossá válik az önálló élethez szükséges mozgásminták kialakítása és azok begyakoroltatása. Az élettér kinyitásával kell kialakítani az ehhez szükséges belső és külső motivációt. A diagnózissal és mozgásállapottal kapcsolatos ismeretek átadása, a szükségletek tudatosítása, a fiatalok egyéni felelősségének hangsúlyozása, az ezekből adódó kötelezettségek ellátása kiemelt feladat. Fontos cél az önellátás és önrendelkezés mozgásos és szocializációs feltételeinek megteremtése, melynek során kiemelt szerepe van a közösségépítésnek, hiszen a közösségek összetartó ereje segítheti a tanulókat a szocializáció folyamatában, olyan életkorban, amikor erősödő önállósodási igényük következtében egyre több káros hatásnak lehetnek kitéve. A nevelő-oktató munka során hangsúlyt kell helyezni az önálló véleményformálás és közösségi feladatvállalás támogatására, ezzel

felkészítve a tanulókat a demokratikus magatartásformák gyakorlására. Természetesen ebben a nevelési-oktatási szakaszban is fontos a pedagógiai célok, feladatok megvalósításához szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

Értékelés

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékelési rendszer módosításokkal érvényesíthető a mozgáskorlátozott tanulók tantárgyi értékelésekor is.

A mozgásnevelés tantárgy esetében a nevelés-oktatás teljes idejében mindvégig szöveges fejlesztő értékelést kell alkalmazni. Az ének-zene, vizuális kultúra (komplex művészeti nevelés), digitális kultúra, technika és tervezés tantárgyak esetében a 4. évfolyam végéig fejlesztő értékelést ajánlott alkalmazni mozgáskorlátozott tanulók esetében, amit a pedagógiai programban is rögzíteni kell.

A mozgáskorlátozott tanulók a különböző mérések (előzetes felmérés; segítő-formatív felmérés; összegző, lezáró-szummatív felmérés) során ugyanolyan minőségű és mennyiségű feladatot oldhatnak meg, mint többségi társaik, számukra azonban többletsegítséget kell biztosítani.

A 2011. CXCV. köznevelési törvény 51. § (5) bekezdésének értelmében a sajátos nevelési igényű, jelen esetben mozgáskorlátozott tanuló részére a felvételi vizsgán indokolt esetben biztosítani kell a hosszabb felkészülési időt, az írásbeli vagy szóbeli felmérésen biztosítani kell az iskolai tanulmányai során általa használt, megszokott eszközöket, a vizsga szervezésével alkalmazkodni kell az adottságaihoz.

Az 56. § (1) bekezdése szerint a tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján az igazgató mentesíti a) az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, és ehelyett szöveges értékelés és minősítés alkalmazását írja elő, b) a gyakorlati képzés kivételével egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alól.

A (2) bekezdés szerint érettségi vizsgán kijelölt tantárgyak helyett a tanuló – a vizsgaszabályzatban meghatározottak szerint – másik tantárgyat választhat.

Többletidő és szünetek: A többletidő biztosítása a sajátos nevelési igény e típusában alapvető, hiszen az állapotból adódóan az esetek többségében jellemzően lassul a kivitelezési tempó, másrészt a kórformák egy részénél a feladatközi szünetek biztosításának kötelező, orvosiilag meghatározott rendszere van (pl. gerincvelő-károsodás esetén a tanulók katéterezési szükséglete).

A feladatlapok adaptációja: Az írásbeli felméréseket egyes mozgáskorlátozott tanulók esetében nagyítani szükséges. Fontos, hogy a tesztek összeállítása során egy feladat teljes egészében egy oldalra kerüljön (amennyiben a szöveg és a hozzá tartozó kérdések egy lap két oldalán vannak, úgy azok folyamatos lapozása szükséges, ami akadályozott kézfunkció esetén idővesztést jelent, mivel problémás a lap megfogása, megfordítása).

Fontos, hogy a feladatlapokon szélesebb rubrika, illetve több sor, valamint nagyobb sorközök álljanak rendelkezésre. Ugyanakkor ilyen megoldás csak akkor alkalmazható, ha a battéria a mozgáskorlátozott tanulók számára átstrukturált (tehát azonos tartalmú, de eltérő formájú feladatlapok: rubrikák sormagassága min. 1,5 cm, jelölendő válasznál a betűjeles körök átmérője 1 cm, 2-es sortávolság).

Sokszor nagyítani szükséges a feladatlapokat. Több mozgáskorlátozott tanuló esetében nem alkalmazhatóak az A4-es méretben készülő feladatlapok, tekintettel arra, hogy az érintett tanulók nem érik el a lap tetejét például felső végtaghiány vagy redukció, illetve felső végtagi ízületi mozgásbeszűkülés miatt.

Eszközös megsegítés:

A mozgáskorlátozott tanulók esetében előfordulhat, hogy speciális íróeszközre, egyéb kiegészítő eszközre (pl. speciális asztalra, csúszásgátlóra) van szükség a felmérés során. Bizonyos mozgáskorlátozott tanulóknál az írásbeli vagy a szóbeli, esetleg mindkét kommunikációs csatorna súlyos mértékű akadályozottsága áll fenn. Ezekben az esetekben mind a tananyagot, mind a felmérést digitalizálni kell. Az érintett tanulók minden esetben a számukra adaptált és már megszokott infokommunikációs eszköz segítségével teljesítik a felméréseket.

A felmérés módjának adaptációja: Mozgáskorlátozott tanulók esetében a szóbeli számonkérés írásbelire, az írásbeli számonkérés szóbelire változtatható.

A felmérések során személyi segítő jelenléte is szükségessé válhat, aki a következő módokon nyújthat segítséget:

- o lapoz a feladatlapban;
- o a tanuló testhelyzetét igazítja, individuálisan (személyre szabottan) pozicionálja;
- o ha kell, az időkeret betartása érdekében felolvassa a kérdéseket;
- o ír a tanuló helyett, aki tollbamondja a megoldásokat.

A tanulási célok

A tanulási célok tekintetében mindenkor figyelembe kell venni a mozgásszervi károsodás fajtáját, mértékét és kiterjedését; az aktuális mozgásállapotot.

A különböző tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak tanulási céljainak megvalósításakor a következő szempontokat kell figyelembe venni:

Magyar nyelv és irodalom

A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció, grafomotoros készség kialakulásának akadályozottsága miatt az írásbeli munkák külsőalakja nem minősíthető. Mozgáskorlátozott tanulóknál a fent említett okok miatt nem minden esetben válik elsajátíthatóvá a folyóírás. Ezenél a tanulóknál a nyomtatott kis- vagy nagybetűs írást, illetve a helykijelölő írást tanítjuk. Amennyiben a kézírás veszélyezteti az olvashatóságot, akkor minden esetben előtérbe kerül a segítő technológiákkal történő írás (pl. tableten, számítógépen való írás).

A beszédszervek, illetve a beszédért felelős agyi központok érintettsége esetén – amennyiben a beszéd nehezen érthetővé (dysarthria) válik, vagy kialakul a teljes beszédképtelenség (anarthria) – akadályozott lehet a szóbeli szövegalkotás tanulási céljainak megvalósítása; úgymint a kifejező, érthető, kommunikációs helyzetnek megfelelő beszéd, vagy a versek, irodalmi művek szövegű, érthető tolmácsolása. Nagyon fontos, hogy minden esetben bátorítsuk a hangzó beszédet, azonban ennek értékelése nem ajánlott.

Matematika

A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció akadályozottsága esetén a mozgáskorlátozott tanulók számára nehezítetté válik a térben és síkban való alkotás, a mérések megvalósítása, valamint a geometriai szerkesztés kivitelezése, ezért ezen tanulási célok teljesítésének (tárgyi és személyi) feltételei és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Történelem és állampolgári ismeretek

A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció akadályozottsága esetén a mozgáskorlátozott tanulók számára nehezítetté válik az egyszerű alaprajzok, modellek tervezése és elkészítése, ezért ezen tanulási célok teljesítésének (tárgyi és személyi) feltételei és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Erkölc és etika

Fontos cél, hogy az erkölcs és etika keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a mozgáskorlátozott tanulókat mozgáskorlátozottságuk feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel.

Természettudomány és földrajz

A felső végtag funkcionális károsodása és a manipuláció akadályozottsága esetén a mozgáskorlátozott tanulók számára nehezítetté válik a mérések kivitelezése és a mérőeszközök használata, az egyszerű alaprajzok, térképek, modellek tervezése és elkészítése, a különböző kísérletek, modellkísérletek és vizsgálatok elvégzése, ezért ezen tanulási célok teljesítésének (tárgyi és személyi) feltételei és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Idegen nyelv

Mozgáskorlátozott tanulók esetében a kommunikáció akadályozottsága miatt a kitűzött tanulási célok megvalósítása és értékelése mindig egyéni elbírálást igényel.

Művészetek

A mozgáskorlátozott tanuló egyedi, speciális megsegítése során a kiindulás alapja fizikai adottsága, mozgásállapota, értelmi képessége, kommunikációjának formája, szintje és érzelmi állapota, melynek értelmében a témakörök tanítása és értékelése a mozgásállapottól függően egyéni elbírálás alapján történik, esetenként egyes tananyagrészek, taneszközök módosítása, adaptálása válhat szükségessé.

Technológia

A technika és tervezés tantárgy kapcsán a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási célok megvalósítása csak egyénileg adaptált módszerek, eszközök, tevékenységek, anyagok és sok esetben személyi segítség bevonásával lehetséges, ezért az egyes tananyagrészek adaptálása egyéni elbírálást igényel.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A mozgáskorlátozott tanulók a szakértői vélemény alapján részben vagy egészben felmentést kaphatnak a testnevelés-foglalkozások alól, helyette mozgásnevelés-órákon vesznek részt. A mozgásnevelés során a mozgásnevelő mindig egyéni komplex funkcionális felmérést követően jelöli ki az individualizált habilitációs és rehabilitációs célokat.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

A mozgáskorlátozott tanulók habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulóknak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

Ennek érdekében szükséges:

- o az ellátás során a teammunka kialakítása, a különböző szakemberek együttműködése (az orvos – neurológus, ortopéd szakorvos, gyermekgyógyász – irányította egészségügyi rehabilitáció megszervezése, szükség esetén egyéb segítő szakmák, szakemberek bevonása);
- o a központi idegrendszer sérülése által előidézett funkciózavar (beszédzavar, figyelemzavar, a szenzomotorium zavara, részképesség-kiesés, pszichés és/vagy motoros tempó lassúsága stb.) megszüntetése, csökkentése, kompenzálása;
- o a pszichomotoros funkciók korrekciója, fejlesztése;
- o a kialakuló tanulási problémák korrekciója;

- o a tanulók beszédzavarainak, kommunikációs képességeinek javítása érdekében – különös tekintettel a központi idegrendszeri sérülés következtében dysarthriás és anarthriás tanulókra – mozgás- és beszédterápia, alternatív segítő technológiák alkalmazása;
- o a mozgásszervi károsodás és a mozgásállapot fajtája és súlyossága függvényében kialakított és a tanrendbe iktatott csoportos és egyéni mozgásnevelés tornateremben, szabadterén, uszodában, fizioterápiás helyiségben;
- o a mozgáskorlátozott tanulók részvételét megteremtő és az egyéni igényekhez igazodó fejlesztést biztosító tanulásszervezési, módszertani eljárások, technikák alkalmazása (differenciálás, csoportmunkára építő módszerek, kooperatív technikák alkalmazása, témahetek szervezése, projektmunka);
- o a mozgásszervi diagnózis szerinti technikai eszközzel támogatott írásbeli kommunikáció, segítő technológiák igénybevételevel történő írás, infokommunikációs eszközök használatának megtanítása, amely akkor indokolt, ha a tanuló nem tudja iskolai munkáját kézírással végezni;
- o speciális felkészítés az önkiszolgálásra, az önálló életvezetésre, az önrendelkező életformára;
- o az önkiszolgálást, az iskolai munkát segítő és a fejlesztést szolgáló sérülésspecifikus egyéni rehabilitációs eszközök biztosítása;
- o a gyógyászati segédeszközök és az orvosi, egészségügyi háttér biztosítása;
- o a nyelvtanítás megvalósítása úgy, hogy az segítse a tanuló más anyanyelvű emberekkel történő kommunikációját, és a média segítségével biztosítsa a számára közvetlen meg tapasztalással elérhetetlen élményeket;
- o alapos szakmaismereten és önismereten alapuló pályaeorientáció;
- o a mozgáskorlátozott személyekre vonatkozó jogi és érdekvédelmi tudnivalók (szövetség, egyesületek, klubok, alapítványok stb.) ismerete.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók iskolai nevelése-oktatása

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóra legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és -kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésett fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet.

Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el.

A hiányzó/sérült képességek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek a jól kompenzált állapotokban csaknem eltűnhetnek vagy változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formákban jelentkezhetnek.

Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók pedagógiai szempontú jellemzése

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók – a tanítás, illetve a tanítási módszerek és tervezés módosítása szempontjából – kiemelkedő jelentőségű tulajdonságai:

A másik személy szándékának, érzéseinek, gondolatainak, szempontjainak (pl. az információátadás szándékának) meg nem értése, az önmagára vonatkoztatás hiánya.

A szociális megerősítés jutalomértékének hiánya, vagy az ezzel kapcsolatos öröm későbbi, csak direkt tanítás útján való kialakulása, illetve a belső motiváltság gyengése vagy hiánya. Sokszor nagyon kevés vagy szokatlan dolog okoz számukra örömet.

A beszéd korlátozott megértése, még az életkornak megfelelő beszédprodukció mellett is, amit nehezítenek a beszéd érzelmi, társas aspektusaival kapcsolatos megértési nehézségek, mint pl. a hanghordozás.

A beszéd vagy más kommunikációs eszköz spontán, funkcionális, rugalmas alkalmazásának eltérései, elmaradása.

Egyenetlen képességprofil, pl. a szigetszerű ismeretek, képességek (pl. kiváló mechanikus emlékezet, matematikai vagy zenei képesség), jelentős elmaradás az önellátásban, szakadékszerű különbség a mechanikus és a személyes memória között.

Hiányzó vagy korlátozott belátás, pl. a gyermek saját tudásával, az ismeret forrásával, módjával, a szubjektív jelentőséggel kapcsolatban.

A változásokkal, újdonsággal kapcsolatos ellenállás, szorongás.

A társas környezetben, felnőttekhez és gyermekekhez való szokatlan kapcsolódás, mely megnyilvánulhat a teljes visszahúzódástól, passzivitástól az erőteljes, túlzó ragaszkodásig, aktív, de bizzar kezdeményezésekig, vagy megnyilvánulhat az egysíkú, formális kapcsolatteremtésben.

Típusos erősségek, amelyekre építeni lehet a tanulás támogatása során

- o Az egyénre szabott vizuális információ általában jól értelmezhető.
- o Tanult rutinkhoz, szabályokhoz való alkalmazkodás.
- o Jó mechanikus memória.
- o Megfelelő környezetben, a gyermek érdeklődésének megfelelő témákban kiemelkedő koncentráció, kitartás, precizitás.
- o Egyes, nem szociális tartalmú tantárgyi területeken – pl. szó szerinti tanulás, nem szöveges számtan, földrajz, zene – jó vagy akár kiemelkedő teljesítmény.
- o Típusos nehézségek és kognitív problémák, amelyekkel számolni kell a tanulás támogatása során
- o Túlérzékenységre és/vagy fokozott ingerkeresésre utaló viselkedések (hallás, látás, szaglás, tapintás, ízlelés terén, vagy bármely érzékszervi modalitásban).
- o A figyelem felkeltésével, irányíthatóságával, fenntarthatóságával és váltásával kapcsolatos gyakori nehézségek.
- o Az utánzási képesség hiányosságai.
- o Ingerfeldolgozási, vizuomotoros koordinációs problémák.
- o Tér-idő értelmezés gyengése, esetleg hiánya.
- o Analízis (sorrendiség)-szintézis műveleteinek problémája.
- o Ok-okozati összefüggések felismerésének problémája.
- o A lényegkiemelés, problémamegoldó gondolkodás deficitje.
- o Az általánosítás, a tanultak új helyzetben való alkalmazásának sérülése.

- o Felidézési problémák (pl. speciális szociális tartalmaknál és személyes élményeknél).
- o Ismert tananyagban váratlan nehézség felmerülése szociális elem bevezetésével vagy új körülmények közötti alkalmazás során.
- o A feladat céljának nem értése, a reális jövőre irányultság hiánya.
- o A szimbolikus gondolkodás (pl. játék) fogyatékosága.
- o Humor, irónia, metafora, képes beszéd félreértése, nem értése.
- o A valóság téves értelmezése, felfogása.
- o Realitás és fantázia összetévesztése.
- o A szóbeli kérések, közlések félreértése, különösen a többértelmű, elvont kifejezések, többrészes utasítások esetén.
- o Szó szerinti értelmezés.
- o Képességek, ismeretek önálló, változatos alkalmazásának nehézsége.
- o Gyermekközösségben áldozattá, illetve bűnbakká válás, egyes esetekben szociálisan a helyzetnek nem megfelelő viszonyulás a kortársakhoz.
- o Szabadidőben passzivitás, kudarcokból eredő viselkedéskérdések megjelenése.
- o Félelmek, fóbiák, szorongás.

Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.

A fejlesztésben, tanításban, a viselkedéskérdések megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban a többségi és a speciális oktatásban egyaránt hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.

Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.

A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.

A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).

A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

Tanulási környezet

A tanulási környezet szervezési feltételei

A tudatosan tervezett, és nem kényszermegoldásként alkalmazott integráció akkor indokolt, ha egyértelműen a gyermek javát szolgálja. Az integráció szükségességének és lehetőségének megítéléséhez az alábbi tényezők alapos mérlegelése szükséges, úgy, hogy a feltételek együttesen és perspektivikusan legyenek adottak:

Teljes, funkcionális integráció a következő feltételek megléte esetén javasolható: a tanuló részéről átlagos vagy átlag feletti intelligencia, enyhe fokú autisztikus fogyatékoság, jól kompenzált, minimális viselkedésproblémák.

A családtagok részéről egyértelmű szándék a szakemberekkel való szoros együttműködésre és a gyermek intenzív támogatására.

Az iskola részéről:

- o ba) a speciális módszertanban jártas pedagógus és asszisztens;
- o bb) jól előkészített, ütemezett egyéni fejlesztési terv;
- o bc) speciális eszközök, módszerek és környezet;
- o bd) együttműködés a családdal és/vagy a diáktothonnal;
- o be) a befogadó gyermekcsoport felkészítése a pozitív hozzáállásra, folyamatos támogatás;
- o bf) szakértői csoport, amely rendelkezésre áll a szülők felvilágosításában, a pedagógusoknak nyújtandó szakmai tanácsadásban, problémakezelésben, a fejlesztés irányának kijelölésében, követésében, a szakértői csoporttal való intenzív kapcsolattartás;
- o bg) az integrált gyermek legyen elégedett az iskolai élettel, fontos, hogy jól érezze magát.

A fenti feltételek mellett is szükséges az integráció fokozatos megkezdése, a szociális, kommunikációs és kognitív deficitok figyelembevétele, az egyénre szabott mérés, tervezés, fejlesztés, a tananyag szűrése (egyes tantárgyakból, tananyagrészekből felmentés), továbbá a fogyatékoságot kompenzáló alternatív eszközök, módszerek igénybevétele egyéni szükségletek szerint (pl. kézírás helyett gép használata, szóbeli felelet helyett írásbeli beszámoló vagy fordítva).

A tanulási környezet fizikai feltételei

Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége).

Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.

A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.

Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

A tanulási környezet társas feltételei

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- o Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- o Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- o A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- o Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.

- o Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.
- o Az autizmussal élő tanulók szociális naivitásuk, szokatlan társas viselkedésük miatt fokozottan kitettek az iskolai bántalmazásnak. A bántalmazás megelőzésére különösen nagy figyelmet kell fordítani.
- o Integrációban az autizmus spektrum pedagógiája szakirányos gyógypedagógus feladata az intézményi közösségek informálása és folyamatos támogatása, a kortárs segítők felkészítése és a kortársakkal való együttműködésben rejlő egyéb lehetőségek kiaknázása, a habilitációs, rehabilitációs fejlesztés biztosítása, a családdal való folyamatos kapcsolattartás megszervezése, kooperációban a gyermek pedagógusaival.

A kulcskompetenciák fejlesztése

- o Alapkompetenciák
- o A tanulás kompetenciái
- o A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- o A digitális kompetenciák
- o A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- o A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- o A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- o Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
- o Alkalmazása az Irányelv alapján.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom

A tanulási területen a kommunikációs kompetencia valamennyi évfolyamon támogatást kap.

Egyes 1-4.évfolyamon gyermekek nehezen tanulnak meg olvasni az autizmusban gyakori észlelési, érzékelési, figyelemmel és gondolkodási műveletekkel kapcsolatos problémák miatt. Az értő olvasás kialakulását nehezítheti az olvasottak szó szerinti értelmezése.

Sok gyermek számára érthetetlen és értelmetlen az önálló jelentéssel nem bíró betűk és szótagok olvasása és hangoztatása, számukra előnyt jelent a globális előprogramot tartalmazó olvasástanítási módszer alkalmazása. Az olvasás tanulása-tanítása során fontos a mindennapi élettel összefüggő, a tanuló személyes élményeihez kapcsolódó szövegeket alkalmazni.

Típusos nehézség a hallott és olvasott szövegek lassabb feldolgozása, a szövegértés gyengesége az adott életkori csoportban elvárthoz képest, különösen abban az esetben, ha a szöveg mások érzelmi és kognitív perspektívájának felvételét, gyors, rugalmas szempontváltást igényel, vagy elvont, szociális megértést tartalmazó fogalmakat tartalmaz.

Az írás okozhat technikai értelemben vett nehézséget, e mellett a nyelvi-kommunikációs problémák is tükröződnek az írott nyelv alkalmazásakor.

Sok autizmussal élő tanuló ír túlságosan lassan, jellemző lehet a grafomotoros ügyetlenség.

A tantárgyak, tananyagok elsajátításával kapcsolatos erősségek és nehézségek egyénenként nagyon eltérők, ezért a módosításokat, illetve az elvárásokat minden esetben egyénre kell szabni. Szükség lehet egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre, illetve a kézírás helyett számítógép használatának engedélyezésére, folyóírás helyett a nyomtatott nagybetűvel való írás jóváhagyására.

Matematika

A matematika területén az autizmus spektrum változatossága miatt igen nagy egyéni eltérésekre számíthatunk. Egyes autizmussal élő tanulók kiemelkedő tehetséget mutathatnak, míg mások súlyos nehézségekkel küzdenek.

Típusos nehézségek a matematikatanulás területén: a tanultak mindennapi élethelyzetekben való rugalmas alkalmazása, a megszerzett ismeretek mozgósítása, kombinálása, kreatív alkalmazása új feladatoknál. A szöveges feladatok megoldása különösen nehéz lehet a jellegzetes szövegértési problémák miatt.

Kiemelt jelentőségű a megismerési képességek fejlesztése, az önellenőrzés tanítása, az ismeretek önálló, gyakorlati alkalmazásának segítése, a problémamegoldás menetének tanítása. Különös hangsúlyt kap az oktatás szemléletes és konkrét jellege, a cselekvéses tanulás alkalmazása.

Egyéni mérlegelést követően szükség lehet az egyes tananyagrészek értékelése, minősítése alóli felmentésre. A geometria tananyagrészeknél a szerkesztési feladatok a grafomotoros gyengeség miatt extrém nehézséget jelenthetnek, ezért egyénenként megfontolandó e téren az értékelés, minősítés alóli felmentés.

Történelem és állampolgári ismeretek

A történelem és állampolgári ismeretek tanulása során az erősségek közé tartozhat a tények, adatok precíz elsajátítása. Nehézséget okozhat ugyanakkor a társadalmi folyamatok összefüggéseinek, mozgatórugóinak önálló felfedezése, a lényegkiemelés, a történelmi személyiségek indítékainak intuitív megértése, többszempon্তু elemzése. Az idővel kapcsolatos fogalmak alkalmazása, a történelmi időszemlélet kialakulása szintén nehézséget okozhat. Az időbeliséget és más absztrakt, társas megértést kívánó fogalmak megértését segítő vizuális segédeszközök alkalmazása és a kapcsolódó elvárások egyénre szabott csökkentése szükséges.

Erkölc és etika

Az erkölcs tanulása az autizmusban a társas megértés minőségi sérülése miatt kifejezetten nehezített. Számolni kell a társas együttműködés szabályainak merev, rugalmatlan értelmezésével és a különböző nézőpontok megértésének nehézségével. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek, nézőpontjának felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek kifejezésének tanítása. Az érintett tanulók esetében a társadalmi együttélés szabályait explicit módon szükséges tanítani.

Természettudomány és földrajz:

környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományos ismeretek elsajátítása a tanulók erősségei közé tartozhat, ugyanakkor többlettámogatást igényelhet az ismeretek gyakorlati alkalmazása. Az autizmussal élő tanulók sajátos ismeretszerzési és gondolkodási nehézségei miatt általában nem számíthatunk a tanulók előzetes megfigyeléseire, élményeire, ezért a tanulás-tanítás folyamatában és módszertanában a közvetlen, konkrét példákon, élményanyagon keresztüli tapasztalásra kell helyezni a hangsúlyt, valamint törekedni kell arra, hogy a tanuló olyan kontextusokban szerezzen ismereteket és tapasztalatokat, ahol azokat később használni fogja.

Idegen nyelv

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulóknál – hasonlóan az anyanyelvi kommunikáció esetében tapasztaltakhoz – hiányozhat az idegen nyelv rugalmas, a kommunikatív partnerhez alkalmazkodó használata, a fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények valódi megértése és kifejezése, annak ellenére, hogy a nyelv mechanikus elsajátítása megtörténhet. Így esetükben különösen nagy hangsúlyt kap az idegen nyelv funkcionális használatának fejlesztése. Egyénenként mérlegelni kell, hogy a nyelvtanuláshoz szükséges alapvető készségek adottak-e.

A kommunikatív nyelvi kompetencia feltételei közül a lexikális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket a jó nyelvi és intellektuális képességű autizmussal élő tanulók képesek lehetnek elsajátítani. Nehézségek a szociokulturális és interkulturális készségek területén mutatkozhatnak. Amennyiben az anyanyelvi kommunikáció területén markáns nehézségek jelentkeznek, felmerül a tantárgy vagy egyes tananyagrészek értékelése alóli felmentés szükségessége.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra

Egyes esetekben az autizmus spektrumán érintett tanulók kiemelkedő tehetséget mutatnak a művészetekben. A tehetség többek között megnyilvánulhat kiváló zenei hallásban, a zenei művek interpretálásában, a vizuális alkotás bármely formájában. Ezekben az esetekben nagyon fontos a tehetség kibontakozásának támogatása, illetve az adott területen meglévő érdeklődés és motiváció kiaknázása a társas kommunikáció fejlesztésében. Szintén nagy szerepe lehet a művészeti nevelésnek a szabadidő hasznos eltöltésében és a társas kapcsolódás lehetőségeinek bővítésében, az önkifejezésben.

A művészeti nevelés területén ugyanakkor számolnunk kell az autizmussal gyakran együtt járó típusos nehézségekkel is: azon gyermekek, fiatalok számára, akik túlérzékenyek a hallási modalitásban, kifejezetten stresszes lehet az ének-zene órákon való részvétel.

A grafomotoros ügyetlenség, a nyitott, kreativitást és önálló döntéseket igénylő feladatok megoldásának nehézsége, valamint az absztrakt szimbólumokkal kapcsolatos nehézségek akadályozhatják a részvételt a vizuális alkotásban. Szintén nehézséget okozhat egyeseknél az idegenkedés bizonyos anyagok, eszközök megérintésétől, az azokkal való manipuláció elutasítása. A művészeti nevelés során is igen fontos az egyéni képességeknek és szükségleteknek megfelelő differenciálás, a részvételre való biztatás, a sikerélmény biztosítása.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A digitális kultúra tantárgy tartalmának elsajátítása a tanulók erőssége lehet. Többletfigyelmet és az elvárások egyénre szabott csökkentését a társakkal való közös feladatmegoldásban, illetve a tanultak rugalmas, mindennapi alkalmazásában igényelnek a tanulók. A digitális kompetenciák elsajátítása és alkalmazása több szempontból is kiemelt szerepet kap az autizmus területén: a tantárgyi tartalmak elsajátítása digitális tananyagok beépítésével támogatandó, kiküszöbölve ezzel a társas helyzetekben rejlő nehézségeket. Az egyénre szabott autizmusspecifikus támogatások IKT-eszközökön lehetnek hozzáférhetők (pl. augmentatív-alternatív kommunikáció, a tevékenységszervezést és az adaptív viselkedést támogató vizuális algoritmusok). A társas és kommunikációs nehézségek leküzdésében szintén hasznosak a digitális technológia nyújtotta lehetőségek. A munkavállalás és az önálló életvitel megalapozása szempontjából szintén kiemelt szerepe van a tantárgy tanulásának. Ugyanakkor az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fokozottan veszélyeztetettek lehetnek: tevékenységrepertoárjuk és kapcsolataik beszűkülhetnek a túlzott eszközhasználat következtében. Társas naivitásuk megnehezíti az életkornak megfelelő felelős, biztonságos internethasználat kialakulását.

A technika és tervezés a kreativitásra és problémamegoldó gondolkodásra épít, melyek az autizmusban a típusos gyengeségek területei. Ugyanakkor a tantárgy előnye, hogy a komplex gyakorlati problémák megoldását cselekvés általi tanulás útján tapasztalhatják meg a tanulók, ami igen előnyös az autizmus spektrumzavarral küzdők számára. A tantárgy tartalmának elsajátítása és alkalmazása a felnőttkori önállóság szempontjából kiemelten fontos. Valamennyi évfolyamon és kerettantervi típusnál fontos, hogy a tanulók vizuális segítséget kapjanak a feladatok önálló, sikeres kivitelezése érdekében.

Testnevelés és egészségfejlesztés

A testnevelés és egészségfejlesztés kiemelt szerepet játszik az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló fejlődése szempontjából. A rendszeres mozgás segít a stressz csökkentésében, a nagy- és

finommozgások, a mozgáskoordináció fejlődésében, a testi tudatosság fejlődésében, az egészségmegőrzésben. A sportban elért teljesítmények, eredmények pozitív hatással vannak a tanuló önértékelésére, önbecsülésére. Az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek mozgásfejlődése a tipikusan fejlődő kortársakéhoz képest jelentős elmaradást mutathat, ezért a teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokat egyénre kell szabni. Jellemző az adott életkorban elvártnál gyengébb mozgáskoordinációs képesség. A testnevelésórákon való részvételt nehezíthetik a szenzoros ingerekre adott szokatlan válaszok (pl. tornateremben, uszodában a zajok, fények, szagok lehetnek az egyén számára extrém módon túlterhelők). A társas megértéssel kapcsolatos típusos nehézségek nehezíthetik a csapatsportokban való részvételt. A testnevelésórákon való sikeres részvétel biztosításában nagy szerepe van az egyénre szabott vizuális segítségnek (pl. vizuális időmérő, az aktivitások sorrendjét és mennyiségét jelző algoritmusok).

Az iskolai fejlesztés szakaszai

Az alapfokú képzés első szakaszának 1–4. évfolyam feladatai

Óvoda–iskola átmenet

Az átmenetek az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermekek, tanulók számára különösen nehezek, számukra a változások, újdonságok megértése, elfogadása jelentős stresszt jelent. Az óvodából az iskolába való átmenet gondos előkészítést és a folyamatban részt vevő valamennyi szereplő szoros együttműködését kívánja meg. A folyamat tervezését-szervezését az autizmus spektrum pedagógiájában képzett gyógypedagógus végzi. A szülők bevonása és aktív részvétele nagyban elősegíti a zökkenőmentes átmenetet. Az óvodai és iskolai élet közötti eltéréseket, a várható újdonságokat, a napi rutin megváltozását a szülők is segítenek megérteni és elfogadni.

Hasznos egyénre szabott vizuális segítséget készíteni, mely tartalmazza azoknak a személyeknek, tevékenységeknek, elvárásoknak, tárgyakkal a listáját (fotókkal, rajzokkal illusztrálva), melyek nem változnak a tanulók életében, és azokat a személyeket, körülményeket, elvárásokat, melyek újak lesznek. A szülőknek fontos szerepük van a fogadó intézmény pontos informálásában a gyermek egyéni szükségleteiről.

Fontos, hogy az óvoda részletes tájékoztatást nyújtson az iskola számára a gyermekről a következő területeken:

- o stressz megelőzésének és kezelésének stratégiái;
- o szenzoros ingerekre adott reakció;
- o szociális készségek, felnőttekkel és kortársakkal való együttműködés;
- o érdeklődés és motiváció, tanulási stílus (beleértve az egyénre szabott jutalmazási rendszert);
- o kommunikációértés és -használat (beleértve a használt AAK eszközt, ha van ilyen, és a használat módját);
- o önkiszolgálás, önállóság (beleértve a szervezést-kivitelezést segítő vizuális stratégiákat, ha a gyermek használja azokat).
- o Az iskolának meg kell ismernie a gyermek egyéni szükségleteit, és fel kell készülnie a gyermek fogadására.
- o Amennyiben az intézmény még nem fogadott autizmus spektrumzavarral küzdő tanulót, szükséges a teljes iskolai közösség (fenntartó, kortársak, munkatársak, szülők) alapinformációkkal való ellátása.

A gyermek egyéni szükségletei szerint adaptálni kell a fizikai környezetet és személyre szabottan biztosítani kell az autizmus-specifikus eszközök alkalmazását (pl. szenzoros védelem, napirend,

egyenre szabott jutalmazási rendszer, kommunikációs eszköz). A gyermeket fogadó tanítókat segíteni kell az autizmus-specifikus szempontok megismerésében, alkalmazásában: a kommunikáció és beszédstílus adaptálása, vizuális stratégiák alkalmazása, stressz-megelőzés és -kezelés, a követelmények és feladatok egyéni differenciálása terén.

Az 1–4. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az 1–4. évfolyam, mint nevelési-oktatási szakasz, az iskolába lépő gyermek természetes kíváncsiságára és tanulás iránti vágyára épít, mely az autizmus spektrumán jellemzően sérült, ezért a célok és feladatok eléréséhez egyéni motivációs rendszer kialakítása szükséges. Egyes tanulóknál az automatizált alapkészségek eléréséhez tágabb időkeret biztosítása szükséges, pl. a sikeresen befejezett 1. évfolyam ismételése.

Korai diagnózis esetén az autizmus-specifikus fejlesztés első szakasza egybeeshet a korai fejlesztés és az óvodai nevelés időszakával, de gyakran belenyúlik az 1-4. évfolyamon időszakába. Fő célja a habilitáció; a gyermek formális és informális felmérésének tapasztalataira alapozva egyénre szabott hosszú, közép- és rövid távú tervre épül.

Célja a gyermek/tanuló elemi beilleszkedési készségeinek, adaptív viselkedésének kialakítása. Ennek érdekében:

- o a szociális/kommunikációs alapkészségek célzott fejlesztése;
- o az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása;
- o az ismétlődő, sztereotip, helyzetnek nem megfelelő viselkedés kialakulásának megelőzése, illetve rendezése;
- o a fogyatékoságspecifikus vizuális információhordozókkal segített környezet kialakítása, valamint az eszközök használatának elsajátítása, adaptív viselkedési formák, szokások kialakítása.

Fejlesztési területek:

a) Kommunikáció/szociális viselkedés

- o Beszéd előtti, csecsemőkorai kommunikáció elemeinek tanítása.
- o Szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása (pozitív megerősítéssel).
- o Beszéd vagy – beszéd kialakulásának hiányában – augmentatív és alternatív eszközzel történő kommunikáció alkalmazásának tanítása.
- o Tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- o Augmentatív és alternatív kommunikációs eszközök (nem kizárva pl. az írott nyelvet) használatának tanítása napi rutinokban, a gyermek életének valamennyi színterén.

b) Fejlődési funkcióelmaradások, önkiszolgálás

- o Alapvető készségek kialakítása (étkezés, szobatisztaság, tisztálkodás, öltözködés).

c) Kognitív fejlesztés

- o Elemi ismeretek, fogalmak.
- o Elemi logikai műveletek és összefüggések tanítása.
- o Szociális kognitív készségek fejlesztése.
- o Egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között (pl. játék-, használati és taneszközök célszerű használata).
- o Általánosítás képességének fejlesztése.
- o Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- o Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- o Képességek alkalmazása más, elsősorban otthoni környezetben stb.

d) Viselkedésproblémák kezelése

- o Viselkedésproblémák megelőzése.

- o Alternatív viselkedések kialakítása.

Az alapfokú képzés második szakaszának 5–8. évfolyam feladatai

Átmenet az 1-4.évfolyamon , 5-8.évfolyamon között

Az 1-4.évfolyamból a 5-8.évfolyamba való átmenet típusos nehézségekkel jár az autizmussal élő tanulók számára. Egyszerre több területen is megelőzni, kezelni szükséges a változások okozta stresszt: új tanárok kommunikációs stílusához és elvárásaihoz kell alkalmazkodni, új tantárgyak lépnek be, növekszik az önállósággal, szervezési készségekkel kapcsolatos követelmény.

5-8.évfolyamon a tantárgyi tartalom elvontabb, egyre több, nehezebb, kevésbé lehetséges a tevékenységbe ágyazott, közvetlen tapasztalaton alapuló tanulás.

Az autizmus spektrumán jellegzetesen gyengébb értő olvasás, a kommunikációs és nyelvi nehézségek és a grafomotoros gyengeség valamennyi belépő tantárgynál nehézséget okozhat.

A változások okozta stressz kezelésének nehézsége mellett megjelenhet a másság felismerése, megélése, a kortársakhoz való kapcsolódás nehézségének fokozódása.

Az átmenet támogatásának stratégiái:

- o Az új tanárok felkészítése a tanuló fogadására.
- o Kortárssegítő program működtetése.
- o A tanuló felkészítése a változásokra a család bevonásával.
- o Saját tanulási ütem és stílus jóváhagyása.
- o Számítógép használatának engedélyezése kézírás helyett.
- o Hosszabb időkeret biztosítása a feladatok megoldására.
- o A tanulási feladatok strukturálása, pl. egyszerre egy probléma prezentálása.
- o A képességeket meghaladó feladatok kerülése, sikerélmény biztosítása.

Az 5–8. évfolyam kiemelt céljai és nevelési-oktatási feladatai

Az adott nevelési-oktatási szakasz célja az elsajátított ismeretek bővítése és a változatos aktivitásokban való minél önállóbb részvétel iskolai, otthoni és egyéb iskolán kívüli környezetben.

Fejlesztési területek:

- o Az előző szakasz területei bővülnek az alábbiakkal:
- o képességek szinten tartása az önállóság fejlesztésével;
- o egészségmegőrzés, szexuális nevelés;
- o a szociális-kommunikációs kompetencia fejlesztése, különös tekintettel a kortársakkal való kapcsolatteremtésre;
- o énkép, önismeret fejlesztése;
- o érzelmek megértésével és kifejezésével kapcsolatos tudás fejlesztése;
- o spontán, funkcionális kommunikáció kiterjesztése;
- o kognitív fejlesztés, különös tekintettel a problémamegoldó gondolkodásra;
- o a mindennapi élettel kapcsolatos ismeretek bővítése;
- o önellátás körének bővítése;
- o munkára nevelés megalapozása.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A személyre szabott tanulás biztosítása, a tanuló fejlődését támogató multidiszciplináris team elérhetősége (szükség esetén gyermekpszichiáter, pszichológus, szociális szakember bevonása), az autizmusszemponturnak akadálymentesítés, az adaptált tananyag, a differenciált tanulásszervezési módok alkalmazása egyaránt szükséges az iskolai kudarc megelőzése és a tanuló fejlődésének biztosítása szempontjából.

Erősségek, tehetséggondozás

Az autizmus területén a tehetséggondozás gyakran ugyanolyan fontos feladat, mint a fogyatékosságból fakadó nehézségek kompenzálása. Az autizmussal élő tanulók egyes esetekben olyan képességeket mutathatnak, melyek valóban kiemelkedők. Gyakrabban azonban csak az általános fejlődési elmaradáshoz képest jobbak a képességek valamely területen. A fejlesztési elvekben foglaltaknak megfelelően nem törekedhetünk a kiemelkedő képességek egyoldalú fejlesztésére, hiszen ezzel önmagában nem segítenénk elő a felnőttkori adaptációt.

A pedagógusok általános feladata e téren sokrétű: meg kell próbálniuk a jó/kiemelkedő képességeket a későbbi sikeres adaptáció szolgálatába állítani, a speciális érdeklődést a gyermek, fiatal motiválására használni. Segíteniük kell abban is, hogy a családok megértsék az autizmus következményeként kialakult fejlődésmentet sajátosságait. Így érhető el, hogy a családok reális célokat töltsenek ki a gyermek jövőjével kapcsolatban. Emellett fontos feladat a kiemelkedő képességek felismerése és gondozása. A tehetséggondozás folyamatában nagyon fontos meglátni a különlegest, a speciális adottságot a tehetséges gyermekben, bármilyen területen nyilvánul is az meg. Az egyénileg szervezett tehetséggondozással a kiemelkedő képességek fejleszthetők, és a felnőttkori munka, valamint az örömteli szabadidős tevékenységek alapjául szolgálhatnak.

Fejlesztendő területek

- o Szociális kommunikáció
- o Önállóság és autonómia
- o Adaptív viselkedés támogatása
- o A leggyakrabban alkalmazott stratégiák:
- o Erőszakmentes konfliktuskezelő technikák tanítása.
- o A problémás viselkedés megelőzése.
- o A kíváncsi viselkedések pozitív megerősítése.
- o Új készség fejlesztése, megfelelő alternatív viselkedés tanítása.
- o Hatékony kommunikációs stratégiák kialakítása.
- o Kognitív-viselkedéses stratégiák (pl. képes, ill. írott forgatókönyvek a megfelelő viselkedés szervezéséhez).

Értékelés, célok, tanulási eredmény

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

Az érdemjegyekkel történő visszajelzés mellett javasolt egyénre szabott, szöveges fejlesztő értékelést alkalmazni.

A tanulók elért teljesítménye ritkán tudatos törekvés eredménye. A teljesítmény sokszor a természetes érének, a jól szervezett környezetnek, a tudatosan és lépésről lépésre megtervezett pedagógiai beavatkozásnak, a jól működő motivációs bázisnak köszönhető. Autizmuspecifikus probléma, hogy az értékelés-minősítés közösségi megegyezésen alapuló, elvont szociális elvárásokat tartalmazó formája a tanulók számára nem feltétlenül motiváló és információértékű. A konkrét, azonnali és folyamatos visszajelzés jól érthető, informatív, ezért az egyéni képességeknek megfelelő szintű értékelési rendszer hatékony az önértékelés, önkontroll kialakításában.

Mivel az autizmusban éppen azok a készségek, képességek sérülnek, amelyeket a magatartás és szorgalom értékelése és minősítése során figyelembe kell venni, javasolt, hogy autizmus diagnózis esetén a tanulók kapjanak felmentést a minősítés alól.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, és elsősorban egyéni, kisebb részben kiscsoportos formában valósíthatók meg. Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, gyógytestnevelés alkalmazása szükséges. Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésszindrómák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelését soroljuk ide, a következő területeken:

- o elemi szociális-kommunikációs készségek;
- o viselkedésszindrómák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- o figyelem, emlékezet, utánpótlás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- o érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhipotónia korrigálása;
- o elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- o önkiszolgálás, önellátás;
- o saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- o lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- o szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- o iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedésszabályainak elsajátítása;
- o a halmozottan fogyatékos tanulók speciális ellátása.

Együttműködés a családdal és más partnerekkel

A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kíváncsiak, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók gyógypedagógiai értelemben a tanulásban akadályozott gyermekek körébe tartoznak, akik az idegrendszer biológiai és/vagy genetikai okokra visszavezethető gyengébb funkcióképessége, illetve a tartósan kedvezőtlen környezeti hatások miatt a neurológiai érés lelassulása folytán tartós, átfogó tanulási problémákat mutatnak.

Az enyhe értelmi fogyatékoság sok esetben először iskolai tanulási helyzetekben jelentkezik, összefüggésben az alapképességek eltérő, lelassult fejlődésével. Így a tanulási sajátosságok szinte valamennyi tantárgyban generalizáltnak, átfogóan és tartósan jelentkeznek.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a minél korábban megkezdett, hosszantartó, rendszeres és intenzív gyógypedagógiai fejlesztés és terápia, a tanulási képesség szintjéhez igazodó tanulási módszerek folyamatos alkalmazása, a tanulási motiváció megfelelő fejlesztése, valamint a stigmatizációs hatások (eredménytelenség a tanulásban, kisebbségi érzés kialakulása, csúfolódás stb.) megelőzése/kompenzálása a fő feladat. A tanulási képesség fejlesztéséhez a pedagógiai, gyógypedagógiai eszközök alkalmazása mellett szükséges a környezeti, szociális feltételek javítása is.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek/tanulók képességszintje a megközelítően azonos életkorú tanulócsoportokban sem homogén.

Az enyhe értelmi fogyatékosághoz sok esetben társul más fogyatékosági típus is:

- o hallássérülés,
- o látássérülés,
- o mozgáskorlátozottság,
- o autizmus spektrumzavar.

Mindezek befolyásolják az ellátási szükségletet, a taníthatóságot és a gyermek jövőjére vonatkozó előrejelzéseket.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja gyógypedagógiai intézmény, iskolai osztály és/vagy a többi tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos iskolai osztályban együttnevelést biztosító befogadó iskola.

A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető (amennyiben nincs az intézménynek saját státuszban lévő gyógypedagógusa):

- o az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményekben (EGYMI) működő utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatoktól;
- o pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől; valamint
- o pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- o tanulásban akadályozottak pedagógiája szakirányon vagy (korábban) oligofrénpedagógia szakon végzett gyógypedagógus vesz részt a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.);
- o a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- o a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- o elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- o a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- o a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- o a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;

- o a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatelemek kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- o fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- o fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- o az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolatérkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- o megfelelő tanulási környezet kialakítása (térrelrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- o megfelelő osztálylétszám;
- o az aktív tanulás biztosítása;
- o a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- o a személyre szabott tanulás lehetősége;
- o differenciálás alkalmazása;
- o együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógypedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- o fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

A cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

Az alapfokú képzés első szakaszának 1–4. évfolyam feladatai

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára az 1–4. évfolyamon a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások alkalmazását teszik szükségessé.

A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéketi tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosítani a pedagógiai folyamatot. Az iskolába lépéskor a tanulók átlagosan 5–10 percet képesek koncentrálni, ezért a tanóra felépítésénél erre figyelemmel kell lenni. Várhatóan a 4. évfolyam végére sem tudnak egy teljes tanórát koncentráltan végigdolgozni.

A tanulók iskolakészültsége eltérő, ezért a tanulási feladatok jellege, összetettsége és a megvalósításhoz szükséges idő különbözik. Az 1-4.évfolyamon 1. évfolyamán javasolt – a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve – egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni.

Az alapfokú képzés második szakaszának 5–8. évfolyam feladatai

Kiemelt feladat az 1-4.évfolyamon módszertanának további alkalmazása, hogy lehetővé váljon az alkalmazható tudás megszerzése. Fontos, hogy a tanulás iránti motiváció az enyhe értelmi

fogyatékos tanulók esetében – megfelelő tanulási környezetben – hosszabb ideig megmarad, mint a többségi tanulóknál, így erre még 5-8.évfolyamon is lehet építeni.

A 5-8.évfolyamon a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik továbbá az önálló tanulási tevékenység. A tanulás-tanítás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is. Ezek a gondolkodásbeli szintkülönbségek egyéni fejlettségtől függően az értékelési területek és szintek (kognitív, affektív, pszichomotoros) megválasztását is befolyásolhatják.

A harmadik nevelési-oktatási szakasz (9–12. évfolyam) feladatai

A cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása, a szociális képességek fejlesztése. A tanulók eltérő képességprofilja, iskolai életének különbözősége, egyéni fejleszthetőségi prognózisa esetén is kiemelt cél, hogy a tanulók elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, helytálláshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek. A nyelvi kommunikáció fejlesztése hangsúlyos feladat, de nem várható el minden enyhe értelmi fogyatékos tanulótól az elvont fogalmi hálókat érintő értelmezési és alkalmazási képességek kialakulása.

A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságuk időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodóan módosul.

Testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek kialakulásának megelőzése kiemelt feladat. Az erőnlétnek és a fizikai állóképességnek – mint a munkavégzés alapvető feltételének – kiemelt szerepe van a tanulók társadalmi beilleszkedésében. Ennek érdekében nagy hangsúlyt kell helyezni a szabad mozgás, a sport és a rekreáció lehetőségeire. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára érdemes támogatást nyújtani a kortárskapcsolatok kialakításában. A konfliktusok megoldásához a pedagógus modellálása és a konfliktuskezelési technikák tanítása/begyakoroltatása is szükséges. A célok elérése érdekében fontos a tanulók családjával keresni az együttműködési lehetőségeket.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A megfelelő önértékelés, a tanuló saját személyiségének megismerése nagy jelentőséggel bír, mivel a társas kapcsolatok alakításában, a társadalmi beilleszkedésben elengedhetetlenül szükséges a reális énkép, a megfelelő önismeret. Ehhez a mindennapokban fontos a folyamatos visszajelzés, a belső kontroll erősítése, az önbizalom fejlesztése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

A kooperatív csoportmunka segíti megismerkedni az alkalmazott szabályokat, később pedig hozzájárul a munkavállalás során szükséges együttműködési készségek fejlődéséhez. Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a szükséges támogatással fokozatosan képessé válik a felelősségteljes döntések meghozatalára.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulók az egyéni sajátosságaiknak megfelelően legyenek képesek a társadalmi érintkezést szolgáló információk megtalálására, értelmezésére, közvetítésére és alkotására. Ismerjék fel a hiteles, megbízható és fontos információkat. A pedagógus választékos kommunikációval segíti ezt a folyamatot, valamint fejleszti digitális kompetenciáit, és rendszeresen használ digitális eszközöket a nevelés-oktatás folyamatában, amelyeket a tanulók pszichológiai jellemzőinek megfelelően válogat és gyűjt össze.

A tanulás tanítása, pályaorientáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését ellátó intézmények biztosítják azokat az információkat és tapasztalatokat, amelyek a tanulók egyéni sajátosságainak megfelelően támogatják az életpálya-tervezést és a pályaorientációt. Fontos az egyénre szabott motiválás, az egyéni tanulási módok biztosítása, az élményt adó tanulási szokások kialakítása. Az életkori sajátosságokhoz illeszkedve törekedni kell a tanulók saját tudásáról való reális ismeretek kialakítására, valamint a növekvő felelősségvállalásra a saját tanulásukért. Az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés fontos a társadalmi integráció és a munkaerőpiacra történő sikeres belépés szempontjából.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az emberiség és hazánk múltjának és jelenének megjelenítésén, megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalom megismerésére, a társadalomban elfoglalható helyük reális felismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Ki kell hogy alakuljon a tanuló attitűdje, viszonya önmagához, szűkebb és tágabb környezetéhez, a történelmi múlthoz. Fontos felkészíteni a felnőttlét és a tágabb környezet közügyeinek megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Az iskolai szinten belül ajánlott lehetőséget adni a demokratikus jogok gyakorlására (diákönkormányzat).

A fenntarthatóság, környezettudatosság

Elengedhetetlenül szükséges a személyes megtapasztalás, a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteinek összefüggéseire való rávilágítás, a helyes szokásrend kialakítása. Ehhez fontos a környezet adott szempontok alapján történő megfigyelése, a következtetések közös levonása, az egyéni felelősség tudatosítása. A szorosan vett természeti környezet ápolása, gondozása mindennapi feladatként kell hogy jelentkezzen.

Kiemelt kompetenciaterületek

- o Alapkompetenciák
- o A tanulás kompetenciái
- o A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- o A digitális kompetenciák
- o A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- o A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- o A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- o Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Tanulási területek

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv, irodalom

Az anyanyelvi kompetencia fejlődése a tanulás célja és egyben minden ismeretszerzés eszköze is; az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében kitüntetett helye van. Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése. Feladata az eredményes olvasás- és írástanulás feltételeinek megteremtése,

az alapképességek kialakítása, megerősítése. Kiemelkedő szerepe van a nyelv rendszerére, a helyesírásra vonatkozó alapvető tudás elsajátításában. Az irodalmi ismeretek célja, hogy a tanulókat a műveken keresztül gazdag tapasztalatokhoz juttassa a világról, az emberi természetről, az emberi létről, az érzelmekről, a valósághoz való sokrétű viszonyulásról. A Magyar nyelv és irodalom tanulási területnek meghatározó szerepe van az önálló tanulás kialakításában.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o A beszédfeldolgozó folyamatok erősítése.
- o Figyelem, a gondolkodás, az emlékezet, az analizáló és szintetizáló képesség fejlesztése.
- o A téri és síkbeli tájékozódás fejlesztése, a relációs szókincs bővítése.
- o A grafomotoros készségek fejlesztése.
- o Az olvasás elsajátításához szükséges hármasszociáció megerősítése:
- o vizuális észlelés – jelfelismerés,
- o akusztikus észlelés – hangok differenciálása,
- o a beszédmotoros észlelés fejlesztése.
- o Az olvasott szavak és a köztük lévő grammatikai viszonyok felismertetése.
- o A rutinszerű olvasási képesség fejlesztése.
- o A szövegösszefüggések megértése, a szövegértés fejlesztése.
- o Az írás műveleteinek gyakorlása: másolás, tollbamondás, emlékezetből írás fokozatai, törekvés az eszközszintű használatra.
- o Szövegalkotás szóban, majd írásban.
- o A helyesírási szokások megerősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

alkalmazza a tanult nyelvi fordulatokat tanulási helyzetben és a spontán beszédben egyaránt;

képes a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartásra és viselkedésre;

képes véleménynyilvánításra és mások véleményének meghallgatására;

fokozódó önállósággal alkalmazza a szövegtartalmat és a beszélő szándékát tükröző kommunikációs eszközöket;

receptív (passzív) és expresszív (aktív) szókincs bővül;

egyéni sajátosságaihoz mérten törekszik a rendezett és olvasható írásképre;

érdeklődésének megfelelően, hagyományos és digitális szövegek által bővíti ismereteit;

felismer helyesírási problémahelyzeteket, képes hibakeresésre és hibajavításra.

Matematika: matematika

Ezen a területen a kognitív képességek fejlesztési lehetőségei vannak a középpontban.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o A tanulás eszközeinek célszerű használata.
- o A kíváncsiság ébrentartása, az önbizalom folyamatos erősítése.
- o A finommotorika, a térlátás, a téri és idői tájékozódás, valamint a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- o Az ismeretek mozgósítása bemutatott analóg helyzetekben, alkalmazás a próbálgatások szintjén.
- o Cselekvésben jelentkező problémák segítségével, majd segítség nélkül való felismerése, megbeszélése, megoldása próbálkozással. Az eredmény ellenőrzése.
- o Tárgyak, személyek, alakzatok, jelenségek, mennyiségek megfigyelése, a látottak értelmezése és a tapasztalatok összefoglalása.
- o A mennyiségállandóság, a mennyiségek közötti tájékozódás és a becslés képességének kialakítása.

- o A matematika tanulásához szükséges fogalmak fokozatos megismerése.
- o A közös cselekvéshez, munkához szükséges tulajdonságok, képességek felépítése, szokások kialakítása.
- o A tantárgy iránti tanulási kedv folyamatos szinten tartása. Az önfejlesztés igényének támogatása, értékelése. Az önismeret, az önszabályozás képességének fejlesztése.
- o Mindennapos probléma megoldásának elképzelése, sejtés megfogalmazása. A képzelt és a tényleges megoldás összevetése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o tájékozódik a térben és időben, valamint a világ mennyiségi viszonyaiban saját élményből kiindulva;
- o felhasználja a megszerzett tudást, az elvont fogalmakat, szabályokat, összefüggéseket stb. kezdetben ismert, majd ismeretlen szituációkban;
- o használja a problémamegoldó képességét először próbálkozás útján, majd racionális szinten;
- o képes kérdéseket megfogalmazni, állításokat bizonyítani, valamint véleményt alkotni;
- o ismeri a matematikai fogalmakat, a mennyiségi viszonyokat, valamint a mennyiségállandóság fogalmát a kiválogatás, összehasonlítás, csoportosítás gondolkodási műveleteinek segítségével;
- o változatos feladatokban használja számolási készségét;
- o emlékszik a szóbeli számoláson túl a műveleti sémákra (analógiákra), így képes műveleteket írásban elvégezni;
- o megtervezi a cselekvési sorrendet; megoldást keres: kiválasztja a lehetséges megoldásokat, a feladatot megoldja a készen kapott sémák szerint, algoritmusok segítségével, később alternatív gondolkodás mentén. A sémák alkalmazásának nehézsége esetén felismeri a lehetséges műveletet, és eszközhasználat (pl. számológép) váltja ki;
- o összehasonlítja a feltételezést és a valóságot az eredmény helyességének megítélésében;
- o megnevezi a gyakorlatban megfigyelt tulajdonságokat, kiemeli a lényeges jegyeket;
- o elemzi és összehasonlítja a látottakat, felfedezi a különbségeket;
- o képes mennyiségeket elképzelni, cselekvéshez, történéshez fűződő megfogalmazással;
- o tanult ismereteit digitális eszközön is alkalmazza;
- o képes segítséget kérni és elfogadni, valamint együttműködni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A tartalmak elsajátításakor figyelembe kell venni a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit, ezért előnyben kell részesíteni a sajátélményű tevékenységeket. A személyes élmény segíti annak a belátását is, hogy a jelen eseményei nagymértékben a múlt eseményeinek eredményei, és mai életünk hatást fog gyakorolni a jövő nemzedékek sorsára is, azaz a történelemnek, a társadalom eseményeinek mi magunk is részesei vagyunk. A fejlesztés kiemelt területként kezeli a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelést, a szociális érzékenységet, az értékvdő magatartás kialakítását, a környezetért érzett felelősséget.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o Az időészlelés fejlesztése saját élményen keresztül, majd az évtizedek, évszázadok, évezredek, az emberöltő megértése.
- o Az idő múlása és a korok emberének, társadalmának, környezetének változása, összefüggések felfedeztetése. Az egyén és a társadalom kapcsolata, egyén, család, közösség, a világ nemzetei.

- o Emberi magatartásformák és élethelyzetek megfigyelésének, az információgyűjtés technikájának fejlesztése. Az információ forrásainak megkülönböztetése: bizonyosan hiteles, nem bizonyosan hiteles, hiteltelen.
- o A tér és idő kapcsolatainak bemutatása, ezek felfedeztetése.
- o A kommunikációs képességek fejlesztése.
- o A képzelet, a kreativitás alakítása, fejlesztése.
- o Tapasztalatszerzés a valós, a lehetséges és a lehetetlen megítéléséhez, a valóság és a fikció közötti különbség érzékeltetése, szemléletes bemutatása.
- o A megtartó emlékezet, az akaratlagos figyelem fejlesztése.
- o Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- o Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.
- o Az érdeklődés felkeltése és fenntartása a világ, a társadalom eseményei iránt.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o érzékeli a különbséget a múlt és a jelen között, képes beazonosítani eseményeket saját élményből;
- o elemzi a történelmi események okait és következményeit fokozatosan csökkenő segítségnyújtás mellett;
- o ismeri a közös európai civilizációs és magyar nemzeti kulturális kódrendszer (szimbólumok, történelmi személyek, történetek, fogalmak, alkotások) legalapvetőbb elemeit;
- o felismeri a saját szerepét, a saját feladatát, valamint a saját felelősségét;
- o felismeri a szabadság, a felelősség és az emberi helytállás jelentőségét;
- o tájékozódik a munkalehetőségek és a munkavállalás terén;
- o az információk szerzéséhez és rendszerezéséhez infokommunikációs eszközöket használ.

Erkölc és etika

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál különös jelentőséggel bír az önellfogadás, a másság elfogadása, a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. Fontos a szociális érzékenység, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és -megoldás képességének kialakítása.

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o A kommunikációs képességek fejlesztése.
- o Az önálló tanulás képességének fejlesztése. Kritikai gondolkodás fejlesztése.
- o Az együttműködésen alapuló tanulás fejlesztése kooperatív technikák alkalmazásával.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o elfogadó attitűdöt tanúsít a hátrányos helyzetű és a különleges bánásmódot igénylő tanulók iránt;
- o ismeri a különböző közösségekben való létezés formáit és lehetőségeit;
- o ismeri az erkölcs, a vallás helyét és szerepét az egyén és a társadalom szempontjából;
- o ismeretekkel rendelkezik a családi költségvetéstől az államháztartásig.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A tanulók ismeretsajátításában a természeti-környezeti világ elemi megismerésének lehetősége tűzhető ki célul. Ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kap a szemléletformálás, a természethez való

pozitív viszonyulás megteremtése, az egyén és a társadalom számára fontos konstruktív – a természet védelmében, valamint a saját és mások egészségének megőrzésében tudatos – magatartás- és viselkedésformák elsajátítása.

A tanulók a mindennapokban is jól használható gyakorlati példákon és tapasztalatokon keresztül sajátíthatják el a földrajzi térben történő eligazodás alapvető eszközeit, módszereit. Az egyszerű, elemi földrajzi ismeretek átadása, az általános és a speciális képességek fejlesztése a specifikumokra figyelve történik.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o A kíváncsiság és az érdeklődés felkeltése.
- o Kérdésfeltevés, kérdések megfogalmazásának tanítása.
- o A kommunikációs képességek és készségek fejlesztése, a tantárgyspecifikus fogalmak használata.
- o A saját testkép, testséma kialakítása, majd pedig a térérzet alakítása, megerősítése, a viszonyszavak pontos használata.
- o A rész-egész viszony a valóságban, a térképi ábrázolásban. A valóság és a térkép összefüggéseinek felismerése.
- o Biztos tájékozódás megteremtése a közvetlen térben. Tájékozódás biztonsága a síkban, a jelek, a szimbólumok világában.
- o Tájékozódási feladatok, téri viszonyok felismerése, megértése; valamely tárgy, objektum tényleges és viszonylagos helye, helyzete.
- o Az idő múlásának érzékelése, felfogása, az idő és tér változásának észlelése, értelmezése. Az idő észlelésének fejlesztése. Időrend, periódus a természetben, a folyamatokban.
- o A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése. Analizáló, szintetizáló képesség fejlesztése. Ok-okozati összefüggések, problémák felismerése, megoldások keresése.
- o A rövid és a hosszú távú figyelem és emlékezet fejlesztése.
- o A tanulási technikák (megfigyelés, vizsgálódás, lejegyzés, feladatmegoldás, értelmezés, irányított ismeretszerzés) kialakítása, megerősítése.
- o Tanulási technikák megerősítése: térképek, információhordozók használata, önálló ismeretszerzés egyszerű szövegből, a tankönyv, a feladatlap, a munkalap használata.
- o Kísérletek, saját tapasztalatok, a természettudományos ismeretek és a hétköznapi élet tapasztalatai közti összefüggések felismerése, erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o megkülönböztet anyagokat és halmazállapotokat a hétköznapi élet példáinak segítségével;
- o megállapítja, majd összehasonlítja az élőlények érzékelhető jegyeit;
- o megfigyeli a természet egyes ciklusait, összegyűjti az ezzel kapcsolatos tapasztalatait és ismereteit;
- o irányítással, egyszerű példákkal felfedezi az állandóságot és a változást;
- o jól tájékozódik a közvetlen környezetében, a szűkebb lakóterében, lakóhelyén;
- o jól tájékozódik a földrajzi térben és időben;
- o jól tájékozódik a földrajzi-környezeti kérdésekben, folyamatokban;
- o tájékozott a hazai földrajzi-környezeti folyamatokban;
- o ismeri a hétköznapi életben felhasználható földrajzi-környezeti tudás elemeit;
- o tájékozott a regionális és globális földrajzi-környezeti kérdésekben;
- o jól tájékozódik a térben térkép, illetve digitális alkalmazások segítségével;
- o felismeri a használati tárgyak anyagait, az anyagfogalmat biztosan használja;
- o ismeri saját szervezete működését, felépítését – megfigyelések, vizsgálódások, konkrét tapasztalatok segítségével;

- o ismeretekkel rendelkezik a gyakoribb betegségek megelőzéséről, a környezet és az egészség közötti kapcsolat felismeréséről, az emberi szervezetet veszélyeztető anyagok hatásairól;
- o jól használja a háztartás, a környezet ismert és használt egyszerű gépeit, a fizikai ismereteit alkalmazza a működtetés során;
- o felismeri a kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémákat;
- o ismeri a háztartási szerek használatával, tárolásával kapcsolatos elővigyázatossági szabályokat;
- o segítséggel alkalmazza földrajzi tudását a mindennapi életben a környezettudatos döntések meghozatalában, felelősséget érez döntései következményeiért.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

Az élő idegen nyelv tanításának, tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg.

A szülők igényei, a tanulók fejlettsége alapján az iskola hozhat döntést a 7. évfolyam előtt megkezdett idegennyelv-tanulás kérdésében. Az idegen nyelv tanításának alapvető célja a kellő motiváció és késztetés kialakulásának támogatása. Ennek érdekében, valamint a későbbi nyelvtanulás megalapozása miatt a tanulót sikerélményekhez kell juttatni.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o megismerkedik a nyelvtanulással, nyelvtudással, és pozitív viszonyulása alakul ki ezekhez;
- o bekapcsolódik a szóbeliséget, interakciót igénylő alapvető, korának megfelelő játékos, élményalapú nyelvi tevékenységekbe;
- o érdeklődik az idegen nyelvi információhordozók, a számítógép nyelve iránt;
- o felismeri és használja a legegyszerűbb kérés kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- o a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- o Megérti és értelmezi az adott témakörökben feldolgozott, begyakorolt szavakat.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az iskolai nevelés-oktatás rehabilitációs célú feladatainak megvalósításában kiemelt szerepe van a gyakorlati tevékenységeknek, mert általuk az ismeretek élményszerűvé válnak, segítik a mélyebb megértést, fejlesztik a kreativitást. A tevékenységek, az alkotások széles körű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a sikerélmény biztosítására, a pozitív személyiségfejlesztésre, valamint a szabadidő hasznos eltöltésére és az érzelmi feszültség csökkentésére is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o Önismeret, önértékelés, társas kapcsolatok, a pozitív alkalmazkodóképesség, a kapcsolatteremtő és együttműködési képesség fejlesztése.
- o Képzelet, kifejezőkészség, kreativitás fejlesztése.
- o Harmonikus mozgás kialakítása, fejlesztése.
- o A figyelemkoncentráció, a tartós figyelem és az emlékezet fejlesztése.
- o Az esztétikai érzékenység készségeinek alapozása, fejlesztése.
- o A térlátás fejlesztése, pontos képzetek kialakítása a valós térről, időről, az anyag, forma, funkció, szerkezet, szín, fény és mozgás viszonyairól.
- o A kommunikációs képességek fejlesztése szóban, ábrázolásban, befogadásban.
- o A finommotorika, a kreativitás, az eszközhasználati készség fejlesztése.

- o Az ismeretszerzési, a tanulási képességek fejlesztése.
- o Az érzékszervi tapasztalatszerzés fejlesztése, az érzelmi nevelés, érzékszervi kultúra gazdagítása, a belső kontroll, a pozitív énkép erősítése, a szegregált élethelyzet oldása.
- o Az önkifejezés elősegítése, a szorongás oldása.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o képes téri helyzetek leírására szóban, megjelenítésére szabadkézi rajzzal;
- o egyszerű közlő ábrákat értelmez;
- o képes a kezdeményező, alkotó magatartásra;
- o változatos technikákat alkalmaz az önkifejezésben és az alkotásban;
- o képes az egyéni ízlését, stílusát érvényesíteni egy-egy saját tárgy készítése során;
- o értelmezi a művészi alkotásokban megismert konfliktusokat, és ez segíti a toleráns, másokkal szemben empátikus személyiség kialakítását;
- o egyszerű dalokat énekel emlékezetből, énekhangját árnyaltan használja;
- o ismeri a tempó, hangerő, hangszín, hangmagasság és ritmus fogalmát;
- o zeneértő és zeneérző képessége, zenei koncentrációja és érzékenysége fejlődik;
- o alapszinten alkalmaz digitális zenei eszközöket, hangfelvétel készítéséhez, szerkesztéséhez és tárolásához.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A tanulási terület középpontjába a munkához, az életvitelhez kapcsolódó praktikus ismeretszerzést és képességfejlesztést állítja. A tanulók megismerik a környezet szervezett átalakítását, megtanulják használni a korszerű eszközöket, megértik a kapcsolódó erkölcsi és etikai kérdéseket. A digitális kompetenciák elsajátítása az esélyegyenlőség megteremtése, az életvitel kialakítása céljából is kiemelkedő jelentőségű. A tanulóknak képessé kell válniuk a digitális kompetenciák alkalmazására a tudás aktív bővítésében, az ismeretszerzésben és a hatékony kommunikációban. A tanulási terület tanulása-tanítása során kialakított kompetenciák messze túlmutatnak e tanulási terület keretein, mivel beágyazódnak más tantárgyak tanulásába is.

A tanulási terület kiemelt habilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o Érzékszervi megismerések.
- o Térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- o Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés műveleteinek gyakorlása.
- o Szabályfelismerés, tervező, rendszerező, döntési képesség fejlesztése.
- o Csoportosítások, következtetések.
- o Algoritmikus és problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- o A gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség fejlesztése.
- o A figyelem, az emlékezet, az akarat, az alkotó képzelet fejlesztése.
- o Felismerő, rendszerező képesség, szerialitás fejlesztése.
- o Analízis, szintézis.
- o A gondolkodási funkciók, műveletek fejlesztése: azonosságok, különbségek, csoportosítások, szabálykeresések, analógiák felismerése, összefüggések megoldása, ok-okozat felfedezése.
- o A problémafelismerő, tervező, alakító, konstruáló képesség fejlesztése, a kíváncsiság, motiváltság ébrentartása.
- o A cselekvőképesség fejlesztése, az önellátás, a környezetellátás technikáinak elsajátítása, alkalmazása.
- o Motorikus képességek fejlesztése, szabályozott akarati mozgások, mozdulatok továbbfejlesztése. A kar-kéz sebességének és ütemének alakítása.

- o A munkához való helyes viszonyulás, az érzelem, akarat, kitartás céltudatos fejlesztése.
- o A reális kép, önismeret kialakítása, távlati lehetőségek felismerése, az önfejlesztő magatartás elfogadtatása.
- o Szociális képességek fejlesztése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o felhasználja az infokommunikációs eszközöket a tudás bővítésére, kezdetben segítséggel, később önállóan is;
- o kezdetben segítséggel, majd önállóan információkat keres az interneten, később használja kapcsolatok építéséhez, problémák megoldásához;
- o megkülönbözteti a számára releváns információt a lényegtelen, illetve hamis információktól;
- o tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére;
- o egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
- o önállóan használja az informatikai eszközök operációs rendszereinek felhasználói felületét, az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
- o digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
- o a hulladékokat szelektíven gyűjti, környezetét rendben tartja;
- o ismeri a gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályait;
- o munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartást követ;
- o munkája során odafigyel a takarékos anyag-, idő- és energiafelhasználásra;
- o elvégzi a rábízott családi és iskolai feladatokat;
- o odafigyel az egészséges étkezés szempontjaira, egyszerűbb ételeket, italokat elkészít;
- o a lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel összehangolja a valóságot és a vágyakat.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási területhez kapcsolódó nevelés, fejlesztés célrendszere az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek körében igen sokrétű. Általános célként a testi fejlődés segítése, a praktikus mozgások fejlesztése jelölhető meg. A tanulóknál atipikus mozgásfejlődési folyamat tapasztalható, ezért a fejlesztés célja az ebből származó nehézségek kialakulásának megelőzése, csökkentése is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók későbbi társadalmi beválása, a munka világába való beilleszkedése szempontjából különösen fontos a megfelelő fizikai állapot; a mozgások elsajátításának előkészítése a munkatevékenységek megtanulásában is szerepet játszhat.

A tanulási terület kiemelt rehabilitációs/rehabilitációs feladatai:

- o Erősítse a mozgásigényt, a kezdeményezőkészséget, bátorítson mozgásos feladatokat, gyakorlatok elvégzésére.
- o Tanítson mozgásos játékokban való együttműködésre, szabálytartásra, a játék örömére.
- o Fejlessze a mozgásos alapt technikák elsajátításának képességét, a kitartást, az állóképességet.
- o Kiemelt feladat az általános kondicionálás, a test hajlékonyságának, a végtagok ügyességének fejlesztése, a gyorsaság, az ugró, dobó, egyensúlyozó képesség alakítása, a tanuló biológiai állapotának, terhelhetőségének függvényében.
- o A saját testen való biztonságos tájékozódás kialakítása (függőleges és vízszintes zónák), a téri viszonylatok pontos felismerése, viszonyiszavak megértése, használata, a téri biztonság erősítése.
- o A szép testtartás, a harmonikus mozgás fejlesztése.
- o A tartós figyelem, a fegyelmezett feladat-végrehajtás fejlesztése, a felelős magatartás beláttatása.

- o Önismereti képesség fejlesztése, önállóság, a versenyszellem erősítése.

Tanulási eredmények

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló:

- o képes önállóan elvégezni koordinációs gyakorlatokat, amelyek a kinesztetikus differenciáló képességet (ezen képességterület az izmokból, inakból, ízületekből származik, és a finoman szabályozott mozgások működésében nyilvánul meg), a térbeli tájékozódó képességet és az egyensúlyozó képességet fejlesztik;
- o képes önállóan elvégezni kondicionálást biztosító gyakorlatokat, amelyek növelik az erőt, az állóképességet és a gyorsaságot;
- o megosztott figyelme automatizálódik;
- o helyzetfelismerő képessége fejlődik;
- o képes helyesen kivitelezni tartásjavító és korrekciós gyakorlatokat, prevenció és rehabilitációs feladatokat sporteszközök alkalmazásával is;
- o a testmozgás, a testnevelés és a sport eszközei által megfelelő önismeretre tesz szert, fejlődnek az érzelmi-akaratú készségei és képességei;
- o toleráns a fogyatékos személyek iránt, tiszteletben tartja a szexuális kultúra alapelveit, elfogadja az egészségügyi szűrések és a környezetvédelem fontosságát.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

A hatékony differenciálás megtervezéséhez szükséges a tanulókat megismerni a következő tekintetben:

- o a továbbhaladáshoz szükséges előzetes, megalapozó tudás;
- o az aktivizálhatóság;
- o az önálló, egyéni munkavégzés terén való fejlettség;
- o az együttműködési képesség;
- o a társas helyzet jellemzői.
- o Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

Értékelés (tanulási eredmény)

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szöveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szöveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szöveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

A leíró, szöveges értékelés feltételei a következők:

- o az értékelés a konkrét teljesítményre vagy viselkedésre vonatkozik, sohasem címkéz;
- o tartalmában komplex, mind pozitív, mind negatív elemek megjelennek;

- o a fejlődés előző fokához kell kapcsolódnia, és a perspektíva következő fokát jelöli meg;
- o emellett a továbblépésre vonatkozóan konkrét javaslatokat fogalmaz meg a szülők és a tanulók számára differenciáltan és érthető módon.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása – a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából – nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzíthető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Törekedni kell a tanulói tevékenységek és produktumok változatosságára.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentálására az egyes iskolák különböző megoldásokat alkalmaznak. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket.

A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzési-tanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során.

A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában.

A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta – egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a habilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel.

Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások megvalósulása lehet osztálytermen belül és kívül is, egyéni vagy kiscsoportos formában. Mindehhez szükséges az együttnevelést megvalósító iskola pedagógusai és a tanulás támogatását megvalósító fejlesztő pedagógusok, gyógypedagógusok és a pedagógiai munkát segítő más szakemberek közötti együttműködés. Ez az együttműködés a pedagógusok kötelező tanórával le nem kötött órakerete terhére tervezhető, s a konzultációkkal alátámasztott pedagógiai tevékenységként valósulhat meg.

A beszéd fogyatékos tanulók iskolai nevelése-oktatása

A beszéd fogyatékos tanuló

A magyar és nemzetközi szakirodalmi konszenzus alapján: Beszéd fogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. Ez a zavar különböző klinikai képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

- o Beszédzavarok
- o Hangképzési zavarok
- o Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás)
- o Beszédfolyamatosági zavarok (dadogás, hadarás)
- o Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)
- o Beszédmozgászavarok (verbális diszpraxia)

Auditív feldolgozási zavarok

Az érintett tanulók a hallható jelek feldolgozásában mutatnak súlyos zavarokat, ez jellemzően a beszédfeldolgozásban, így a beszédértésben is komoly gondot okoz. Felderítésükre nem minden esetben kerül sor iskoláskorig, mivel az auditív információfeldolgozás zavara nem feltétlenül társul a kifejező beszéd zavarával, így a környezet számára kevésbé feltűnő az atipikus fejlődés. Jelentős számban csak a már kialakult tanulási zavar következtében, sokszor csak 2-3. osztályban kerülnek felismerésre az érintett tanulók beszédfeldolgozási zavarai.

Nyelvi zavarok

A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók mindannyian küzdenek a nyelvi kifejezőképesség különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarával (expresszív nyelvi zavarok). Ez a beszéd- és nyelvi kifejezészavar érintheti a nyelv hangrendszerét, a beszédhangejtést, az aktívan használt szókincset, annak jelentését, a nyelvtani összefüggések kifejezését, a mondatalkotást, valamint a nyelvhasználatot (pragmatika). A nyelvi kifejezés zavara mellé társulhat a nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés különböző nyelvi szinteken és különböző súlyosságban megmutatkozó zavara (receptív nyelvi zavarok) is.

A beszédfigyatekos tanulók nevelési, oktatási szempontú jellemzői

A beszédzavarok esetében ritkán társul az alapproblémához specifikus tanulási zavar. A nyelvi zavarok másodlagos következménye iskoláskorban szinte minden esetben különböző súlyosságú specifikus tanulási zavar, más néven verbális tanulási zavar.

A nyelvfejlődési zavar következtében kialakuló tanulási zavarok elsősorban az olvasás-írás tanulása során jelentkeznek, ezen belül a dekódolás (olvasástechnika) és a szövegértés is jelentősen eltérő fejlődést mutathat.

A beszéd- és nyelvi zavarokhoz társuló fejlődési zavarok közül a figyelem- és aktivitászavarok, a szenzoros integrációs zavarok (leírását lásd Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók iskolai fejlesztésének irányelvei című fejezetben), a hallássérülés

Beszédzavarok

A magyar iskolarendszer nagymértékben a verbális tanulási folyamatokra épít. Ezekben a beszédzavarral küzdő tanuló jelentős hátránnyal indul, ezért napi szinten szenved el kudarcot, frusztrációt. Az ilyen tapasztalatok sokasodásával egyenes arányban a lehetőségekhez képest kerülni igyekszik a szóbeli megnyilvánulásokat. A megjelenő beszédfélelem (logofóbia), szorongás fokozódásával „ördögi körbe” kerül. Társas kapcsolataiban egyre visszahúzódóbbá válik. Egyre növekvő frusztrációja miatt különböző pszichés tünetek jelenhetnek meg: agresszió, bohóckodás vagy éppen apatikus viselkedés (mely kamaszkorban akár depresszióig fokozódhat). Így másodlagos viselkedési, magatartási zavarok keletkeznek, melyek gyökere a beszédzavar. Emellett maguk a kommunikációs partnerek is kerülnek társaságát, mivel őket is frusztrálja, hogy nem értik a beszédet, vagy a természetes beszédől idegen jelenségeket észlelnek.

Az osztályban a beszédzavarral küzdő tanuló könnyen perifériára szorulhat, kapcsolatrendszere beszűkülhet. Ezek a tapasztalatok alacsony önértékeléssel párosulva a közösségben céltáblává, bűnbakká tehetik a gyenge kommunikációs és ezáltal gyenge érdekérvényesítési képességgel bíró tanulót.

A nagy emocionális terhelés a tanuló kognitív energiáinak egy részét is felemésztheti, így következményes tanulási zavar is kialakulhat. Különösen olyan esetekben fordul ez elő, ahol a hangzó beszéd jelentős eltérése mellett a beszédértés nehézsége is tapasztalható (pl. rezonanciazavarok).

Az egyes beszédfejlődési vagy szerzett zavarok speciális jellemzői:

- o A hangképzési (fonációs) zavarok a zöngéképzés zavarait jelentik. A hangjakak (hangszalagok) működése zavart, túlságosan összepréselődnek, vagy nem érnek egymáshoz hangadáskor. Ettől függően a hangképzés túl feszes lesz vagy erőtlenné válik. A hang állandóan fátyolos, rekedt, a hangtartás és a levegőbeosztás nehéz, a hang terhelhetősége kicsi. A jelenséget másodlagos tünetek is kísérik. Feltűnő a nyakizomzat vagy az arcizmok hangadás közbeni túlfeszültsége, kidagadása, valamint a kapkodó levegővétel. Az erős izgalmi helyzet vagy a félelem, szorongás fokozza a tüneteket. Az ilyen tanuló általában fizikai és lelki értelemben egyaránt állandó feszültségben él. A problémának lehet funkcionális és organikus oka is, azonban a sokáig fennálló funkcionális zavar a hangjakak (hangszalagok) organikus elváltozását (pl. hangszalagsomó) okozhatja. A probléma rendszeres szakorvosi (főként foniátriai) és logopédiai ellátást igényel.
- o A hangképzési zavarral élő tanulók számára az önálló szóbeli megnyilatkozások válnak nehezen kivitelezhetővé, és folytonos pluszfeszültséggel járnak. Ezeket az alkalmakat amennyire lehet, érdemes kerülni, mert a teljesítményszorongás hangadási képtelenségig fokozódhat.

A rezonanciazavarok az orális és nazális rezonancia (a szájüregben és az orrüregben képződő hangzók) beszédbeli arányának kóros megváltozását jelentik. Ez lehet a szájhangzók orrhangzós színezetűvé válása (hipernazalitás) vagy az orrhangzók szájhangzóssá válása (hiponazalitás). A hipernazalitás leggyakoribb oka az ajak- és/vagy szájpadhasadék. Ez a súlyos organikus elváltozás már újszülöttkorban nyilvánvaló, a légzésben, a táplálkozásban, a hangadásban és a beszédben egyaránt súlyos nehézségeket okoz. Az egyébként szájrezonanciával képzett magán- és mássalhangzók erős orrhangzós színezetet kapnak, a zárhangzók – pl. k, g – elvesztik zárkarakterüket, ami önmagában is jelentősen csökkentheti a beszéd érthetőségét. Az elváltozás súlyosságától és kiterjedésétől függően egyes beszédhangzók képzéséhez nincsenek meg a megfelelő anatómiai feltételek, így ezek hiányozhatnak a beszédből, ami tovább rontja az érthetőséget. E mellett a hangadás is préselt, erőltetett lehet, ami pedig társult hangképzési zavart is okozhat. A gyermekek csecsemőkoruktól több ülésben számos helyreállító műtéten esnek át. A műtéti szakasz a kemény szájpad zárásával és a plasztikai helyreállító műtétekkel zárul, melyek még iskoláskorban is tartanak. Így előfordul, hogy a beszéd érthetősége az 1-4.évfolyamon még gondos logopédiai kezelés ellenére sem kielégítő.

A lágyszájpad veleszületett rövidülése is okozhat orrhangzósságot, ezen belül hipernazalitást. Ilyenkor a lágyszájpad nem zárja el az orrgarat felé vezető utat, így a szájhangzók erős nazális színezetet kapnak (legjobban a magánhangzók és a zöngés mássalhangzók színezete, ezáltal érthetősége szenved kárt). Itt is lehet műtéti beavatkozás, ami az ezt követő hatékony logopédiai terápiával jelentősen javíthatja a beszéd érthetőségét.

A beszédfolyamatossági (fluencia) zavarok közül legtöbbször a dadogás válik olyan súlyossá, hogy a tanuló külön többletsegítséget igényel. A dadogó gyermek a beszédfolyamat minden fázisában különbségeket mutat az átlagos beszélőtől (a légzés, a hangadás, a beszédtempó, az artikuláció és a mimika működésében is). A dadogó beszédsszerveiben megjelenő görcs a dadogás közvetlen oka (függetlenül attól, hogy organikus vagy funkcionális okból jelenik meg). A beszéd folyamatosságának zavara két típusú lehet. A tónusos típusba tartoznak azok a gyerekek, akik a szó első hangjának kiejtésével küszködnek, a klónusosba pedig azok, akik általában az első hangot vagy szótagot ismételtetik. A két forma tünetváltással és egyszerre is jelen lehet. Utóbbi általában a zavar súlyosbodását jelzi. Gyakran jellemző a túl kemény és elnyújtott hangindítás, ami a hangszalagok (hangjakak) tartós túlfeszítése miatt rekedtséget vagy hangképzési zavarokat is okoz. A legtöbb megakadás a zárhangzóknál fordul elő, de lehet, hogy egyes magánhangzók válnak kerülendő hangokká. A beszédfélelem fokozódásával vagy társuló beszédzavarok miatt

jellemző lehet a monoton beszéd, a bizonytalan vagy elmosódott artikuláció, ami tovább rontja a beszéd érthetőségét, nehezzé teszi a kommunikációs helyzetben a partner figyelmének fenntartását.

A gondolkodásban globálisan „látjuk” a dolgokat, a beszéd pedig időben lineárisan szervezett folyamat. A dadogók a gondolkodásban (belső beszédben) folyamatosan beszélő tanuló társaikhoz hasonlóan működnek, ám a beszéd folyamatban a megakadásoktól való félelem okán kerülőutakat keresnek. Például gazdag passzív szókincs mellett is gyakran iktatnak a beszédükbe sztereotip módon megjelenő szavakat vagy fordulatokat, esetleg kötőszavakat; ez az automatizmus segíti a folyamatosság fenntartását. A mondatok szerkezetét gyakran egyszerűsítik, szinonimákat keresnek, hogy a „rettegett” hangot, hangokat elkerüljék. Ez a mondat jelentésének torzulását is okozhatja.

A beszédmozgászavarok a fejlődési diszpraxia speciális esetei. A beszéd motoros tervezésének, szervezésének, kivitelezésének olyan zavarai, melyek a beszéd- és más, a kommunikációban szerepet játszó mozgások (pl. mimika) akaratlagos kivitelezését akadályozzák, míg az automatikus mozdulatok (pl. ásítás) megtartottak. Az ilyen típusú beszédmozgászavarok esetén nincs praktikusán diagnosztizálható neurológiai eltérés, valamint az izomtónus-szabályozás vagy a központi idegrendszer sérülése (pl. Cerebrál parézis) sem mutatható ki a háttérben.

Auditív feldolgozási zavarok

Az auditív feldolgozási zavarokkal küzdő tanulók a hallható információk felismerésének, megkülönböztetésének és megértésének zavarát mutatják.

Az auditív észlelés különböző zavarai mellett a hangzó beszéd észlelésében, feldolgozásában, ezért megértésében is zavart mutatnak. Nehézségeik nem perifériás eredetű hallássérülésből vagy intellektuális sérülésből fakadnak.

A tanulási folyamatban a szóbeli közlések, instrukciók, magyarázatok megértése okozza a legnagyobb gondot. A zavar markáns tünete, hogy a tanulók az őket körülvevő auditív, így a verbális ingerekből sem tudják azonosítani a releváns, feldolgozandó információt.

Nyelvi zavarok

Jelentős azon gyermekek száma, akiknek nyelvfejlődési zavarát nem magyarázzák neurológiai, szenzoros, intellektuális vagy társas-érzelmi problémák. Ők is a beszéd fogyatékos SNI-besorolást kapják.

Ebben az esetben a nyelvelsajátítás folyamata már a koragyermekkorban jelentős időbeli és strukturális eltérést mutat.

Nyelvfejlődési zavar esetén a nyelvi kifejezés atipikus volta mindig, míg a nyelvi észlelés, értés zavarai csak az esetek egy részében jellemző.

Az eltérő fejlődés tartósan megmarad és a nyelvi hierarchia bármely szintjén megjelenhet:

- o a késve induló szókincsfejlődés nem éri be a tipikusan fejlődő társakét még iskoláskorban sem;
- o a szókincs szerkezete is eltérő lehet, pl. a főnevek nagyobb, az igék vagy melléknévek, határozószavak kisebb arányban kerülnek be a passzív és/vagy az aktív szókincsbe;
- o a kontextusnak megfelelő szó előhívása, aktiválása is gondot okozhat, jellemzőek a szótalálási nehézségek;
- o a beszédhangok (fonológiai) feldolgozásában és produkciójában is elmaradás tapasztalható, ami az írott nyelvi zavarok kockázatát vetíti előre;
- o a szavak hangalakjának pontos feldolgozása és emlékezeti megőrzése nehéz;

- o egy-egy szó hangzósorának jelentős egyszerűsítése nemcsak a beszéd érthetőségét rontja (még iskoláskorban is), hanem nehezíti a szavak emlékezeti tárolását, akadályozza a szótanulást és az előhívást;
- o a szókombinációk használata és a mondatalkotás, a spontán beszéd az iskoláskorban is alacsony nyelvtani komplexitású (jellemzően tömondatokat, hiányos mondatokat alkotnak);
- o mondataik még a felnőttkorhoz közeledve is nyelvtanilag helytelenek (diszgrammatikusak) lehetnek;
- o nem használnak vagy rosszul értelmezik a kötő-, rámutató szavakat, ez főként az összetett alárendelő mondatokat tartalmazó instrukciók, szövegek megértésében okoz gondot.

A nyelvi zavar a beszélt és az írott nyelvben egyaránt megmutatkozik; az óvodáskori nyelvfejlődési zavarra minden esetben verbális tanulási zavar épül. A dekódolás (olvasástechnika), a helyesírás, az értő olvasás, később a szövegalkotás, a fogalmazás is zavart mutat. A tanulók nehézkesen, sok hibával, töredezetten olvasnak, gyakoriak az újrakezdések.

Az olvasástechnika nem automatizálódik, a gyermekek az 1-4.évfolyamon végére sem válnak gyakorlott olvasókká. Emiatt az írott szöveg tartalma számukra kevésbé ragadható meg.

A nyelvi feldolgozás az átlagosnál jelentősen több kognitív energiát emészt fel, a tanuló a kognitív-nyelvi feladatokban hamarabb elfárad, mint tipikus nyelvi fejlődésű társai. Ilyenkor teljesítménye hirtelen romlik.

A tanulási zavar súlyosságát a nyelvi fejlődési eltérés mértéke mellett főként az befolyásolja, milyen korán történt annak felismerése és megfelelő kezelése, valamint milyen erős védőfaktort képez a családi háttér.

A tanulási teljesítmény eltérése nyelvfejlődési zavarok esetén nemcsak a magyar nyelv és irodalom tantárgyban jelentkezik, hanem minden olyan tárgyban is, ahol verbális tanulási folyamatok dominálnak az ismeretszerzésben (pl. történelem, földrajz, biológia). A társuló zavarok nélkül jelentkező nyelvi zavarral küzdő gyermekek általában más – nem

A beszédfigyatekos (beszéd- és nyelvi fejlődési vagy szerzett zavarral küzdő) tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

Intézményi, szervezeti formák

A beszéd és a nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók nevelését-oktatását elláthatja olyan gyógypedagógiai intézmény, mely beszéd-/nyelvi fejlesztő, illetve diszlexiás vagy „olvasó” tagozatot, osztályokat működtet vagy tipikus beszéd-/nyelvi környezetet biztosító, részben vagy egészében együttnevelést vállaló befogadó iskola. Mindkét ellátási forma végső célja, hogy megfelelő készség-képességstruktúrát, megküzdési stratégiákat és alapismereteket alakítson ki a sikeres társadalmi beilleszkedés és az önálló, élethosszig tartó tanulás érdekében.

A befogadó iskola működése épülhet az osztályfoktól független teljes integrációra, vagy olyan részleges integrációra, melyben az 1-4.évfolyamon külön beszéd- és nyelvi fejlesztő, „olvasó osztály” elnyújtott, sérülésspecifikus alapozást biztosít. Ezt követően a 5-8.évfolyamon válik teljessé az integráció.

A beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló képességfejlődését, személyiségének harmonikus alakulását a megfelelő személyi, tárgyi és módszertani feltételekkel rendelkező befogadó, (inkluzív) szemléletű iskola szolgálja legjobban.

Befogadó attitűd, együttműködési feltételek

Az érintett tanulók specifikus nevelésének-oktatásának alapja egyéni szükségleteik felismerése, megértése, ezek tanulási-tanítási folyamatokban való figyelembevétele.

Az iskolaközösség (szülők, pedagógusok, kortársak) érzékenyítése előfeltétele a beszéd-fogyatékosok integrációjának. Főként a verbális kommunikáció sajátos helyzetét és a sikeres kommunikációs lehetőségeket fontos bemutatni.

A gyermekek elsődleges beszéd-/nyelvi zavarainak tünetei, másodlagos tanulási/viselkedési zavarai megfelelően adaptált és kommunikációs szempontból akadálymentesített, befogadó-elfogadó légkörű nevelési, tanítási környezetben enyhülnek, nem specifikált rugalmatlan tanulási környezetben súlyosbodnak.

Az iskolai integráció csak akkor lehet sikeres, ha a szülői ház és az iskola összehangolja a beszéd-fogyatékos gyermek számára legmegfelelőbb nevelési-tanítási környezet kialakítását.

Az intézménybe lépéskor szükséges a szülők és a pedagógusok (főként az osztálytanító vagy osztályfőnök, illetve a logopédus-gyógy-pedagógus) közös szándéknyilatkozata és megvalósítási terve a rendszeres együttműködésre. Javasolt erről pedagógiai megállapodást is kötni, melyben a tanuló fejlődése érdekében vázolt közös célok és ennek elérésében mindkét fél feladatai egyértelműen rögzítésre kerülnek. A megállapodás alapját az egyéni fejlesztési terv képezi. Annak megvalósulására érdemes legalább évente visszatekinteni.

A logopédus és a többségi pedagógusok szerepe

A tanulók beszéd- és nyelvi sajátosságait, az ezekből következő fejlesztési, kompenzációs szükségleteiket logopédia szakon/logopédia szakirányon végzett gyógy-pedagógus ismeri leginkább, ezért a rehabilitációs-rehabilitációs munkában kulcsfontosságú szerepe van.

A logopédus által biztosítható beszéd-/nyelvi fejlesztő ellátás mindenképpen szükséges, akkor is, ha a tanuló az iskolai pályafutása alatt már csak tanulási zavar diagnózist kap, mely a jelenlegi törvényi szabályozás szerint az egyéb pszichés fejlődési zavar SNI-kategóriába sorolódik. A tanulási zavar kezelésében ennek ellenére továbbra is az oki háttér, tehát a nyelv- vagy beszédfejlődési zavar a mérvadó.

A kezelési folyamatba a rehabilitációs, rehabilitációs órák mellett a következményes tanulás- és viselkedészavarok megelőzése és kezelése érdekében más szakos gyógy-pedagógus, pszichológus vagy mentálhigiénés szakember bevonása is szükségessé válhat. Ez azonban nem váltja ki, csak kiegészíti a szakszerű logopédiai ellátást.

A tanulók sérülésspecifikus támogatásának és a kommunikációs akadálymentesítésnek a tanórák mellett az iskolai élet minden színterén jelentősége van, mivel a verbális kommunikációs aktusok a teljes folyamatot átszövik.

A sikeres integráció alapfeltétele, hogy a rehabilitációs-rehabilitációs munkát végző logopédus az egyéni fejlesztési terv elkészítésében és megvalósításában gördülékenyen működjön együtt az osztálytanítóval és a szaktanárokkal. Segítse a kollégákat a verbális tanulnivaló mennyiségének, összetettségének sérülésspecifikus szempontok mentén való meghatározásában, a beszéd- és nyelvi szempontú akadálymentesítésében, a tanuló képességstruktúrájának, terhelhetőségének leginkább megfelelő feldolgozási és számonkérési mód kialakításában, valamint a feladatokra fordítható idő kijelölésében.

Nevelési-oktatási folyamat

A befogadó iskola biztosítja a feltételeket ahhoz, hogy a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló aktívan vehessen részt az osztály- és az iskolaközösség életében, megmutathassa tehetségét, erősségeit.

A közösség elismeri az SNI tanuló tanulásra és részvételre irányuló erőfeszítéseit, és önmagához képest mérlegelve pozitív, előremutató és motiváló értékelést ad.

Az iskola kezdő szakaszában a kultúrtechnikák elsajátítása előtt széles alapú készség-képességfejlesztéssel azok kognitív nyelvi előfeltételeinek megteremtését biztosítjuk.

A nyelvfejlődési zavarok és a verbális diszpraxia esetében az írott nyelv szokásosnál lassabb ütemű, kis lépésekben történő, időben is elnyújtott kialakítására van szükség, annak érdekében, hogy az írott nyelvi szimbólumok elsajátításához vezető kettős elvonatkoztatási utat (elvonatkoztatni a beszélő személyétől és a beszéd vokális elemeitől) a beszéd-/nyelvfejlődés zavarával küzdő gyermek is képes legyen követni.

Az életkornak megfelelően szükséges a gyermek önmagáról való tudásának, önismeretének folyamatos fejlesztése. Az erősségek és gyengeségek tudatos felismerésével alakítsuk ki a számára legmegfelelőbb megküzdési stratégiákat, a későbbi önálló tanuláshoz vezető úton.

Változatos, az egyes tantárgyak nyelvi sajátosságaihoz igazodó tanulási, tananyag-feldolgozási stratégiák kialakítására, folyamatos fejlesztésére van szükség.

A tananyag-feldolgozásban és a számonkérésben részesítsük előnyben a nem nyelvi megoldási módokat. Pl. a különböző művészeti ágak segítségével mozgásos, dramatikus, rajzos vagy más képi feldolgozást, digitális alkalmazásokat használhatunk, ahol a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló is a többiekhez hasonló, netán kiemelkedő képességeket mutat.

A pozitív önkép kialakulását, megélését és a következményes emocionális vagy viselkedészavarok megelőzését szolgálja, ha megkeressük azokat az iskolai, sport-, művészeti vagy egyéb tevékenységeket, melyekben a gyermek sikeres lehet.

A rehabilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztésre biztosított időkeretben a nyelvi képességek (fonológiai tudatosság fejlesztése, szókincs aktivizálása és bővítése, grammatikai készségek fejlesztése, nyelvhasználat alakítása), az írott nyelvi képességek (olvasástechnika, szövegértési és szövegalkotási képesség egyaránt) és 8-8.évfolyamon az adaptálható tanulási technikák tanítása (pl. pókhálóábra, idővonal, gondolatterkép készítése) egyenlő súllyal szerepel.

A rehabilitációs-rehabilitációs célú egyéni vagy kiscsoportos fejlesztő órákon az általános korrepetáló jellegű feldolgozás helyett szaktárgyi szövegek esetén is a sérülésspecifikusan hatékonyabb nyelvi szempontú feldolgozás a terápiás cél: egy-egy tárgy alapszókészletének, szó- és mondatfordulatainak megértéséhez és használatához segítsük hozzá a nyelvi zavarral küzdő tanulót.

Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés

A mindennapi kommunikációs helyzetekben és a tanórai munkában az oldott, biztonságos légkör, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidő segíti a beszédfélelem csökkenését és jelentősen növeli a teljesítményt, a beszéd- és nyelvi zavarok esetében egyaránt.

Az osztályban, tanulócsoporthoz kialakított jó szokások, világos együttélési, együttműködési keretek segítik a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló eligazodását a mindennapi kommunikációs helyzetekben.

A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók esetében a gondolatok kifejtése, a szükséges feladatok elvégzése szóban vagy írásban tipikus fejlődésű társaikhoz képest akár ötszörös-tizenötszörös többletidőt is igénybe vehet (az egyéni képességektől és a pszichomotoros tempótól függően). Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő ehhez igazodó ütemezése.

A nyelvfejlődési zavar esetén a legtöbb tananyagot lehetőleg digitális formában bocsássuk a tanuló rendelkezésére, mivel az írott nyelvben való gyenge dekódolási képesség miatt szóbeli feldolgozással vagy a kettős kombinációjával jobban hozzáfér annak tartalmához. Ezzel párhuzamosan a tanulót ösztönözni kell a szabad forrásból is hozzáférhető felolvasó programok használatára. (A használatot a rehabilitációs órakereten belül a gyógypedagógus alakítsa ki és gyakoroltassa, mielőtt a tanuló a tanórán alkalmazza.)

A nyelvi zavart mutató tanulók számára szükséges a szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése. Pontos, egyszerű és konkrét instrukciókra van szükség. Főként az alárendelő

összetett mondatokat és a közbevetett tagmondatokat alakítsuk át. Ebben az osztálytanító támaszkodjon a logopédus véleményére.

Az órai feladatadásban (nem csak a magyar nyelv és irodalom, de a számolás vagy más közismereti tárgyak esetében is) meg kell győződnünk róla, hogy a tanuló helyesen értette-e a feladatot. Csak így biztosítható, hogy szaktárgyi tudásáról, kompetenciáiról reális képet kapjunk, melyet nem fed el a gyenge olvasási, szövegértési képesség.

A beszéd- és nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók szóbeli számonkérését lehetőség szerint minimalizáljuk. A beszédzavarral küzdők számára ez a megfelelő írásbeli tevékenységekkel vagy a fentebb említett alternatív számonkérési módok egyikével váltható ki. A nyelvi zavarral küzdők számára legcélszerűbbek a komplementer – nyelvi készségtől független – feldolgozási, számonkérési módok.

A gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják, hogy az íráskészséget alapfokon már használó nyelvi zavarral vagy verbális diszpraxiával küzdő tanuló az órai jegyzeteit lappal, más digitális eszközzel készíthesse, a táblai vázlatokat lefotózhassa és/vagy az órán elhangzott fontos magyarázatokat hangzóanyagként is rögzíthesse. (Az órai laptophasználat és a hangfelvétel felhasználásának kereteit célszerű közös megállapodással kidolgozni.)

A gördülékeny jegyzetelés miatt célszerű, hogy a nyelvi zavarral vagy diszpraxiával küzdő tanulók online programok vagy gépirástanár közreműködésével megtanulják a folyamatos (tízujjas) gépelést.

Egyes projektek vagy feladatok elvégzéséhez érdemes a nyelvi zavarral küzdő tanulók és a tipikus nyelvi képességük között tanulópárokat létrehozni. Ez a rendszer mindkét gyermek előnyére válik. Lehetővé teszi, hogy az órán szükséges tempóban jegyzetelni nem képes SNI tanuló mégis hozzájusson az órai vázlatához, a közös feldolgozás során pedig mindketten mélyebb megértést érhetnek el.

Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

A befogadó nevelés-oktatás minden életkorban az osztálytanító/osztályfőnök, a szaktanárok, a gyógypedagógus és a szülők hatékony együttműködését feltételezi.

A szülők ismerik legjobban a gyermek addigi életútját, problémamegoldó stratégiáit, érzelmi attitűdjét, a gyógypedagógus ismeri legjobban a gyermek képességeit, erősségeit és gyengeségeit, az osztálytanító/osztályfőnök az osztály társas kapcsolatait, szociometriai jellemzőit, a szaktanárok az elsajátítandó törzsanyag nehézségeit és az ahhoz vezető tanulási utakat. Az iskoláskor kezdetétől ható, a négy együttműködő fél által összehangoltan tervezett nevelési-oktatási támogatás kezdetben jó szokásokat alakít ki a tanulóban, később felruhazza a megfelelő tanulási és kompenzációs stratégiákkal, és megtanítja, hogy ezekkel tudatosan bánjon.

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai

Az 1-4.évfolyamon a tanulási folyamat sikeressége döntően a tanító és a gyermek szeretetteljes elfogadáson alapuló bizalmi kapcsolatán múlik. Ahol a tanuló oldott légkörben, az idő okozta nyomást a minimálisra csökkentve kellő gyakorlási lehetőséget kap, a tanító pedig a hibázást a tanulási folyamat természetes velejárójaként értelmezi, ott egészséges önértékelés és önbizalom, ugyanakkor igényesség alakul ki a tanulóban. Ha a tanító a tanterv lényeges elemeit képes kiemelni, és a tanulók egyéni adottságaihoz igazítva szervezi a nevelési-oktatási folyamatot, akkor a sajátos nevelési igényű tanulók is megfelelő lehetőséget kapnak a tanulásra és képességeik kibontakoztatására. Mindezek által megelőzhető a másodlagos viselkedési és magatartási zavarok kialakulása is.

A nyelvi zavarral küzdő tanulók esetében a készség-képességfejlesztés hangsúlya az egész alsó szakasz folyamán megmarad, csak így érhető el, hogy a kultúrtechnikák tanulása és használata biztos alapokra támaszkodjon. Az egyéni adottságokhoz mérten ez a beszéd- és nyelvi készség-képességstruktúra – a tipikus fejlődésű tanulókhoz képest jóval később – általában az 1-4.évfolyamon végére stabilizálódik.

A beszédzavarral küzdő tanuló esetében minden közösség előtti megnyilatkozás, a nyelvi zavarral küzdő tanuló esetében emellett minden verbális tanulási folyamat külön kihívást, jelentős érzelmi és kognitív megterhelést jelent.

Az 1-4.évfolyamon tanuló életkori sajátosságainak leginkább az aktív, cselekvéses tanulási helyzetek felelnek meg. Az ilyen változatos kihívások hosszabb ideig tartják fenn a tanulók motivációját, figyelmét, ezért a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló számára is igen előnyösek. Az alsó szakaszban célszerű rövidebb feladatokat tervezni az érintett tanulók számára, és több feladatváltással fenntartani, „frissíteni” figyelmüket.

A frontális, hosszan egy feladatra koncentráló, esetleg hosszú füzetmunkát igénylő órafelépítés a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára olyan megfeszített koncentrációt kíván, hogy ezt lehetőség szerint kerüljük az 1-4.évfolyamon.

Ha mégis előfordul, érdemes az óra közben legalább ötperces „kilélegzést” biztosítani. Pl. kívánatos a terem egy nyugalmasabb sarkában fenntartani egy állandó helyet a rövid pihenő beiktatására vagy egy rövid udvari, folyosói mozgás lehetőségét megadni a tanulók számára. Jó szolgálatot tehetnek a statikus feladatok közé beiktatott rövid, mozgást is igénylő készségfejlesztő modulok.

A preventív felzárkóztató készségfejlesztés mellett az ő tehetséggondozásuk már az 1-4.évfolyamon megkezdődhet, ami a tanuló számára sikerélményt és egyben az önbizalom növekedését is biztosítja.

Ugyanakkor a feladatadásban a matematika terén is ügyelni kell a nyelvi akadálymentesítésre, főként a szöveges feladatok és a magyarázatok terén.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai

Törekedjünk a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztésére, ez segíti az elvonatkoztatási folyamatot, a jelenségek mélyebb megértését.

Minden tantárgyban javasolt, hogy a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöljön ki az egyes témakörökön belül. Ehhez és a tanuló egyéni adottságaihoz illeszkedve válasszák meg a feldolgozás lehetséges útjait. Így néhány év alatt egy-egy tantárgy minden évfolyamán olyan feladatbankot dolgozhatnak ki, mely nemcsak a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő, hanem tipikus fejlődésű társaik számára is élménnyé teszi a tanulást.

Az egy-egy tantárgyban tehetséget mutató és a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló számára egyaránt előnyös lehet, ha rendszeres időközönként vagy egy-egy témában gyakorló tanulópárokat állítunk fel a 5-8.évfolyamon.

A szövegértés-szövegalkotás alapkompétencia fejlesztése a beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanuló számára korántsem zárul le az alapfokú képzés alsó szakaszában.

A nyelvi/írott nyelvi feldolgozás mint eszköztudás fejlesztését a teljes általános iskolai szakaszban folytatni szükséges. Az egyes tantárgyaknak jellemzően saját szaknyelve, ezzel együtt önálló szó/fogalomkészlete és tipikus nyelvi fordulatai vannak. A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló külön segítséget igényel a különböző tantárgyakban szükséges szaknyelvi feldolgozáshoz. Nem

pusztán korrepetálásra van szüksége az egyes leckék megtanulásakor. Ebben fontos a szaktanár és a gyógypedagógus szoros együttműködése.

Külön figyelmet igényel a szövegalkotás és a helyesírási képesség gondozása. A nyelvfejlődési, ennek következtében törvényszerűen írott nyelvi zavarral küzdő tanulók helyesírása jelentősen elmarad tipikus fejlődésű társaikétól.

Az evidenciaalapú helyesírásban (ahogy mondjuk, úgy írjuk) is hátrányokkal küzdenek, akár még az 5-6. osztályban is. Esetükben általában a szóelemzés elve szerinti helyesírás megszilárdítása is a 5-8. évfolyamon első felének feladata. Szövegalkotási, fogalmazási képességük is jelentős eltérést mutat. Társuló zavarok (pl. diszpraxia) esetén az írásmozgás és a kézírás alaki megformálása nem teszi lehetővé pl. az önálló tanulásra alkalmas jegyzetek készítését. Így már az 5-6. osztálytól elengedhetetlen a géppel írás, a klaviatúrahasznaát és a digitális tananyag-feldolgozás (pl. felolvasó programok) használatának elsajátítása.

A beszédfejlődési zavarral küzdő tanuló számára a szóbeli feleletek, a nyelvi és írott nyelvi zavarral küzdő gyermek számára a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások egyaránt szorongást keltenek. A nyelvi zavar jellegzetessége, hogy a tanuló nehezen tudja verbális formába önteni az egyébként számára érthető gondolatokat, összefüggéseket is. Fontos tehát olyan alternatív számonkérési módok kidolgozása, melyek alkalmazásával meggyőződhetünk arról, hogy a tanuló hogyan, milyen mélységben érti az adott jelenségeket és összefüggéseket.

Számonkérésként megfelel montázs, képregény, animációs film (az érintett tanulók általában jó képességeket mutatnak a vizuális átlátásban), de akár idővonal, pókhálóábra vagy kérdéssor készítése, esetleg dramatizálás is.

A megfelelő önértékelésre épülő önbizalom nagy erőt ad a beszéd-/nyelvi zavarral küldő tanulóknak gyengeségei kompenzálására, tehetsége kibontakoztatására. Így az alapfokú oktatás második szakaszában kezdetünk bele az egyéni tanulási és kompenzációs stratégiák tudatos felépítésébe. Érdemes minél több feldolgozási és mnemotechnikai stratégiát megtanítani és gyakorolni a tanulóval, illetve vele együtt kiválasztani, hogy az egyéni képességeknek és az egyes tantárgyak jellegének milyen tanulási, feldolgozási technikák felelnek meg a legjobban.

Ennek gyakorlását nemcsak a habilitációs-rehabilitációs órakeretben, hanem „élesben”, a szakórákon is biztosítani szükséges. A középfokú tanulmányok megkezdéséig kell kialakítanunk az önálló tanulás minél szélesebb körű lehetőségét. Ide tartoznak a már említett digitális segédeszközök is.

A középfokú képzés szakaszának (9–12. osztály) feladatai

A középfokú oktatásban a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése, az egyes tantárgyak szaknyelvének és forrásszövegeinek nyelvi szempontú feldolgozása továbbra is hangsúlyos szerepet kap.

Döntő jelentősége van annak, hogy az érintett tanuló a tananyaghoz digitális formában is hozzáférjen, így – felolvasó program segítségével – az auditív és vizuális csatornán való egyidejű feldolgozás jelentősen javíthatja a tanulási teljesítményt.

Ebben a szakaszban is sikerrel alkalmazható az egyéni tanulás megsegítésére tanuló párok, tanuló csoportok alakítása.

A felosztások, definíciók, szakkifejezések megjegyzésében segítséget nyújthatnak a különböző mnemotechnikai eljárások, melyek egyéni adottságokhoz igazítása és gyakoroltatása a gyógypedagógus, tehát a rehabilitációs-rehabilitációs órák feladata. Az eddig megtanult tanulási technikák és a digitális eszköz-használat továbbfejlesztése, alkalmazási körének szélesítése is e keretek között történik.

Továbbra is szükség van a gyógypedagógus és a szaktanárok közötti szoros együttműködésre a tanuló egyéni adottságaihoz igazodó órai tananyag-feldolgozás, a differenciált feladatadás és számonkérés tervezésében és megvalósításában.

Új területként jelenik meg az önálló tanuláshoz és az önálló életvezetéshez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése (pl. használati utasítások, anyagösszetétel, űrlapok kitöltése, hivatalos levelezés, internetes forráskeresés, teszt- és esszéírás). A gondolkodási funkciók és az ítéletalkotás, valamint a metakogníció fejlődése ugyancsak szerepet játszik a társadalmi integrációra való felkészítésben, csakúgy, mint a személyközi és szaktárgyi kommunikációval szorosan összefüggő önkifejezés, véleménykifejtés, érvelés és általában a szituációnak, kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

- o Tanulási és nevelési célok
- o Testi és lelki egészségre nevelés
- o Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- o Médiatudatosságra nevelés
- o A tanulás tanítása, pályaorientáció
- o Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- o A fenntarthatóság, környezettudatosság
- o A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

Kiemelt kompetenciaterületek

- o Alapkompetenciák
- o A tanulás kompetenciái
- o A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- o A digitális kompetenciák
- o A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- o A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- o A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- o Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
- o A Nat és az irányelv meghatározása alapján.

Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

Magyar nyelv és irodalom: magyar nyelv és irodalom

A beszéd- és nyelvi/írott nyelvi megértés mint ismeretszerzési eszköz fejlesztése, a beszéd és nyelvi/írott nyelvi produkció mint önkifejezési és ismeretközlési eszköz fejlesztése kiemelt feladat a nyelvi és beszédzavarral küzdő tanulók számára. A populációba tartozó tanulók anyanyelvi teljesítményei között jelentős különbségeket tapasztalunk. A tanulási célokat az egyes tanulók egyéni képességeihez, aktuális nyelvi fejlettségi szintjéhez mérten a logopédussal való konzultáció segítségével szükséges megállapítani. Célszerűen hosszabb időintervallumok (pl. kétéves) kijelölésével is élhetünk. Az alábbi leírásban inkább az egyes területek kiemelt feladatait vesszük számba.

A beszéd- és nyelvi fejlesztés terén kiemelt feladatként kezeljük minden nyelvi szint fejlesztését (beszédhangzók, fonémafeldolgozás, szókincs és szóhasználat, szóelőhívás, toldalékhasználat,

mondataalkotás és kontextushoz, szituációhoz kötött nyelvhasználat). Ezek arányát az anyanyelvi fejlesztésben a tanuló képességstruktúrájához viszonyítva határozzuk meg.

Az írás-olvasás tanulásának szakasza a beszéd és nyelvi zavarral küzdő tanuló további boldogulása, tanulási kompetenciája szempontjából kulcsfontosságú, egy életre meghatározhatja a tanulás sikerességét. Ezért igen körültekintően alakítsuk az olvasástanulás folyamatát! A beszéd- és nyelvi zavarral küzdő tanulók olvasás-írás tanításának előfeltétele, hogy a tanuló a beszédfeldolgozás során legalább egy-egy szó szótagjait és első hangját biztosan felismerje, leválassza, azonosítsa. Ezt az olvasástanulást megelőző készségfejlesztés során kell kialakítanunk. Az érintett tanulók esetében kizárólag hézagmentes, evidenciaalapú, preventív, proaktív szemléletű hangoztató-elemző, összetevő olvasástanítás lehet sikeres. Ezt szükség szerint késleltetett írástanítással kössük össze. A betűtanításban a négyes asszociáció alkalmazása biztosítja a legszélesebb körű, multiszenzoros tapasztalatszerzést. Az összeolvasás tanítása fokozatosan, hézagmentesen nehezedő kell, hogy legyen.

A szövegértés fejlesztésének minden esetben párhuzamosan kell haladnia a dekódolás (olvasástechnika) fejlesztésével. Kezdetben a tanulók autobiografikus emléknymaihoz kapcsolható, egyszerű nyelvi felépítésű, a mindennapi életben jellemző szituációkat bemutató szövegeket érdemes feldolgozni. Ezek sikerélményt hoznak, erősítik az olvasottakkal való érzelmi azonosulást, ezáltal az olvasási motivációt. A szövegértés fejlesztésében fokozatosan, a tipikus nyelvi fejlődésű tanulókhoz képest késleltetve tolódik el a hangsúly az egyre összetettebb gondolkodási műveletek felé (pl. explicit és implicit összefüggések átlátása egy bekezdésen belül és több szövegrész között).

A nyelvtani jelenségek feldolgozását mindig egyszerű példákon, kérdőszó alapján való azonosítással, csoportosítással, sok metanyelvi tapasztalat szerzésével kezdjük el. Ebben kellő gyakorlással a nyelvi fejlődésében súlyos elmaradást mutató tanuló is eredményes lehet, míg a leíró nyelvtani definíciók pontos visszaadása szinte megoldhatatlan számára. A nyelvtani szabályok betartásában és a helyesírás terén a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók jelentős elmaradást mutatnak, esetükben a helyes leírás nem válik automatikus készséggé, mindvégig jelentős szerepe van a tudatos hibajavítás megtanításának. Ez mint metakognitív, kompenzáló tevékenység jól fejleszthető. Nyelvi zavar esetén az általános iskolai szakasz végére konzekvens (mindig csak egy szabályt gyakorló), rendszeres, de rövid gyakorlási periódusok esetén is főként az evidenciaalapú és a szóelemzés elvét figyelembe vevő helyesírás várható el.

Az irodalmi alkotások feldolgozásában a mondanivaló különleges, művészi feldolgozása, gazdag konnotációja és esetleg szokatlan vagy régies nyelvezete, a használt költői, írói eszközök megnehezítik a nyelvi megértést, a jelentéstulajdonítást. A szintaktikai feldolgozás és a verbális emlékezet jelentős gyengesége, valamint a szóelőhívás nehézsége miatt tanítványainknak jelentős kihívást okoz rövid memoriterek megtanulása is. Ezért a feldolgozásra vagy megtanulásra szánt művek kiválasztását körültekintően kell mérlegelni, megtanulásukat pedig mnemotechnikai eljárások használatával ajánlott segíteni. Nyelvi zavar esetén nemcsak a feldolgozott irodalmi művek számát és minőségét fontos differenciáltan kezelnünk, hanem a feldolgozás módszereit és mélységét is. A költői eszközök felismerése, mondanivalójuk megértése hosszú gyakorlást igényel. A képes beszéd megértése és a mondanivaló átvitt értelmezése, a metaforák vagy az idiómák megértése különösen nehéz a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók számára. A kötelező olvasmányok megválasztását és elolvasásának idői ütemezését is igazítani kell a tanuló aktuális olvasási és nyelvi feldolgozó képességeihez és pszichomotoros tempójához. Részesítsük előnyben a hangoskönyvet vagy a rövidített irodalmi változatokat. A műből készült filmet inkább csak az elolvasást és meghallgatást követően, a feldolgozás gazdagításához használjuk. Alkalmazhatunk változatos vizuális és dramatikus feldolgozási módszereket a megértés ellenőrzésére.

Matematika

A matematikai készségek tekintetében a beszéd-/nyelvfejlődési zavart mutató tanulók teljesítménye széles skálán mozog. Némelyek közülük (általában a társult zavarokat nem mutatók) a matematikai szimbólumok és matematikai gondolkodás terén kiemelkedően teljesítenek. A matematikai kompetenciák elsajátítása esetükben a tipikus fejlődésű tanulókéhoz hasonló ütemben haladhat, mélységét az egyéni fejlődési dinamikát figyelembe vevő tehetséggondozás szabja meg. Más nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók átlagos matematikai képességekkel rendelkeznek, a számolás, számfelismerés, a műveletvégzés, a helyi értékek, később pl. az egyenletek, a kombinatorika, a halmazok, az egyenletek és mértani szerkesztések terén is. Azonban a definíciók, fogalmak megtanulásában, felidézésében nyelvi feldolgozási és verbális emlékezeti gyengeségük miatt jelentős hátrányban vannak. Szintén hátrányba kerülnek az órai magyarázatok szeriális-verbális feldolgozásában, ezért többszöri ismétlésre, időszakosan felzárkóztatásra lehet szükségük. Az érintett tanulók előrehaladása tipikusan fejlődő társaikéhoz hasonló ütemben csak akkor biztosított, ha a meghatározásokat, definíciókat inkább a praktikus példákra keresztül való alkalmazás során, és nem a szó szerinti felidézés alapján várjuk el. Minden nyelvfejlődési zavarban érintett tanuló esetében nehézséget okoz a szöveges feladatok megértése, akár szóban, akár írásban jelennek meg. Itt szükség lehet a szöveg nyelvi egyszerűsítésére (akadálymentesítésre). Szintén érdemes gondot fordítani a szöveges példákban gyakran előforduló nyelvi fordulatok gyakorlására, más és más adatokkal való alkalmazására. Csak akkor kaphatunk megfelelő képet a nyelvfejlődési zavart mutató tanuló matematikai készségeiről és tudásáról, ha meggyőződünk arról, hogy megértette a feladatot.

A nyelvi zavarok mellé leggyakrabban a diszkalkulia és a figyelem-, illetve aktivitási zavarok társulnak. Ezekben az esetekben a matematikatanulást az egyéb pszichés fejlődési zavarokkal küzdő tanulók SNI irányelvei alapján célszerű megszervezni.

Történelem és állampolgári ismeretek: történelem, állampolgári ismeretek

A történelem és az állampolgári ismeretek egyes témaköreinek feldolgozásakor nyelvfejlődési zavar esetén előnyben kell részesíteni az aktív tanulást, a szituációkon, dramatikus feldolgozáson, közvetlen tapasztalatszerzésen alapuló ismeretszerzést. Ezek tanulságainak, összefüggéseinek felismerésében a nyelvi zavart mutató tanulók általában nem igényelnek támogatást, ugyanakkor nyelvi feldolgozásuk terén, pl. a törvényszerűségek és az idői egymásutánosság kifejezésében több segítségre és hosszabb időre van szükségük. A feldolgozáskor érdemes egyszerű, célzott kérdésekkel segíteni a nyelvi megfogalmazást. A megértést támogatja a történelmi jellemzőkhöz igazodó feldolgozási technikák (pl. idővonal, gondolattérkép) használata is. A tankönyv leckéinek, valamint az eredeti források önálló feldolgozása során gondot okozhat a társadalmi folyamatokat leíró szövegekben rejlő implicit összefüggések felismerése, a lényegi események kiemelése is. Ezt kapcsolódó filmrészletekkel, magyarázó animációkkal és a legújabb kor esetén családi elbeszélések gyűjtésével segíthetjük. Fontos segítség lehet a digitális tankönyv, melyet felolvasóprogram segítségével is feldolgozhat a tanuló, így több csatornán multiszenzorossá tehető az információfeldolgozás.

Erkölc és etika

Az erkölcs tanításában a pedagógusok személyes példaadása, embertársaikkal szemben tanúsított attitűdje legalább annyit nyom a latba, mint az órán elhangzott mesék, történetek. A beszédfigyelmetes tanulók szempontjából nagyon hasznos, ha egy-egy konfliktust, erkölcsi dilemmát szituációs vagy dramatizált játékokkal dolgozunk fel, mivel a gesztusok, téri helyzetek, a hangszín, a hanglejtés nagyban segíti a nyelvi megértést. Emellett az iskolai konfliktusok közösségi megbeszélése, az együttélés mindennapi szituációit felelevenítő drámajátékok, filmrészletek, interaktív színházi előadások segítségével a nyelvi fejlődésükben zavart mutató tanulók az érzelmek és erkölcsi dilemmák átélése útján könnyebben megértik a társadalmi

együttélés etikai elveit, írott és íratlan törvényeit, belehelyezkedhetnek mások nézőpontjába. Ezzel válthatjuk ki a számukra nyelvileg nehezen feldolgozható elvont filozófiai magyarázatokat.

Természettudomány és földrajz: környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A természettudományos ismeretek gyakorlati példákon, kísérleteken át való megértése elsőséget kell hogy élvezzen a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók oktatásában. A jelenségek pontos megfigyelését nemcsak a verbális leírások, hanem rajzok, folyamatábrák, táblázatok és grafikonok, akár rövidfilmek is visszatükrözhetik. Ezek nem befolyásolják a megértés mélységét, viszont megkönnyítik a folyamatok, az ok-okozati összefüggések feldolgozását. Az általánosítás és a jelenségek törvényszerűségeinek absztrahálása nyelvileg nehezebb feladat. A definíciók, törvények pontos nyelvi reprodukálásában jelentősen gyengébben teljesítenek a nyelvi zavart mutató tanulók. Ezek gyakorlása több segítséget igényel, többletidőre és különböző mnemotechnikák alkalmazására van szükség. A törvények alkotó alkalmazásában, az intuitív vagy problémamegoldó gondolkodásban azonban kifejezett tehetséget mutathatnak a nyelvi fejlődési hátránnyal küzdő tanulók is. Törekedni kell tehát arra, hogy főként a látható, tapasztalható világ törvényszerűségeit, gyakorlatban is alkalmazható természettudományos ismereteket tanítsunk az általános iskolai szakaszban. Az „anyag alatti világ” és a makrokozmosz közvetlenül nem megtapasztalható elméleteit inkább a gondolkodás fejlődésének előrehaladtával, a középiskolai időszakban érdemes megismertetni a nyelvi zavart mutató tanulókkal.

Idegen nyelv: élő idegen nyelv

A beszédfejlődési zavarral küzdő tanulók a beszédben való gátlásaikon kívül általában nem mutatnak markáns nehézségeket az idegen nyelv tanulása tekintetében (kivéve a beszédfeldolgozásban és a nyelvi képességekben is érintett csoportokat: rezonanciazavar, verbális diszpraxia). Legfeljebb a kiejtésben és a kommunikációs bátorságban térnek el társaiktól. Ezt érdemes középiskolás korban idegen nyelvi közegben oldani, több hetes ott tartózkodást, diákcseraprogramot biztosítani, ami kedvezően hat a motivációra és a beszédfélelem oldására is. A nyelvfejlődési zavart mutató tanulók az idegen nyelv tanulásában is markáns hátránnyal indulnak, bár a jelenkor nyitott társadalmában és sokszor a szülők igényeinek megfelelően is több nyelvvvel, de főként az angol nyelvvvel a mindennapjaikban is találkoznak. A magasabb szintű idegen nyelvi tudásig (pl. nyelvvizsga) közülük kevesen jutnak el, mindenképpen érdemes azonban legalább egy idegen nyelvet választani, és a mindennapi beszéd készségeit fejlesztve praktikusán használható kommunikációs kompetenciát felépíteni. A nyelvválasztásban a találkozási gyakoriság (vagyis, hogy a mindennapi életben melyik idegen nyelvvvel találkoznak gyakrabban a diákok, pl. a magyar nyelvben is használt idegen kifejezések, idegen nyelvű filmek, popslágerek, számítógépes játékok) mellett az játszik szerepet, hogy a tanuló milyen típusú nyelvi zavarral küzd. A morfológiai-szintaktikai túlsúlyú zavart mutató tanulók számára, valamint a szótalálási nehézséggel küzdők számára például előnyösebb a sekély morfológiájú és sok rövid szóval operáló angol nyelv. Itt a praktikus nyelvi kifejezésig könnyebb eljuttatni tanulóinkat, csak később, a magasabb szinteken találkoznak bonyolult nyelvi szerkezetekkel. A beszédfeldolgozás és -megértés zavarával küzdő tanulók számára esetleg a német nyelv előnyösebb – ahol hosszabb szavak és világos szerkezetek vannak –, mivel ők a sok rövid szóból álló nyelvtani kötőanyagot ritkásan tartalmazó közléseket nehezebben értik meg.

Bármelyik élő idegen nyelvet választjuk, az első három évben a nyelvtanulás mindenképpen lassabb haladással, kisebb lépésekre bontva, több gyakorlással valósulhat meg. Az 1-4.évfolyamon döntően szóbeliséggel találkozzanak a tanulók; éljék át az adott nyelv vokális jellemzőit: zenéjét, ritmusát, rímelését, csengését. Erre igen megfelelőek a gyermekversek, dalok, játékok. Egyszerű, a mindennapokban jól használható alapszókincs, néhány mondatos szövegek megtanulására, megértésére érdemes gondot fordítani. Javasolt, hogy az idegen nyelvi írásbeliség kialakítását csak

azt követően kezdjük el, mikor az anyanyelven való olvasás-írás készsége már megszilárdult. Ez körülbelül harmadik-negyedik osztályban következik be. Ezt megelőzően is lehet bővíteni a szókincset, képes szótárakkal, rajzos mnemotechnikák segítségével tudjuk leküzdeni az esetleges szótalálási nehézségeket. A nyelvfejlődési zavart mutató gyermekek szókincse egészen középiskolás korig folyamatosan fejlesztést igényel. Az idegen nyelvi szókincs is ennek megfelelően, lassan, sok gyakorlással bővül. A megjegyzést a gyenge verbális munkamemória, a felidézést a szótalálási nehézségek hátráltatják. A multiszenzoros érzékeltetés segít a bevésésben. A mondatalkotást és a párbeszédet létrehozását nehezíti emellett, hogy a nyelvhasználat – akárcsak az anyanyelven – általában kevés rugalmasságot mutat, nehezen alkalmazkodik a változó kontextushoz. Változatos szituációkban, sokféle párbeszédben érdemes adaptálni a megtanult fordulatokat. A nyelvtani viszonyok megértése a nyelvi zavart mutató tanulók esetében később következik be, ezért inkább a 7-8. osztály, valamint a középiskola időszakában válnak képessé a nyelvtan intenzív tanulására. Lényeges, hogy metakogníciójuk, önismeretük fejlődésével a nyelvtanulásban is reális célokat tűzzenek ki maguk elé.

Művészetek: ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Alapvetően minden tanulónak minden művészeti ágban az alkotás szabadságát, az önkifejezés sikerét és az alkotó folyamat „flow” élményét a legfontosabb megélni. A nyelvfejlődési zavarral küzdők más kifejezési formákban mutathatnak kifejezett tehetséget; ilyenek általában a vizuális művészetek, a kézműves tevékenységek. Ezekben az esetekben már az általános iskolai szakaszban is fontos a tehetséggondozás. Rajzkészségük tipikusan is fejlődhet, ha a nyelvi elmaradáshoz nem társul grafomotoros zavar. Az ének-zene tantárgyban az időbeli egymásutánosság észlelése, a kottaolvasás, a finom akusztikus megkülönböztető készséget igénylő zenei darabok nehézséget okozhatnak a nyelvi fejlődési zavarral vagy az auditív feldolgozási zavarral küzdő tanulók számára. Itt évről évre képességeiknek megfelelő, egyéni célokat kell kitűzni. A dadogóknak és más beszédzavart mutató tanulóknak kifejezetten jót tehet az éneklés, közben általában nem dadognak. Érdemes törekedni rá, hogy az együtt éneklés-zenélés öröme megmaradjon, akkor is, ha más készségekben a nyelvfejlődési zavarral küzdő gyermekek nem érik el tipikusan fejlődő társaik teljesítményét (pl. kottaolvasás). A nehezített verbális tanulási teljesítmények miatt a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulónak oázis lehet, megnyugvást, kilégzést biztosíthat minden művészeti óra, ha befogadó, alkotó légkör uralkodik, ahol mindenki teljesítményét önmagához méri.

Technológia: technika és tervezés, digitális kultúra

A verbalitástól független tanulási folyamatokban tanulóink általában átlagosan teljesítenek. A digitális világ feldolgozása, a problémamegoldó gondolkodás lehet kifejezett erősségük is. A digitális kompetenciák minél jobb elsajátítása nyelvi zavar esetében kiemelkedő jelentőségű, mivel esélyegyenlőséget biztosít. A különböző technológiák segítségével kommunikációs-nyelvi akadálymentesítést érhetünk el (gépírás, felolvasó programok, jegyzetelő programok, digitális átalakító programok), és segíthetjük az önálló tanulás kialakulását.

Fontos, hogy ezek a kompetenciák már az általános iskola 5-8. évfolyamon végére tanulóink birtokába kerüljenek, hiszen a tanulnivaló mennyiségének növekedésével még differenciált feladatadás mellett is csak akkor van esélyük lépést tartani, hogyha a tipikus fejlődésű társaikhoz hasonlóan férnek hozzá az ismeretekhez. A megfelelő eszköz kiválasztásában, az eszközhasználat tanításában a gyógypedagógus és az informatikatanár szoros együttműködésére van szükség.

A technológiai lehetőségek kiaknázásával egyenrangúan fontos az etikus és felelősségteljes használat megértése és megvalósítása. További szempont az IKT-használattal kapcsolatban az addiktív magatartásformák elkerülése, a tevékenységrepertoár beszűkülésének megelőzése. Ebben a tekintetben a nyelvfejlődési és a beszédzavarral küzdő tanuló egyaránt veszélyeztetett lehet, ha társas kapcsolatai eleve szűk körűek, kevésbé élők. A tantárgy feladata a biztonságos

internethasználat tanítása is. Ezen a területen a tanulók gyenge kommunikációs kompetenciájuk és nyelvi zavaruk miatt szintén veszélyeztetettek.

Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A testnevelés több szempontból is kiemelkedő szerephez jut a beszéd-/nyelvi zavarokat mutató tanulók fejlesztésében. A nagyobb fizikai és szellemi megterhelés miatt fontos a jó erőnlét, a megfelelő állóképesség kialakítása. Az alsó szakaszban a mozgáskoordináció, a testtudat, a téri orientáció és az egyensúly fejlődésének nehézségével küzdő tanulók (pl. verbális diszpraxia, nyelvfejlődési zavarhoz társuló tünetek) mozgásfejlesztésére külön gondot kell fordítani. Érdemes nehézségeikhez adaptált, differenciált feladatadással segíteni a fenti készségek fejlődését, főképp az olvasástanítás időszakában, legalább az első négy osztályban. A verbális diszpraxiás tanulók számára az egyes mozgásszekvenciákat elemi egységekre lebontva, sok ismétlés segítségével érdemes tanítanunk. Várhatóan a megtanult mozgásforma más helyzetre való rugalmas adaptálása is nehézséget jelent az érintett tanulók számára, ezért változatos formában és szituációkban újra meg újra szükséges elővenni a feladatokat.

A rendszeres mozgás segítheti a tanulási helyzetekben felgyülemlett stressz és frusztráció oldását, sikerélményhez juttatva a tanulót, emellett az önértékelés, az önbizalom javulásához is hozzájárulhat.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztési területek

A differenciálás célja, hogy mindenki a saját tempójában, mégis a legeredményesebb fejlődést tudja elérni, teljesítve a személyre szabott követelményeket, fejlesztési célokat.

A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben a szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a tanítók, szaktanárok pedagógiai megfigyeléseire is támaszkodunk.

A differenciálás különböző lehetőségei közül lehet választani: A nyelvi zavarral küzdő tanulók fejlesztésében szinte minden esetben szükséges a tartalom szerinti differenciálás (pl. instrukciók, szövegek egyszerűsítése). Szintén gyakori a folyamat szerinti differenciálás (pl. nyelvileg egyszerűbb vagy összetett feladat adása, a nyelvi feldolgozás vagy a gondolkodási műveletek különböző szintjei közötti differenciálás).

A differenciálás a tanulás szervezése során sokféle formában jelenhet meg:

- o különböző módokon lehet segíteni az eltérő nyelvi képességekkel rendelkező tanulóknak (pl. az instrukció felolvasása, a kulcsszóra való rámutatás, önálló olvasás elvárása);
- o különböző feladatok alkalmazhatók (mindenki a képességeinek megfelelő feladatot kapja ugyanabban a témában);
- o ugyanazt a feladatot különböző tevékenységekkel lehet végrehajtani (az egyik csoport szövegből, a másik grafikomból, a harmadik egy filmből gyűjti be ugyanazokat az ismereteket);
- o különböző szociális keretek között valósul meg a feladat (páros, csoportos, egyéni munkákkal is egyidejűleg);
- o különböző információs csatornák felhasználásával valósítható meg a tanulás (vannak, akiknek a hallás utáni észlelés, vannak, akiknek a látott dolog mond többet);
- o különböző célok tűzhetők ki (az egyik tanuló a legfontosabb adatokat, a másik az összefüggéseket, a harmadik a szerző szándékát emeli ki);
- o különböző érdeklődés szerint adható az olvasnivaló szövege (hasonló nehézségű olvasmány, minden tanuló az érdeklődését követve választ);

- o különböző értékelési formák alkalmazása lehetséges, vagy maguk a tanulók választanak;
- o a tananyag feldolgozása egyik tanulónál a készségek, másikonál az ismeretek megszerzésére fókuszál;
- o az egy-egy tanulóra fordított időben valósítható meg a differenciálás.

A legfontosabb, hogy a pedagógus tudatosan válasszon differenciálási formát minden feladathoz, a tanuló képességeihez és a feladat jellegéhez mérten megfelelően.

Értékelés (tanulási eredmény)

Elmondható, hogy a nyelvfejlődési zavarral küzdő tanulók számára a verbális tanulási potenciált igénylő tantárgyakban differenciált tanulási eredmények kitűzése szükséges. Ezek közül a leginkább érintett a magyar nyelv és irodalom, valamint az idegen nyelv.

Ezek értékelése alól általában a szakértői bizottság véleménye alapján mentesítést is kapnak a tanulók.

A szakértői vélemény nyomán intézményigazgatói hatáskörben megszületik az értékelés alóli felmentés.

A gyógypedagógus feladata, hogy a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókincs, grammatika stb.) terén az évenkénti kontrollméréseket elvégezve, azok mennyiségi és minőségi elemzésével evidenciaalapú fejlesztő diagnózist és fejlesztési tervet állítson fel, majd az eredményeket átbeszélve a pedagógussal a gyermek szükségleteinek és aktuális beszéd-/nyelvi fejlettségének megfelelően az új tanulási célok differenciált kijelölését támogassa.

A szöveges fejlesztő értékelés célja egyrészt az egyéni képességeknek és egyéni előrehaladásnak megfelelő differenciált értékelés, másrészt javaslatokat tartalmaz a továbbhaladásra és a fejlesztés további irányaira vonatkozóan.

A szöveges értékelés jellemzői:

- o a konkrét területen elért teljesítményre vonatkozik, sosem minősíti azt, nem címkéz;
- o az elért pozitív eredményeket és hiányosságokat egyaránt tárgyilagos formában írja le, nem minősíti azokat;
- o viszonyít a kiindulóponthoz, az előző teljesítményhez mérten értékeli a fejlődést;
- o mindig megjelöli a következő (proximális) fejlődési zónát, a gyermek számára is érthető formában konkrét javaslatokat tesz, és biztat a továbblépésre.

A fejlesztő értékelés kulcsszerepet tölt be a beszéd-/nyelvi zavart mutató tanuló önbizalmának, helyes önértékelésének felépítésében és fenntartásában.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

A beszéd fogyatékos SNI tanuló a tanórák mellett a szakértői bizottság javaslatának megfelelő mértékben részt vesz egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásokon. A foglalkozások megszervezésekor figyelembe kell venni a szakértői bizottság fejlesztési területekre, az ellátó gyógypedagógus szakirányára és tanuló képességstruktúrájára, viselkedési jellemzőire vonatkozó leírását.

A foglalkozások tartalmát a szakértői véleményben megjelölt területeken végzett vizsgálatok és az iskolai gyógypedagógus által végzett kiegészítő vizsgálatok, esetleg a pedagógus által végzett pedagógiai vizsgálatok alapján felállított egyéni fejlesztési terv határozza meg. A habilitációs-rehabilitációs ellátást végző logopédia szakos vagy szakirányos gyógypedagógus feladata, hogy

összehangolja a gyermek képességeihez mérten a fejlesztési szükségleteket a tantárgyi célokkal, és erről rendszeresen konzultáljon a tanuló osztálytanítójával, szaktanáraival.

A rehabilitációs-rehabilitációs foglalkozások megvalósulhatnak osztálytermen belül és kívül, egyéni vagy kiscsoportos formában egyaránt.

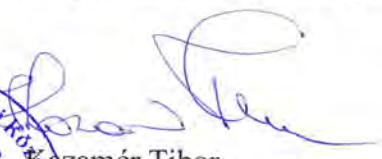
Az együttműködő felek legalább negyedévente közösen tekintenek rá az egyéni fejlesztési terv megvalósulására, értékelik az elért eredményeket, szükség szerint módosítják a középtávú célokat. A rátekintést mindkét fél a pedagógusok kötelező tanórával nem lekötött óraterhe erejéig végzi el. Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a tanuló erősségeit, nehézségeit, a vizsgálati evidenciákra támaszkodva megállapított közép- és rövid távú célokat, a hozzájuk vezető út lépéseit, a fejlesztőeszközöket és a fejlesztés helyszínét.

A fő fejlesztési területek a beszéd fogyatékos SNI tanulók számára a beszéd-/nyelvi képességek fejlesztése, a nyelvi készségekhez szorosan kötődő kognitív funkciók fejlesztése, valamint a tanulási teljesítmények fejlesztése, a reedukáció.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot a Makovecz Imre Általános Iskola nevelőtestülete 2024. 08. 29. napján tartott nevelőtestületi értekezletén véleményezte és egyhangúan elfogadta és jóváhagyásra javasolja.

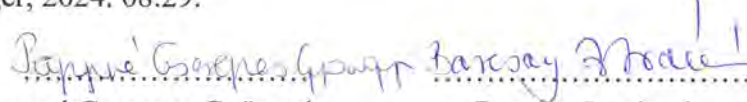
Csenger, 2024. 08.29.

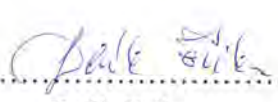
Kazamér Tibor
intézményvezető

Az intézmény pedagógiai programját a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (IV.11. 31.) EMMI rendelet 118. § (3) bekezdés alapján az iskola szakmai munkaközösségei véleményezték és azt elfogadásra javasolták a 2024. 08.29-én megtartott munkaközösségi értekezleteiken.

Csenger, 2024. 08.29.

Pappné Cserepes Gyöngyi

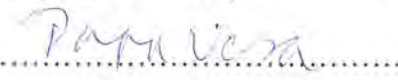
Barcsay Istvánné

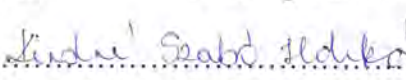

Deák Erika

alsó tagozat 3-4 évfolyam

alsó tagozat 1-2 évfolyam

felső tagozat reál

Papp Vera

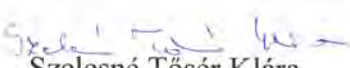

Kindné Szabó Ildikó

felső tagozat humán

TÉR munkaközösségvezető

A Makovecz Imre Általános Iskola Szülői Munkaközössége az intézmény Pedagógiai Programját véleményezte és elfogadásra javasolta.

Csenger, 2024. 08.29.

Szelesné Töser Klára
SZMK elnöke

A Makovecz Imre Általános Iskola diákönkormányzata az intézmény Pedagógiai Programját a tanulókat érintő kérdésekben megismerte és elfogadásra javasolta.

Csenger, 2024. 08.29.

Odobéna Magdolna
a diákönkormányzatot segítő pedagógus